

غزلیات

Ketabton.com

(الف)

صورتگر چه ښه صورت په دیوال ساز کا
 د هغه نقاش په صنع نظر نه کا
 سترګي ورځي پوزه نور کښېږدي په مخ کښ
 یو سر بل سر په سر جوړ کا دوه غوږونه
 بند په بند د لاسو ګوتي و بله کښېږدي
 که څوک زر کتابه وکښي له دې بابو
 هر وینښته چه به صورت باندې لیده شي
 کل عالم ئې په صفت زبان دراز کا
 چه له څه څاڅکي نه دا نقش و طراز کا
 غاښ و شونډي ژبه خوله سره پرداز کا
 چي په دواړو اړویدنه د آواز کا
 سر تر پایه درست صورت سره یو راز کا
 که په کښل شي زر به نور پسې آغاز کا
 که پر ځیر شي د شناخت ور به ورته واز کا
 خاص بنده د خدای هغه ګڼه خوشحاله
 چه د ځان په معرفت ئې سرفراز کا

اورنگزیب چه آرایش د تخت و تاج کا
 په جهان کښ به ئې پاتو ښه بد نوم شي
 زه غمجن په عید په جشن خبر نه شوم
 اوبه سترگو لره لارې اور د زړه شو
 چه په دگ مي ګوتي کښېږدي رنگ ئې زیر شي
 جدائي د ما په زړه کا هسي چاري
 دوه مین چه په هواد و بله بېل شي
 ځما اوبښي د کوگل په جوش پیدا دي
 تخت و تاج به ئې مرګي تاخت و تاج کا
 ده زده چاري د کسری که د حجاج کا
 که درست خلق د دهلی ابتهاج کا
 څوک به څرنگه ژوندون په دا مزاج کا
 طبيبان می به په څو د رنج علاج کا
 لکه باز ئې په تارو یا په دراج کا
 خدای ئې څه شکل د تش سلام محتاج کا
 لکه اور چه له کبابه نم اخراج کا
 هر ناوک چه د قضا له شسته خپړي
 زمانه د خوشحال زړه ورته آماج کا

بازیگر چه د بازیو صندوق وا کا
 نندارچي چه ورته گوري حیرانېږي
 عارفان د سر په سترگو ګوتي کښېږدي
 دا عالم لکه طفلان ورته ښکارېږي
 په یوه زمان کښ څو بازی بر پا کا
 بازیگر چه په بازیو کښ بلا کا
 د خپل زړه په سترگو گوري تماشا کا
 د طفلانو په بازی پوري خندا کا
 چه په زړه کښ د دنیا چاری فنا کا
 همیشه خوښي د چا ده، د هغه ده

د هغه په وفا څه خوښي خوشحاله
چه وفا در سره کا بیا زر جفا کا

بیا رباب د مغني بڼه سرايت کا په نغمه کښ نوی نوی حکایت کا
شیخ دي کنج د صومعې زه به گلگشت کرم د بهار گلونه ما ته هدایت کا
گدایانو لره غم د گيډي پېر دئ بادشاهان د غم د ملک و ولایت کا
د وفا مهر کرم به ئې لا څه وي په جفا کښ چه دا هونبره عنایت کا
په ماني ئې هم خوشحال شم هم دلگیر شم لکه څوک چه له چا شکر و شکایت کا
دا د ما د بخت اثر نه دي نو څه دئ له رقیبه چه شکوه پدا غایت کا
په دا بڼهد کښ څرگند شراب خرڅیږي محتسب د باده نوشو رعایت کا
که د کښلیو^۱ د دیدن مینه گناه ده
سکه خوشحال څټک درست عمر جنایت کا

په هر ځای چه طمع خپل هنر څرگند کا دېر هوښیار ماهی مرغونه طمع بند کا
بادشاهی د بحر و برده که باور کړې قناعت دي که په خشک و تر خورسند کا
په هغه ځما سلام خرم دي اوسی چه د چا سره نه مهر نه پیوند کا
خلق واره داند وه په دریاب پوب دي کله کله له دریابه سر بلند کا
دروېش بخره خوښي غم د هغو دئ چه په شمار د زرو ناست دي چون و چند کا
هوښیارانو څخه پېری اندېښنې دي چه ملنگ د مسلې، هغه انند^۲ کا
و نور چا وته به څه وته څه وایی
و خپل ځان وته خوشحال څټک دا پند کا

په عاشق باندي غوغا غماز پډول^۳ کا چه گلونه پرې کوي اغزي قبول کا
ارسطو تر افلاطون بڼه و سکندر ته په جهان کښ هر څوک مینه پخپل کول^۴ کا
څو مې زړه په بیغمی^۵ پسې درومي هونبره نور تازه غمونه را وصول کا

^۱ ښکلیو.

^۲ عیش.

^۳ بیهوده.

^۴ یا به مصدر وی په معنی د (کردن) یا به مخفف د کپول وی په معنا د کورنۍ.

دا تازه تازه مضمون چه په بياض کښم خبر نه يم چه له کومه را نزول کا
 آشنایي لکه ښه تول^۱ چه ورته اش^۲ کړي جدایي لکه ژلی وړاني د تول کا
 یو ښکاره د قیامت علامت دا دی په فاعل باندي چه اوس تېري مفعول کا
 درېغه یو هسي پیدا شي چه په عشق کښ دا د ما لېونی زړه څه خو معقول کا
 زه د عشق په کنج توانگر يم که نور خلق ټولول د زرو مال، متاع د پول کا
 ځما روې سترگي ولاري ته څلور شوې که ښکاره د یار له لوريه خدای رسول کا
 گندی وي چه د وصال په خوښي خوښ شي
 چه خوشحال په جدایي کښ پېر نول^۳ کا

په اختر په جمعه څه غرض زما زه مجنون يم سر نیولې په صحرا
 هغه وخت د ما اختر ما جمعه ده چه دیدار راته ښکاره کا د لیلا
 عاشقان له عشق له کاره انکار نه کا فاسقان به پخپل زړه کښ لری غلا
 د یاری لایق نه دي رنگ ئی ورک شه چه ئی نه وي په یاری کښ وفا
 د رښتیني^۴ یاری لافې پېر عالم کا ولی ما پکښې و نه لیدل رشتیا
 هی توبه د عشق د پتو سرو لمبو نه نه واښه نه ئې لرگي لکي په تا
 په یرغ په مصلحت د عشق کار ندی په لیدل په اروپدل شي را پیدا
 نه په پنډ لوپړي له هر کاني بخیري دی سوخته سره بکر^۵ لری سودا
 دا رنگیني معنی چپری دي خوشحاله
 چه را درومي لکه گل په بياض ستا

په سپڼ جمال چه تار په تار دوي زلفي عنبر فام کا^۶ محبوبه غواري دا چه رڼا ورځ په عاشق شام کا
 چه پېري د یار زلفي یادوم مقصود مي دا دی چه ما د یار د زلفو د حلقو دیوانه نام کا

^۱ کښت.

^۲ په پښتو کښ د تعجب او مسرت کلمه ده.

^۳ غم، ویر.

^۴ رښتني.

^۵ بکری.

^۶ دا بدله په چاپي دېوان کښ نسته.

عاشق چه په جهان کښ خپل ژوندون له خدایه غواړي د زړه مقصود ئې دا دي چه ځان څار تر دلارام کا
زه مست بیخوده پروت یم په یوه پیاله د میو ساقی بنیینه نیولې راته فکر د بل جام کا
په مخ د ښو محبوبو زه مین چه هونبره نه یم چه یا به ئې څوک وکښي یا ئې شرح څوک مدام کا
دلبره چه له دله د عاشق په مرگ راضي شي د سترگو په کاته کښ و عاشق وته پیغام کا
چه تا منع کوي د بت په عشق کښ ورته وایه کعبه د کانیو گوره ترو دې څه خلق احرام کا

که غټ د عنایت په سترگو وگوري خوشحال ته

د ده مقصود به واره په یوه نظر تمام کا

تا وې چه غم مه کړه نور زه ستا یم ته ځما زه خو د ژوندې کرم که دروغ کړې که رشتیا
څه بلا زیبا ئې، بې نظیره محبوبا ئې که دا عیب د نه وي په زړه سخته ئې بلا
که کل جهان خوبا شي په هر لوری محبوبا شي عجب که لا پیدا شي یوه تا غندي زیبا
په هونبره ډېر مقتول ته لا هیڅ نه ئې ملوله که سل خونونه وکا د جلا د ترو څه پروا
چه گل غواړم له تا نه، ستا له باغه له بوستانه که خس را عنایت کړې هم په گل نیولي ما
خو زه بنده زنده یم، د هغو زلفو بنده یم چه تل ئې سل سل زړونه په هر تار دي مبتلا
که لوی دي که هلك دي دواړه ستا په نعره ورک دي په ښهر کښ څوک نشته چه مین نه دې په تا
د سبر ونه گوره په زمان شي نامنظوره چه وخوځې په باغ کښ ته په دا قد و بلا

نسیه جنت سبا دئ، د زاهد دئ د ملا دئ

په لاس جنت موندلي نن خوشحال دئ ستا لقا

تل که دا وي د خوبی طمطراق ستا نور دي لاس له ځانه پرې وینځي عشاق ستا
نن پدا دور هغه ښایسته ته ئې! چه په هر لوري ثنا وائي آفاق ستا
دواړه شونډي دي تریاق، زلفي ښامار دي جار وتلي دا ماران دي تر تریاق ستا
لږ شکېب ورته په مثل د لوی غره دي په شکېب کښ به په څو پائي مشتاق ستا
د بازیو دي موندلي یم غلوه مي د هلك غندي رشتیا گنم مزاق ستا
ته خپل ځان لره مهمیز کړه څه پروا کړی که قدم د چا په سر کښېږدي براق ستا
خلق وائي چه دوږخ شته پسله مرگه په حیات صورت دروږخ نه دئ فراق ستا؟
لکه تل وه همیشه په هغه شان د هیڅ ملا مرشد بدل نکر اخلاق ستا

لکه باد د صبا راشي گذر کا

ما خوشحال چه آزمیلي دئ میثاق ستا

تلم په خپله لار را سره مله شوه نگارا
 رنگ ئې د سړي و اما خوي د ښاپېريو
 راغلم په ښهر لاس په لاس شوه له ما ورکه
 پېري لري نخښې^١ د صورت د زيبايي
 دنکه^٢ تازه کنکه^٣ قد عرعره مو کمره
 غاښ ئې د گوهر په لب شکر ابرو کمانه
 پوزه ئې غنچه وه د زنيق سيب سپينه زن ئې
 هار د جواهرو دوه لړۍ د مرغلرو
 واره ئې د تن جامې گلگونې زرنګارې
 بيا هسي مدد کړه چه خوشحال سره دي تل کړ
 بخته! د دې ورکي سراغ نخښه^٤ و مارا

ځان ئې سر تر پايه جوړ کړ بيا بلا کا
 معشوقې ته چه ئې هونېره حسن ورکړ
 په هر ځای چه څو محبوبه^٥ سره کښېني
 دوه مين که سره هر څو، مرور وي
 تور بانو ئې تور توپري دي را څرخېري
 څو د شاه په کښلي مخ باندي خالونه
 همگي ئې ستا له مخه گفتگوي شي
 په خير خير ئې مخ ته مه گوره خوشحاله
 په خاطر به دي اور لمبې والا کا

^١ نښې.

^٢ د سيد راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په گ دا کلمه په معنی د لوړ قد او جگ راغلې ده.

^٣ د دې کلمې اصل نسو را معلوم. په پښتو قاموس کښ کنکه په معنی د غټه، غوره (پيغله) دی.

^٤ نښه.

^٥ محبوبې.

^٦ پخولا.

څه عجب دلخوا دي دا صهبا چه ساقي ئې راكوي په مرحبا
 د غنچې خندا محاله په چمن ده كه نسيم پر گذر نه كړي هر سبا
 مصلحت ئې د بلبل په كار كنب دا و چه صبا كړ د غنچې كميس قبا
 د بلبلي قدر زده كړه اې گله! كه هر څو ئې په دا خپل حسن زيبا
 چه علاج ئې وابسته پخپل مطلوب دئ د عاشق له رنځه څه زده اطبا
 بې د يار د زيبا مخ گمان مكره
 چه خوشحال به په بل مخ شي شكيا

چه يار مهر وفا نكاندي څوك څه كا چه بې جور و جفا نكاندي څوك څه كا
 د جهود به هم زړه سوي را باندي وشي چه يار رحم په ما نكاندي څوك څه كا
 ما وې زړه ئې گندى نرم په ژړا كړم چه اثر پر ژړا نكاندي څوك څه كا
 كه وصال ئې په دنيا له عمره خوږ وي چه تل عمر وفا نكاندي څوك څه كا
 حال دي هيڅ له ياره پټ نه دي خوشحاله
 عنايت چه په تا كاندې څوك څه كا

چه په ما باندي ئې زړه سيځي تپاك كا^١ الحذر چېرې به ځان د اور خوراك كا
 ما پخپله ملامت وته ځان ساز كړ عالم عالم دي په ما سل ځله بلغاك كا
 كه د خضر په چشمه باندي مي كور شي د فراق اندوه به هور ته ما هلاك كا
 چه بقا ئې په چمن كنب يوه ورځ وي لاله ځكه د كميس گريبان چاك كا
 د اسمان له عاشقانو سره كست دي هر زمان ئې په هجران سره غمناك كا
 ترې به سل رنگه گلونه شگفته شي هر سړى چه خاكساري واخلي ځان خاك كا
 زه خوشحال په هغه چا پوري حيران يم
 چه له ياره نه جدا شي په څو ژواك كا

چه د پلار سره دروغ نفاق خلاف كا د نور چا سره به څه رنگه زړه صاف كا
 گوره بيا ئې كوم دروغ نفاق په زړه دي منافق پخپل گناه چه اعتراف كا
 نه به زه د ناخلف گناه مراف كړم نه به خداي د عزازيل گناه معاف كا
 دا واره غرونه لا هيڅ ندي راضي يم كه په ميان كنب مو خداي غر د كوه قاف كا

^١ دا بدله په چاپي نسخه كنب نسته.

حال^١ د خپل زوي ئی خپل پلار وټه معلوم دئ
 نه به ده غندي دروغ دروغجن وائي
 هم هزار رنگه دروغ خلاف په زړه کښ
 په ژوندون ئې ديدن مه وينم هاله هم
 چه مي هسي تربيت د ناخلف کړ
 په ژوندون به ئې ارمان وزي له دله
 زمانه که د خوشحال سره انصاف کا

چه دنيا ورته ښکاره شوه بی وفا
 د غرض یاری هیڅ یاری نه دئ
 که کاته دي که لیده که اروږده دئ
 چه په چا باندي مين شوې قبلوه ئې
 که په وصل کښ ئې هر ساعت یو کال شي
 له ما خوار سره څو قاف^٢ وهې ورې کړې
 دا بیدرد عالم پرې هیڅوک خبر نشو
 و خوشحال ته ئې خوله ورکړه په اخفا

څوک چه مخ کا په مذهب د خپل مولا
 څوک چه مخ په لموروان شې خودي گوري
 درویشان که اشارت وکا و غره ته
 کیمیا کیمیا یادېږي په جهان کښ
 که د تخت د پاسه ناست وي صاحبي کا
 خيري زنگ ورځني نن دي چا وللي
 مړه و ده وټه ژوندي وي ژوندي مړه وي
 د هغو په خدمت ودري دنيا
 چه سایه ور پسې درومي په قفا
 د غره کاني به هم شي لکه طلا چه کیمیا
 کیمیا څه ده ښه نظر د اولیا
 د دروېش په زړه کښ هیڅ نه وي هوا
 د دروېش جامه له ځایه ده صفا
 د دروېش هونېره قوت دي د دعا

^١ ځان.

^٢ ق،ه، ر: قهر.

^٣ ل، ط، ف: لطف.

^٤ ځانه.

مگر چپري د دروېش په مهر ياد شي

چه خوشحال ئې کړ دا هسي بې نوا

چه خپل خوي شې په جهان بد خواه د چا
من فلېل په يوه مچ سره بد بوي شې
کاپې لعل د بدخشان، گيا کيميا ده
چه بادشاه ئې ستمگر شي خلق خوار شي
زه که سل ځله وفا کړم يار جفا کا
د جمشيد او د سکندر فلک پرې نښوې
د خپل خوي دي نه چه دي تباه د چا
بد دي نشي يو زمان همراه د چا
چه ئې نه بېژني ته گناه د چا
خداي دئ نکا ستمگر بادشاه د چا
بخت دي نشي په دنيا سپاه د چا
پرې به نږدي همېشه کلاه د چا
دا دنيا لکه لولۍ ده خوشحاله!

که ئې گورې گاه د چا شي گاه د چا

جار تر هغه مخ شم چه به ما په ځان مين کا^۱
زړه بويه چه خوی ئې د بورا يا د بلبل وي
وسيځي په اور کښ پتنگ، هو چه پتنگ نه وي
پېر په باغ کښ کډ شي څوک خالي وزي له باغه
ما ئې چه مزه د خوږو شنډو ده موندلې
خيال ئې د زلفينو لکه غل د خپلي خوني
سترگو ته ئې وگوره څه ځني توري زلفي
هر چرته چه گرزي لکه سرو سمه درومي
سحر دئ که دم دئ که څه نوري فتنې فن کا
درومي کرزي غواړي خو په گل باندي وطن کا
و تښتي له اوره ځان پخپله دروغجن کا
څوک ئې مېوه وخورۍ په گلونو پک دامن کا
ناست وم که ولاړ وم زړه مي هرکله من من^۲ کا
هر کالي ليدلي فراغت ئې دزدیدن کا
څر په سنبل زار کښ دوه هوسيه د ختن کا
هر چرته چه کښېني هغه ځاي لکه گلشن کا
تن ئې آزارېږي په کميس د سري^۳ صافو
گل د چنې بويه چه خوشحال ئې اغوستن کا

چه مي وليدې دا توري سترگي ستا
يا د باز يا د طاوس يا د شاهين دئ
زه به نکړمه هېر نوري^۴ سترگي ستا
يا د تور هوسي که گوري سترگي ستا

^۱ دا بدله په چاپي نسخه کي نسته.

^۲ د اغزو خواړه.

^۳ يو ږول کالي و.

^۴ نور هېرۍ.

لکه وژغوري کبلې په مرغزار کښې د خواره وربل تر سيوري سترکي ستا
 لکه پټ سپاره د جنگ نېزه په غاړه دا اوږده بانيو پری پوري سترکي ستا
 چه دئ هسي و هر در وته ولاړ کړ د عاشق دي اور په کوري سترکي ستا
 لکه څوک په ميو مست شي هسي مست شم زه چه ووينم مېخوری سترکي ستا
 که شېخان که زاهدان که عابدان دئ د هر چا د زړونو چوري^١ سترکي ستا

چه دي غوښت هغه ديدن دي ورته گوره

که خوشحال ندئ^٢ کوري سترکي ستا

چه مي ښکته پورته اوبښکي تگ و پو کا د خپل يار په طلب گرځي جستجو کا
 زه په دا طمع د شاه د سپيو مل شوم گوندي ما د خپلو سپيو سره تو کا
 هر چه ستا په کښلي مخ باندي مين دي هغه درسته شپه له ما همه گفتگو کا
 که زه ورو وایم خبري گرم مې مه کره ځايگي ویشتي تل خبري ورو کا
 ستا له غمه چه و چا وته ويل کړم لا مي حرف ويلي نه وي چې هو هو کا
 په هر ځاي چې درې څلور و بله ناست وي چي پرې غوږ باسم خبري د مهر کا
 پادشاهان يې ارزومند د نندارې دئ گدايان به ئې د خولې طمع په سو کا

د گلونو دور تل نه وي خوشحاله!

ښايسته به په خپل حسن کبر څوک کا

حقيقت راته معلوم شو د هر چا باور نشته په آشنا په نا آشنا
 چه په سردي سوگند خوري ورځني پار کړه يوه ورځ به ستا د سر وکا سودا
 د هر چا نه چه دي طمع د وفا وي هم هغه درته ښکاره شي بې وفا
 يا څو و دا جهان واره بې وفا و يا د ما په دور ډېره شوه جفا
 آدميت له آدميانو نه خدای واخيست تر دوه پايو نه بهتر وينم چارپا
 که هندو که مسلمان که بل فريق دئ په هېچا کښ به بېا نه مومې رشتيا
 نه د دين د چاري شناخت مهر و وفا شته نه په شرم ننگ څوک ښېر دې د دنيا
 د تقليد رسم عادت ياري خپلوي کا د هر چا نظر پخپله مدعا
 همگي واره ياران د خپل مطلب دي بيهوده ناز و منت کاندې په تا

^١ غلې.

^٢ نه وي.

مخامخ دي په ثنا په صفت سر شي سل بلا درباندي وايي پسي شا
د دو دام ترې سړيونه بهتر دئ
اي خوشحاله څه له ښهړه په صحرا

خداي دي مخ د هيڅ غافل را ښکاره نکا د غافل سره دي ما آواره نکا
په هر لوري نو بهار دي غوړيدلې سترگي وخوره چه به دا ننداره نکا
هغه څوک چه د الفت په توري پوه شو نور په ساز د سوختگانو ناره نکا
د چار پايو په حساب دئ سړي ندئ چه په ساز د سوختگانو ناره نکا
هغه څوک دي چه په حال ځما خبر شي چه گرېوان به تر لمن پاره نکا
په يوه نظر ئې هر څه له ما يووړه چه هيڅ نشته نور نظر دوباره نکا
طبيبان د رنځ و هر لوري ته ډېر دي رنځوران ولي د وخته چاره نکا
د تقوى غليمي دف کښېږده له لاسه په وهلى هر څوک نقاره نکا
وره ستا دا توري سترگي خوشحال وژني
دا قتلونه څه طالع ستاره نکا

خداى چه تار په تار ياران بيا سره ټول کا ترورې خاوري په په سر د رنټبول کا
د جهان غمونه يو سر ځما بل سر که سړى ئې د باور په تله تول کا
نه مي يار نه مي غمخوار شته په دا غم کښ لکه بي اوبو څوک بند په گرم چول کا
که په پوهه کښ دانا د زمانې وي د زړه غم ئې تر هلكو کچو کول کا
چه ئې ډول واهه ځما په دلگېرى اوس دي تر په پخوا هم په دغه ډول کا
چه مستان د يوه جام دي غم ئې نشته که ئې هر څو زمانه په لاس کچکول کا
د پسا له صفت ئې شي د رنگ ئې نشي څوک چه پوري په بدرنگي ناوې پسول کا
که د اسپنو کلا وي چه بخت يار شي خاوند خداى به ئې آسانه لکه شپول کا
چه گلونه د بهار واره تمام شي د زړه سود شيدا بلبله په خټول کا
خال ئې مست خوني هاطي دئ سنبال کړي چه ښکاره شي شا به ورته د غم غول کا

^١ په قلمي نسخه کښ يوه محشي "نادان" ورته کښلي دي.

^٢ ترپي.

^٣ يو خود رويه گل دي.

^٤ په قلمي نسخه کښ محشي (فوج) ورته کښلي دي. ممکنه ده چه دا د پښتو يو ورک لغت وي، په قندهار کښ داسي ويل کېږي

د خوشحال د رنج علاج په يوه خدای شي
چه له درده سره تل ښوري آشول^١ کا

خپل عمل چه سړی سپک کا لکه خس هسي ئې ورک کا
بد عمل لیونی سپی دئ چه حملی پخپل کنډک کا
مگر نه گورې و ځان ته چه احوال پېغور د پک کا
مزي ښکار کا د گاوزو پیشو گزی ښکار^٢ مرک کا
دا خبره ده که کپړي که کیسه د دو تک کا
چتی^٣ باز په پرونو نشو که آلوزی پر پرک کا
چه بیزو د بازیگر شو نن څه ناسته په انډک^٤ کا
ځما ژبه نده اور ده گذارونه د توپک کا
چه ځما اختیار ئې خور کر خدای دي خوار هغه خټک کا
خوشحال ناست په برمول دئ
ارمانونه د اټک کا

د دنیا یاران په خوي دي د دنیا بی وفا لکه ئې مخ هسي ئې شا
که د دین دپاره تا سره یاري کا له هغو غواره که غواري څه وفا
د دنیا ښادی غمونه سره گډ دي په خدا خدا دي ژر کا په ژرا
چه فتنې ترې پیدا کپړې واره نفس دي نفساني یاران به نه وي بی بلا
اولیاء د اولیاء سره بد نه وي دا پدا چه ئې د نفس نشته هوا
په دنیا د بادشاهانو سره ضد دي امرا سره دښمن وي امرا
یا په نه یاري کښ سود دي که پوهپړی یا په نه ویل کښ سود دي د دانا
بیا هاله د بل جفا وته نظر کره که ته نه وینې په ځان کښ هیڅ جفا

(غولی غولي خلق راغله) ممکنه ده چه د دي دوو کلمو اصل یو وي یعنی فوچ فوچ،

^١ په قلمي نسخه کښ محشي آه و فریاد ورته کښلي دي، ما تر اوسه دا لغت ندي ارویدلي.

^٢ یعنی ښکار د مرک.

^٣ یعنی شب پرک.

^٤ پر یوه انډی ناسته د تکبر علامه ده محاورتاً.

لکه تا سره څوک څه کاندي خوشحاله

ته هم هسي زبست روزگار کړه له هر چا

د مرغه ئې که وزر شته الوته کا څه په دور لکه باز هسي خاته کا؟
 که مته غندي تېره لري مړک داره څه مته غندي گزار وته واته کا؟
 په ارمان د دیدن مرم پرې سلام دئ چه خیر خیر مي د یار مخ وته کاته کا
 بنایسته په جهان پیر دي بڼه هغه دي په بڼه خوي چه د عاشق د زړه ساته کا
 لکه سترگي تصویري ځنبل مي نه وي چه مي سترگي بڼه جمال وته کاته کا
 څه خوښی ئې پکښي یښي دي پوهیږي هر نفس چه د واته ننوته کا
 په هر څه کښ ئې لذت فرحت راحت دئ لکه ساه چه وواته ننوته کا
 که په تن خوشحال څټک دئ ځنې لري
 د ده زړه د یار په کوي کښ جار واته کا

د عشق په بادیه کښ مړده گام د تمنا^۱ هغه څه عاشق ندي چه وري نام د تمنا
 زار^۲ ځما د زړه دي، زار ځما دي په دا کار کښ که دا طور به تل درومي ایام د تمنا
 مرم له یار له شوقه سره دواړه نه جوړیږي آغاز د یار د وصل او انجام د تمنا
 څه شوه هغه مینه چه د سترگو په کاته کښ بڼو به ئې را واستاوه پیغام د تمنا
 قدم زده د هغه عاشق په پله باندي خوشحاله
 چه کام ئې خپل موندلي په هنگام د تمنا

دنیايي یاران چه طمع د دنیا کا عاقبت په یوه طمع ځان جدا کا
 دیدني یاران په کار دئ په دنیا کښ چه یاری د دیدن په تمنا کا
 د گونگت مینه په غول په غوښایه ده خاصگي مینه په گل باندي بورا کا
 که پخپله رضا درومي چاره نشته که ځما په رضا درومي خوله به را کا
 په بار بار د هغه یار منت را باندي چه پلو په مخ نیولي مخ ئې وا کا

^۱ محشي په خريشوي ترجمه کړي دي،

^۲ دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

^۳ په پښتو زار په معنا د زحمت او مشقت عموماً راغلي دي.

^۴ را ستاوه.

سل رحمت د عاشقانو په همت شه چه په طمع د دیدن د سر سودا کا
 په رقیب به ئې بې تیغه مرگ روا شي
 که دلبره د خوشحال مقصود روا کا

دروغ دروغ وعده چه دل سنگین سره پیوند کا عاشق له پېره خیاله ځان پروین سره پیوند کا
 بلا کاندې خوله وازه د فتنو آتش تازه شي چه نازو جلوه دواړه نازنین سره پیوند کا
 آزاد تر سینه درومي د جگر دننه کښېني چه غشي لینده دواړه مه جبین سره پیوند کا
 که نور مهر دي نشته څه خو کره د حال پوښتنه چه تا په زړه ویشتلې سر بالین سره پیوند کا
 څه زه څه مي مجال دي، چه دي وصل غواړم دریغه که څېره توره شېرې څوک ورینمین سره پیوند کا
 که ځان غواړې خوشحاله له چشمانو ئې حذر کره
 خپل ځان وژني قحري^۱ چه شاهین سره پیوند کا

دوې دي توري سترگي لکه دوی توري بلا دوې د توري ورځي لکه دوې توري تر ملا
 بیا دي تور بانو د دواړو سترگو کربلا^۲ بیا دي توري زلفي تر ښامارونه بلا
 له هسي رنگه حاله، راته ووايه اصلا د هغو به څه احوال شي چه په تا وي مبتلا
 عاشقان دي واړه سر کرل همېشه په واویلا چه هسي رنگ ستم به په هیچا نه وي اصلا
 د خاطر بخچه مي هسي تا خالي کرله تا لا لکه غل د خپلي خوني همېش روږد يي په غلا
 نه به بل څه وکښي نه به کاندې نور املا
 دا بنده خوشحال او ستا له عشقه مشغولا

د خوبی نوم دي ولاړ د بد خو هم لا پخپل کلي په اولس په هر سو هم لا^۱
 ته چه هسي په دا خپل جمال نازېږی گله ستا به دا جمال نه وي بو هم لا
 چه بد مست شي په مجلس کښ هغه نه يم که کیو د میو تش کرم سبو هم لا
 ستا له جوړه له ستمه هورته لاري هغه ځاي چه آدم نه وي آهو هم لا
 د نماستي په وخت ئې واکړه آزار مه شه د وربل غوتي کوڅی د گیسو هم لا

^۱ بله املا د دې کلمې تنزري دي په معنی د تپهو او کبک.

^۲ تر دې کلمه لاندې محشي (لویه بلا) لیکلې ده، ممکنه ده چه مخفف د (کره بلا) وي، یعنی خاصه او خالصه.

د خوشحال خټک دپاره چه ميخور شو

په مغان مي ويني کښېښوول باهو^١ هم لا

دوه زړونه چه يو شي غر به هم پاره کا
توري زلفي بويه خط و خال زرو زيور هم
څوک چه په اخلاص و بله مين شي په دنيا کښ
خلق په شيطان باندي لعنت لرينه
سل رنگه غمونه لور په لور د نفس لاله سه
چه وېش وي د شکرو ډېر عالم ورباندي ټول شي
خوبي د خپلي چاري څوک په مټ په کوبښ غواړي
ځار تر يکرنگي چه زړه ئي يو يو ئي اقرار وي
هر څوک دي دعا کاندې چه حاجت ئي چا ته نه وي
ولي بادشاه نه وي چه حاجت ئي بيچاره کا

گل و سړي ورکړه چه خوشحال په يوه گل شي

خره غوايه نظر کله د گل په پشتاره کا

د بي ننگو پښتنو له غم ما
دا هم ښه که پدا کار کښ هونېره کار وي
چه د ننگ گوهر مي مات شو دواړه سترگي
هغه درومي په لاس نه راغي^٢ بېرته!
هغه ملا مي چه په هوډ سره لوي غر ده
هم د بخت و ماته شا شوه هم د خلقو
که مي لاس وئ په رضا مي به کښې ښوول
د هغو د خولې کړې خبري اروم
دم د خپلو د پرديو را معلوم شو
په هغو لويو خبرو شرمسار يم
سل غندنې پېغورونه را دو څار شول
دا الم مي هيڅ الم سره سم نه دئ
لوي پرېښوه وينو له کم ما
چه که واخيست انتقام له گرم ما
په ژړا کړې يو دم بي نم ما
استاده کړه په ساحل له يم ما
په ناکام کړه و مغل ته خم ما
په مغل کړ ځکه مخ له هم ما
د مغل په لوري دوه قدم ما
چه خبره ورته نکره سم ما
که هر څو ساته خپل ځان له دم ما
چه هر چا وته ايستې له فم ما
چه به ځان ساته همېش له دم ما
که ليدلي د هزار الم ما

^١ بله املا ئي (باو) دي، په معنی د بنگري چه د ښځو يو پسول دې.

^٢ نه راځي.

۷۰

مگر بخت را سره بیا مدد آغاز کا چه فارغ کا د اندوه له سم ما
هاتی ځکه په سر لوني دا خاوري
چه خبر کړ دي خوشحال له غم ما

راته څه وائي چه يار در سره څه کا که وفا کا، که جفا کا واره بڼه کا
دا تل دود د بڼايسته وو، د ياری دي چه يك لخته د زړه مهر په چا نه کا
سل بلا ئی قبلوه ور پسي درومه بڼايسته د جهان کل واره خپل زړه کا
چه د کبر خيال دماغ وته ئې گورم اندېښنې مي وينس بيدار ورته اوده کا
که په نه عمر ئې نه گڼم زه خوار شم هغه عمر چه جدا له ياره تله کا
تېره چار به د هيچا په لاس را نشي که په پېره ژړا سره دواړه لېمه کا
د بتانو په ديدن د زړه نشاط شي لکه باغ پاني گلونه په اوبه کا
'په درتللو ئې شرې په تلو ئې بولي
چه ئې نه پرېږدې په هېڅ کښ خوشحال څه کا

راشه وگوره نن دا طراز ځما حقيقت سره قرين مجاز ځما
درست عالم ئی په بازار په کوڅه وايي لا و چا ته ښکاره ندئ راز ځما
د نیازمنو عمر غوالم په دا څه شي که بی نیاز وگړي نه وړي نیاز ځما
د عمزی په تبغ مي وژنه صرفه مه کړه څوک به نه غواړي لتانه ساز ځما
د مسجد محراب د چا دئ د عابد دئ په محراب ئې د ابرو نماز ځما
بڼايسته د بن طاوس ور لره بويه دا واره ښکارونه نه کا باز ځما
چه په خوړو زړونو بلوسي سزا مومي بڼه چه خوار شو پدنيا غماز ځما
ته په ما باندي تل ناز کړه معشوقه ئې
زه خوشحال خټک عاشق يم نیاز ځما

زړه چه نه وي مبتلا	پری دي سازه شي بلا
تر عاشق دي صدقه شي	که زاهد دي که ملا
عاشق هر زمان غزا کا	په تېره توره د لا
که عاشق د يار په تبغ مري	پرې منت دي د يار لا
زاهد خوښ کښ د خلوت کړ	عاشق خوښ د يار بالا

گل د عشق دي غورېدلي و عاشق ته ده صلا
 دا د ني چاري ادني وي د اعلا چاري اعلا
 که شېخي زاهدي غواري پخپل لاس کښ ده لالا
 لکيور^۱ د ستا په سر کره سر وهه په مصلا
 يا مسواک کښېږده په سر کښ يا ئې و ټوښه تر ملا
 په تسبيح خو ځوه شونډي نور ټکي کوي که غلا
 مرد هغه گڼه خوشحاله
 چه ئی کږي مشغولا

زه تا پېژنم هوا واره تا کرېم^۲ سر هوا
 چه هميش ئې په عالم کا د جهان گوره غلوا
 په نوا ئې بې نوا کرل بې نوا شول په نوا
 د هر رنځ دارو موندل شي د بد خوي نشته دوا
 عاشقی ځني په گور کرل څوک پراته دي په زگروا
 چه مي ويني د کوگل خورې ويني کله دي روا
 د چمن گلونه وا شول
 د خوشحال نه شو زړه^۳ وا

زاهدان چه د رندانو تل پېغور کا که توانيږي ازلي قسمت دي نور کا
 ښه چه سپين د زهد ليري له ما گرزي چه و تورو ته نژدې شي سپين هم تور کا
 که رشتيا وایم ويل ئې په ما اور دي څوک چه ما سره بی عشقه بل بيور^۴ کا
 که په خوله مهر وهلي د عشق دي په سینه کښ ئی زړه وگوره څه شور کا
 د لیلی نه نوريده د مجنون مینه چه مي زړه له ياره نیسی خلق زور کا

^۱ دا کلمه په هره نسخه کښ په جلا املا ليکل سوی ده، په يوه نسخه کښ (لکور) په بله کښ (لکيور) په بله کښ (لکه يور) کښلې ده، په يوه نسخه کښ محشي (سمله) هم ورته ليکلې ده. ممکنه ده دا د کاتب غلطی وي او په اصل کښ (لکی ور) وي.

^۲ واره تا کرېم رسوا.

^۳ زړه نه شو وا.

^۴ تر دې کلمې لاندي محشي (مشغولا) ترجمه کښلې ده، د سيد راحت په لغاتو کښ بيوره په معنی د ښکاره، او ظاهر او روښان کښل سوي دي.

نازنیني د دې ښهر واره بويه چه نن ناز و غمزه ستا له سترگو پور کا
 خما یار په هر محفل باندي چه راشي په ښایست د ښایسته وو بازار خور کا
 یو زمان د زړه خوښي په لاله زار کښ دا فلک ئې بل زمان را باندي اور کا
 چه دیدن د مین نه وي زه ئې څه کړم که گلونه شگفتن راته هر لور کا
 تېر یاران به نورو نه ویني په سترگو
 که خوشحال ورپسې دوه سترکي څلور کا

ستا له چمه به وا نه وړي عاشقان ستا که هر څو تېره دندان لري سگان ستا
 چې قدم له تا نه اخلم زړه مي نه شي پا بسته یم د زلفینو په ریسمان ستا
 ته لا اوس لکه غونچه په غوړیدو ئې د ښایست خبري لاری په جهان ستا
 په ښایست د ښایسته یوسف ثاني ئې په دوه کونه ښه دیدن دي رایگان ستا
 په جهان کښ که تر مرگه گران څه نشته زه تر مرگه لا بتر گیم هجران ستا
 زه به نوم د سلطانیه باندي کښېږدم
 که تش نوم د خوشحال تېر شي په زبان ستا

سور پېژوان دي په زرگر نوي سو اریا^۱ بیا د زړونو آزار اخلي پاریا پاریا
 په خاوند مي دي سوگند وي باور وکړه چه هیڅ دم مي له خاطر نه ئې و ساریا
 زه هر گوره دماغي په ځان غره وم ولي ستا سترگو خما دماغ او تاریا
 د چرې د کتارې حاجت هیڅ نشته د ښو په غشیو تا بېچاره ماریا
 کله کله ئې له حاله خبر آخله
 بېچاره خوشحال خپل زړه در پسي هاریا^۲

ښه سړي د چا په بدو نظر نه کا که څوک بد ورسره کاندي دوي به ښه کا
 په بارداره ونه تل ورېږي کاني ورته گوره چه بارداره ونه څه کا؟
 د جهان کینی غصې واره تر شا کا که سړي په وخت د قهر مرگ تر زړه کا

^۱ په دې بدله کښ د بیتو وروستي کلمات ټوله هندي دي چه د لمړي بیت د لمړي مصرع د اخيري کلمې اصل نسو را معلوم، د دغه بیت پاریا په معنا د کناره گېږی او د دوهم بیت آخر په معنا د فراموشی او دریم بیت پای په معنا د کښته اي څلورم په معنا د وېشلو او څلورم په معنا د ویشتلو دي، په څلورم بیت کښ د کتاراي کلمه په معنا د خنجر ده.

^۲ بایلو.

دا پدا چه خود بيني ور څخه نشته د جهان نندارې ځكه دوه لېمه كا
 په كينه په حسد هيڅ د چا و نه شي هر سړى چه حسد كاندي ځان اوپه كا
 نصيحت د نيكو بڼه دي نه د بدو كم بدبختان به بد فعلي د چا په خوله كا
 و سړي ته ئى اختيار وركړ هوښياره كه په هره چار كښ خداي واره خپل كړه كا
 ورځ او شپه په لار رواني قافلې دئ نيك او بد د قافلې په لاري تله كا
 يك تنها په لاري تله نه ده خوشحاله
 په دا هسي لار څوك څه د لاري مله كا

عقل سل د مصلحت بندونه جوړ كا چې د عشق سيلاب پرې راشي واره نور كا
 ما ته مه وايه عاقله چه عشق څه دئ؟ كه مين شي تا به هم له عقله موړ كا
 زه به هيڅكله له عشقه نه وانه وړم عقل څه په قهر تل د گوتو موړ كا
 زه كه هر څو خپل پيوند شولم له عشقه ولي ما او عشق خداي لا ويله جوړ كا
 زما عمر په حساب تر شلو زيات دي د عشق غم به مي په ديرش كاله كښ زوړ كا
 كه ئې چيري د خپل يار په وصال لاس شي
 بيچاره خوشحال به هم خاطر پرې سوړ كا

كه بې نمازه د قيامت په ورځ ممتاز كا و جنت ته ئې روان په ډېر اعزاز كا
 نماز گزارو ته ئې هسي حكم وشي چه فرښتې ئې د دوږخ په اور كذار كا
 اوليا او انبيا به هيڅوك نه وئ چه تر شونډو به بيرون نرى آواز كا
 تر عاصي نه لا بتر هغه عابد دئ چه په خپل طاعت به عجب يا به ناز كا
 دا ځاي كار د هيڅ تاعت ندئ خوشحاله
 گوره څوك به پخپل فضل سر افراز كا

كه يو ځل دي د وصاله بهره مند كا په هر دود به دي خرم خوشحال خورسند كا
 په زمان به دي پيوند له هر چا پرې كا كه محبوبه دي د ځان سره پيوند كا
 نوې مياشت به دي په مخ گوري وگري كه په مخ باندي دي جوړ سم د سمند كا
 زه به ځان لكه پتنگ ترې صدقه كړم كه له ورايه د ديدن مشغل څرگند كا
 مبتلا خاطر مي مري د يار له لاسه بيا له ميني هم د يار په سر سوگند كا
 چه له سوزه له گدازه ئې حذر شي زمانه به ئې گلاب نه به ئې قند كا

د هر چا قدر قيمت پخپل هنر وي د گني قدر څرگند د گني خوند کا
 چه د عشق د لېونیو په حلقه شي کله وي چه هغه غوړ د چا په پند کا
 د جاهل سره گلگښت لکه دوږخ دي له دانا سره راضي یم که می بند کا
 که د خپلو سپیو نوم ورباندې کښیږدي
 خوار خوشحال به په عالم کښ سر بلند کا

که دي زړه لري بها^۱ ځان به نه کړی کم بها
 څه وي څه به شي خبر شه ابتدا په انتها
 چه به کانه^۲ تنها کېږي خو لا نن ښه ئې تنها
 چه ئې نور له تا آخلي پخپل لاس ئې کړه رها
 ته خبر نه ئې له ځانه چه په تا کېږي څه، ها^۳
 درته وایم نه پوهېږي څه غفلت لرې ها ها
 بل مخ مه گوره خوشحاله
 مخامخ شه په شها^۴

که د یار پسې څوک سپینې جامې رنگ کا اواره دي د نیمگړې دنیا ننگ کاه
 شپه او ورځ دي پسې ژاري یار دي غواړي که مین وي په رښتیا ځان دي ملنگ کا
 و اشنای وته د یار مینه څرگنده لکه قصد چي له ډیوي سره پتنگ کا
 دا د غم کښتي چه گرځي په دریاب کښ یوه ورځ به ئې ذرې ذرې نهنګ کا
 ښایسته بلا دي ولیده خوشحاله!
 اوس که زړه منع کوي سترګي دي جنگ کا

^۱ لمړی بها په معنا د روڼوالي او دوهمه په معنا د پلور ده.

^۲ ښایي چه د کاتب غلطی وي او اصلي ئې دا وي (چه په کانه تنها کېږي).

^۳ "ها: د افسوس کلمه ده که یو ځاي (چها) وویل شي، هم صحیح دي.

^۴ شها یا شهي په بښتو کي لکه ليلا د معشوقو عام نوم دي.

^۵ دا شعر د عبدالغني کاسي په تذکره کښ د خوشحال د اشعارو په برخه کښ اخیستل سوي دي.

له دلبري نه مي خوله غوښته اما
 د ماني په وخت ئې تل هسي خواب و
 هسي يار سره څوک څه لره ياري کا
 زه به هېڅکله له عشقه نه وانورم
 څه خبر هې څه اول په عشق کښ څه ځي
 د چا زړه لکه کابل د چا بگرام دئ
 که جمال راته ښکاره کا زه به ورکړم
 زه خوشحال چه ستا په مخ باندي مين شوم^۱
 پارسايي غواړې له ما نه صنما؟

نو بهار شو بيا نرگس په باغ مستي کا
 په پنځه ورځي کښ گل د باغ تازه وئ
 مبتلا بلبله سر د گل په پښو ږدی
 تواضع زده کړه په تن له سرو وني
 کرلاني لا نور شراب نوشلي ندي
 دا مستي واره په جام الستې کا

نادیده په نادانی څه بلا کا
 روستايي تر دښته نه وي رسېدلي
 و کافرو ته روغ کړې د دين توره
 و دانا وته بلا شوه خپله پوهه
 دا همه د بد خويي علامت دئ
 په جهان کښ چه خويونه د بدی دئ
 الف بې ئې لوستي نه وي ځان ملا کا
 بيهوده ويل د دښت کربلا کا
 مسلمان ته ئې مشرک سړی تر ملا کا
 چه ئې تل په سل غمونو مبتلا کا
 چه سړی زنا خونونه، ټگي غلا کا
 يو دروغ تر زرو بدو تېري لا کا

^۱ يا به وهلت وي يعنی پلا، په بله نسخه کښ رحلت هم راغلي دي.

^۲ يم.

^۳ چه په هسي بلندي کښ ئې پسي کا.

^۴ په بله نسخه کښ داسي دي "وکافر ته روغه کړې د دين توره".

عطارد^۱ دي نور قلم له لاسه کښېږدي چه په دا خوبي بهرام انشا املا کا
دا خبري د خوشحال و چا ته نه دي
خو هم دي له خپله ځانه مشغولا کا

نشته په دا ښهر څوک چه نه دي خريدار ستا^۲ څرنگه ډېر تود دي چه مي وليده بازار ستا
ښه ده سرو ونه نه چه ښه ده ستا تر قد شهد که شيرين دي نه شيرين دې تر گفتار ستا
ښې د هوسۍ سترکي دي، نه ښې دي ستا تر سترگو ښه د زرکو يون دي چه ښه دي تر رفتار ستا
څوک دې چه تا وويني مين در باندي نشي هر لوري ته ډېر دي که ئې گورم خريدار ستا
چا چه تا ته کړي يو نظر دي په درسست عمر خو په دنيا پايي نور به تل وي طلبگار ستا
زه به ورته نه وایم سړی چه تش کالبد دئ هر چه ته ئې وليدې لوټ نشو په ديدار ستا
گل د لاله داغ لري سختي د رابيل پاني چا وې چه لاله دي يا رابيل دي گلغزار ستا
ډېر طبيبان راغله لکه راغله هسي ولاړل راشه حال ئې گوره چه څه حال لري بيمار ستا
وې مي و طبيب ته چه د رنج دارو مې وکړه وئې چه دا دارو کړم اور بلېږي په پرهار ستا
سر لري خوشحال درته پېښکېن که دي په کار دئ
به تر دا نور څه چه د چا سر راشي په کار ستا

واره مست شه بد ويل کا و سړيو ته ښکځل کا
سل بلا تر خوله وباسي په تېره توره ورژل^۳ کا
چه خپل زړه و چا ته ورکړي هغه چاري په تاتل کا
زه به څه مانه له چا کړم په ما دا چاري زړه خپل کا
ځان به واچوم و سيند ته څوک به دا هونېره زغمل کا
ده پخپله دا فتنې زده که بد خواه ورته سنبل کا
نه ئې ويره د آزاد شي به مي رحم په ژړل کا
چرته ځم په چا فرياد کړم څوک به داد ځما د دل کا
بل تاراج نشته خوشحاله
واره عشق دي چه نتل کا

^۱ ستوري چه منشي د فلک ئې بولي.

^۲ دا بدله هم په چاپي ديوان کښې نسته.

^۳ غوښي کوټل او ټک ټک کول.

هر بيمار چه د^۱ طبيب سره شدت کا
 د ماهي ژوندون درياب دي که ترې ووت
 شاپېرک چه له آفتابه نه پټېږي
 و مهتاب وته د سپيو غيا کېږي
 د گونگټ^۲ د گل د بويه نه بلا ده
 انبياء چه کافرانو وته بد شول
 خوار هغه چه د غليم په نغوته^۳ درومي
 يو د رود په غاړه ترې تشنه لب مري
 د فرقان په هدايت فاروق پوهېږي
 که ئې گوري و خپل ځان وته آفت کا
 په خشکي کېن به دي کله فراغت کا
 د افتاب د کومي چاري خسارت کا
 په غيا غيا ځان هسي فضيحت کا
 ژواک ژوندون واړه په بوي د نجاست کا
 واړه چاري د شيطان په مصلحت کا
 مدعي غليم د نیکو نصيحت کا
 هر خسيس په خساست کېن خپل عادت کا
 نه بوجهل بولې ته هدايت کا
 طهارت د مسلمان کېږي خوشحاله
 نه اودس غسل د کبر طهارت کا

يار په څه بې وفايي کا
 لکه شمع له ما درومي
 عاشقي دي هغه کاندي
 څو بنايست دي دلبره
 چه بې جرمه جدائي کا
 په بل ځاي به روښنائې کا
 چه قبوله رسوائې کا
 هونېره کبر و منائې کا
 خوار خوشحال ته د سرو شونډو
 بوسه ورکړه گدائې کا

يار مي مرور دي که څوک وي چه ئې پخلا کا^۴
 تل به د جفا په دريابونو کېن غوټې خوري
 ژر پاڅه روييواره ځما زړه پسې بلا کا
 څوک چي زړه د دور په دلبرو مبتلا کا

^۱ له طبيب.

^۲ جعل.

^۳ يعني اشاره.

^۴ دا بيت په بله قلمي نسخه کېن داسې دي "بو تيمار د رود پر غاړه تشنه لب مري"، اما دغه صورت ئې لکه چه صحيح دي
 بوتيمار په پښتو ککوی بولي، چه د رود پر غاړه سوي سوي نارې وهي او مشهوره ده چه دا نارې ئې له تندي وي.

^۵ دا بدله په چاپي نسخه کېن نسته.

څه گنده عالم دئ مه ئې دود وي مه ئې رسم^۱ وېري په ځاي پرېږدي و مرو وته صلا کا
 هيڅ سزا ئې نشي باندي لاس د ما د زړه شوي توري زلفي ستا دي چه دايم د زړونو غلا کا
 ستا د تورو زلفو ظالمی څه پټه نه ده مست چه زورور وي ظالمی په ملا کا
 ته چه عاشقي کړې قبلوه په عاشقي کښ تل په عاشقانو باندي خلق الالا^۲ کا
 ستا خونخوارو زلفو زه تنها نتلي نه يم څو به د ما خوار غندي لا نور هسي جلا^۳ کا
 راشه که ئې گوري دا پخپل جمال مغوره
 څو رنگه نازونه په خوشحال خلا ملا کا

يار چه تل هسي جفا کا ظلم، جور، سل بلا کا
 نور څوک هم شته په دنيا کښ خو که تل به ئې په ما کا
 راشه گوره ستا له لاسه څوک خندا کا څوک ژړا کا
 د هغو په حال خبرېږه چه په در، درته دعا کا
 که رشتيا ور څخه نشته مرگ ئې مه وه تل رشتيا کا
 څه ئې شته په زړه پوهېږم دا چه ځي نظر تر شا کا
 مخ ئې گل دئ زه بلبل يم تل بلبل د گل ثنا کا
 هيڅ مانه مکره خوشحاله
 بنایسته خپله رضا کا

(ب)

خوار عاشق په خاصيت دي د سيماب څو ونه مري ځنې نه ځي اضطراب
 ولي هسي خپل عاشق په جفا وژني نه ديت شته نه فضا شته نه عذاب
 ستا د سپېو سره گرزم ستا په کوي کښ گندي ما ورسره گي کړې په حساب

^۱ څه ئې دود دي څه ئې رسم.

^۲ يعنی شور او غوغا، په بله قلمی نسخه کښ "غل غلا" کښل سوي دي.

^۳ سوځل او بلول.

خو خوښي دي د خپل يار د ديدن مومم كه په وېښه ميسر شي يا په خواب
دا چيستان د يار له شونډو راته حل شو ارویده شو يو ځای نقل او شراب
چه په پکه خوله دی ووې ياري نگرېم د بلا په خوله دي ورکړم زه خراب
په ملال ملال کاته عاشقان^۱ وژنې ستا په سترگو کښ چرې دي د قصاب
ماته څه وايې چه وايه څک دي وژني ته له خپلو سترگو غواره دا خواب

که دي زړه وي چه به زړه د خوشحال گورم

راشه وگوره په اور يښي کباب

خپل بيمار مي حواله کړ به نصيب ورته زهر شوې گولی د طبيب
برامد ورباندي صوت د غراب شو خوشامد ورته آواز د عندليب
طبيعت چه مخطب شي سود ئې نشته بن په پند ته نصيحت نه په ترکيب
په اعجاز د محمد خلقو اقرار کړ د بوجهل تل نارې وې د تکذيب
عمارت لکه خطا هسي خطا ځي په اول ئی چه خطا پر بوزي ترتيب
نصيحت د ناصحانو باندي باد شي چه زوال د چا د چاري شي قريب
دانشمند دي خپل دانش ليري ساتلي د تعليم او هنر اثر په ذنب
د پخو په حال اومه کله پوهېږي د مقیم په حال خبر نه وي عريب
نصيحت بې ځايه واړه جگر خون دئ ځکه ژبه تر غاښ لاندي کړه اديب
د هلك مينه په چا وي په هلکو د لبيب قدر په چا وي په لبيب
په زرگونو مي دنيا و هر چا ورکړه په جهان کښ پيدا نشو يو حبيب

د خوشحال څټک په شمار په حساب ندئ

په هر ځاي په هر ديار لري رقيب

ما د مخکي په مخ وليده مهتاب چه خجل ترې دا مهتاب دي هم آفتاب
د زلفينو تر نگهت ئې مشک شرمېږي د خولې^۲ تر بوي ئې نه رسي گلاب
د ورېل په هر هر پېچ کښ ئې نافې دئ مشاطه ئې چه پرانزي^۳ پېچ و تاب

^۱ په يوه قلمي نسخه کښ داسي دي: په ملال ملال کاته زړونه ورژلي.

^۲ د خولو.

^۳ پرانځي.

۸۰

نور شراب ورته اوبه د تر خوبي^۱ دي چه ئې مست وي د لبانو په شراب
 وې مي زړه مي ستا د مخ په اور وړيتيري وې ئې پرېږده چه ښه وريت شي دا كباب
 ستا په زار مي صورت سر تر پايه پر دي زړه مي گوره په تصوير كښلي كتاب
 عاشقان مي كشتگان د معشوقې دي كشتگانو څخه نشته سوال ځواب
 كه ته څه خو اشارت وكړې د سترگو
 د خوشحال خټك به وويني شتاب

نول د تن د ځان شيون د زړه آشوب يوه څه بده بلا دئ عاشق توب
 وايي ته په چا مين ئې راته وايه بې له تا له نورو مينو توبا توب
 خوله چپيه ده د حيات په تور ملسل^۲ كښ نوم ئې شته لا هيڅوك ندي پرې خړوب
 ستا له تورو شهلا سترگو ئې سيالي كړه نرگس ځكه كښين سر د دار په چوب
 خار و خس به دي په لاري كي پري نردم چه ئې توپرم د مژگانو په جاروب
 واړه شونډي په لذت سره يو نه دي څوك حلوا دي د نباتو څوك اتوب
 لكه باز خال دي تارو دا ښكار د ده دئ كه څه شي ځما د زړه په تلا توب
 دا ځما د سترگو اوبني ويني بدي د وېشتلي زړه له سترگو ځي زهوب
 ستا د مخ په ياد ئې دواړه له زړه ولاړل
 د خوشحال د زړه آرام د سترگو خوب

(ت)

په جهان كښ څلور قسمه دي نعمت عاقلان ئې دي خبر په حقيقت
 لمړنې نعمت د علم، د ښه خلق دئ دا نعمت په دواړه كون دى راحت
 بل نعمت په دا جهان د ډير دولت دئ چه هر شان پرې ابلهان كا فراغت
 بل نعمت د رياضت دئ كه ئې گورې په هغه جهان راحت دلې محنت

^۱ په چاپي نسخه كښ "تر خولي" ليكل سوي دي چه معنا ئې نسوه را ښكاره.

^۲ مطلب ځني زلفي دي.

په خپل مټ، په خپل کونښن نه ده خوشحاله
هر آزاد بنده ته رسي خپل قسمت

چه مين شوم د بلندي په قامت راته ودرېده دار د ملامت
چه بلا ئې د قامت راته ښکاره شه گویا پاڅېده بلا د قیامت
چه محراب ئې د ابرو راته ښکاره شه هغه دم مي ناره وکړه قد قامت
د مژگانو ناوکی ئې هسي نه دئ چه به څوک ورځني درومي سلامت
چه نه مي نه معشوقه نه کښت د گلو تېر ئې عمر دي په غم په عرامت
نن د کښلیو د دیدن ننداره گوره او کنه کانه به درشي ندامت
چه د کښلیو ننداره ور څخه ولاړه خبر نه یم کوم گناه وه کوم شامت
چه نظر به د کرم پر خوشحال کاندې
لا به کله وي دا فضل و کرامت

چه مي وليده په سترگو ستا ښايست ښايېريو څخه نشته دا ښايست
هم هغه درباندي هسې شان مين کرم چه درکړي ئې و تا دي دا ښايست
مخ ئې کله د لاله غندي زيبا دې د لاله تر گل ئې پېر دي لا ښايست
گرمه نه ئې چه خپل ځان ستايي نگاري وايي نه لري قمر ځما ښايست
لور په لور به د بلبلو ږغ پری وشي که صبا کا د گلونو وا ښايست
د نرگس گلونه هم هر گوره زيب کا ستا د سترگو وينم لا زيبا ښايست
عاشقان دي پرې پتنگ کرل چه وړيتېږې خدايه تا کر په جهان پيدا ښايست
ملاحت وه نزاکت وه لطافت وه
د خوشحال دلبره سر تر پا ښايست

چه د پلار بد گوئی سر شي پوت^۱ صد لعنت د ده د مور په گنده چوت
چه د مور په چوت ئې خير و برکت وي له هغه موره به نه زېږي کپوت^۲
بختور ئې هغه پلار هغه ئې مور وي چه له موره نه فرزند زېږي ثبوت
د بد زويه ږغ د فسق و د فساد ځي د ښه زويه ځي ناری په ملکوت

^۱ محشي فرزند او زوي ورته کښلي دي.

^۲ محشي "نه زوي" ورته کښلي دي چه مطلب ئې نالایق دي.

د مزړې په خوي پيدا شي ځني زويه ځني غواړي د گيدر غندي خپل قوت
 چه ئې نوم په جهان پاتو شي د نېکو هغه زوي خو عمل گوره کرتوت^۱
 د سپين توب چه مزه نه وي په څه کار دې که ښه خوند لري ترې ښه گڼه تور توت
 پېر ځوانان چه احمقان دي لکه پياز دي
 و خوشحال ته هوښيار مېنک دي پير فرتوت

د شوم سړي له کوره که اوبه وي د حیات په^۲ ما باندې لگېږي لکه زهر د ملمات
 موسی څخه هېچ نه و ور څخه يوه عصا وه قارون څخه دنيا وه خود ئې وليده آفات
 هر چا څخه مال وي و بال هم ورسره مل وي دانا به هسي کار کا چه ئې نه وي و بال زيات
 د گل د عمر کار، د دنيا مال، د سفلې مهر دا درې څلور کارونه بې بقا دي^۳ بې ثبات
 چه شرم ننگ ئې نه وي نه هنر لري نه پوهه^۴ په مال ئې نظر مکره مه په حسن په ذات
 دانا په جگرخون کېن د نادان خوښي افزونه عالم واره حيران دي په دنيا کېن دا واقعات
 عادت د فلک دا دي هم د بناد هم د غمجن کا که هر څو ښه صفا وي بيا زنگ ونيسي مرآت
 خوشحاله څه اندوه کړې خوښ پدا اوسه خوښي کړه
 چه بې ما له غني دئ نه ئې حج نه ئې زکات

که عطار د خپلو مېنکو کا صفت^۵ په دا څو ئې روان نشي نگهت
 مشاطه دي د دريو ارايش کا ولي دريغه که د ناوي وي صورت
 که د خره زين د سړي واره سره زر کړې خر به آس نشي په دا زيب و زينت
 کوري هم لکه ياقوت هسي لېده شي جوهرې ئې خبر دار دي په قيمت
 د هوښيار چه زبست روزگار شي له نادانو شيرين عمر بزي تيرېږي په حسرت
 په نصيب ئې دغه دواړه تو که نه وي چه هم بخت هم ئې د عقل وي نعمت

^۱ دا کلمه عیناً ولیکله سوه په ټولو نسخو کېن دغسي ده.

^۲ دا بدله په چاپې نسخو کېن نسته.

^۳ وي.

^۴ چه شرم ننگ ئې نه وي نه مهر دي نه پوهه.

^۵ دا بدله په نورو نسخو کېن نسته، له يوې قلمي نسخې څخه نقل شوه.

د خوشحال که نه د تن یې نه د گيډي
و سفله لره ورشه په حاجت

ما چه نظر وکړ په ذرات په موجودات
يو ځادر تر میان وي فهم پاتو شي له کاره
هيڅ بني ولي ئې درست اسرار موندلن ندئ
وزېږي^۱ له نوح د طوفان په موج فنا شي
کار د بل حکيم دي چه څه کاندي هسي کاندي
دخل د ساعت د طبيعت دي که د نور څه
هونږه علم زده کړه چه فرښتو ته سبق ورکړي
رد دئ که مقبول دئ که معقول دئ گوره ننداره کړه، تر دا دم مه وهه زيات
سر په سجده کښيږدي وايي نمونځ کوم خوشحاله
زړه ته نظر نه کړې، بکښي څو لات و منات

نن مي وليده هغه مست غنچه خوله ئې نيست و هست^۲
په دوو زلفو عنبر پاش په دوو سترگي^۳ مي پرست
څه شپوې دي په جهان کښ د همه شپوو همدست
منفعل ئې گل تر مخه تر ښه قد ئې سرو پست
اوس مي بيا مونده په کور کښ چه دايم ئې وم په مرست
د بالاً^۴ بلا ئې ښه ده
د خوشحال سره پيوست

^۱ مطلب ځني د نوح زوي دي چه کافر و او د آذر زوي ابراهيم و.

^۲ همره شي عالم چه فرښتو ته.

^۳ خوله په اعتبار د تنگي گويا نيست ده.

^۴ سترگو.

^۵ چه.

^۶ چه مطلب ځني قد دي.

(ټ)

که د شمع غندي کښېناستې مخ پټ تجلي دي د جمال وينم تر خټ
 ته ورځه په نجاست باندي پېرې کړه د گلزار له گلو څه غواړي گونگټ
 د چندن دوني لږ لرگي تحفه دئ نه د بلي بدي وني درسته سټ
 په وکښلو به ئې څوک وي چه بد وايي د گنډ هېروڼه که خېژي تر بنسټ
 که په څو را باندي و خېژي خطا شي راته وايه چه دي پرېوزه دواړه مټ
 مگر مرگ ئې په ارمان و بله جدا کا د جيغي^۱ جدائي نشته له لويټ
 چه دي زړه هغه به ووينې خوشحاله
 خون يوه قطره که تېر شى تر دا خټ^۲

(ث)

چه بد نه کاندي خبيث نور به څه کاندي خبيث
 ځني طمع د ښو مکړه کله ښه کاندي خبيث
 چه د بل ښېگړه ويني ځان اوږه کاندي خبيث
 که ئې ځاي وکړى په زړه کښ خوږ دي زړه کاندي خبيث
 که ځما په خوله شي خداي دئ زر رانده کاندي خبيث
 چه جهان ور ځني خلاص شي خداي دي مړه کاندي خبيث
 د مېړي غندي خوشحاله
 الوته کاندي خبيث

يار مي بيا د سترگو تور کا الغياث واره جور ظلم زور کا الغياث
 په ما خوار باندي ئې نر ناحقه لېږدي^۲ سل بلا د څنگه نور کا الغياث
 زاهد هم هسي له عشقه خالي ندئ په عاشق به څه پېغور کا الغياث

^۱ محشي ورته ليکي: چه جي جي او لويته د وه مرغونه دي چه يو له بله هيڅکله نه بېلېږي.

^۲ خط.

^۳ تلنگ او راهي کېده او لېږل.

چه د وصل په دولت وي^۱ سره جمع جدایی به هغه خور کا الغیاث
 د خزان دوک ئې لیدلي دي په سترگو چه بلبلې هونبره شور کا الغیاث
 هونبره اور چه د خوشحال په خاطر بل دئ
 څوک به مړ دا هونبره اور کا الغیاث

(خ)

چه صاحب نفر پرور نه وي هم هيڅ په پالنگ د معشوقې ورځې سر تېري
 له معشوقي نه شپوه بويه څو رنگه که په زر رنگه خوبۍ اراسته وي
 هونبيرانو لره عقل فکر بويه چه له شور و شره خلاص دي مردگان دي
 که بادشاه څخه بۍ شماره خزانۍ وي مړني چه بې وسلې شو په څه کار دئ
 زور سړۍ که تر څنگ کنبښوي بڼه ناوې سوداگر که وقوف دار د هر کالي وي
 که سړۍ د جهان واره علم وکا باز که لوی کټه خو شرنگ د ډېر صفت وي
 په نفر کنډ چه هنر نه وي هم هيڅ هر عاشق چه تېر تر سر نه وي هم هيڅ
 د عاشق چه پرې نظر نه وي هم هيڅ چه زلمۍ په بلا بر نه وي هم هيڅ
 لېوني چه بۍ خبر نه وي هم هيڅ د ژونديو چه شور شرنه وي هم هيڅ
 چه ئې بڼه جنگې لښکر نه وي هم هيڅ چه سخی سړۍ تونگونه وي هم هيڅ
 چه قوت ئې د ذکر نه وي هم هيڅ په کيسه کنډ چه ئې زر نه وي هم هيڅ
 چه د ده د عمل چر نه وي هم هيڅ چه تېز پر په زړه ورنه نه وي هم هيڅ

يو د بل له حاله پند اخلي خوشحاله

د سړۍ چه دا سير نه وي هم هيڅ

(ح)

کلك خراباتي یم له ما غواره صلاح ډکي پيالی اخلم تر صباح تر رواح
خوک دئ چه د نمر خوبي به ستا مخ په خپر کا نمر مثال خراغ دي ستا جمال لکه صباح
مه پوښه زاهده د ښه مخ له نندارونه سترگي چه دا کار دي په فتوای د عشق مباح
توي کره په هنگام د حادثې ساقی په جام کښ می چه باد را پاڅت په زجاج کښ ښه مصباح
پاخه محتسبه خوشحال راغي جنگ ته جوړ شه
غسل په می وکره د مومن وضو سلاح^۱

^۱ الوضوء سلاح للؤمن عنی اوسد د مومن وسله ده.

(د)

د خدای عرفان می وشو په عرفان د محمد
 راشه نظر وکړه په طه او په یسین^۱ کښ
 ډیر خلق پیدا دي انبیاء که اولیاء دي
 خدای سره موسی په کوه طور کړلې خبرې
 پیک ئې جبرئیل و د رفرف جلب نیولې
 خوان د موسی خورمن سلوي یو لک وگوري
 خواست به نور څوک نکا د خسته وو عاصیانو
 لاس دي لگولي ما خوشحال په دواړو کونه
 غم اندوه مي نشته په دامان د محمد (صم)

ډیر عالم ځما په یاد
 هم دا هسي راشي تیر شي
 عجب لویه کارخانه ده
 و حباب و ته نظر کړه
 هسي نه ئې که پوهیږي
 هیڅ خبر نشوې له ځانه
 غمجن والي دي په څه وي
 څه سختي لرې خوشحاله
 دا دي زړه دي که فولاد

سپی چه ولامبی په رود
 په بهار او په خزان ئی
 لیونی لیونی تر شی
 لا بد بوی شی دا دی دود
 هیڅ و نه شو ځما سود
 څو چه شی ورته سرود

^۱ رشه نظر وکړه په طه په یسین باندي.

^۲ یعني یاد او بیان او ثابت.

په سوږوالۍ کښې چه کارشي و هېچا ته مه شه تور
 چه ئی قصد د گزار نه وئ هغه نکا زغره خود
 که ته کام غواړې خوشحاله
 کام نه مومې په مښود

عمر هر زمان رفتن کا لکه باد مرگ دي هر سړی همپش لری په یاد
 چه د عمر ئې بنیاد په هوا ایښی په دا هسي ژوندون څه دي اعتماد
 د آدم خاوري د غم په اوبو نم دی خمیره^۲ په قدرت کرې چل بامداد
 انبیاء او اولیاء لارل و کور ته ته به وائی چه د دوي نه و بنیاد
 د دنیا ژوندون هیڅ ندي که ئې گورې چه هېچا ځني بیا نه مونده مراد
 همپشه که ژوندون^۳ غواړې درته وایم همپشه که د نفس سره جهاد
 مسافر چه ئې سفر وي څو دوړاند په مقدار د هغې لاري آخلي زاد
 راشه زړه له غیرو پریکړه ای خوشحاله
 په امید ئې د دیدار لره زړه ښاد

و د نه زېږ فرزند د بابا په غولي ونډ^۴
 د مریخ په کوکب شوي شوخ بې باک بلا لوند
 د زهره په ستوري زېږه خوش خرم خوشحال خورسند
 نحس او سعد اوه ستوري تر دا نور شته لا بلند
 په هغه طالع چه وشي په عالم کښ شي څرگند
 بختور دانا مخ دويي د وگری دلپسند
 د ده زړه په هره چار کښ د همت سره پیوند
 همگي په خوږو پک وي د گني غندي بند بند
 د ده علم عطائي وي نه سبق د دانشمند

^۱ د مرگ په اوبو.

^۲ خمرت طينة آدم اربعين صباحاً.

^۳ يعني ځما گله.

^۴ سيد راحت وند په معني د خندق او غنډۍ را وړي دي.

چه تر ژبه څه وباسي نصيحت وي وعظ، پند
 پخپل شرم ننگ راغلي نه په شخوند وي نه په خوند
 دا ته څه وايي خوشحاله
 خرو ته څه ورکوي پند^۱

هر گروه له خپله گروه دي خوشنود هر سري لري نظر پخپل مقصود
 دانشمند د دانشمند په صحبت خوښ دي د جاهل په صحبت گډ شي جاهل زود
 مسلمان ئې په بزرگي په لويي پوه دي د جيند له حاله څه پوښتي جهود
 د جماع په لذت حيز كله خبر دي كه ئې حوره په پالنگ كښيني څه سود
 چه په خوي دي خبر نشو غير جنس دي
 غير جنس سره خوشحاله كوم بهبود؟

(ذ)

د خوړو شونډ وي ډير دي تلذذ تر همه خواړه ئې تير دي تلذذ
 ما وي زه به ئې غسل سره نسبت كړم د دشنام ئې په بل پير دي تلذذ
 له شكرو زړه نيوه شي نه له ده نه د پيو^۲ روي^۳ په څه څير دي تلذذ
 څو مي ياد د هغې خولې د مچي خوند دي نور مي كل له دله هير دي تلذذ
 د ناوك ئې^۴ هم لذت تر حساب تير دي ولي زيات ئې^۵ د شمشير دي تلذذ
 لكه و د زنج سيب په هغه شان دي نه چه اوس ئې تير و بور دي تلذذ
 ستا د ژبي د سر ډير منت را باندي په دا يم ئې را بر سير دي تلذذ
 په هجران د شكر لبو په جهان كښ
 په خوشحال زهر و گنډ هير دي تلذذ

^۱ قند.

^۲ دا كلمه په هره نسخه كښ جلا املا لري (پيو وري، پيووري) ام اصل يې (پېروي) دي چه په پارسي

ئې قيقاق بولي.

^۳ د.

^۴ د،

(ر)

آه دا هونيره استغفار چه ئې تل کړې په اسحار
 گه رشتيا دا استغفار دئ بيا گناه څه گناه کار!
 که دا کار دي په دروغ کړې شرم وکړه له دې کار
 هم دروغ کړې هم گناه کړې ترس د نشي^۱ د قهار؟
 هم توبه کړم هم گناه کړم ته مي وينې گردگار
 زه عاجز بنده عاصي يم پرده پوښ مي شې ستار
 د خاصونو توبه راکړه
 ما خوشحال ته استوار

با تو خلوت برگزینم در تو بینم خیر خیر گر چه وقت نو بهار است باوجودت هېر هېر
 پنج روزي بیش نبود صحبت گل با هزار ای دریغا در گلستان گر بماندې دېر دېر
 بار آن صبر است این سیب زنج در دست ماست کز رقیبان تو می بردیم جور تیر تیر
 آهوی چشم تو از شیران عالم دل ربود گر چه بر شیران ندیدی هیچ آهو چیر چیر
 گفتم ای جان جهان از من گهی یاد آیدت گفت وقت قتل می آیی بیادم دېر دېر

می نیاساید دمی خوشحال بی دردت بلې
 لشکر درد تو اکنون کرد دل را زهر زهر

تا غنډي به نه وي يوه کښلې په دا دور یون دي دې د زرکی دواړه سترکې دي د میور^۲
 وخت د نو بهار دې راغ و باغ واره گلزار دي راز د کردگار دې دا گلونه نه طور طور
 بار^۳ د رباندي مه وه هم زړه لرم ویریرم باز خوري د زړه غوښي، یا ئې ته خورې یا ئې بور^۴
 نور عالم بې غمه زه دا يم په درد و غم کښ عشق نه دې بلا دې چه ئې وینوم په خور

^۱ ترس د نشته.

^۲ یعني طاوس.

^۳ په قلمي نسخو کښ پار هم راغلي دي.

^۴ یعني پرانک.

مي شته چنگ و ني شته ساقي راشه باده راكړه تل به بهار نه وي چه تيريږي وخت د ثور
 كښينم و رودبار ته چه رواني اوبه گورم عمر غنډي درومي چه ښه وكم باندي غور
 يار دي كه د كور^{۲۸} دين قبول كا پدا څه شي شرط د محبت دي ته هم واخله دين د كور
 مينه د^{۲۹} مجنون په ليلا لا شوه پيره پيره څو چه عالم ورباندي وكړه هور زور

طبع د خوشحال ده لكه ښه باغبان په باغ كښ

گل و هر چا ورکا چه ئې زړه وړي علی الفور

په تازه عاشقي مهر كوه مهر چه آشنا شو نور كه مهر كړې كه قهر
 كه د زهرو پياله وي ستا له لاسه تر عسلو به لا ښه وي هغه زهر
 چه له لويو له هلكو جفا اړوم مگر دود د وفا نشته ستا په ښهر
 په عالم كړي بلا ستا سترگي نزولي څوك به څه لره تهمت وايي په دهر
 زه هاله له د عافيت ناوي قبول كړم چه مي خپله تمنا وركړه په مهر
 د وصال ورځي هلکي تر گړي دي بي ليدلو مياشتي كال شوې گړي پهر
 د ديدن تويي بي حده تلوار كاندي گوره كله به خړوب شي ستا په نهر

خوار خوشحال ئې لكه خس هسي لاهو كړ

چه د عشق سيلاب را وخوت لهر لهر

ته چه مخ په آينه كړې برابر رښه^{۳۲} شي په دا مخ كښ مخ د نمر
 مړني سپاره د مخ دي دا دوه توگه توري ورځي توري سترگي مخ لښكر
 چه پلو له مخه واخلي زه دعا كړم هر چا زده چه دعا ښه ده په سحر
 د يوسف غنډي مخ پټ كړه په برقع كښ چيري نه وي چه پري ولگي نظر
 مخ هغه چه ئې ستاينه درست عالم كا نه هغه چه لكه ستايي د لال خر
 زاهد مخ په محراب وينو سجود كا ستا د ورځيو په محراب نه دي خبر
 مخ دي هسي شان لیده شي په خالونو كه ئې گوري لكه گل د پيغمبر

^۱ محشي تر كور لاندي كافر كښلي دي.

^۲ مينه د مجنون به په ليلا وشوه لا پېره څو به چه عالم ورباندي پېر كړ هورزو

^۳ دا توري د هري نسخې لېكونكي په جلا پول غلط كړي دي، چه هيڅ معني نه ښندي مگر رښه صحيح

دي، د سپوږمۍ سپكي رڼا ته وايي، يا نوره سپكه رڼا.

ستا د مخ مخي به نه کړم نور مخونه نور که ستوري د آسمان دي ته یی نمر
دا د مخ خوبي ئې وگوره خوشحاله
د شرابو د مستي لرئ اثر

چه مرغونه د آسمان ساتي دا کار^۱ د هوښيار دي د بيدار دي خبردار
زه دا نه وایم چه زه هوښيار بيدار یم د ما هم له لاسه ولاړ دي خو دینار^۲
د نادان خطا لا هسي گرانه نه وي که خطا ده خو خطا ده د هوښيار
هو دا هونيره تفاوت تر منځ لیده شي چه مير ښکار سړی پوهیږي پخپل کار
سربسته د مير ښکاری ور څخه نه وي بیهوده مرغه ضایع کا نا مير ښکار
ښه مرغه د نامیر ښکار تر لاس ور مه شه او که ورشي یا به خاوري شي یا خوار
د خوشحال خبره نغوړه پرې عمل کړه
تجربې ئې دي لیدلي د روزگار

څه سړی څه ئې تدبیر	هم هغه شي چه تقدیر
که جهان شي تېره توره	ستا په مرگ شي خلق خیر ^۳
بی تقدیره به و نه مړې	نه په توره نه په تیر
بی اجله مرگي نشته	تبغ وهه مکره تقصیر
لکه کار د مړني دئ	هسي کار نه دئ د پیر
د غازیانو شهیدانو	پروا نشته د سعیر
گل گټنه ده د توري	که کابل دي که کشمیر
مړني دي چه ^۳ یادېږي	په سندرو هم په ویر
چه دروغ د توري لاف کا	د هغو نه یم دلگیر

^۱ محشي روته کښلي دي چه يو څو اینار بازونه.

^۲ خیر.

^۳ که یادېږي.

^۴ په هغو.

توره بخره د خوشحال ده کان^۱ په کان خلق خبير
 تر اوو پېړيو پوري واره مړه په تبغ په تېر
 دا د خان ستاينه نه ده
 حقيقت وایم په خیر^۲

چه له خپله هوډه نه وواوښت منصور که وگری په سولي^۳ کر مخ ئی سور
 ملامت چه په عاشق باندې وایه شي په مذهب د عاشقانو دې معذور
 عاشقان په معشوقه باندې پتنگ دي له جهان به ولاړ نشي دا دستور
 خو د عشق مینه زیار تېري په کوکل کښ د عاشق په پوهه نور علي نور
 د عشق کار په لېونتوب دئ نور څه ندئ راشه واوره، نه په عقل نه شعور
 معشوقې وته بادشاه لکه بنده شي که قیصر دئ که خاقان دئ که فغفور
 روغ ئې هیڅ په حال خبر نه وي له درد که په درد کښ قرارې نکا رنخور
 زړه مي سر تر پایه واره آبله دئ په فراق کښ، لکه وړي د انکور
 هر گروه له خپله گرده سره سرور کا د ما هیڅ نه شي له چا سره سرور
 عاشقان په عشق کښ واره ناصبور دئ
 څه خوشحال یواځي نه دئ نا صبور

چه مکې لره څوک درومي^۴ په خره سپور که حاجي شي نه ئې ننگ وي^۵ نه پېغور
 چه خبر په هنر نه هغه کم عقل چه د خط سترگي ئې نه وي هغه کور
 چه ئې خدای و چا ته ورکا د هغه^۶ دي بخت دولت نه په کوښښ دي نه په زور

^۱ کال په کال.

^۲ خبر

^۳ یعني دار.

^۴ ورشي.

^۵ شته.

^۶ د هغو.

اصالت هنر چه دواړه سره یو وي په ۳۳ خصلت هنر سیرت دانش باقي وي دا همه له نا پوهۍ پیدا کېږي پېرځوینه، ښه سلوک، نمځنه، عدل کبر جن، حریص، بې زړه چه دروغ وايي که وعده ئې قیامت وي د غوښتنې که طالع ئې د دولت په شربت پک کا د یاری د دوستی لایق هغه دي که ځوانمرد یې ځوانمردي به د هاله وي په ایمان په ځان په دواړه خرفه نکا د هوښیار سره مجلس ښه دئ خوشحاله د نادانه سره ښه ندئ بیور

لکه ښه کښیده روغه ۱۱ په انځور ۳۲ قد قامت صورت فاني دئ سپین و تور خر خښې دعوې نا سازي شر و شور که د دا خوږونه شته څه غواړې نور د یاری لایق نه دي دا څلور د هوښیار سړی به نه وي په کار پور بیا آخر شي د کم عقل جام نسکور چه آزاد ورځي نه وي پلار و مور سل بدې آواره کړه د خپل ورور چه د خپلي ژبي ولگېږي اور

خپل پردې راته په خوله وایي زر زړ اوس په دا دور ما ولیدل خواږه دي نورو چارو وته څه گورې دا گوره که د قصد کښینه حسد ور سره پرېوزي فیروزه الماس با قوت لعل له کانه مځکه څه د اسمان ښایست په زر دي شاهزاده بې زرو گڼبي تنها گرزي زور، قوت، حرمت هورې درومي چه زر وي و عالم ته تر هر څه دي بهتر زر تر پدر تر برادر تر پسر زر چه صاحب د مسلمان کا کافر زر په وژو د سید درست کا محضر زر له دریا به نه وکارې گوهر زر ستوري زر دي آفتاب زر دي قمر زر د هندو سره روان کا لښکر زر د پادشاه په سر څوک کښېږدي افسر زر

۱ جوړه.

۲ نقش یا د نقاشي اسباب.

۳ چه.

۴ دا کلمه په ځنو نسخو کې فقط (نمځنه) لیکلې ده، چه معني ئې نسوه راته جوته، ممکنه ده چه نمځه حاصل مصدر وي له نمانځل څخه يعني لمونځ کول.

۵ خپل پردې په خوله په زړه وایي زر زر.

خداي د ما د قانعانو په حساب کا
 ښه ځوانان ئې ليدل نه مومي له ورايه
 جوهرې قدر قيمت زده د جوهرو
 د گيدرو نوم په خوله څه لره اخلي
 هر مراد چه د سړي دې په دنيا کښي
 که چميار دې که نداف دې که جولا دي
 نه به دي په لږو زور نظر وکا
 نه به پرېوزي و خوشحال ته غر غر زر

د غريق اوبه چه پاس واوري تر سر
 خبر دار ئې په پساره په اوږده نه وي
 اوس مي درست صورت د غم په درياب پوب دئ
 اندرون بيرون همه په غم کښي څار شوم
 ژواک ژوندون مي همگي واره په غم شو
 غم په مثل لکه اور زه سمندر

د دولت لمن نيوه نشي په زور
 دولت څه دئ په مثال ښايسته ناوې
 د گنده ټټو نه بد ټټو پيدا شي
 د دولت په آس دي هر نا سور سوز نشي
 چه په کور کښي مي اول ټټو راغلي
 ټټوگي دي تازهگي دي ترې زوولي
 نه يو ښه لايق فرزند د پلار په خونه
 ربه ډېر اولاد دي را کر منت دار يم
 چه په وړو کښي نفاق کا نا لايق دي
 د خوشحال په دعا غوړ د سترگو ورکړه
 که بهرام عابد دي واره کر و کور

بهرام او عابد د خوشحال خان زامن وه.

دَ بازونو ښکار د چا دئی د زردار هم زردار هم بې پروا قلندر وار
 که ئې غم د هوس کا د زیان ئې نکا که ئې مري په قوشخانه کښ څو دینار^۱
 د هغه سړي څه کار دئی په بازونو چه بنده دې د درم او د دینار
 د ښکار کار په مصلحت په سیالی نه دئی دا یو عشق دې چه ئې ورکا کردگار
 چه په اصل کښ شجاع عالي فطرت دئی د هغه په زړه کښ حُب پرېوزي د ښکار
 قمار باز به له قماره صبر وکا مست نه هم شي له شرابو توبه کار

زه خوشحال به د بازونو ښکار پرېږدم

څو ژوندی^۲ یم دا می کار دئی دا روزگار^۳

زه ژولېده تر یم که مجنون ژولیده تر گوره چه څه حال دې ستا په زلفو کښ د زړه می
 مخ دي مسلمان دئی واره^۴ زلفي دي کافري گل د لاله ښه دې راته وایه که بارخو می
 نه په گڼت د باغ ځي نه په سیل د گلونو تا وته د خپلو شونډو قدر ښکاره ندی
 مخ په پلو پټ کړې رڼا ور باندې شام کړې دېر^۵ په غیو کښی پروت قدر ئی هیڅ نه نه ئی زده شی

سترگو ته ئې وگوره خوشحاله بابو ورځي

ستا د مرگ دپاره په څو جوړ لري لښکر

^۱ محشي ورته کښلي دي: يعني دینار بازونه، ممکنه ده چه یوه نوعه د باز وي.

^۲ په ژوندون د له ما نه درومي دا کار

^۳ نده.

^۴ توري زلفي.

^۵ در په غیو کښی.

راشه گوره د بهرام د نفاق چر
 کله بڼه زوی د پلار بڼه ورور د ورور شي
 دا تاثیر د بد پتي دئ که د تخم
 که لوگي د اور فرزند دئ په دا څه شوه
 په ما درکښ ئې بلا وئ که په پلار کښ
 بهرام خان دئ سعادت دي هم يحيی دي^۲
 و خانې وته ځغله هنر هيڅ نه
 خاني کار د هر چا نه دئ د هغه دئ
 یکباره ئې په نظر کښ شرم ننگ وئ
 د خوشحال څټک که سل زويه نمسي دي
 لا لایق د خاني نه وينم پسر

راشه مه کوه ډېر جور
 زه فرهاد د زمانې يم
 د غماز په خولې مي وژنې
 په خبرو دي پوهېږم
 گندي راشې په منگلو
 درته پروت يم لکه بور
 په خوشحال کړې ځني چاري
 د غمزې په هور زور

شپه ئې وينځه بې بې نور
 تور زنگي نوم ئې کافور
 مرده شوي چه منافق دئ
 مړ جهود بولي مغفور

^۱ دا کلمه په چاپه ديوان کښ پزنځر او په نورو که هم ډول ډول لېکلي ده چه حل طلبه پاته سوه.

^۲ سيد راحت گېډي په معني د زړه را وړي دي.

^۳ بهرام، سعادت، يحيی د خوشحال خان زامن دي.

^۴ سره يو تېله بتر.

^۵ په خوله مي.

نادیده چه ،منیه^{۲۱} لولي
 سفله ټول کا څو درهمه
 دروغجن تر ټوپه^۲ ورشي
 خپله بل وټه نيولي
 پټي پکي پيالې اخلي
 موحد د رسالو شه
 ځان ملا کاندې مشهور
 تر خواجهانو شي مغرور
 د کابل کاندې مذکور
 په پردې باندې غيور
 بنکاره مه خوره يو انګور
 تر ځان کوز ګڼه^{۳۳} حضور
 د خوشحال سره خندا کړه
 بيا ئې ژاړه په سرور

عشق تر ځوان نه زور کا ژر نسکور^۱
 اندرون د هر چا شين د عشق په شين دئ
 چه په عشق کښی څک پېغور تري په نورو
 زاهد ورچانی^۲ انکار کاندې له عشقه
 چه د محکبي د آسمان په منځ کښي څه شته
 زه حيران يم دا مي څه دي په کوگل کښی
 په وصال کښي سل هراسه د هجران دي
 جهان واره کور د عشق د محبت دي
 په خوشحال باندې باندې^{۶۶} شو رنتېهور
 په پخه ونه لا ښه لگېږی اور
 دا يو اور دي لگېدلی لور په لور
 هم په ده پوري به لگ وي دا پېغور
 نلدمن^۳ ليلا مجنون لولي په کور
 زه همه وينم له عشقه سپين و تور
 چه ورځ و شپه پر تل وي شر و شور
 په هجران کښي خو غم يو دئ نه وي نور

^۱ د فقه له لمزنيو کتابو څخه دي.

^۲ په ننگرهار کې د يوه زاړه عمارت کنډواله ده چه ښايسته ټوپ ئې بولي، دا ټوپ زما په خيال له هغي زړې کلمې ستوڅه څخه پاته دي، چه پخوا ئې د بودايي دين معابدو ته ويله.

^۳ منصور.

^۴ يعني دروازه تري.

^۵ د يوه عاشق نوم دي چه جلا کتاب لري.

^۶ يعني کوچني کلي.

فلک کا دا هسي چارِ دَ ده چاري دي مردارِ
 دوه ياران سره جدا کا بيا ئي بند کا سره لارِ
 گاه دِ زره وي په بنيادي کښ گاه دَ غم ژړا چيفارِ
 گاه دشواري کا آساني گاه اساني کا دشوارِ
 دواړه توگه گزران شي
 بده دا هم نه ده بارِ

که په خوله را سره جنگ کا هغه يار چه له ما سره راځي غاړه غړي
 هيڅ حاجت دَ توري نسته ماڼي بس دئ چه مشال ئي دَ جمال راته ښکاره کړ
 چه ملنگ دَ مسلې غواړي خپل مخ ته له هر چا سره خندا په اُرت زره کا
 مرصع بسير^۱ دَ نور لري په پوزه زه فقير يم دئ بادشاه دي باندي ښائي
 رقيبانو وټه نرم شي تر موم و خوشحال وټه زره سنگ کا هغه يار

که مسجد گوري که دير واړه يو دي نشته غير
 يومي بيا موند په هرڅه کښ چه مي وکړ دَ زره سير
 هغه ځاي په سير گرځم چه تر نه رسېږي غير^۲
 په احوال باندي يو دوه شي ځکه نشته باندي خير
 خوشحال يو ويني خوشحال دئ
 ورته ورک دي غير و زير

^۱ دا کلمه په هره نسخه کښ په جلا ټول ليکلي ده، په چاپي کښ بير، په بله کښ پسرده، چه اصل ئي نسو را معلوم.

^۲ طير.

که دي زلفي نه وي تار تار ما به نه ژړله زار زار
ستا له خاره خاره عشقه په سينه کښ مي خار خار
چه په تا ئې د زړه مينه هغه تل گرزي خوار خوار
زړه د يار له لاسه مړينه بيا مدام وايې يار يار
توري سترگي دي گواښ گرندي بانه ستا وايي مار مار
ستا د شکرينو شونډو اشتياق لرم بار بار
خوشحال ستا له مخه وايي
واره ښه وايي خار خار

لکه کار لري نظر هسي ژبه کا اثر
ماهيت ئې مونده نشي چه څه خيز دئ دا بشر
هم ترکيب د نيك و بد دئ هم معجون د خير و شر
هم فربسته دئ هم حيوان هم مومن دئ هم کافر
کله اور کله اوږه شي کله توره کله سپر
کله خورب شي له باده کله بيا په هيڅ پنگر
لکه دى دى په جهان کښ بل به نه وي ديده^۱ ور
د څلورو ميندو^۲ زوي د اتو پلارو پسر
څه خولو تر خداي را کوز دي که ئې نه دي برابر
دا و چا ته کړې خوشحاله
د مستي شور و شر

لېوني سره^۱ به څه کړې نور تدبير^۱ ليوني لره زندان بويه زنجير
دما زړه ئې په حلقه د زلفو يووړ لکه لوي ماهی په شست د ماهي گير
که خوښي ده په جهان کښ د ليدو ده نه خوښي د بادشاهي د سرير

^۱ د پدر.

^۲ مطلب له څلورو مندو څخه څلور عنصر دي، او اته پلاره به ممکنه ده، اته عرض وي، په اصطلاح د
قدیم حکمت، مگر په بعضو نسخو کښ (د نو پلارو پسر، دي چه محشي ورته کښلي دي مطلب ځني نه
فلک دي.

که یوسف ئې د کنعان د څاه وکینې په نیک بخت ستوري زوولې و بشیر
 د شکرو په دکان هندو بچه دې که تور خال دې ستا په سرو شونډو جایگیر
 د بهار په وخت په بوږه د سرای گرز نه په بوزه د کابل او د کشمیر
 د لنډې اوبه هغه گڼه خوشحاله
 چه یادېږي په جنت کښي جوي د شیر

مرد به نشې په گفتار څو پیدا نه کړې کردار
 چه دي وښکنځي مرد نه یې که له تا نه وي په پار
 چه څه دي خو انتقام دې د مردانو کار و بار
 عفو هورته ځای لرینه چه نه عیب دي نه عار
 چه غیرت ور څخه نه وي هغه مرد نه وي پکار
 هم مهره لري هم زهر ښه مردان وي لکه مار
 چه هم تندره هم باران دې تر هغو مردانو څار
 مرد به غم د خپل هنر کا نه د زر نه د دینار
 مرد به غم کا د خپل شرم د عزت د اعتبار
 نا مرد فخر په نسب کا مرد نه مور لري نه پلار
 د خوشحال خبري گوره
 لعل و در پېښي په تار

نه مي لاس رسي په یار نه طاقت د انتظار
 دا ستم په ما خپل یار کا که گردش دی د روزگار
 پکښي ستا غمونه ځای دي که یو زړه دی که هزار
 تر وینښته ضعیف وجود مي ستا د زلفو د یاد گار
 غم د یار د بیلټانه دې چه تر هر څه دې دشوار
 خپلي اوښي مي دریاب شوې پکښي نه موم کنار
 چه مي تل په دیو زورې ستا په شونډ و لرم کار
 چه څوک سوځي، هغه سوځي هم پتنگ گوره، هم نار
 ځما زړه څه اسان ندي چه ئې ورې نه ترس نه پار

د بوسی وعده دي وکړه
زه خوشحال لرم تلوار

ننگیالي قبلوي گور^{۱۱} گور خو نه وي^{۳۲} رنتېهور
لس په کال پرې ننوږي ځني وږي درې څلور
مور زادي بلا پروت^{۳۳} يم چه بلا هورې مې کور
ننگیالی د ننگ د پاره په هر څه لگوي اور
سر په باد د سري پېوزه چه ئې وي ژوندون نور
چه په نام و ننگ آر نه وي خو دي نشي وي^{۳۴} سپور
سر په دار لک شوي بڼه دي نه لک شوي پر پېغور
په همت سري پرده دي^{۳۵}
نه د مست هاتي په زور

نه د ما د هنر شته څوک طلبگار نه د ما دي ددي ملک منر په کار
خپل ځانونه هوښياران کني نادان دي^{۳۶} خدای د ما د هسي خلقو کر روزگار
په يو ژبه ويل سره پښتو کړو ولي هيڅ ځبله^{۳۷} نشو خبردار
چه د سوات په ملک کښي ما ننداره وکړه بل اولس تر يوسفزيو نشته خوار
زور زياتي خو د پسندي خصلت د وارو هر سري ئې طمع خواست وته تيار
که په کور کښ مال دولت لري سترگ وږي ملکان ئې لا تر نورو دي مردار
حقه چار به د عزيز کاندي نا حقه که په بډي رشوت مومي يو دينار
ختکي له ختکي نه رنگ اخلي عالمان شيخان ئې لا دي نا پکار

^۱ دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

^۲ خون دي.

^۳ وټ لاري او سرک ته وايي.

^۴ په يوه لمي نسخه کښ وهي ليکلي دي.

^۵ وبله.

چه مي وليدل له نورو خبر نه يم دا خو واره^۱ يا غوايه دي يا حمار
 دا په هر ديار کښ سيل هم بد نه دي^۲ چه خوشحال وته څرگند شو هر اسرار
 چه د سوات د سيمي خاوري خوشحال بوي کړي
 يو سري^۳ به خذي نه وي وفادار

نځېنه نه ولي همېش لېنډي په سر
 دا يو لحظه د هونيار غلطي نه وي؟
 په زمان کښ به خپل ځان تر هر چا ښه کا
 بخته! چېري يې له ورايه را ښکاره شه
 دانشمند په خاوري خوار جاهل کامران دي
 هنر مند سري په هر ديار عزيز وي
 د بلبلو په کار گل دي نه دا نور څه
 چه د زرکو ښکار په غره کښ پيدا کيږي
 اول فکر د زړه وکړه بيا ويل کړه
 هيڅ خبر د ورځو شپو په حساب نه دي
 هميشه ښه د خوشحال خټک اختر

ولي په کوڅه د هغه يار نکړي گذر
 خاوري دي په سر شه چه به ورپه ورجار وزې
 يار دي په ښايست کښ د بهار تر گلو ښه دي
 هر چه ته ئي غواړي هغه يار درته حاضر دي
 دا يم درته وایم ستا بد خواه نه يم نېکخواه يم
 زرکي تور تارو تمخري هر لوري ته ډېر دي
 تخم شته هم مکه هم قبله لري تياره
 کاندې به حساب وي مو بمو به سوال خواب وي
 ورلره دي بولي ته لا گرزي در په در
 زده کړه دا خبره در په در خاوري په سر
 ولي ئي له مخه لاله گل ته کړي نظر
 دواړه سترگي وخورې هيڅ په ځان نه يې خبر
 فکر د توينې کړه چه پخوا لري سفر
 هسي باز در څخه تا ئي وتړل سهپر
 هر اسباب د جور دي ولي نکړي کار د کر
 څه دي پکښي کښلي راشه گوره خپل دفتر

^۱ دا خو بي غوړو لکي دي حمار.

^۲ به پکښ نه وي.

مه اوسه بي غمه غليمان لکي له هم
فهم کړه خوشحاله چه دا لار لري خطر

هر ساعت چه په چا جني هسي بي کار تر هغه نه زه لا بڼه گڼم بېگار
رنځوران که کا روبار نکا معذور دي روغ سري به ولي نکا خپل روزگار
که هيڅ کار و بار نه وي ورته وایم هسي مه کښېنه بېکاره نا پکار
په هر څه چه غم غلط شي واره ذوق دي که په نرد که په شطرنج وي که په ښکار
سري هر ساعت هر وخت په بل بل حال شي همېشه په يوه حال دي کردگار

ستا به نوم په جهان پاتو شي خوشحاله
يوه لويه مشغولا ده ستا د کار

يو دا هسي بڼه بهار بيا پرې صوت د هزار
څوک سپاره په عراقيانو تر چا لاندي بڼه رهوار
په لاس ناست خاصه بازونه په هر لوري خاصه ښکار
بڼه کرجي^۱ وراندي نيولي د باز ونو سره يار
بڼه تازی په دور ترلي پرانخلي په وار وار
زړه فارغ له هره لوريه پکښي واره خيال د يار

تر دا هسي هوس به
زه خوشحال کړم دنيا ځار

ږ

په سرو شونډو دي بازار د شکر مات کړ تورو زلفو دي ناموس د عنبر مات کړ
چه د صبر په آهن مي وه ترلي تا د زلفو په حلقه هغه ورمات کړ

^۱ بېل بېل.

^۲ په قلمي نسخو کښ کړځي ليکلي دي، يعني زور باز.

چه ئې ستا دَ خط و قد ننداره وکړه
 سحر گرو اوس دَ سحر دکان ونغښت
 په دا دوه سپاره دَ مخ يعني ستا سترگي
 په هوس هوس راځې طره پرېښې
 چه آرزو لرم په زړه کښ ستا دَ ورځيو
 تا وې نور به قول مات نکړم سوگند دئ
 په بارخو دَ مار حلقه شو که صبا مي
 صورت گرو مي پر کار و مسطر مات کړ
 دواړو سترگو دي دَ سحر هنر مات کړ
 تا مي درست دَ بارسايي لښکر مات کړ
 گوره بيا دي دَ چا نوي سنگر مات کړ
 دې ارزو مي په ځگر کښ خنجر مات کړ
 په سوگند سوگند دي لا څه بهتر مات کړ
 ستا دَ تورو زلفو خولې وته سر مات کړ

ماتوه دَ خوشحال زړه بيا به ووايي

چه مي څه لره دا هسي گوهر مات کړ

په دا شکر چه ئې بوي ښکاره آتش کړ
 زړه پخپله هغه مخ لره لار نشو
 دا بېغش شراب دَ کومي ميځانې دي
 لېونتوب ئې مبارک شه تل ترته
 په يادي ئې نر باحقه نازېدلَم
 مشوش ئې کړ روزگار دَ پرهېز کارو
 اگر^۱ درست صورت وَا ورته بېشکش کړ
 دَ ذلفينو ئې هر تار ورته دلکش کړ
 چه ځما دَ زړه ئې ليري غل و غش کړ
 چه ئې يار دَ زړه په غوره پرېوش کړ
 بېهوده مي په سراب دَ اوبواش^۲ کړ
 چه کاکل ئې په جبين را مشوش کړ

ما وې سپينه خوله به ورکړې و خوشحال ته

په خندا ئې له نا خوا له پنج و شش کړ

چه مي زړه دَ مال و ملک په هوا نه ولاړ^۳
 عقل و هوبښ صبر و آرام ور پاتو نشي
 هر چه خوړ دَ کښلي مخ په مينه نه وي
 هم مي زړه په غمزه وړي هم ځان نادان کا
 محبت دَ کښلي مخ ځما په زړه کښ
 دَ هجران په شپه ئې درست ټوکر ټوکر شو
 که په کښليو پسې لار شو ښه چه ښه ولاړ^۱
 دَ هر چا چه په دلبرو پسې زړه ولاړ
 دَ جهان په مخ اوده راغي اوده ولاړ
 راته وايي وايه بيا دَ زړه په څه ولاړ
 باور وکړه لکه اور په وچ واښه ولاړ
 په ژړا ژړا مي زړه تر دوه لېمه ولاړ

^۱ عود.

^۲ د تحسين او تعجب کلمه ده.

^۳ دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

هغه يار را څخه وايي هر گز نه و هېڅ مې نه زده که همېش را سره وه ولاړ
هر زمان به ئې شا راته په مایې وه يوه ورځ بې غمه نه وه تلل ته ولاړ
نور به بيا په بېارته را نشي خوشحاله
گذشته عمر پسو لکه اوبه ولاړ

چه مې ښه توريت^{۲۱} د خپلي چاري ځير کړ^{۲۲} ځان مې واړه حېطه پخپل تدبير کړ
لکه واچوي دانه د دام په منح کښ خلقو ما سره په مهر کښ تروير کړ
ما پدا سترگر لیده د دنبا خلق څوئې ډېر د دنبا سود^{۲۳} هونډه ئې ویر کړ
مور زادی کانه هر گز نه هونډيارېږي نصيحت په تور زرگي کله تاثیر کړ
په ناپوه باندي بې غمه بې غمي ده د دانا آفت ئې خپل ضمير منير کړ
راشه وگوره يو گز محکه نيولې چه ئې مت د خپلې خونې په توفير کړ
د ارمان لاسونه مړه مړي په گور کښ چه مو ولي په نيکۍ کښ تقصير کړ
د هر چا مې خپل هنر بلا د ځان دئ خپلو پرونو په خزه بندي کجیر کړ
چا ئې وصل پخپل مت حواله کړي چا د هري چاري حکم په تقدير کړ
ليونی د لېونتوب په سبب بند شي مست هاتي خپلي مستی په زنجير کړ
په بار بار د خپل استاد منت را باندي چه له زنگه ئې صفا ځما ضمير کړ
د زړه ښهر مې چه ځاي د قناعت دئ په ناحقه مې حرص بکښی امېر کړ
که ويل ئې د غماز منلي نه دئ بيا ئې ولي له حيرانه زړه دلگير کړ
پوره زر اتيا کلونه په کابل کښ دا غزل مې په بياض باندي تحرير کړ
د خوشحال د زړه خوښي نشي بې سراي
خپل وطن ئې په هر چا باندي کشمير کړ

څو ئې بوي په هر طرف بهير و نه کړ^{۲۴} په گلونو عندليب نفير و نه کړ
ځما اوښيو کاني هم په مخه يووړل ولي ستا په زړه ئې هېڅ تاثیر و نه کړ

^۱ د طالع ستوري، نجوم.

^۲ دا بدله په چاپي نسخو کي نسته.

^۳ سور.

^۴ دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

په ژړا په بى صبري له ليدل مومم ما په دواړو توگه هيڅ تقصير و نه كړ
 په خندا خندا دي مرگ وته نيژدې كړم ترو دي څرنگه په ما تزوير و نه كړ
 خو لا زه يم چه له غشيه نه دي درومم گڼه هونبره مت په تور نخچير و نه كړ
 مگر زه سهل غرخه وم ستا تر فهمه چه حما په مرگ دي هيڅ تكبير و نه كړ
 اوس به څرنگه خلاصېږم له دې غمه چه لمړى مي د خلاصى تدبير و نه كړ
 د كعبې په لار به څنگه برى كړې چه هر گز د يوه شپه شبگير و نه كړ
 په صورت به دې تل وېر وي پسله مرگه كه د ځان دى په ژوند ونى و نه كړ

زه خوشحال چه سر و تير خم ستا له تيره

هيڅ ارمان دي د غمزې په تير و نه كړ

خدای یو هسی فکر راکړ^۱ چه ئې ملك راته رڼا كړ
 چه په ملك په ملكوت دي پرې خبر ئې زړه د ما كړ
 په اعلی په اسفل واړه را ښكاره ئې هر اشيا كړ
 كه په نورو توره شپه ده
 په خوشحال ئې سپين سبا كړ

لكه خدای چه د یار حسن بې نظیر كړ هسی ما د زړه په سر باندي تصویر كړ
 د مجنون غندي په درد د عاشقی كښ پخپل حال مي همگي خلق خبیر كړ
 ما وې كندي تفحص وكا پخولا شي تر پرونه نه ئې نن ماني كېر كړ
 ښایسته د قندهار د چا په یاد دي پدا حسن ئې بنده واړه كشمیر كړ
 دا څه حسن څه جمال څه ئې اقبال دي چه شالانو ئې په وړ كښ ځان فقیر كړ
 زړه پخپله هغه مخ لره ولاړ نشو د زلفينو ئې هر تار ورته زنجیر كړ

نه گناه نه ئې خطا نه نیت ئې نور دي

نر ناحقه ئې خوشحال په زړه دلگیر كړ

مخ ئې فكر د نسرین را څخه یوور خط و خال ئې مشك چین را څخه یوور
 د ترسا زلفي زنار شوې را تر غاړه شكر شكر چه ئې دین را څخه یوور
 بې د یار د شونډو تل چه یادوم ئې میني نور ذكر تلقین را څخه یوور

^۱ دا بدله په چاپي دېوان كښ نسته.

درستہ شپہ ژړا نارې آه و فریاد کړم
 دواړه سترګي ئې شاهین شهپر ئې زلفي
 په راتله ئې درست آرام را لږه راوړ
 د چمن گلونه کوز گوري دا وارړ
 چه مي زړه وړي ما وې پاسه په اسمان ده
 زه هاله د عافیت ناوې قبول کړم
 تل اوبه په نري ځاي باندي ما تېري
 هغه ورځ مي زړه له خپله ځانه موړ شو
 چه دعا ځما د صبر کا وگړي
 بيا ئې خوب په څه آئین را څخه يووړ
 ځما زړه کوتر، شاهین را څخه يووړ
 او په تله ئې درست تسکین را څخه يووړ
 چه دلبري هر تحسین را څخه يووړ
 ولی ترکی په زمین را څخه يووړ
 چه هوس ئې په کابین را څخه يووړ
 عقل و هوښ ئې نخستین را څخه يووړ
 چه له لاسه دل سنگین را څخه يووړ
 عشق د دې دعا آمین را څخه يووړ
 ما وې زه به ئې لا فکر د علاج کړم
 ولی خوار^۱ خوشحال زړه خوړین را څخه يووړ

ما د کنبلیو ننداره کړه زاهد ننگ کړ^۲
 هغه وخت چه را په یاد شي پېر خوشحال شم
 زما زړه ئې په قلاب د زلفو يووړ
 که ژوندی نشي له خوبه عمر ئې شوم دئ
 کنبلي مخ ئې لکه څراغ هسي بلېږي
 ملنگان ئې د دربار دروېزه مومي
 بڼه خودا چه خدای دې هم د ما په رنگ کړ
 چه به ما درته دعا کړه تا به جنگ کړ
 ور سره ئې اوده کړي په پالنگ کړ
 چه په خاک ئې د پایلو باندي شرنګ کړ
 خوار عاشق ئې پدا څراغ باندي پتنگ کړ
 ما هم ځکه ځان د یار د ور ملنگ کړ
 ته د ځایه هسي نه وې دا څه حال دئ
 چه په ما باندي دي زړه دا هسي سنگ کړ

^۱ ولي خوار عاشق زړه.

^۲ دا بدله په چاپي نسخو کېن نسته له يوې قلمي څخه را نقل سوه.

ز

پر د قاز شته پر د باز^{۱۱} لکه پر هسي پرواز
 لکه سترگي لیده هونبره لکه خلق هسي آواز
 لکه قد جامه هم هونبره لکه حسن هونبره ناز
 د دانش کښیده بویه نه د سرو زور طراز
 بېړۍ کرزي په بېله^{۲۲} کښ په قلزم کرزي جهاز
 سگ لاهو غندی خو نشته مرک که هر څو وي اوباز
 په دا پرانگ نشو خوشحاله
 که پرانگ^۲ پش^۲ دي پرانگ ته ساز

چه هر یار ته مي تر خوله ویوست آواز^{۱۴} زر په واره عالم خور شو هغه راز
 که دي زړه دئ چه سوا په هیچا نشي د قلوب دننه ښه دئ ساز ناساز
 که آواز د زرکو وئ په درو کښ چا به چپري ور پسي گرزاوله باز
 چه نارې کا تور تارو په مرغزار کښ باز جره ئې بتي یوسي د طراز
 چه ځما تر خوله و نه ووت چا و نه وې خپل نفس دئ په سری باندي غماز
 په سبا به هغه راز په کلي خور و چه په شپه به ما وروي ته وې په ناز
 دېر یاران مي تر سرتېر دئ ځوان وم زور شوم په زرگونو کښ پیدا نشو دمساز
 پخپل زړه کښ جگرخون کو خوشحاله
 خپل پردي ته د زړه راز مکره آغاز

لکه غشي لره بویه تیر انداز هسي شعر لره بویه سحر ساز
 همیشه د زړه په لاس تله د وزن زیات وکم د وزن یو توري غماز

^۱ دا بدله له یوې قلمي نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښ نسته.

^۲ یعني جزیره.

^۳ د زنگله یاغي پېشي چه لکه پرانگ داسي ده.

^۴ دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

په تور آس د حقيقت ناوې سپره کا
 سل جلوي سل کرشمې سل مکيزونه
 د صنعت زيور په حو رنگه پرېوزي^{۲۱}
 د تجنيس پايلي جوړی^{۲۲} په پښو کړي
 د مضمون د نزاکت غمزه ور څخه
 که په نظم کښ کارگه او ټپوس را وړي^{۲۳}
 چه يوه وينا ئې وکړه هوښيار هغه
 په سپين مخ پلو نيولي د مجاز
 په نظر کښ ئې ښکاره د سترگو ناز
 د تشبيه چندن چووه باندي طراز
 د تر صيع مني^{۲۴} په غاړه اوږد دراز
 سر تر پايه درست صورت سره يواز
 هم د زړونو په ښکار گرزي لکه باز
 عاقلان به ويل کاندي په ايجاز

و پښتو ژبي ئې ډېره خوبي ورکړه

چه خوشحال کا په پښتو شعر آغاز

^۱ پر ټوټي يا پرې پوري.

^۲ څري.

^۳ امېل.

^۴ دا درې بيت په نورو نسخو کښ نسته، له يوې نسخې څخه را نقل سوه.

(س)

په رموز د عاشقانو عاشقان پوهېږي بس
 په ضمير د نخلبنډو نخلبنډ سړی خبر وئ
 چه کښتۍ پکښي بيايي په عظيم درياب گډېږي
 چه گردش ئې ورځ و شپه کا د کامل انسان دپاره
 سپينۍ ږيري وټه بويه چه نظر پخپل قوت کا
 نادانان د ملک څښتن کا دانا هسي ورته گوري
 چه خوشحال ئې په بياض کښ دا تازه تازه خبری
 نو په دا تازه خبرو سخندان پوهېږي بس

په درست کلی کښ مي يار دئ هغه کس
 که په شکل شمایل سړی لیده شي
 ځکه زه ور باندي هسي عندليب يم
 که هر څو راته ښکځل کا يا قهرېږي
 که ئې زلفي که کاکل که ئې گيسو دي
 چېرې نه چه په ټولی کښ ئې غلط کړې
 د جايفل په ځای به سر ورته بېښکښ کړم
 چه زه خوله ورځني غواړم نور ښکځل کا
 سر تر پایه زرزی جامې آغوستي
 زرکی! څه لره پخپل رفتار غره يې
 چه صورت سیرت ئې دواړه سره جوړ دي
 د خوشحال د زړه پکار دئ هغه کس

په لحد کښ به هوا نه وی هوس^۱
 بې طوطی نه قفس هيڅ نه دئ باور کړه
 فهم وکړه چه ضائع در څخه نشي
 چه دا در بې بها هسی تلف کا
 د خانانو په خاکونو گذر وکړه
 هر چه شوي نه بدلېږی دا په څه کړې
 نصيبه له جهانہ يو کفن وري
 دا به واره له تا پاتو شي اي جانہ!
 در سره به خپل عمل درومي نور بس
 روح په مثل د طوطي دې تن قفس
 لکه در بې بها دې دا نفس
 د څارويو په شمار دې هغه کس
 زرغونه ئې په خاکونو خار و خس
 هونيره ډېري اندېښنې هونيره وسوس
 هغه هم اته يا نه گزه يا لس
 که ښې جونه که آسونه که اطلس

^۱ دا بدله په چاپي ديوان کښ نسته.

^۲ دا بدله په چاپي ديوان کښ نسته.

تیار پڙه وخت د کوچ راغي خوشحاله
په هر لوري ناري اروي د جرس

ته څه زړه لرې څه لاس واره گنج ئې کوز و پاس
گاه د محکي طراحي کرې گاه په عرش کښېږدې اساس
لکه پک شي هسي تش شي د د شناع دئ ستا اماس
لکه پوندې يې و اور ته و اويو و ته قرطاس
هم گوهر يې هم شبه يې هم کتنې يې هم کرباس
هم ملک يې هم ملک يې هم خنزير يې هم خجاس
په افلاس کښې د دولت دی په دولت کښې د افلاس
ته له دیوه په هراس يې دی تا نه په هراس
نه اطلس دئ نه زربفت دئ لا څه ښه دئ ستا لباس^۲

واره ښه وايې خوشحاله
وايه هيڅ نشته وسواس

چه ئې غم لرې د مخ هم دا وصال بس^۱
بادشاهان دئ زر زری جامې اغوندي
په بهاندو اويو کښېښه ننداره کره
خو يوه گېده خواره دوه درې خرڅوړی
و حريص و ته درست مال د دنيا لږ دئ
زاهد سترگي ترې پوښي زه کښلي گورم
که لایق ئې د جمال د لیدو نه یم
اندېښنه ئې د جمال د خط و خال بس
د قانع گدای په شا باندي یو شال بس
د جهان د تېرېدلو دا مثال بس
که دانا يې په جهان کښ دا جنجال بس
و قانع ته یو فلوس د دنيا مال بس
که جنت لره مي بيایي دا وبال بس
که ئې بیا مومم وصال په خوب و خال بس

دواړه کونه د هغه چه ئې طلب کا
ستا د سترگو ننداره د خوار خوشحال بس

خدایه که زه تا ته نیژدې کېږم په افلاس^۱
ته که په دا خوښ يې چه خاوند د ملک و مال وم
هسي مال را مه کره چه ئې ځای وي تر زړه کښته
لاس مي همېش بر لره په وارو غلیمانو
طمع که حسد وئ که حرص که بد خویونه
توان د طاعت راکړه چه اخلاص ور سره مل وئ
زر مي گند په غاړه کره یو مات کچکول په لاس
مال و ملک مي هونېره کرې چه تېروي تر قیاس
هسي اموال را کره چه ئې ځای د زړه د پاس
دوه می غلیمان دي یو مي نفس بل مي خناس
واره له ما پرېکره د خپل فضل په الماس
نه هغه طاعت چه شي په رسم په لباس

^۱ یا پون دا یوران قدیم اورلکت و، چه وچ لرگی او نور وچ اور اخیستونکي مواد به وه.

^۲ هم کیمخا يې.

^۳ ستا پلاس.

^۴ دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

^۵ دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

يا بارَ کریمه! د خوشحال خټک دا خواست دئ
تل د ده په زړه کي لرې ټپنگ د دین اساس

زه هغه سړی یم چه قلم واخلم په لاس^۱
نائب دي د تقدیر د ما تدبیر په مصلحت کښ
د تورو په میدان کښ چه سودا وي د سرونو
حاسد مي لکه کاني د صحرا په هیڅ حساب دئ
که حاصل مي د قضا په حکم هسي محول وي
ظاهر لکه شهباز یم که و ما وته نظر کړې
که لافي د کوزې د هسکې وهم باور کړه
ویل کوې و چا ته چه د ما ویل سره زر دي
روند و وته خوشحاله لکه زر هسي رصاص

سړی ښه دئ حق شناس
د یوې دانې اوربشي
چه احسان وته ئې شا شوه
څو اخلاص ور سره نه وئ
یار ئې مه گڼه اغیار دئ
تل خالي دئ^۲ له خلله
که دي یار دئ هغه یار دئ
بې وفا دي دا دری توکه
سر دئ خوري ناسپاس
احسان ډېر دئ تر قیاس
مخ ئې تور شه نه دئ ناس
یاري نښي په لباس
چه ته پرېوزې درکا لاس
د رشتیا میني اساس
چه خپلوی ئې بې وسواس
توره، ښځه، دریم آس
د خوشحال خبري در دي
چه ئې کښلي په قرطاس

کله باز کا و مرداري ته هوس
و گفتار وته ئې غروه سترگي
که ئې سر په لکۍ اوړي هغه دئ
په ظاهر شماره که لس سره دوه پنج وئ
ده سړی په باغ کښی گډ شي یو گل گوري
زه دا یم په بېلتانه کښ له هغو یم
که هر څو ښایسته روغ دي څک ئې څه کا
خوار شوخحال به ځني څو شرې په جور
که سړې شونډي دي شکر دي د مگس

^۱ دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

^۲ وئ.

^۳ یعنی ښه ایسي.

که د موږ نفس کښ څه وئ لکه وئ هسي به اوس^۱ چه په څه دئ زړه مينه هم هغه مينه به بوس
 لاس د زړه د پاسه کښيږده چه څه حال درته معلوم شي څه تسپې په لاس کښ نموي څه په پرمخې زيره بوس
 که د باغ دئ که د راغ دئ په څو لونه دي دا وني څوک سپيدار څوک چنار دئ څوک پلو دئ څوک پلوس
 اينځر نه لري گلونه مېوه سپينه لري توره د انگورو ژنکوري گوره مېوه گل لري نلگوس^۲
 دا جهان پټې پټې دئ جنس د جنس سره خوښي کا چه په خيال په هوا گرزي زير پروني سر مندوس
 الحذر د عشق له اوره که دئ لاس رسي زړه ژغوره
 د دلبرو مينه اور ده اي خوشحاله زړه کره بوس

ش

توراني خو د جنجال دئ د پرخاش^۱ دروغجن سوگند خواره بهتان تراش
 ايراني د آشنايي د وفا دئ د خلقت د مروت دئ د معاش
 پښتانه د بد نيتي د خصومت دئ په حيا په شجاعت ئې وکره شاش
 که بلوڅ که هزاره واره چرکين دئ نه ئې دين نه ئې مذهب ستر ئې فاش
 که هندي دئ که سندی دئ مخ ئې تور شه نه حيا نه ئې وفا نه نان و اش
 کشميري که نرکه ښځي واره هېڅ دئ د مردی ور څخه نشته هېڅ قماش
 د آدم له نسله نه دئ گوره څه دئ دواړه ورک شه يو اوزبک بل قزلباش
 لغمانی بنگين سواتي تيراهي واره موت مټر لوبيا چنه دئ مهې ماش
 هر احوال ورته ښکاره دئ د وگري
 د خوشحال خټک په پوهه کره شاباش

ښ

دا ښايست چه ئې په تا باندي کښيښ د زړه داغ به ئې په ما باندي کښيښ
 که جمال ئې و يوسف نه وئ ورکړي چا به غم په زلځا باندي کښيښ

^۱ دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له يوې قلمي څخه را نقل سوه.

^۲ دا کلمه عينا وليکه سوله حل طلبه ده.

^۳ د دې کلمې تلفظ د قندهار په خوا کښ نرگوس دئ، مگر دلته په ټوله نسخو کښ په لام ليکي دئ، نو موږ هم پر دغه املا پريښود.

^۴ دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

مگر گل په اشارت کښ ورته و وې چه بلبل ټټر په ما باندې کښېښ
 که د زلفو^۲ مار ئې وڅوري عاشق گرم دئ چه ئې لاس په اردهار باندې کښېښ
 زه که ستا په لږ شوېو^۳ باندې پروت نه وئ د سپي نوم به دئ په چا باندې کښېښ
 که هر څو به دئ شاره له خپله وره
 خوار خوشحال به قدم لا باندې کښېښ

ض

له تا به ستا له تبغه عاشق چېري کا اعراض د شمع د اور پښتۍ مينه نه ځي په مقراض
 د خپل خاطر احوال به زه خپل يار وته معلوم کړم بيمار به له تبېبه په څو پټ لری امراض
 تر دانه به ته کوم طاعت ته به مومې اي دلّه چه يو ساعت مي کښېښ د زاهد سره مرطاض
 سودا ئې د چشمانو په ژړا ژړا بتر شوه دا اوښيو محرمي ئې اوس وړينه په بياض
 د يار کوڅه مي بيا مونده د يار له بويه پړه هوا به د گلونو نوره څو کړم د رياض
 خوشحاله مستعد اوسه و فيض ته قابل يې^۶
 ورېږي د قابل په زړه تل فيض د فياض

ظ

چه د کښليو په ليدل نه وئ محظوظ د سرود په اړويدل نه وئ محظوظ
 چه حاصل ئې د خپل يار ننداره نه وئ په گلزار ئې سوخته دل^۷ نه وئ محظوظ
 که شيخان که زاهدان که عابدان دي په دا خپل عمر به تل نه وئ محظوظ
 چه ئې دواړه شونډي کښل کړم پری محظوظ شم څوک به هم په مي خوړل نه وئ محظوظ
 کله کله هسي وخت په سړی راشي چه د گلو په کتل نه وئ محظوظ

^۱ چه بلبلې ټټر بيا باندې کښېښ.

^۲ د زلفينو مار کښ وڅوري.

^۳ دا کلمه عیناً وليکه شوه حل طلبه ده.

^۴ يعني پټن.

^۵ د اوښيو محرر ئې اوس درينه په بياض.

^۶ شه.

^۷ خسته دل.

د خوشحال ويل^۱ هنر دي هغه خر دئ
چه به دى په دا ويل نه وئ محظوظ

زړه مي بې له عشقه په بل کار نه وئ محظوظ^۲
کله مرنى دي چه د توري په ميدان کښ
هر چه عاقلان دي په فتوى د عقل کار کا
هر چه بل ئې وولي بيا دي پرې غشي لک کا
خاوري ئې په سر حېطه ئې عمر تېر شو
عيد شو هم بهار شو و صحرا و ته خلق ووت
دور د عاشقانو دئ که وگورې په عشق کښ
بېله کښليو مخه په گلزار نه وئ محظوظ
دى د تېرې توري په پرهار^۳ نه وئ محظوظ
هر چه عاشقان دئ پدا کار نه وئ محظوظ
هيڅکله ښکاري په هغه ښکار نه وئ محظوظ
هر چه نن د کښليو په ديدار نه وئ محظوظ
زار دئ د هغه چه پخپل يار نه وئ محظوظ
پند که ورته وايي پخپل پلار نه وئ محظوظ
هر کله چه راشې ورته وخاندې له ورايه
خوار خوشحال به ولي په بار بار نه وئ محظوظ

ع

سخت ساعت دى د وداع
چه يوځل سره څوک بېل شي
عجب هر زمان نياز کا
چه په لږ ماتي وه نزع
هم مي وغلوي بيا وايي
شونډه بوځه په نخوال^۴ کا
د بورجل غمجن په رقص
چه ترې د ليدو لاري
په آشوب و په صداع
بيا په بخت وي اجتماع
نوي نوې اختراع
ترو به څه وئ په نزاع
نه پوهېږي په خداع
چه مي وويني اوضاع
د پايلو په سماع
څه د خير دئ مناع!
نه ئې يو ديدن خوشحاله!
نه د درست جهان متاع

^۱ د خوشحال ويل هنر نه د هغه دي.

^۲ دا بدله په چاپي دېوان کښ نسته.

^۳ گلزار.

^۴ نا خوال.

غ

خَلْقِي سَرَه ياري کا په دروغ و به نه وينې دوه زړونه سَرَه روغ
 د شودو پيو عوض ئې وي په زړه کښ چۀ سفله و چا ته ورکا چېرې دوع
 د هغو صحبت کيميا دئ که ئې مومې چۀ ئې بيا مومې په ناسته کښ فروغ
 د دې دور ياران واره منافق دي په خوله تا سره هو هو کا په زړه يوغ
 په قيامت به ئې په کوم عبادت پټ کا په آزاد د خپل پدر ترلې توغ
 نور کارونه اوس په کار ندي خوشحاله!

يا و چا خه ورکوه يا الجوع^۲

که يو گل و ما نه راکړې د خپل باغ خداي دئ تا تر و تازه لري تل باغ
 ستا له باغه يو گل ما لره دولت دئ نه په سل رنگه گلونه د بل باغ
 چۀ ورتله دئ باندي نه وئ سپېره ډاگ وئ په راتله دي شى درست ملک و بورجل باغ
 په خوړو خوړو مېوو په گلو ډک وئ چۀ ښکاره کړې راته ته په ښکښل باغ
 د ښه مخ د گلستان بلا هجران دي تل گلونه به خزان رېږول باغ
 نور باغونه د نورو په وخت غوړېږي په اهار کا غوړېده د کابل باغ

همېشه به پرې نارې وئ د بلبلو

دا چۀ ساز کړ نن خوشحال په ويل باغ

ف

را معلوم شو د اورنگ عدل و انصاف د ده ښه مسلمانې ښه اعتکاف!
 سکۀ وروڼه وار په وار واره وژلي پلار په بند کښ اچولي په مصاف
 که هزار ځله څوک سر وهي په مخکۀ يا په صوم تر شمخې ورولي ناف
 څو نيت^۲ د ښه عمل سَرَه جوړ نشي عبادت، طاعت دي واره دي خلاف
 چۀ د ژبې لار يوه د زړه ئې بله په چاره ئې شه ځگر شگاف شگاف
 مار په تن د پاسه ښه ښايسته روغ دئ ولي ننۀ اندرون لري ناصاف
 مړنى په کرده ډېر ويل ئې لږ وئ د نامردو لږ عمل وئ ډېر ئې لاف

که دلې د خوشحال لاس په ظالم نشته

د قيامت په ورځ ئې خداي مکره معاف

^۱ د دې کلمې معنا حل طلبه ده.

^۲ دا کلمه هم حل طلبه ده.

^۳ څو دي نيت.

^۴ د دننه مخفف دئ په جايي نسخو کښ دا مسرى داسي ده: ولي تن ئې اندرون لري ناصاف.

ق

چه بنياد نې پيدا شوى په نفاق^۱ د هغه^۲ نه طمع مكره اتفاق
 چه وودلې وئ په ذات توره شړئ سپينول نې و هر چا وټه دئ شاق
 چه په باغ كښ رنگارنگ مېوه پيدا شي لَوْن لَوْن نې مزه وي په مذاق
 د عسل سره نې خوره خوږه به نشي مَر غونې چه ترخه ده په ميثاق^۳
 د دانا به د ناپوه سره څه زيست شي كونگي هېڅكله د باز نه وئ مشتاق
 كه اخلاق ناصري په ياد ووايي په اخلاق كښ به ښه نشي بد اخلاق
 د طاوس سره كه زاغ په قفس بند كړي
 تر وصاله نې خوشحال وي په فراق

خر د سرو زرو د زين نه دي لايق^۴ ښه څرې ور لره بويه موافق
 بوالهوس چه عاشقي كا عاشق ندئ په خالي هوس نې مه بوله عاشق
 نفساني تاريخه شپه صادق هغه دئ چه سهار غندي سينه لري صادق
 څه په علم په تلقين سره نور نشي چه راغلي له ازله دي فاسق
 د سيناً زوي له ځايه شيخ ملا و آراسته نشو په درس په خوانق
 په ادب آداب به نه فائق تر چا شي چه له ځايه په فطرت نه وي فائق
 صالحان له ظالمانو نه پيدا شي له زاهد نه پيدا شي غل سارق
 د بد خوي د خوي علاج ملك الموت دي نه په ډېر علاج خبر حكيم حاذق
 هغه باغ هغه باغوان هغه نې گل دئ چه فرهاد باندي بلبل و يا وامق
 زړه سوخته مينان ډېر دي په جهان كښ څه يواځي يو مجنون ندئ عاشق
 كه كارگه غندی نې فهم وي خوشحاله!
 هيڅ استاد به شين طوطا نكري ناطق

ډېر د خيال سپاره ترې لارل معلق^۵ سپور په شا پريښي نه دي دې ابلق
 په دا طشت كښ هره ورځ ويني توبيري ښكارول نې هر ماښام كاندي شفق

^۱ دا بدله په چاپي نسخو كښ نسته.

^۲ د هغونه.

^۳ يعني په ازلي تروڼ.

^۴ يعني جغد.

^۵ دا بدله هم په چاپي نسخو كښ نسته.

^۶ بو علي سينا د اسلام مشهور حكيم او فيلسوف د څلورمي هجري پيړۍ.

^۷ دا بدله په چاپي ډېوان كښ نسته.

په ازل چه دا نسق د بېلتانه دي تر ابدې به وران نشي دا نسق
و گدای و ته به څرنگ پاتو کېږي د بادشاه له تنه خېږي دا يلمق
روغ به هاله د دردمن په حال خبر شي چه په زړه باندي رسا و خوري شلق
پيدا کېږي، فنا کېږي، نه ښکارېږي پدا سيند کښ جهاړونه هم زورق
که د مرگ سبق دي هېر دي گورې گوره خپل ياران به درته ياد کاندي سبق
که هر څو په سود سودا گرم لیده شي تر ماښامه دي د دي بازار رونق
عاقبت به واره ستري شي خوشحاله
که څوک ژاري ناري مرگ گڼي ناحق

دربغه سره تش کړې دا پک زړونه د فراق^۱ يو کړلي په تله د چا زيات شوي اشتياق
مرگ به ما قبول کړ نه بېلتون له خپله ياره څه کړم چاره نشته حکم دا و په ميثاق
وېش چه په ازل و د هر چا د قسمتونو غم و که محنت و په نصيب شو د عشاق
څوک په عاشقي ولاړ چه څه پاتو هجران وتوت^۲ اوس به له ما څه غواړي وگړي خوي اخلاق
هر محنت، آفت، شدت، نکبت په جهان ښه دي يو بېلتون بلا دي تر هر څه په اتفاق
عشق ئې د زلفينو لکه زهر د مارونو^۳ ښوړی په ځگر کښ د واره لب ئې دي تريق
تل سبا بيگا باندي د آه د ناوکیو ووري سپين توپري څه ښادي کا اهل نفاق
تل شهد و شکري که خوشحال خوري گمان مکره
چه بې هغو لېانو به خوږ شي د ده مذاق

که د سرو شونډو سره غواړې تحقيق^۴ د يمن په ملک به نه وي دا عقيق
خوله ئې هسته ده که نېسته نه پوهېږم دا رموز دي و هر چا و ته دقيق
په زرگونو راته لاف کړي د ياري ما يو يار بکښي و نه لیده صديق
په هر لور مي غورزوي په سر لگېږم زماڼې کړم لکه سنگ د منجنیق
اول غم د يار و ما و ته غليم و اوس تر ده نه بل څوک نلرم شفيق
په لمړي قدم دي سر له تنه پرې کا چه د عشق په بحر پوب دي حال ئې گوره
طلبکار ئې د وصال په لوي طلب وی طلبکار عالم بندي دی که ئې گورې
آزاده عالم بندي دی که ئې گورې

^۱ محشي ورته ليکي چه يوراز کالي دي.

^۲ دا بدله په چاپي ديوان کښ نسته.

^۳ دا کلمه په نورو ټولو قلمي نسخو کښ دغسي ده مگر په يوه نسخه کښ داسی ده: چه څه پاتو وه هجران يو.

^۴ مارانو.

^۵ د اوسپني توپري څه ښادي....

^۶ دا بدله په چاپي ديوان کښ نسته.

گټه زیان د عشق یوازي د عاشق دې
امید قطع کړه خوشحاله د رفیق

یو څه بحر دې عمیق د سیماب غندي حریق
په شنا ترې واته نشي خو چه بخت نشی رفیق
په ساحل ولاړو څه زده چه څه حال لری غریق
حال د ما یو معما دئ چا می حال نه کړ تحقیق
که هندو که مسلمان وئ پت پالي د خپل فریق
چه می یار د طریقت وه په کار نشو هیڅ طریق
یو له بله بهره مومي په اخلاص او په توفیق
چه ئې زه لرم په زړه کښی عجب فکر دئ دقیق
سل بلا د جهان کل وئ جدایی نه وئ تفریق
په نامه به شقیق^۱ نشي که څوک نوم کښیږدي شقیق
پدا ښهر کښی اکبر دئ
د خوشحال یار شقیق

ک

چه په روي به ئې بڅښل ښي پاک نا پاک^۱
تر هلال ئې صدقه شم تر بلال (ص)
د بوذر (ص) او د سلمان (ص) ئې دروېزگریم
ذوالفقار ئې اړدهار و دوې نث ژبي
په دا هسي مړنتوب ئې آفرین و
که سپاره ئې مړني د لښکر پېر دئ
د خیبر په کوټ ئې هسي زور ښکاره کړ
محمد (ص) د علم ښهر دی ئې ورو
تر قنبر ئې شه خوشحاله خټک فداک

^۱ حضرت شقیق د بلخ یو لوی ستانه دئ.

^۲ دا بدله په چاپي نسخو کښی نسته.

^۳ چه له وېخ ئې راوړول پاک.

دال^۱ و د محرم د صفر^۲ اک^۳ د رومي خوري درونيم څه يک
 د دوهمي خور رونييه اتلسمه د دريمي خوري يا^۴ مه وکره شک
 څلورمي خوري^۵ دال چه سره يد شي د رجب دي ب^۶ ويچ د شعبان دک^۷
 د روژې د مياشتي جک^۸ پوره حساب دئ چې^۹ شوال ذي القعده بط^{۱۰} ذوالحجه وک^{۱۱}
 چه په هره مياشت کښ دوي ورځي دي نحسي هم دغه دي چه حساب وشو خوبک
 بيا وروستى چارشنه د هري مياشتي
 نحسه ورځ ده، وايي ښه خوشحال خټک

که زه نه وى تا به ځان لره بلل څوک په پالنگ به دي دا هسي در ختل څوک
 واره عشق دئ چه ئې سر راته گياه کر گڼه^{۱۲} زه په ځان مين د سر ښندل څوک
 چه پتنگ ته روښنايي د څراغ ښکاره شي نور له څراغه نه ئې غواړي جار وتل څوک^{۱۳}
 بدرگه که محبت را سره نه وي يک تنها به په خونخواري لاري تلل څوک
 د دې^{۱۴} مېو پيالې ډېرو دي اخستي ولي ما غندي به نه وئ لا يعقل څوک
 د زرخ په ځادي بند د شونډو مست وي روغ هوښيار به په کوهي کښ پرېوتل څوک
 چه پخپله^{۱۵} راته ووايي چه وايه گڼه زه د ميني راز ښکاره ويل څوک

^۱ دال يعني څلورمه او (و) يعني شپږمه ورځ.

^۲ په دې بدله کښ پر زاره نجوم مطابق د ابجد په حساب د هري مياشتي نحسي ورځي بيان سوي دي.

^۳ آ يعني لمړى او ک يعني شلمه ورځ.

^۴ ى يعني لسمه او ک يعني شلمه ورځ.

^۵ ى يعني لسمه يا يعني يولسمه ورځ.

^۶ ى يعنې لسمه او دال يعني څلورمه ورځ چه دواړه حروفونه يد کېږي.

^۷ ب يعني دوهمه او ويچ يعني ديرلسمه ورځ.

^۸ دال يعني څلورمه او ک يعني شلمه ورځ.

^۹ ج يعني دريمه او ک يعني شلمه ورځ.

^{۱۰} ح يعني اتمه او ي يعني لسمه ورځ.

^{۱۱} ب يعني دوهمه او ط يعني نهمه ورځ.

^{۱۲} و يعني سپږمه او ک يعني شلمه ورځ.

^{۱۳} کنه.

^{۱۴} نور له څراغه د ده غواړي جار وتل څوک.

^{۱۵} د ديو ميو.

^{۱۶} ته پخپله راته ووايي چه وايه.

ته مې وژنه د قصاص اندېښنه مکره د خپل خون په تور به ونسم^۱ يو بل څوک
 ښه خو دا چه د چا نوم پکښې يادېږي په فاني دنيا به نه وي ژوندي تل څوک
 تا پخپله سپينه خوله و خوشحال ورکړه
 گڼه دئ دا هسي شوندي کښلول څوک

مرد هغه چه همت ناک برکت ناک د عالمه سره خوړ په زېست و ژواک
 مخ ئې مخ، قول ئې قول، عهد ئې عهد نه دروغ، نه ئې فريب، نه تش تپاک
 لږ ويل ډېر ئې کول په خاموشي کښ د غنچې غندي خوله ډکه سینه چاک
 چه خبره د پسي د بلندی شي په لوئي لکه اسمان، په پستي خاک
 په تمکين کښ لکه سبر په پستي کښ په هر لور څانگي ږنگوري لکه تاک
 لکه گل شگفته روي تازه په باغ کښ همېشه د ښو بلبلو پر بلغاک
 چه دا هسي ښه ويل کا زه حيران یم
 چه خوشحال راوړ له کومه دا ادراک

نه^۲ په خوله گولی خوړې د ټوپک نه نمری د لیئمانو دا ښانک
 که د تن ويني يو جام وڅښې لانبې دئ نه اوگره د بخیلانو یو کاشک^۳
 که اوبه دئ د بخیل د منگی وڅښې ستا دي وڅږي دانه په چنغرک
 نه د شوم د لاسه سل بېري خوړلی نه د مرد د لاسه پايي دا پالک
 د نامرد سره مکې ته رسېدلي ښه دا مرد سره په بېد بېد يا ورک
 مخ دئ سوي د دوږخ په لمبو ښه دئ نه چه سم کړې و ممسک وته ورسک^۴
 د منت سره حلوا مه خوره خوشحاله
 تر حلوا نه لا بهتر دي وچ کنډک^۵

^۱ ونسیم.

^۲ په سخا کښ.

^۳ ښه.

^۴ د قاشق مفغن دئ.

^۵ ښه.

^۶ ورسک: ورېوز درلودنکښی او گردنه درلودنکي غري يا د کلا برج (سیند).

^۷ دلته کنډک په معني د يوه ټوک پوډی دئ.

ل

اقربا راته اقرب شول رضا من مي په تعب شول
 دواړه تر و نه مي نا اهل ابو جهل، بو لهب شول
 زه ئې بند کړم په مغولو په خاني او په منصب شول
 رشوتونه ئې قبول کړه په تلاين کين زوز و شب شول
 دا لوي زوی مي لوي مشه د زرو بلا سبب شول
 زه ئې هند لره روان کړم په نشاط او په طرب شول
 خپلخانه می شوه په غرونو پرې کارونه پېښ عجب شول
 ناز پر وره زوی مي واړه په فرياد و په شغب شول
 چه ئې نمر ليدلي نه و په خنگلو تشنه لب شول
 درست اولس قبيله واړه گرفتار په ډېر غضب شول
 په آه آه د فراقجنو زړونه وړی د عنب شول
 خوشحال نه مونده خټکو
 که ئې هر خو په طلب شول

بد زحمت شی په بازونو يو يو کال نوم ئې څه دی پارسي سیه پيخال
 طعمه اچوي طلب د اوبو ډېر کا ور پيخال کاندې د لويو په مثال
 په نبات د غوا په غور سره باز صاف کا يا علاج د سنگتا وکړه دم در حال
 د سنگتا و ترتيب اوبه د درياب واخله د صحرا په غوشيو تاوده سفال
 پکښی اچوه چه بنې اوبه په جوش کا بول ناس، نبات پکښي مثال
 دا سنگتا وکه د اوبو سره باز څښينه فائده ئې تجربه ده د خوشحال
 که يوه ذره لونگ هم پکښي وينه
 په ښښه کين ئې ساته په ماه و سال

په درست جهان به نه وي يو د ما غندي رسوا بل^۲ ورځم توره وکښلې چه مين واروم په تا بل
 يو تير دي وويشتمه چه د ما د درد دارو شو هان اي د ما طبيه! چه ښه روغ نه يم يو بيا بل
 که سبر که عر عر که صنوبر ستا تر قامته څه نوري د باغ وني؟ چه په څېر ستا د بالا بل
 نن ما وته چا ووي چه اشنا غواړې خپل تبغ ته د خدای دپاره کوم به له ما به وی اشنا ستا بل
 ستا زلفو مي زړه يووړ سترگی ستا راته پخو دی تاراج به دا ترکان کا نه به څيز يوسي په غلا بل
 نه ننگ لري نه شرم تا وي هر چه عاشقان دي بي ننگ دي که بيشمره هيڅ عاشق نشته تر ما بل

^۱ په خانيو په منصب شول.

^۲ يعنی د انسان بولي.

^۳ دا بدله په چاپي ديوان کين نسته.

ملا ئې فتنه گر دئ ور بښئې فتنې جنگونه
تعليم ته ئې خوشحاله زر پيدا شوي يو ملا بل

چه په زلفو ئې پابست شول د ماهي غندي په شست شول
د خمار وېره ئې نشته چه د شاه د سترگو مست شول
چه په لام و بې ئې مينه د سرو ميو مې پرست شول
د هغو بنادي به تل وئ چه د شاه د غم تر دست شول
چه د خولې رموز ئې بيا موند عاشقان له نيسته هست شول
د خوشحال خلاصي له كومه
چه ئې تا غندي په كست^۲ شول

خپل پردي چه د شمشېر شول كشتني تر شماره تېر شول
توره ونغاړه خوشحاله اوس به خو وژنې چه ډېر شول
كه صاحب^۳ و كه تر سم و خټك ډېر د دوى په څېر شول
هسي چاري كا ستا زوى چه آتش شاهي بيگ هېر شول
چه نظر وكړم خپل ځان ته خو غمونه را چاپېر شول
دا پېرى ده كه طالع ده چه گيدر وه راته شېر شول
هيڅ دم مه وهه خوشحاله!
كه نبات درته گنډهېر شول

د ښه يار ديدن وئ تل سره ځاي چمن وئ تل
تر كنار او تر اغوش مې هغه گلبدن وئ تل
لكه سيب ځما په خوله كښ غه شيرين ذقن وئ تل
رقيبېان ولاړ له ورايه له ما هم سخن وئ تل
جدايي نه وئ له ياره سره ځان و تن وئ تل
مه ماښي وئ مه عتاب وئ په رقيب شيون وئ تل
د خپل يار د كوڅې خاوري
د خوشحال وطن وئ تل

^۱ لب: لب.

^۲ قست.

^۳ كه ساھب وه كه تور سم وه.

^۴ د مغولو طرفداران او د مرحوم شاعر مخالفين وه.

^۵ غه مخفف د هغه دئ.

راشَه بر چشم نشین ای شاه خوبان چگل^۱
تا ویل قند و نبات و شهد یکجا دیده؟
سردهم تا هر چه فرمائی ترا فرمان رواست
خار و قربان تو گردم گر به تیغ خود کشی
نن بمن میگفت در کوی تو میرفتم رقیب
خوپه تن گتم ضعیف و لاغر و خوار و نحیف
تا جفا و جور از حد و نهایت بیش کر
تل سبا بپگاه آه و ناله و فریاد ماست
لمعه خورشید را بر چشم باشد جای تل
آری آری آن دهان و آن لبان و آن ویل
از تو حکم ای پادشاه مهو شان از ما منل
نی به تیغ دیگران خونم ترا باشد بخل^۲
شوخ چشمی بر نه میگردی ازین کویر شرل
نیست اندر فرقت خوبان مرا خوب و خورل
من نیاز و عجز و زاری مینمایم یو په شل
بر دل سخت نشد تاثیر زاری و ژرل
هیچبری مثل تو دکبری نیاید در نظر

زین سبب خوشحال میل دل نمیدارد په بل

مخ دی لاله گل دئی لا بهتر تر لاله گل
یار کرمه لازم شم چه پریشانی کرې خبري
زلفي دي ښکاره کره خجل شی کار کنی
سرې شونډي د مل دي لا بهتری دئی ترمل
مینک دئی که عنبر دئی ستا پریشان پریشان کاکل
خه لره ښپوه کا لکه ستا زلفی سنبل

نه زه ملک غوارم نه مال
نه په تله د جهان غم کرم
د اسفل فکرونه نه کا
په اعلی ختلي فال
په اسمان باندي بېره کرم
د خپل خدای منت را باندي چه ئې رانه کر بل خیال
بخارا بخښم هغه یم
په دیدن د یوه خال
و جهان وته ئې شا ده
که خوشحال مومي وصال

یو ځله که ووينمه بیا وچلوی دیار خپل
هر چه بار ئې پرېووت په ځای پاتو شه له ملونو
ښه سړی پردی په دلاسا په ښکي خپل کا
درد د زړه پنهان ساته که ويني د ځگر شي
زه خو امید وار یم گندي وئ چه مرهم کښیږدي
حکم حکم ستا دئی که آشتي کوې که جنگ کرې
زړه که عافیت غواړې نظر په کښلیو مکره
گیر که ترسا دئی که جهود که مسلمان دئی
نور به تر قیامته شکر وایم د دادار خپل
بې وفا یارانو تباري وکر د بار خپل
کومه ښاغلتیا ده چه څوک بد کا زړه د یار خپل
مه وایه دښمن ته که دئی دم خبري اسرار خپل
پسله انتظاره په پرهار د امید وار خپل
ما له لاسه واچوه اوس حکم انتظار خپل
هر چه کښلي گوري نور دئی واچوی قرار خپل
دین قبله لری، د ما قبله دئی مخ د یار خپل

^۱ چو گل.

^۲ سرور ماهر چه.

^۳ بخل عربي دئی يعني بخښلي.

^۴ ئې قيل وقال.

مه وايه و چا ته دَ خاطر له درده دُوکه اي حَما لېمه چه څوک به نه مومي غمخوار خپل
يو ځله دَ زړه په غوړو فهم کره خوشحال ته
تا وته چه عرض کا گڼي گڼي دَ زړه زار خپل

م

آشفته دي دَ جمال يم همېشه دي پدا خيال يم
نورؤ مينؤ ته مي شا کره مين ستا په زلفو خال يم
چه مي اوبني په گربوان ځي دا په تا پسې بې حال يم
ځاي مي ته يې په خاطر کښ ته ريحان يې زه سفال يم
نور مي هر څه فراموش دي آرزو من دي دَ وصال يم
لا د مهر وِيل پرېږده
په ښکځلو دي خوشحال يم

په مردن پروا دار نه يم په زندان پروا دار څه يم
يو غصه دوهم بېلتون دئ چه په اور په اوبه زه يم
اشرفخان دي راته کښلي څه خو خوښ په خط د ده يم
پنځه مياشتي يم په بند کښ بابا ډېر ډاډه په زړه يم
زويه ما خو غم د تا کر چه ته ښه يې زه خو ښه يم
چه فلک سره سر باسي په همت کښ هغه زه يم
کره يې نه دي بې حکمه
زه خوشحال د ده په کره يم

په زړه تر يار څارېږم د پتنگ غنډي پېرې کړم يو راز دي په دا کار کښ که په خوله ورته ښېرې کړم
هو باغ دئ د گلونو نو چه و ما و ته غوړېږي چه يار را سره ناست وي ورته زه د ناز هېرې کړم
عاشق مې باتو نشو پرېږده پڅي پردې اوسي ښايي چه بوالهوس ته د عمزې توري تېرې کړم
چه ځاي مي په گلشن و هغه زه وم راشه گوره په هر چرته چه دروم په گلخن باندي دېرې کړم
دا زړه دئ که قسمت دئ که څه نور څه کوډي مودي چه زه ئې مبتلا د ستمگري په څېرې کړم
چه ته له ما نه ولاړ شې، که بالښت که نهالی وي په درسته شپه چه ژارم په ژړا دواړه ترې کړم
که پايښ په دنيا کښ زه خوشحال په دا زور والي
د خپلو د پرديو به لا خو ميني سپرې کړم

^۱ نه يم.

^۲ د خوشحال خان د زوي نوم دئ، چه تخلص ئې "هجري" او د پښتو يو مقتدر شاعر دئ.

ته دلبره که عذار یې زه وامق یم ستا په مینه کښ هر گوره موافق یم
 ته که له ما نه پایې معشوقه ئې زه به بې له تا په څو پایم عاشق یم
 ته تل خنده هوسپره ځما زړه بې غم به زه کرم چه همیش د غم لایق یم
 پتنگ خان په اور کښ وویشت دا ئې ووی که می لاف د مینې وواهه صادق یم
 که د غشیو باران را باندي وشي که به سترگي له تا واخلم منافق یم
 چه و تورو خاورو هسي حسن ورکا زه حیران پاتو په صنع د صادق یم
 د نیمگرو طبیبانو دارو اور دئ
 زه خوشحال په طلب ستري د حاذق یم

تا چه زلفي کرې خم خم ځکه نه وایې سم سم
 تا چه سترگي کرې را پورته پکښي زه وینم غم غم
 څو به ته لکه هوسی یې تل له ما گرزي رم رم
 د خوبی کار په تا دئ نن په دا دور تم تم
 که د ډېر نه وي په زړه کښ
 خوشحال یاد لره کم کم

تا خو یاری پرې کره واره زه در پسې درومم څو در پسې درومم هونبره ډېره خواری مومم
 هیڅ په ما پوهېږې نوم می څه دئ ستا په عشق کښ قیس د لیلی و، تا ویشتلې لیس نومم
 زه څه هغه نه یم چه خونینې غواري له ما نه تل د د غمونو لبالب جامونه شومم
 هر چه شهسواران دي وارو وتېځلي وړاندی زه د دوي په منډه دا یم ځم ورپسې درومم^۲
 څار تر تا رسول! تا می یار لیده په سترگو راشه را نیژدې شه چه د دواړه کسي چومم
 یو لوري می نشته مینې هسي سر هوا کرم
 باد غندي خوشحاله په هزار طرفه درومم

څه عجب زیبا صورت دئ چه زه بیبست د ده یم راشي وگوري عالمه چه پسو تر دست د ده یم
 دواړه زلفي ئې د زړه په قصد سره شکست کړ زه په ځان و زړه بندي په هر یوه شکست د ده یم
 زه حیران یم له دې حاله چه دا چا عالم ته ووی چه همه عالم خبر شو، چه زه هم نشست د ده یم
 آوازه شوله په دهر نیک بد واره خبر شول چه ځما اشنا یو بت دئ زه هم بت پرست د ده یم
 درسته شپه ئې په هر غولي زه ولار نارې وهمه چه ای خلقو عیب نشته که مستي کرم مست د ده یم
 که دا خپل صورت دي نیست په عشق کښ نن کرې ای خوشحاله!
 بیا د ځان د هستی لاف کړه، وایه زه هم هست د ده یم

^۱ یعنی تاخت ئې وکي.

^۲ یعنی لار او شهراه.

^۳ لغومم.

^۴ څار تر تا رسول شم.

^۵ دا هسي.

چه دا هسي د له جوړه مشوش يم
 كه قوت د د هاتي په زړه مزي يې
 د جنون بخره مي اوس نده هاله وه
 خوك به ما غندي يو هېښ په زړه ساده وي
 راته څه وايي، چه ته په چا مين يې
 كه مريي مي زر خريد گرزي بې شماره
 طعام خورم مزه مي نه درومي تر کومي
 غم د اور له تا وه زر لري چه قلب وي
 له آزاده مي حذر کوه درد کش يم
 زور قوت را باندي مه کوه آتس يم
 چه مين په هغه يار پرېوش يم
 چه وفا غواړم له کنبليو په دا اش يم
 په ايمان به درته وایم پنج و شش يم
 و خپل يار ته زر پېرو دئ د حبس يم
 همېشه د شيرېني مزه چش يم
 ځما څه اندوه له اوره چه بې غش يم

د دې دور حريفان كه شوده پي دئ

زه خوشحال د شودو پيو په سررش يم

ځما خوب له اندېښنو نه شي بيدار شم
 غرونه غرونه گناهونه را په ياد شي
 استغفار په خوله په زړه د شر فکرونه
 د دې دور د شيخانو حال مي وکوت
 ما دا هسي شيخي دوي^۱ وته بخښلې
 چه حلال کسب ئې نه وئ شکرانې خوري
 دانا تار چه په جلي ذکر شيخان کا
 و عالم وته په دا تهجد گزار شم
 و خپل خدای وته گویا په استغفار شم
 بيا له خپله استغفاره شرمسار شم
 چه ساعت ور سره کښېم ترې وېزار شم
 په محشر د د رندانو سره شمار شم
 خدايه بخن په شېخي د شيخ مکار شم
 کله زه په تاخت راضي په دانا تار شم

چه څرگنده سر بازي کاندې د تورو

زه خوشحال خټک تر هسي هنر جار شم

چه د عشق په ملك ندیم يم
 نه بهښت وته هوس کړم
 بند د يار په اختيار يم
 سينه زه لرم روښانه
 هغه قول چه حما کړي
 خليفه اصل ځما دئ
 که نور اوس د ميني لاف کا
 په غه اور چه عشق ئې نوم دی
 د يوه نفس د پاره
 د اندوه په ملك مقيم يم
 نه په وېره د حجيم يم
 آزاده له هر نعيم يم
 تا ته تور سیه گلیم يم
 په هغه قول مستقيم يم
 لوي نسبت يم که یتيم يم
 زه عاشق په يار قدیم يم
 که براهیم کله کلیم يم
 په امید، وهم، په بیم يم

^۱ محشي ورته ليکي، چه د ابجد په حساب ۵۰، و) پنځه او شپږ راځي، چه (هو) ځني جوړېږي، يعني په هومين يم.

^۲ محشي ورته (پېروي) معني ليکلي ده، په يوه نسخه کښ (د مخ رش يم) هم راغلي دئ.

^۳ ديو ته.

^۴ په ځنو نسخو کښ د مکار پر ځاي رحمکار راغلي دئ، په دغه مسرې کښ د (بخن) معني حل طلبه ده.

^۵ تلميح دي په دې آيت شريف اني جاعل في الارض خليفه.

زه خوشحال په خرابات^۱ کښ

گرم په امانت عظيم يم

چه ستا له زيبا مخه چيري گل وته نظر کړم
چه ستا له زيبا مخه څوک بل مخ راته وستايي
که هر څو د بهار گلونه ښه دي په چمن کښ
دا مه وایه و ما ته چه ته ولي ور په ورشوې
خاطر مي څه خو خلاص و فراغت وم له غمونو
که واره خزانې د شاه جهان بادشاه ځما شي
رشتيا خبره ښه ده راته غور باسه خوشحاله
که تېر تر سر و مال شوې ځما ځانه خوله به درکړم

څه زه څه مي مجال دئ چه به ووايم ستا يار يم
چه ما زهد، تقوى، طاعت، بندگى لره څوک بولي
په لويه ورغ به ستا په گريوان ښخي کړم منگلي
په ما باندې ته تل د وارو سترگو عزيز يې
سودا د يار دا وصل که په سر شي پايمال شي
چه ورم عزيزانو تور کفن را لره بويه
هزار ځله په کال کښ يوه مياشت د گلو وخت وي
څه جک وهي ناصحه چه و ما ته نصيحت کړې
در درومه خپل روزگار کړه زه خوشحال پخپل روزگار يم

چه نظر د په ټيک د تور وريل کړم
لا د ما طالع بهتره تر هر چا دي
د سرو شونډو په شرابو چه ببخود شم
اجابت به ئې لا کله تاثير کاندې
چه مي زړه ورپسې سه هونبره سربېري
د ښه مخ مينه مى نه درومي له دله
په صورت مى پرهارونه دي خوږېري

د جهان بادشاه د ځان مخي ته بل کړم
چه دا هسي کښليو سترگو ته کتل کړم
د مستى رقيبانو ته ښکښل کړم
چه دعا دئ د وصال په سحر تل کړم
چه په مخ ئې پرهارونه په چپل کړم
که تل غور د ناصحانو په ويل کړم
په وار وار د هر پرهار دارو به تل کړم

^۱ په خير آباد کښ.

^۲ سيخ.

^۳ که غوڅ د هغه سر.

^۴ و مه وایه.

^۵ يو پيسوال دئ چه ښځى ئې پر ټېکو ځړوي.

^۶ سو.

دا داغونه چه می سږ په زړه بنځوس دئ تر بل کال به ئې د عشق لا لاسه سل کرم
 چا په زور را لره غم نه دئ راوړي و خپل زړه ته ئې پخپله راوستل کرم
 ازلي مي د غم بخره ده راوړې غم که نورو لره درومي زه ئې خپل کرم
 یو نښیخت ساعت به وي چه راته غوږ کا چه په وړنې په یاد فریاد ژړل کرم
 چه لا ښهر د دهلی شته خوشحاله
 څه فائده که وران په آه سره کابل کرم

چه په خوب شم ستا له خیاله سره خواب کرم چه بیدار شم د مخ سود د په آفتاب کرم
 چه مي ستا د خولو بوي تر سپرمو تیر شو نور به څه مینه په مېنک او په گلاب کرم
 بې نصیبه لیدل نه میسر کېږي په لیدو پسې که هر څو اضطراب کرم
 ښه لیدل ئې په مثال آب حیات دئ دا تشنه خاطر به کله پرې سیراب کرم
 په ښکنا مي کله کله سر افراز کړه هغه دم چه د سوال هیله په خواب کرم
 ما ته څه وايې چه چا هسي خراب کړې چه د حال پوښتنه نه کړې تا خراب کرم
 ما ته مه وایه چه ولي پېچ و تاب سوې ستا دې تورو زلفو هسي پېچ و تاب کرم
 چه له مخه د پکو واخیست لمبه شوې
 بیچاره خوشحال د درست سره کباب کرم

څو ژوندی ئې د زرق مه کوه هیڅ غم خپل قسمت به در رسپړې بېش و کم
 قابل غم د ننگ و نام کا په دنیا کښ نه په غم وي د دینار او د درم
 قارون لار تحت الثری لره لا درومي موسی (ص) پاس په علیین کښېښ قدم
 پسله مرگه ښخ د مرد تر قدم ښه یم گور مي مه شه دا نامرد له گوره سم
 د خوشحال قدر که اوس په هیچا نشته
 پسله مرگه به ئې یاد کا ډېر عالم

چه په ما باندې مین باندې مین یم چه ځما په غم غمجن زه ئې غمجن یم
 ما وي یو زمان که بېل شم زه به ورمم چه جدا پایم له یاره دروغجن یم
 که د پښو خاوری ئې نه یم باري شکر چه د گرد په دود ئې نښتي په لمن یم
 په نور څه مي د خاطر دلاسا نشي په جهان کښ ارزومن د ښه دیدن یم
 خوبه راشه! ما اوده کړه چه پخشو شم په فراق کښ په ژړا ژړا کرمن یم
 که رقیب په دا خبر شي ترو به څه کا چه له یاره سره زه لاس و گردن یم
 یماني چهره مي ولاړه حبشي شوه د فراق په اور ئې سوې لوغړن یم
 زه د دوو په ځای درې گواه لرم په عشق کښ رنگ مي زیر، سترگي لنډې، زبون په تن یم
 ته محبوبه له شیرینه د دې وخت یې!
 زه خوشحال د اوسني دور کوهکن یم

^۱ خیري.

^۲ د دې کلمې معنی نسوه را ښکاره عیناً ولیکه سوه، په یوه نسخه کښ بخشو راغلي دئ.

څوک خو به کېده واره به نه وه سره سم^۱ ته د کنبلیو سر یې، نور تر تا دي واره کم
 یو کلي یا دوه چه ئې ستاینه کا دا ډېر دئ چون کنبلي هغه دئ، چه ئې ستایي درست عالم
 وخوځه په باغ کنبی رنگارنگ گلونه گوره گل دئ د گلابو دا گلونو مقدم
 څه لره اې میاشتي ته خپل مخ ستایې و ما ته د یار په مخ مي نورځي ستا په مخ درومي تورتم
 مخ ئې لکه اور دئ، پرې پرې دي توري زلفي څه رنگه بازي کا په سره اور کنبی تور ارق
 څوک چه ډېر ډېر گوري یار، د زړه مینه لږېږي څو ئې ډېر ډېر گورم، پرې مین شم دم تر دم
 تا ویل خوشحاله که مي غم لرې په زړه کنبی
 خوښ اوسه خوښي کره تل تر تله ستا څه غم

چه بازي په جهان کرم هغه زه يم هم ئې پوسم^۲ هم ترې یوسم اړې پر نه يم
 و اغیار ته لکه کاني موم و یار ته په سختي او په نرمي کنبی هغه زه يم
 و بلا ته د اختیار توره په لاس کنبی و قضا وته تسلیم په شان د مړه يم
 لکه بوټي د کیمیا په مرغزار کنبی چه په حال مي خبر دار شي د هغه يم
 تندر هم ځما له ذاته نه پیدا دئ په سپین زړه که د باران سپیني اوبه يم
 په هر نام چه د رضا هغه مي بوله آدم زاد، فرېشته، پرې، بوده، لېوه يم
 د کونینو ننداره د زړه په عین د وېش والي په دود کرم تا ته اوده يم
 د هر چا بازار ځما په سودا تود دئ خبر دار په سود د بحر هم د غره يم
 هم د اوبښ غنډي هلك سره په لار ځم چه په بده لار مي بیایې هلته نه يم
 هم مي څیز هم مي نا څیز کا په زمان کنبی
 زه خوشحال په حال خبر نه يم چه څه يم

څو به ستا د دیو غمونو زغمل تل کرم د یارانو کمي نشته یار به بل کرم
 په قراره قرارې د یاري پرې کره د نیمگري نیت و چا وته ویل کرم
 چه وعده دئ د وصال چېرې خطا شي په ژړلو خاوري خټي د بورجل کرم
 هر طبیب لره چه وریشم ناقص وي چه له حاله ئې خبر شم ځني تلل کرم
 نور به هسي يك تنها له خلقو اوسم د هر چا سره چه کنبېم غم حاصل کرم
 بلا پېرې زړه لرم دا ئې عادت دئ غم و بل لوري ته درومي زه ئې خپل کرم
 چه منگي مي تشول د میو زه وم اوس نور ډکي پیالې اخلي زه کتل کرم
 منکري د عاشقی سره مله ده په انکار که دروغجن يم دروغ سل کرم
 خالي لاس ورځني ځم هیله مي نه وه چه ډک زړه به ئې له ډکه باغه تلل کرم
 پدا هونېره هونېاری هسي هېښ يم څوک چه زهر راته نوش کا، هم منل کرم
 غر گناه راته د خس غنډي ښکارېږي چه په مهر کرم رایشم بخښل کرم
 هر غزل مي په بیاض باندي وگوره
 زه خوشحال څک د زړه په وینو کنبل کرم

^۱ دا بدله په چاپي دیوان کنبی نده راغلې.

^۲ پوسل: تربیت او روزنه او پالنه.

چه مین دی د زلفینو په سلسل یم
 وایی ته به د مجنون غندی مین وې
 ما به څه پوښتنې چه څه لره زړه تنگ یې
 د گلونو په لیده دی مخ را یاد شي
 په څېر څېر راته کاته کرې څېروې مي
 لکه څوک چی پخپل دین کښي مستحکم وئ
 چه جدا له خپله یاره ژونده پایم
 د نفر غندی مي عذر چاره نشته
 لکه څوک چه خواړه شهد وځورې خوښ شي
 زه خوشحال په گلرېزي کښي بهار راغي
 په زیبا ویل هر گل ته مقابل یم

حیران یم نه پوهیږم چه زه څه یم څه به شم
 خبر د هغو تللیو بیا په بیارته چا رانه ور
 دلې چه څوک لیده شي نن ئې په پدا باندې^۲ کښ
 جهان یو کتوري شوه زه په مثل د مېړي یم
 په هیڅ کله زړه ښه کړي کله زړه په هیڅ بیا بد کړي
 دنیا وته چه گورم کار و بار ته د وگړي
 چه ته پرې مبتلا یې که د مال دئ که د ملک دئ
 چه تور وپښته دسپین شول خوي د نور نشو خوشحاله
 باور کړه اوس ناحق د سړی نوم در باندي ږدم

دا صفا په لاري نه یښي قدم^۱
 هغه کله شیخ، ملا، ولي، درویش دئ
 درویشان په تفاوت ندي راغلي
 د درویش تر زړه به نه رسي دا دواړه
 و درویش علم په درس په مکتب ندئ
 که څلورر دئ که پنځه که شپږ اوه دئ
 ما و تا و ته دیوار شته غاري غرونه
 همیشه له دروېشي وهي دم
 چه نظر په سود زیان په مدح و ذم
 خپل پردي په سترگو واره گوري سم
 آئینه د سکندر که جام د جم
 تل نظر لري په لوح او په قلم
 د درویش نشته دا هیڅ اتم انم
 په درویش تر شرقه غربه دئ یوسم

^۱ د خوشحال.

^۲ نن میشه په دا.

^۳ له کلي جلا یوه کوچنی بنا باندې بولي.

^۴ که زړه په هیڅ ښه کړي که نه زړه په هیڅ بد کړي.

^۵ دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

نه په نون دئ نه په ميم دئ نه په جيم دئ^۱ کامل پاس په لام وهلی دئ علم
چه زړه طلب د نمر کاندې خوشحاله
په همت مه شه ته هم تر زړې کم

دا نه وایم و چا ته، چه پارسا یم فاسق نه یم
یا ما زده ستا په حسن، یا حُما په مینه تا زده
د مخ مثال دي بل کر د پتنگ غُنْدې پرې راغلم
که ته لکه لیلی یې ما مجنون بوله په عشق کښ
یا مست یا لېونۍ یم یا می نه زده کار د مینې
د هر ښهر په کوي کښ ناقصان طبیبان ډېر دئ
خو ذکر خو مذکور کړې تل حُما د گمراهۍ
دروغ وعده هم ښه ده د سړي د زړه امید شي
که وایې هغه وایه چه د عشق د محبت دئ
که نور څه راته وایې زه خوشحاله شایق نه یم

د خپل یار مینې په زړه هسي بیمار کړم
چه ناقص می دارو کا پرې نه رغیرم
توري سترگي، توري ورځي، توري زلفي
که یو تش نظر د مهر راته وکا
زه خو هسي نادیده نه یم ای خلقه!
د بهار گلونه اور شی زه پرې سوخم
بې له حانه په بل چا می پېرځو نشي
چه ډېر ډېر پرې کښلي مخ ته کتي نشم
ما خوشحال په ځان پخپله چاري وکړې:
چه په ملک کښ یو ناترس وي زه ئې یار کړم

د تقوی د پارسایۍ دعا تل کړم
زړه می خدای مین کوي په ښایسته وو
چه عالم می اړوي د عشق له کاره
مگر زه فسق او فجور لره پیدا یم
واعظ حوري ښه کوي تر دا دلبرو
زه پدا سبب لیمه غواړم له خدایه
چه د عشق غمونه نور گا لره درومي
عاشقان به د جهان په ما پېغور کا
چه د عامي اثر نکا څه ویل کړم
هسي نه چه زه پخپله زړه مایل کړم
زه اقرار ورته په خوله انکار په دل کړم
چه بیا بیا ئې ماتوم که توبې سل کړم
که هوهو ورته لرم کله منل کړم
چه دلبرو ته د سترگو غړول کړم
زه ئې مخي لره ورشم واره خپل کړم
زه که اوس په عاشقۍ کښ خوي بل کړم

^۱ په دې بیت کښ نون اشاره ده ناسوت ته او ميم ملکوت او جيم جبروت، وا لام عالم لاهوت ته، چه دا د تصوف په اصطلاح خاص عالمونه دئ.

^۲ بلا دئ.

و هر چا و ته ئې راز وایم د مینې
د هر چا سره چه یار شم یار خجل کړم

زه لمړی په آشنایۍ بازېدلم وارې غم و چه پرې بڼه و پوهېدل
د زړه زور د صورت توان را څخه لاړ شه چه درانه د بېلتانه پېټی آخلم
آشنایي یاري په مهر په رضا شي پدا کار کښ په چا نشي زور و ظلم
سر اول د یار د یاد په بالین کښېږدم له غه پسه په پالنگ باندې ځلم
چه د سر په ځای سینه راته بډه کا هم هغه به د بڼو په غشیو ولم
بڼایسته لکه گلونه زه طوطی یم چه و هر لوري ته ځم په گلو ملم
که سیالي له مړه شي نه ئې له بخته شاه پخپله بې ریباره و بللم
هوسی چا په دو نیولې دئ خوشحاله
بیهوده په غزاله وو پسې زغلم

زه چه هسي په تعجیل او په شتاب ځم خرابات لره په هیله د شراب ځم
د ساقی له لاسه می چه تناول کړم بیا په بیارته به بیخود د مست خراب ځم
د ساقی د مخ جذبه می مخ ته بولي چه دا هسي میکډې ته په ترتاب^۲ ځم
درد د درد می ئې له خمه دئ نوشلي اوس په هیله په امید د می ناب ځم
چه می نشي بله یو سر بل سر سترگی له جهانې مخ پوښلي په نقاب ځم
له دوو سترگو می روان د اوښو سیند شو د دې سیند د پاسه زه لکه حباب ځم
خوب و خور می له خاطره فراموش دي د جمال شغلې آتش دئ
زه خوشحال ئې له لېدلو زړه کباب ځم

زه چه تل هونبره ناسازي د عالم ورم د خپل یار دپاره دا جور و ستم ورم
د لاله غنډي داغدار په جهان راغلم هم دا داغ به له جهانې د صنم ورم
په وصال ئې د جهان خوښی راشي چه له کښلیو جدا کړم ځني غم ورم
په عالم د مجنون ږغ دئ مرد می بوله په محشر که ځني وړاندي خپل علم ورم
هر قدم په ځگر خون ږدم توئی مشه د شرابو پېالي پکي په تور تم ورم
چه نرگس ته نظر نکاندي له کبره و هغو ته څه گلونه د شرشم ورم
کار کنان دا کار فرمایي په حکم کار کا زړه چه حکم فرمایي هوري قلم ورم
هونبره ډېري خرڅښې فتنې جنگونه بیا به وایې چه زه ستا غنډونه کم ورم
په هر دم دا هغه یار منت را باندې چه ئې هسي ډیر خیالونه په هر دم ورم
مخ به چېری راته سم کړي په یاری که دا خوي به همېشه له عمره سم ورم

^۱ محشي نښانه ورته کښلې ده.

^۲ له زړه شي.

^۳ يعني غم، افسوس، ساندې، نارې.

چه په کوي کښ د مقیم شم دروغجن یم که به نوم په ژبه چېرې د ارم ورم
 راته وایې نن زړه څه رنگ وړې له ما نه
 که د خورین کر هم ئې خوښ خوشحال خرم ورم

زه چه خپل قدم د عشق په خوني راه ېدم هر زمان له تنه سر لکه گیاه ېدم
 د جمال خوبي دي زیاته تر آفتاب ده د نظر دپاره نوم ورباندي ماه ېدم
 درستہ شپه چه ستا له غمه سره تاو شم هر سحر په افلاکونو باندي آه ېدم
 که ته تیغ د جفا وکارې و ما ته ستا و تیغ و ته به سر لکه گیاه ېدم
 که مي چېرې لاس و واک در ورسېږي په سپین مخ به دي د غاښ نخښي سیاه ېدم
 بېچاره خوشحال چه ستا د ور گدای شو
 ځکه زه ورباندي نوم د بادشاه ېدم

ښه به هغه وخت وي چه به یار لره ور درومم ښه خواږه یاران چه ما خوشحال لیدل په سترگو
 زلفي ئې ښکاره کړې مېنک غنبر ئې په ما توي کړه اوس به له دې پسه څه عطار لره ور درومم
 خدای په کور کښ راکړه، هغه توری سترگی ترکه اوس به ئې په مرسته څه فرخار لره ور درومم
 زار د خوږو زړونو، خوښ خرم زړونه آزار کا غم اندوه مي دا دئ چه خپل زار لره ور درومم
 هر چرته چه خار وي، هغه ځای مومي گلونه ځکه پدا هیله هر هر خار لره ور درومم
 کوم سحر ئې وکړ په ما خوار باندي حیران یمه مرگ و ته مي ناست هغه خونخوار لره ور درومم
 هم ئې په ما وکړل څو څو رنگه ستمونه بیا له ناڅاری ستمگار لره ور درومم
 یار مي په ښایست کښ لکه گل د نو بهار دئ سود ئې د جمال کرم چه گلزار لره ور درومم
 اوس ئې په ژړا ژړا مزار لره ور درومم

که مین زه په گلزار یمه په ځای یم که د مخ ئې په نندار یمه په ځای یم
 چه جدا ورځنی پاتو یم عالمه! په ژړا که په چیغار یمه په ځای یم
 یار می ولاړ شو پدا لار ورپسې درومم که ډېر ستری پدا لار یمه په ځای یم
 بې له عشقه بله چار نشته بهتره که دايم د عشق په چار یمه په ځای یم
 په جنت کښ هم د حورو صفت کېږي که طالب د ښه نگار یمه په ځای یم
 له خوږو شونډو وې سرې شکري اوري که طوطي د شکر بار یمه په ځای یم
 زه خوشحال په لېونتوب کښ خوشحالي کړم
 لېوني د پري وار یمه په ځای یم

که مي هر څو ته بادشاه بې زه گدا یم مخ له ما نه مه چار باسه مبتلا یم
 زه چه ستا له غلامی داغ لرمه هیڅوک ځان سره سم نه کیم بادشاه یم
 د خاطر ور مي ترلي دئ په غنوّ له عالمه سره ناست په فکر ستا یم

^۱ لکه کلاه.

^۲ د اغزونو ونو ښاخونه، چه کروڼکي ئې پر کښت د ساتني د پاره را کرزوي، یا ئې د باغ په ورکښ د تړلو دپاره ږدي.

که دی څوک په درد دردمن دی زه دردمن یم که دی څوک د تلي خاوري زه خاکپا یم
 کله ستا د راز خبري په کاغذ کښم کله ستا له مخه حال قلم ته وایم
 د بڼه مخ د عاشقانو دي شمار نشته ولي زه په همه وارو کښ یکتا یم
 خادمانو له شمارې مي محروم مکره که د نورو انعامونو دي تر شا یم
 که په ما مهر کرم کوې ته ښايي که پما جور و ستم کوې سزا یم
 تا خوشحال وته ويل چه څه پکار بې
 که په کار که نا په کار یم خوهم ستا یم

که همېش د ملامت کاني په سر خورم غم مي نشته چه په تور ئې د دلبر خورم
 که د سپيو د کودي اوبه ئې مومم زه به وایم چه په تن آب کوثر خورم
 لکه باد په نرگس ولگي تازه شي د رقيب څپېره هسي په بصر خورم
 زه به لا ورته تلوار کرم لکه تږي که تل ستا له لاسه توره يا خنجر خورم
 چه په ښاخ ئې ډول ډول مېوې زانگي لا به کله د وصال د وني بر خوعم
 تا ويل خوشحاله چپ شه خوله مي واخله
 زه طوطي یم چيغار وکرم بيا شکر خورم

که گناه نه کړي آدم ترو په چا به شو کرم
 سکه کرم لره بايد دئ چه پيدا شوې نور عالم
 په يوه توبه گناه ځي د سري له عمره سم
 گرد غبار چه په گل پرېوزي شست و شو ئې کا شبنم
 د مؤمن گناه په غاړه د شيطان وئ بېش و کم
 شاهزاده چه بدي وکا د نديم سر شي قلم
 د ده بد په نور وېشل شي يار تر ياره ندي گرم
 په لا تقنطوا خوشحاله
 تل خوشحال اوسه خرم

گرم خو نه یم که ارمان کوم لا ژارم^۱ د باغ گل مي غوړېده زه ځني لارم
 بل بادشاه نشته اورنگ مي عدل نکا که سبا بېگا ئې تل په دربار نارم
 د طلب غري مي لاندي شول تر غرونو هغه بېل ياران په کومو غريو غوارم
 د هواد ياران مي هر زمان يادېږي چه ئې مخ په خوب کښ ووينم وويارم
 چه قاصد د يار د خولې کتابت راوړي څو ئې لوند په اوبنيو نکرم نه ئې نغارم
 زه خوشحال پخپل قسمت پوري حيران یم
 چه په چرته گرزېدم، په چرته ولاړم

گرم خو نه یم که له درد سره ښورم نور به پکي پيالې اخلي زه به گورم
 لاله زار به شگفته په هغه ملک شي چه باران د دواړو سترگو باندي وورم

^۱ دا بدله په چاني نسخه کښ نسته.

وايي زړه له ما نه وژغوره که ښه کړې کشکي ستا له لاسه خلاص شي زه ئې ژغورم
 ځان به درکړم، مچه راکړه ښه سودا ده که ئې ته په بهار پېرې زه ئې پلورم
 په دا راز به هر بې نیاز کله خبرېږي
 چه خوشحال راته دعا کا زه ئې زورم

که غمونۀ د دې خپل خاطر کباب کښم^۱ بويه دا چه دفتر و نه يا کتاب کښم
 په بيان په قصيده به تمام نشي که نا سازي دا سپېرو دا شهاب کښم
 د فراق غمونۀ لور په لور انبار دئ په کاغذ باندې د کوم يوه حساب کښم
 په ډېر غم کښ هيڅ خبر نه يم له حاله چه زه دا ويل په ويښه که په خواب کښم
 که جفا د زمانې وه که د خلق په فلک باندې د هېچا حکم نشته زه به دا واره په حکم د وهاب کښم
 د آگرې په کوټ کښ بند شاه جهان دئ چه ئې ظلم، ستمونۀ، انقلاب کښم
 نه به زړه ځما سرېږي نه به لاس کړم د دارا به هغه کوم فاني جناب کښم
 خراب شوي د فلک له لاسه ډېر دئ ورځ و شپه که سلامونۀ په احباب کښم
 که د خوږ خاطر له حاله چا ته کښل کړم اوس به حال د هغه کوم يوه خراب کښم
 يو مکتوب د خپل اشنا را لره راغي اوښي بغرگي تويوم چه ئې خواب کښم
 حاسدان مي په حساب لکه گلاب دئ حيف ندي چه به جور د کلاب کښم
 ما خوشحال په خوب دا حال نه وليدلئ
 چه به دا د غم بيتونه په پنجاب کښم

له هنره چه څوک وو وايي لرم له هنر چه څوک وو وايي لرم
 په جهان کښ د وفا هنر کيميا دئ په جهان کښ د وفا مېوه د هر چا په باغ نشته^۲
 د وفا مېوه د هر چا په باغ نشته^۲ غه باران چه په درياب باندې ورېږي
 نا داني مي غلبه په هوبنياري شوه مرغلرئ په درياب کښ تويوم
 له قسمته به نه لږ نه به څه زيات شي غه روزي چه ځما نده نه ئې خورم
 چه ځما له رزقه زيات ځما څخه وئ امانت غندي ئې بل لره ساتم
 کوم مکان د زمانې له مکره خلاص دئ چه هغه لوري ته تېښت ورځني کړم
 که په تېښتي خلاصېږي^۳ ځني به خلاص شوم د قضا له لاسه کوم لوري ته ځم
 زمانه مي د فتنو په کانيو ولي زه ابله د ښښې سپر په مخ کښېږدم
 چه په راغله ئې ښادی را سره نه وه په هجران به ئې څه زړه زهیروم

^۱ دا بدله په چاني نسخه کښ نسته.

^۲ د وفا مېوه د دهره باغ نشته.

^۳ خلاصي وئ.

^۴ په مخ کښ ږدم يا په مخ کښ وړم.

^۵ زړه څه.

چا ویل چه صبر نخبه د بري دئ
زه خوشحال په صبر خکه زره ترم

لا به کله خپل مقام و دلبر ورکړم^۱ چه گيلی مال همه ورته ولور کړم
يو ویې د دلاسا راته پرې نږدي ځان که هر څو خپل مین ته مرور کړم
هیچا نه وکړه ځما د زره ساتنه هر سړی می زره دردمن کا چه زره ورکړم
په درست کلي کنډ یو هسي دلبر نشته چه خپل زره د ده په وصل بهره ورکړم
خبر دار به شي عالم ځما له درده که د آه په اور پږوزي پېښور کړم
ستا د خولې خبري نوري د زره نوري
زه خوشحال خټک پوهیږم پرې باور کړم

ما شراب خوړلي نه په حد واهه شم که ئې وخورم خبر نه یم چه به څه شم
په هر لوري چه نظر کوم اغیار دئ د زره حال و چا ته وویلي نه شم
زمانې را باندې وکړې هسي چاري لکه دُر د خر مهر و سره پېیه شم
د اورنگ بادشاه په دور عدل نشته تر طناب لاندې په ښهر کنډ لوټه شم
که د رنځ دارو می کړې طبیبه وخت دئ هاله ستا دارو و مشه چه په تله شم
خپل خوني و چا ته څه ښیم په گوته چه د چا دلاسه مرمه خود لیده شم
درسته شپه لکه اغزي په زره خرڅېږي د فراق غمونه، څنگه اوده شم
هیڅ په سترگو لیده نشي یو قصاب دئ نه ئې لاس نه ئې چاره په زره ورځه شم
لکه و په هغه شان په وفا ټینگ دئ چه تر یار ئې خجل نکړم څار تر زره شم
په دا لوڅو پوڅو نه رسم تر یاره د سیمایا علم می نشته چه مرغه شم
خلق تشي تسلي کا زه له ځلي د هلك غندي هر سړی په خوله شم
اللهاد چه بند په بند گوټي په تار ږدي د خوړ زره دمه می شي څه خوتابه شم
نه شیخان نه طبیبان نه ساحران شته چه له دې رنځه د چا په سبب ښه شم
زه خوشحال له نورو څه لره فریاد کړم
په زره زره واره پخپل غشي ویشته شم

ما بې دوده توسني کړه منځېدل^۲ عاقبت ئې په کمند و ځکېرلم^۳
وراندي وروستو ئې را واچول بندونه په آخور ئې کیزه کړي و تړلم
هغه پیچي هغه ترندي له ما ولاري چه به خوشي په جلگو کنډ گرزېدل

^۱ دا بدله په چاپي دیوان کنډ راغلې.

^۲ منځېدل: پورته پورته عمودي غورځېدل.

^۳ یعنی پېچل او بندول.

^۴ یعنی نه رام والي او نه اېل والي.

^۵ دا کلمه له ترهڼد څخه جوړه سوې ده یعنی توند والي، د آس هغه حال چه تورېږي چه په فارسی ئې رم بولي.

ریاضت ئې د مولا^۱ را باندې کښېښ
 چه مي لاس دا چا تر شا نه و راغلي
 د سورلی هنر ئې وښايه و ما ته
 ورغ و شپه مي د تپاک خبر اخلي
 هم ئې نوم د ډېري ميني په ما کښېښ
 بيهوده زغاسته واره له ما لاره
 چه په ما به ئې نظر په حقارت کر
 اوس مي قدر يو په سله يو په زر دي

اوس په هر توکي خوشحال خورسند خرم يم

پخپل قدر په قيمت و پوهېدل

مست يم مې پرست يم رندي کړمه کړم
 نور شراب مي واره نور عالم و ته بڅښلي
 موږ به ځني نشم زه د ميو مستسقي يم
 لار د محبت ده تل به روغ سلامت نه وم
 څه وائي و ما ته حال دئ څه و په هجران کښ
 خلق راته وایي رنگ د بيا زير شو عاشق شوې

دود د عاشق دا دئ چه په عشق کښ ملامت وړی

ځکه زه خوشحال ملامت وړمه وړمه وړم

نور به مخ په ائینه برابر نه کړم
 نه به سپين لاسونه سره کړم په نکړېځيو
 نه به ماتي ماتي ځوني په مخ پرېږدم
 چه د ميني يار مې نشته چه ئې گوري
 درست صورت مي سرې لمبې شي شنې ډېوزی
 که ژوندون تر هر چه خوږ دي په جهان کښ

هغه يار چه چرته دي خوشحال د اوسي

دي د خپله خوشحالي کا غم به زه کړم

هغه دم چه د ساقی پياله نوش کړم
 په معنی کښ هم شراب يم هم ساقی يم
 ناصحان راته د عقل دفتر لولي
 د زاهد په صومعه کښ مي زړه تنگ شو
 زه بلبله خوش نوا د دې چمن يم
 په مستي ئې دواړه کونه فراموش کړم
 طالبان د ميو شته چه ئې مدهوش کړم
 خداي به نکا چه ئې زه په ويل گوش کړم
 له دې پسته به خدمت د ميفروش کړم
 په موسم د گلو څرنگه خاموش کړم

چه په زړه ئې اثر نه کېږي خوشحاله

څه فايده که تل په ور ورته خروش کړم

هله مخ راته ښکاره کړه دیوانه شوم په همه واړه عالم کښې افسانه شوم
 لا مي ستا د مخ خراغ لېدلي نه و زه زړه سوي لا هاله پرې پروانه شوم
 اشنایي دي له ښادی نه وه غم وه چه دا هسي له ښادی بیگانه شوم
 ستا د زلفو دام مي ولیده په لاري له مسجده نه مقیم په بتخانه شوم
 ستا د زلفو د زنجیر هوس مي وکړ نه چه زه له بي عقلی دیوانه شوم
 آغزین دي د ښو نه و بلا و چه په ځان وزړه ئې هسي ښبانه شوم
 زه چه تل د لېونیو په شماره وم بیا له کومه په ساعت کښې فرزانه شوم

زه خوشحال هم بي نظیر یم په عالم کښې

چه مین په بي نظیري جانانه شوم

یوه نخښه درته وایم د بي شرم په وعده په قول نه وي نرم گرم
 خدایه ما د هغو مل مکره په لاري چه ئې نه وي په یاری کښې آرم
 د ناکس یاری په مثل د اورو ده چه د باد په مخ کښې درومي ترم ترم
 یوه بده زمانه شوه درېغه درېغه په هر چا چه د یاری باور ورم
 که هندو که مسلمان د پت په کار کښې چه مي ولیدل د هیچا نشته برم
 څوک چه نرم ویل کا عمل ئې گوره تګان هم په خوله ویل کا نرم نرم

د هغو و مخ ته مه گوره خوشحاله

چه ئې سخت په بي شرمي کښې د مخ چرم

ن

په کاته شم و عالم و ته حیران چه دا نس دپاره څه کا دا سګان
 هسي چاري ئې پیدا شي له وجوده چه په فکر ذکر نه وي دا شیطان
 تل قرآن د وړاندي بسی قرآن لولي ولي هیڅ عمل ئې نه وي په قرآن
 په کوم لوري پسې ځم چرته ئې غواړم د کیمیا غنډي نایاب شول دانایان
 ښه سړی لعل و یاقوت دي مونده نشيي لکه نور کاني لږ ندي ناکسان
 که په نور خلقو کښې ښه سړی موندل شي ولي ښه سړی به لږ وي افغانان
 له هر څو ورته دا پند خبري وایې د پلار پند ئې هم ښه نه لکي په ځان
 هره چار د پښتانه تر مغل ښه ده اتفاق ور څخه نشته ډېر ارمان
 د بهلول او د شیر شاه خبري اورم چه په هند کښې پښتانه وه بادشاهان

^۱ دې کلمې ته په یوه قلمي نسخه کښې محشي "غشي" معني لیکلې ده، په دوو قلمي نسخو کښې آغزین راغلي دي، منسوب و آغزي ته يعني خار دار.

^۲ سلطان بهلول په هندوستان کښې د لودیانو کورنی مشهور باچا دي وروسته تر څلوېښت کاله پاچهی په (۸۹۴ هـ\۱۴۸۸ع) کښې وفات شوی دي.

سپړ اوه پېړۍ ئې هسي بادشاهي وه چه په دوي پوري درست خلق وه حيران
يا هغه پښتانه نور وه دا څه نور شول يا د خدای دې اوس دا هسي شان فرمان
که توفيق د اتفاق پښتانه مومي
زور خوشحال به دو باره شي پدا ځوان

په تېرو تورو، ور درومي يکړنکان په لمبو باندې ځان ولي پتنکان
د کنجکو قدر يو، د درو بل دي ننګېالو سره څه ژوي بې ننگان
ارتګي د زړه دليل د جنتي ده د دوږخ د اور لايق دي دلتنگان
د بادشاه په سلطنت پوري خدا کا په سپېرو اېرو لرلي ملنګان
نور ماهي ئې تار په تار درومي له مخي ماتوي لويي بېړۍ نهنگان
د هاتي د پاسه سپور ورته پيکه وي چه د ميو پيالې اخلي سرهنگان
څه د ځان صرفه اوس کار کوه خوشحاله
لکه کار کا پرهارژلي پلنګان

بېهوده په ځان غره دې دا انسان په ساره په غارمه چينګه خوله حيران
لېونی ملال دلګير د خوب په وړل کښ نه د لوږي نه د تندي لري توان
په يوه زړه خبره خوار خسته شي په يوه زړه سر خوږي شي په ځان
پدا هسي رنگ څو کبر څو لويي کا چه نظر ئې له خودی وي په اسمان
واره عمر تېروي پدا غفلت کښ تر هغه پوري چه ومري پدا شان
په ژوندون چه د خپل ځان فکرونه نکا پسله مرګه به هغه کا ډېر ارمان
زاهدان شيخان و هر لوري ته ډېر دي
د خوشحال خټک پکار دي عارفان

پنډ بد روز بکر حيران بهاردر خان هدايت ترين سوخته و تر دا میان
شېخ ستار ماشه ټوپک عبدالرحيم و د ټوپک کنده خدای يار جامکی کامران
د ټوپک کنده هر گز نه وي بې سيخه^۲ حق ناحق ئې پکښي جوړ کر جهانخان
د تسمو په ځای گویا دا نور عالم وه اسفند يار غندی يو څو گېډې پاچيان
مردکی دارو همه خواجه صادق وه بند و قچی صاحب صوبه و پخپل ځان
پدا هسي غرڅه روخ د گذارنه و په آزار به ئې گډ وېد کا خدای جهان
په مثال خواجه خضري غرڅه خوشحال و
چه گزار ورباندې وشو ناګهان

^۲ شیر شاه د پښتنو د سوری کورنی مشهور د هندوستان پاچا و، چه په (۹۵۲هـ/۱۵۴۵ع) کښ وفات سوی دی، په عدل او انصاف مشهور دي.

^۱ په سوځونکو لمبو سوځی پتنګان.

^۲ ننګیالی سره زر کنجکی بې ننگان.

^۲ بې سيخ.

څو گلرنگی چهرې راغلې په جهان
يو رمق دى راته پاتو په فراق کښ
که د زړه سترگي د شته ننداره وکړه
د هغه بقا فنا ده، بقا نده
دا څه توري خاوري ندي چه پرې درومې
چه را ياد شي ښه ياران و گور ته تللي
بيا فنا شوې لکه گل د گلستان
چه په مرگ له ما جدا شول ښه ياران
په وصال کښ مهيا گڼه هجران
چه تبديل ئې په دنيا شي هر زمان
خاوري شوى کښلي جونه دي ځوانان
تل په ما وي دا غمونو گڼ باران

همگي تر مخکي لاندې شول خوشحاله

اوس د مخکي پر مخ نشته راز داران

څو خبر په قباحث نشي انسان
که يو کس په زرکس بيا مومې هم پېر دي
هونږه ترس ځما له پېره خو که نشي
دانايان په ناکامي کښ خوار حيران دي
پخپل ښکار باندي غوټې وهي بازونه
تفاوت ئې په کرده په فعل گوره
چه په درست عمر کښ يو ځله تېره شي
چه هر پور ئې وار ووته هوس کاندې
نېک و بد هوښيار نادان کښي يکسان
په هر لوري صد هزار دي ناکسان
څو په زړه يم له جاهله هراسان
کامراني د جهان څوک کاندې؟ خسان
په مرداري باندي گرزي کرگسان
مچ، مچى دي سره واره مگسان
نور اصيله توره نه غواړي مټان
د زربفتو هنر چپرې دي آسان

که د زړه دي چه لذیذ شعر ووايم

د خوشحال غندي پيدا کره خپل لسان

خوږ ژوندون په سري تريخ کاندې بېلتون
چه څه زور قوت د زړه وي په کوگل کښ
تر دا هسي عمر، نه عمر بهتر دي
په ځگر ځگر مي ولي صرفه نکا
ځما زړه طومار د مهر د وفا دي
که کتان چه مهتاب څيري کا گانډه شه
په هجران کښ که اميد د وصال نه وي
يو د بل په ځاي کښېني د دنيا دود دي
په سوزانو لمبو پاس کښېږدي لرمون
وار په وار ئې له دوو سترگو کا بيرون
چه تېرېږي ورځ و شپه په ځگرخون
د غم ليندېو راته وواهه زنگون
څيراوه شي چا ئې زده نکر مضمون
سکه ځما د زړه د يار له لوريه کا څوک ستون
زه همېش په هغه هسي لار کرم يون

يو د بل په ځاي کښېني د دنيا دود دي

زه خوشحال قائم مقام يم د مجنون

د زيبا جمال ئې پېر دى زيب و زين
يوه سترگه ئې رحمان بله رحيم شوه
چه د ښهر زاهدان شيخان پيران دي
لکه عين د خپل پلار خوني وژلي
واره لواړ سرونه نغري د دردمنو
پخپل يار مي باور شته چه بل به نشي
ولي زړونه د عالم وړي په عينين
چه همه مراد پکښې دي د کونين
زړه د هر يوه کښان وړي په زلفين
پسو سرې سترگي راځې په شين شين
د مزري تر خولې بتر دي د عشق عين
غمازان که غمازي کا تر دا بين

په رضا ئې خپل خاطر ورکړر خپل یار ته
په خوشحال محصل نه و د چا تین

دواړه شملې پرېږدي برېښوي ورته خپل ځان گوره هغه ترکه به نظر کا په کوم ځوان
څو گلرنگ مخونه پدا خاورو کښی بدرنگ شول څو د خیال کړې بگرې یاد لري جهان
دور د دلبرو د ښایست دي یو څو ورځي ژر له برمه پرېوزي لکه گل د گلستان
سرې سترگي اوبښتي لکه ډېر خونونه کړي خدایه خیریت کړې چه را درومي پدا شان
زړه مي لکه گوي دي د مستي په میدان کښ تل ئې هغه ترک وهي دا زلفو په چوگان
تل د تن هیونه را وگاږم په نوکونو غم ئې د ناوک خورم چیري مات نشي پیکان
پټه په نقاب وه د هر چا ورته نظر و مخ ئې را ښکاره کړ، ورته خلق شه حیران
مخ په وړاندې درومي پټ په څنگ ورته نظر کا
خوښ اوسه خوشحاله بېا ښه پیر وکړ اسمان

را ښکاره شوې کچ فهمی د جهان د جهان د کچ فهمیو الامان!
دا هم ځای د تعجب دی که ئې وینې په بازونو چه غوټې وهي کارگان
دا هم ځای د تعجب دی که ئې وینې چه مغل کاندې بازی په افغان
دا هم ځای د تعجب دی که ئې وینې چه گیدر په وازدو پک وېری زمریان
دا هم ځای د تعجب د حیرانی دی
چه لښکري په خوشحال کا بهرام خان

عارف سړی هغه دی چه ئې شناخت وشو د ځان د ځان په معرفت کښ معرفت دی د سجان
چه وېرې د زړه نه وی نه عمل لري د ښکړو په دا ئې نظر مکره چه په یاد لولي قرآن
په کور کښ د بلا دی دا د نفس غلطي چاري که ته په ځان شیطان نشي بل هېڅ نشته شیطان
حرص مکره هوا پرېږده له هر چا نه پرېکړه طمعه بل نوم به پتا نږدم په ځان نوم کښېږده سلطان
چه خدای ئې په لار نکا په ویل نه په لار نشي که پاڅوې له کوره و هغه و ته لقمان
عیسی په معجزه سره رانده سړی بینا کړه دانا ئې په دعا نشو په عمر یو نادان
که هیڅ ور څخه نه وی غم دی نکا که دانا وی
خوشحال خټک گواهي لي د دانا نشته ارمان

گوره راته څه وایي دا ستا دواړه چشمان نور عالم نور ښکار کا، موږ د دین او د ایمان
مري چه لینده ویني کارکه ستا داخال د ورځیو ناست دی تورکارکه په څو په موتی د کمان
راغله په خدا خدا وړه وړه پوښتنه چا ورته ویل دا په رقیب نکرم گمان
ورتي ورتي اوبښي تل ساره ساره آهونه ستا په درد و غم کښ زه هم دا لرم سامان
نوره پیښکښی را څخه نشته په فراق کښ یار لره به ورمه در د سترگو په دامان
یو زمان مي نه ځي هغه یار د زړه له سره څه شي که ئې زه په زړه یاد نه یم یو زمان
پاتو یم له خپله یاره ليري لا ژوندی یم خداوې په دا خپل ژوندون هر گوره یم پښیمان

پیا به ئې لا کله د بهار په سپوږمۍ درېغه ونیسم په لاس کښ توري زلفي ډېر ارمان
خوښ اوسه خوشحاله د خپل یار په درد و غم کښ
درد د یار د مینې لا بهتر دئ تر درمان

که همېش د همنشین وي تور ماران بڼه دئ دا نه چه قرین وي بد کاران
هر چه ستا عیب و تا وته ښکاره کا په جهان کښ هم هغه گڼه یاران
په کردار کښ یار اغیار سره بېلېږي تر یارانو ډېر لباس کا اغیاران
د کمذات یاری به هیڅ وفا و نه کا لا په تېره بې نمازان او مې خواران
لکه تخم هسي بر هسي ئې بوتي نه ئې خوند مخکې بدل کا نه باران
د زړه راز و چاته نه ويلي بویه چه د مخکې په مخ نشته راز داران
په قیامت به یو په یو واړه خواب لي که مېړي ملخي پیمال کا شهسواران
د خوشحال باندې سلام بادشاه د وخت دئ
په سپېرو اېرو لړلي خاکساران

که هر څو ښایسته بې نه یوسف بې د کنعان که هر څو ډېر حشم لري بادشاه د مملکت بې^۱
څو کښلي بڼه مخونه څو هوښیار څو بادشاهان وه یو نوم دي پاتو کېږي نور به هېڅوک پاتو نشي
که نوم د حجاج اړوي اړوي نوم د نوشیروان که بڼه کړي ساعت دا دئ چه په شمار بې د ژونديو
که بڼه کړي ساعت دا دئ چه په شمار بې د ژونديو کافر سړی هغه دئ چه د نفس په هوا درومي
هیڅ شک پدا کښ نشته چه په مرگ به واړه ومرو سخ به د هغه وي چه ایمان سره ئې مرگ وي
وخت د ځوانی تېر شو اوس پېږي راغله خوشحاله
نور کارونه پرېږده خو د گور کوه سامان

نس مي افریدی دي څه غم نه لري د دين زه د دروېزه غندی ایمان ښیم و ده ته
دوشپېته کالونه په حساب لرم خپل عمر دوشپېته کالونه په حساب لرم خپل عمر
نشته هغه دور د سرو یاقوتو په دېلی کښ زه بې غمه خوب کړم په پاسته بالښت سړیني
ډوبی شوې پېړۍ د فنا په اباسیند کښ څه د غم پلو دئ چه ځما په سترگو پرېوت
بڼه فکر ئې لږ دئ ډېرو بد ووته شین دئ د پیر روښان غندی د کفر کا تلقین
تور وېښته می سپېن شو لا می زړه ندی هیڅ سپېن نه هغه نرگس دئ نه د باغ هغه نسرين
پرېوته په گور کښ چه ځما وه هم بالین ډېر پکښ لاهو شول چه ځما وه همنشین
نه وینم په سترگو حقیقت واړه مبین

^۱ که هر څو ډېر حشم لري بادشاه د مملکت وي.

^۲ آخند دروېزه د پښتنو لوی مبلغ ملا دی د پښتو مخزن الاسلام لیکونکی چه د مغولی اکبر پاچا په عصر ئې د پیر روښان (پیر تاريک) د عقائدو پر خلاف تبلیغ کاوه.

هونبره رنځ په ځان کښې طبيبان پدا جهان کښې مرم دارو خپل نکړم پدا هسي کار نفرين
ولاړ ځای ئې سقر شو مگر خدای پرې کوم وکا ء
نفس و شيطان دواړه له خوشحال سره قرين^۱

ندي لب دئ جان من^۲ بڼه ياقوت دئ د يمن
نن ما خپل گڼې له طنزه ما خو نزده هونبره فن
بختور مي ئې نوم کښېښ لا که نشي دروغجن
ځوڼي تاو کا چين ئې گورم شي بنده درته ختن
پښتنې په چين چين ځوڼي بخښي چين، تبت، ختن
ښې ښې ځي په شين شين بڼه غيغې بڼه ئې ذقن
په پښې فيض ځني زېږي
په زمين چه ځي په فن

^۱ چه خوشحال لری قرين.

^۲ دا بدله له يوې قلمی نسخې څخه نقل سوه، په نورو کښې نسته.

و

آفرين د پدا سرو سترگو خونخوارو
 تورې سترگي ئې تور بازبانه ئې نوکي
 چه اوچت اوچت وهل کا هغه باز وئ
 د ورېل په هر هر تار ئې زړونه بند دئ
 په مذهب د عيادت مگر گناه دئ
 لا د پي له دوارو شونډو نه خڅپړي
 خپل ياران به په پېغور کړې د وگړي
 په ښايست که ښايسته تر ښاپېری يې
 تل په تشو تسلو عاشقان تېر کړې
 بېلابل د گلستان په منځ کښ گرزي
 زمانه به ئې په سر گلونه نږدي
 نيژدې يار سره ورو ورو خبري کېږي
 چه بې تورو پرهارونه کا په خوارو
 چه حما خاطر ئې يووړ په نوکارو
 پخپل باز باندې نظر وي د بز دارو
 مشاطه ورباندې نور پېښئ په تارو
 چه د هيڅ پوښتنه نشي د پمارو
 په خواب دی ژبي بند کړې د هوبنيارو
 چه د دا د مهر نظر دی په اغيارو
 ولي دا جهل د بد دي په دا چارو
 تا څه لږ غلولي ندي په دا چارو
 کرگسان گرزي په طمعه د مردارو
 هغه سر چه سزا وار وي د لارو لارو
 ليري يار وته وېل شي په چيغارو
 يك تنها ئې د خوشحال خاطر يو نه وړ
 په جمال ئې زړونه يووړه د بسيارو

آفرين د په ولول تورو سنبلو
 ما چه ستا د شونډو مي سره مزه کړل
 که په اصل پښتنه د هندوستان يې
 مگر مور د خطا دا ملک هوسی وه
 زه په هوبيره تمنا کښ دا به څه شي
 د هر گل ثنا صفت کا په زر ژبه
 د خوشحال په زړه ئې هسي چاري وکړې
 لکه باز چه زرکه يوسي په منگلو
 چه ئې حاي د پاسه ونيوه په گلو
 مستغني شوم د جهان له وارو ملو
 دا د ظلم خوي د زده کړ له مغلو
 چه د مښکو بوي د درومي له کاکلو
 چه ته هر کله په هوبيره تغافلو
 پدا باغ کښ چه غوغا ده د بلبلو
 بيا له کومه لوريه بوي راغي د خوڼيو
 دا اوږده اوږده غمونه پرېشانې
 هم پدا مي به د زړه پرهار گانډه شي
 په هر مخ باندې څه خوڼي ښايست نکا
 چه په خيال ئې په سپين مخ باندې ولول کړې
 پدا کوي کښ چه مقيم شوم خلقه ځکه
 چه خاطر مي په هاي و هوي راغي د خوڼيو
 چه حما دئ دا ئې خوي راغي د خوڼيو
 شکر شکر چه ئې موي راغي د خوڼيو
 لايق شوي يو يو روي راغي د خوڼيو
 نو بهار ئې په هر سوي راغي د خوڼيو
 چه نگهت ئې پدا کوي راغي د خوڼيو
 بيا به هم د مښکو نوم په ژبه واخلي
 چه خوشحال لره ئې بوي راغي د خوڼيو

بند و بست د کائنات دئی په خبرو یو تر سله صدقه شه سل تر زرو
 د همت په بال و پر سری الوزي مرغه پورته آلوته کا په وزرو
 ورته وایه توره کنښپوده په صندوق کښ هر سری چه مرنې وئ په تلبرو
 یا د سپینې توري مرد شه یا عاشق شه چه یادېږې په بدلو په سندرو
 د عاشق بخره خواري زاري ناندري ده د معشوقي څه پروا له مرورو
 له یوه دریابه خېژي فرق ئې ډېر دئ که نظر کړې د دریاب په مرغلو
 چه ئې غم د غلیم نشته بختور دئ خدایه ما کړې په شمار د بختورو

د خوشحال خټک خوښي په هغه وخت وئ

چه برېښنا د سپینو تورو شي د زغرو

پرې غوغا کاني بلبلو تل به وخت نه وئ د گلو
 دا گلونه مسافر دئ کال به تېر کا په راتللو
 ستا په مخ به ئې څښمه ساقی مهر کړه د ملو
 ځایکې د و ویشتم کم خطا یې په ویشتملو
 که صورت ژغورې له غمه سترگي نسه له کتلو
 دا د مهر ویل پرېږده زه دی خوښ یم په ښکښلو
 ما وې څومي به لا سوځې په خندا ئې وې تر تلو
 نه به باز نه به شهند شم نه به راشې په منگلو

وعده درسته کړه خوله راکړه

خوشحال ندې د غلولو

چه مي وليده په زړه کښ حال د وارو مهو شاني قبلوي و بال د وارو
 په جمال غره که ډېر و بله ټول شي ستا جمال خجلوي جمال د وارو
 د کشمېر که د فرخار که د تاتار دئ ښايسته ځما ښه یار د سیال د وارو
 ما ئې ښه تحقيقي وکړه چه عاشق شي په هجران باندي وخېژي فال د وارو
 سل و سل خبري کاندي مرگ ئې مه وه په یوه ځواب پوره کا سوال د وارو
 چه ورتله کا تله به هم ورځي کاندي سلامت به پاتو نشي مال د وارو
 و عنقا وته به څه لره څوک دام ږدي چه پرې راشي څيري کاندي جال د وارو
 که شیخان که زاهدان که عالمان دئ له عمل سره جوړ ندي قال د وارو

چه ئې لافي د یاری د اشنایي کړې

و خوشحال وته ښکاره شو حال د وارو

چه په لار د رحیل راغی روا رو څه کسرا او څه پروېز او څه خسرو
 ناست په تخت څوک له منزله خبر نه وئ چه تخت څرنگه په باد درومي په دو
 نوي کور لره را درومي راشه گوره ځوانان څرنگه آخته د پخپل لو

چه مي سازه كړه دوهه د ملنگۍ ما فيها د زمانې شول راته جو
 هم ئې وينم هم ئې اړوم ترې تېرېږم چه په څنگ راته بږوه كا بويو
 د زړه نوي بڼه ياران وړ ځني لارل
 د خوشحال د زړه ژوندون و په دانو

د شهې زلفو مختولو سر هوا پرېشانو طولو
 چه ئې لافي هر سړی كا عشق آسان ندی فضولو
 ځما راز مو په ملك خپور كړ اي ځما اوښيو پدولو
 په كوڅه كښ د دلبرو حساب نشته د مقتلو
 تاسو مشورې ټولې گڼي گڼي د زړه نولو
 دا خبرې چه خوشحال زده
 نه دي دا د نامعقولو

د بنادمونو په خندا يو د غمجنو په ژړا يو
 د رندانو په رندۍ د شيخانو په تقوا يو
 د وصال په سل خوښۍ د هجران په زر بلا يو
 د بهار په ښو گلونو د بلبلو په نوا يو
 چه ترې سېروني هيڅ دي په هغه قد بالا يو
 چه مكحولې دي له نازه په هغو سترگو شهلا يو
 چه نرۍ تر وېښته ده په هغه باريكه ملا يو
 چه عاشق وړ پسې مړينه په هغه جمال زېبا يو
 چه راځي د يار له لوريه په هغه باد صبا يو
 چه پيغام راوړي وصل د هغه ناصد په پا يو
 چه دوهمه پكښي نشته د رشتينو په رشتيا يو
 پدا هونېره سوگندونه صد هزار ځله بيا بيا يو
 چه تر ځان پتا مين يم
 زه خوشحال خټك پتا يو

راته مه وايه پتا يو چه پتا نه يو په چا يو
 ته ځما د سترگو تور يې پدا تورو سترگو ستا يو
 مخ د ورځ زلفي د شپه دي په سبا يو په مسا يو
 په جهان كښ مي ځان ته يې نه چه نور، پتا جانا يو

^۱ يعنی اوږدو.

^۲ يو په پښتو كښ د قسم كلمه ده.

^۳ دا بدله له يوې قلمۍ نسخې را نقل شوه، په نورو كښ نشته.

یاد می ته یې په خاطر کښې هر زمان پخپل مولا ږو
ستا د پښو خاوري توتیا دي چه ما ستا په خاک پا ږو
تمنا لرم ستا پېره پدا خپله تمنا ږو
تر خندا پوری د هیڅ دي لال و در ستا په خندا ږو
یار خو ستا یم د چا نه یم
زه خوشحال ستا په لقا ږو

ستا په ورد سر فرازو تل سجود دي د بې نیازو
ستا ملالو سترگو پوچ کړ واړه کار د سحر سازو
سا یوه وینا تېري کا تر هزار سخن طرازو
سپین او سره د دنیا دارو د عشق گنج د جانگدازو
د خوشحال ویل هم واروی
راشي اي نوا نوازو!

سپینو وازدو لره ورغله پیشو خوله به ونسي له وازدو نه په څو
د عاشق په زړه کښ خیل د معشوقې وي د هندو په زړه کښ فکر د ټیکو
د لولۍ پرتوگانې پیه پرانزي محبت ور سره نشي بې پیسو
په خالي کیسه به نه رسي تر کامه څه حاصل که بوعلی شي په کسو
د هغو بخره خاوري ده تل تر تلو چه زکوة خوري د کتاب په مسئلو
چه په هره کوڅه گرزي هرزه کار شي تر دا هسي کښت زنجیر ښه دی په پښو
یو خوشحال څه زړه کباب ندي لتانه
تا د خلقو زړونه کښېښول په لمبو

عجب کار دی ستا د شونډو ښه روزگار دی ستا د شونډو
پرې پڼو دي د ځوانانو څه دربار دی ستا د شونډو
په کالونو له ما نه ځي بد څمار دی ستا د شونډو
کله ستا زلفینی زړه می په کنار دی ستا د شونډو
د یمن یاقوت ابدار دي که ابدار دی ستا د شونډو
په صورت کښ می ځان څه دی یو یادگار دی ستا د شونډو
په هجران کښ سرې سرې اوبني دا نثار دی ستا د شونډو
ځکه ځان هسي عزیز دی پرې گزار دی ستا د شونډو
چه د خضر ترې مایه ده چشمه سار دی ستا د شونډو
ځان بې ستا له شونډو پائي شرمسار دی ستا د شونډو
د خوشحال څټک په زړه کښ
انتظار دی ستا د شونډو

^۱ کسه له قصې څخه مغلغه شوې ده.

^۲ چه د خضر تر ماء به دی.

که د زړه څه خو ترس پار وئ څه به ښه و
 زه چه ستا له غمه راز کړمه په ور کښ
 چه په ما باندې پېغور کاندې په عشق کښ
 هر چه نن د زهد لاف کا په جهان کښ
 پسله مرگه مي يو هسي مکان گور شوي
 ستا په کوي کښ ډېر کوټه تازی پراته دي
 ستا په غم به پدا لږ عمر مور نشي
 د خوشحال عمر بسيار وئ څه به ښه و

کل قربان شه تر جمال د ښو يارانو
 دا صورت می څه ژوندی په اروا ندی
 په خاطر کښ می بل حب محبت نشته
 که دوي ستا په رضا درومي يا نه درومي
 په جهان کښ د هر څه مثال مونده شي
 په هر زیان زوال راضي یم پدنيا کښ
 مرگه ستا علاج که شوي په هر څه وکړي
 په جهان کښ که څه دي خو ښه ياران دي
 گڼي گڼي ځان او زړه لره راحت دي
 د يارانو د یاری په لذت پوه دي
 چه ثنا کاندې خوشحال د ښو يارانو

ليونې شول پښتانه په منښبونو
 د کنگاش علم د چا دی د تورزنو
 د کنگاش له علمه هيڅوک خبر ندی
 پښتانه لره لوي عيب دی که ئې گورې
 شرم ننگ نام و ناموس ئې په یاد ندي
 د مغل سره لیده په طمعه مکره
 خټک واله بلنځه ښه ځما تر ملا ده
 د بادشاه د زندان شپه ځما په یاد ده
 پښتانه که جنگ مغل سره په تبغ کا
 د خټک د ننگ جرگه نشته خوشحاله
 را وتلي دي له کومو نسبونو
 خدایه ما ژغورې له هسي غضبونو
 لکه څوک لولي قرآن په مکتبونو
 خبر دار یم د هر چا په مشربونو
 چه نازېږي د مغل په لقبونو
 خو ويل کا د منصب د ذهبونو
 که کېدې چېرې په نورو سببونو
 نه ښپوه د نوکری په قصبونو
 چه تمامه شپه مي تله په یاربونو
 هر خټک نيوي مغل تر جلبونو

ما خوب لیده په خدا ږو، چه زه ته سره پخلا یو
 ما څخه کتاب دی پکښي واره غزلونه
 لاس تر لاس نیولي سره گرزو کښېنو پاڅو
 خوږې خوږې خبرې د زړه حال و بله وايو
 تا څخه مینا ده د گلزار په تماشا یو
 خپله خوشالي هوا هوس کړو په خندا یو

پياله كړې راته پكه زه ئې ستا له لاسه واخلم
مطرب راته له ورايه په تارونو ليندۍ بښي
ته كل واړه خوبي لرې زه واړه كامراني
ناگاهه له دې خويه د سحر په وخت را وښښ شوم
څو پايښ په دنيا كښ د چا كار را سره نشته
خوشحال يواځې ندۍ څو په ملك كښ عاشقان شته
په خوب په بيداري كښ سره واړه باد پيما يو

ما هغه سړۍ شمارلي دۍ په وركو
هغه باز تر مښگير كه لا بتر دۍ
غافلان له دې دنيا سره كا لوبي
عراقي په اشارت كښ ځان څرگند كا
چه ئې ډبري اندېښنې د دنيا نشته
د عالم سره خواړه نه خوري له كبره
كه په شهد ئې ساتي مزه ئې نه وئ
د خوشحال ويل كه در قيمت بها دۍ
و ناپوهو ته بتر دۍ تر كنجكو

مونږه مې پرست يو^۲
په سما مو قدم بښي
هغي خولې وته نظر كړه
كه په تخت د پاسه كښېنو
څوك د وصل خبري كاندي
تل مو زړه پدا خوشحال دۍ
چه خپل زړه سره پيوست يو

و د نه وينم زه ستا وصال په سترگو
مېلمستيا مي د زړه ويني ورته كښېښوي
هغه دم مي د زړه داغ له دله دور شو
چه ډېر خلق سره ناست وي عجب ښه شي
په غمزو په كرشمو په مكيزونو
عارفان د قناعت په گنج تونگر دي
د مكې ديوال به نور په خوله ياد نكړم
ستا په گوتو كښيږه رومال چه راغۍ
هغه مخ چه مي به تل ليده اوس گوره

كه بې تا را درومي بل جمال په سترگو
چه مېلمه مې شو د يار خيال په سترگو
خو چه راغۍ ستا د ورځيو خال په سترگو
د مينو سره قيل وقال په سترگو
نن د نه وينم په ملك كښ سيال په سترگو
چه ئې نه راځي د خلقو مال په سترگو
ما چه وليده دا ستا ديوال په سترگو
زه له مينۍ موږم ستا رومال په سترگو
چه ئې نه وينمه ماه وسال په سترگو

^۱ يعنۍ چونگښو.

^۲ دا بدله له يوې قلمي نسخې څخه را نقل سوه، په نورو كښ نسته.

چه بې ستا له زيبا مخه بل مخ گورم زه به چپرې کنبېږدم دا وېال په سترگو
و ښه مخ وته له ورايه ځلېلاند شم لکه وويني لوغسي^۱ تهال په سترگو
نور عالم خو د يارانو ناز په سر وړی
تل بازونه وړي د يار خوشحال په سترگو

هر نا اهل مزه څه زده د خبرو د خبرو لذت ښه دې تر شکرو
چه دانا ئې په دانش سره انشا کا يوه ښه خبره به ده تر زرو
بې استاد د شاعري بې لاري تله دئ ياوه گوي گرزي په لورو په ژورو
تفاوت د خاص و عامو سره ډېر دئ برابر نه دئ شبه د مرغلرو
د شهبازو د عنقا برابر ندئ مچ او ماشي چه الوزي په وزرو
په چهارم اسمان به ناست لکه عيسى وم که اسمان ته الواته شوي په خبرو
عام به چپرې د خوشحال په ويل پوه شي
د گوهر و قدر څه زده ښيښه گرو

يا په زړه کښ مهر ځاي وئ د بتانو يا ئې ورکړي صبري و عاشقانو
يا حيران عاشق په مرگ و مري چه خلاص شوي يا ئې هونېره جورمه وئ د چشمانو
چه ظاهر باطن ئې دواړه سره جوړ وئ څه عجب خاصه مشرب دئ د رندانو
چه په يار پسې روغ ځان سپڅلي په اور کښ زه پدا رسم مين يم د هندوانو
د خپل يار په بدو خاندنم هوسېږم چپرې زړه نشي را ښه د رقيبانو
چه مي نوم په ژبه واخلي هسي خوښ شم لکه ږغ د خلاصی وشي په بنديانو
بيا به صبر د خوشحال څټک^۲ اُلجه کا
را څرگنده شوه سره کړې خوله په پانو

يو څه داغ لرم په زړه د نادرستو د دې داغ علاج و نه کړ سستو پستو
يا ئې عين په زړه وځوري يا زخمی ځي چه هوسی په پره ور یشي^۳ د چستو
د بې ننگو بې ننگي مي به ارمان شي خداي به واره چاري ښې کا وړاندي وروستو
د بنو اوښي مي ويني شي ترې ځاځي دا د تن جامه مي نه وئ د اغوستو
د دردمنو حال دردمن په قياس معلوم کا که ئې وايې ښکاره نه وئ په تندرستو
دا غزل چه د خوشحال ورشي تر سرايه
ښه ياران به ئې نارې وکا په لوستو

هـ

ابلهي بد گماني تر هسي حده تر نظر ئې له وسوسه هم بده
بد گويي خست بد نيت تر دا پهورته سکه وروڼه ئې پردي کرل له حسده
که ښه نيت که ښه خلقت، که سخاوت دي دا ئې واره له زړه لار له خولې له يده
په مجلس ئې برآمد له منځه تللي بل مذکور پکښ خطا بې خوشامده

^۱ يعنی لکه د لوشلو حيوان چه تهالی او د لوشلو لوبښی ووينی او لوشلو ته نه درېږی.

چه په ملك د پلار غليم هغه ئې سترگي په دوستانو ئې د پلار كينه بې عده
كه د باغ انگور ئې ډېر وي و خپل پلار ته مگر درست ژنكوري وركا له سېده
يا د بڼه زوي پيدا شي له بڼه پلاره يا د هسي تنها اوسي بې ولده
د ژونديو د زړه رنج دي د مرو شرم په ژوندون د بابا ورشه تر لحده
د خوشحال عقل خطا نه و نور څه و
چه خاني ئې په بهرام كړله نامزده

آرزو لرم ساقی یو څو اقداحه كه ئې را كړې د خاصه بڼيې له راحه
چه دا هسي نوبهار درومي بې ميو دا خبره په هر چا ده نا صلاحه
خما پير وايي د ميو توبه كار شه د بهار په وخت توبه ده نا مباحه
تل به وخت د نو بهار نه وي گلگڼت كړه په دا باغ كښ تر صباخ تر رواحه
د نرگس گلونه پلي سپاره راغله ننداره ئې د بهار كړه افتتاحه
رنگارنگ غنچه د وا كړه په چمن كښ
د خوشحال دپاره بڼه راغلي صباحه!

اورنگ زيب بې دليله! په ظاهر باطن عليه!
لكه مچ په انگين كښ پسو بند شوې په قليله
په تسپو كښ د بلا ده هي توبه ستا له تهليله
د يوه صورت دپاره خپلخانه دی كړه قتيله
نه په زويه نه په پلار يې په هر چا باندي بخيله
پدا هسي بې عدلي هلاكو سره عديله
بېله خدايه بل يو نشته
د خوشحال په سته سيله^۱

آه هم دا هونېره آهونه دم په دم بيا گناهونه
هم هغه پكښې پرېوزي چه كښي چا ته څاهونه
لكه باد هسي تېرېزي د فاني دنيا جاهونه
اور د آه هسي لگېري لكه اور په گياهونه
گوره بيا به په چا سر شي
د خوشحال ساره آهونه

^۱ د زړه رنج د مرو شرم.

^۲ طرفتداري او حمايت.

ای پخپل گمان کښې بروسه ۱له اصلی کاره مایوسه
دانه نه بې چي دي مغز وئ بې دانې حبطة بوسه
و خپل عیب وټه روند شوي د پردې عیب جاسوسه
چه پیدا ئې خوشبويي شوه اگر ښه شو تر آښوسه
د طوطی برابر نه بې که نگار لرې طاوسه
که غوټه یی په چرگوړیو په دا باز نشوې ټپوسه
لعل و در پرې حبطة دئ چه رنگ نه لرې عروسه
راشه مخ په آئینه کړه چه چهره شي در معکوسه
د خوشحال خټک توبه ده
ستا له زرقه له سالوسه

ای چه مخ د ښایسته دي په خالونه پدا خپل ښایست ډېر مکوه خیالونه
همېشه به د دا هسي ښایست نه وي د گلشن گلونه نه وي تر کالونه
چه د خپلو عاشقانؤ ویاړ اخلي هونبره ښه نه وي په غاړه و بالونه
کله ما وټه دعا، کله ښکځل کړې درته چا ښیل دا هسي جنجالونه
ډېر د ما غندي غلولي په رنگ رنگ دي څه بلا ئې په لباس په ټپالونه
ستا د ورځیو خال کوټره د هونا ده توري زلفی د چاپېري ترې جالونه
د بلبل په خاطر هونبره بلا نه وي چه غنچه کا غورږدل په اهمالونه
نه به باز نه به شاهین نه به شفقار شي که ټپوس د آلتو لرې بالونه
پدا څو توکه د هیڅوک باور نکا په وعده د کښلیو خوب دي که فالونه
د مجنون په بېړۍ ناست دي مرگ ئې مه وه چه په سپینو خولو ئې وښندل مالونه

خبر دار ورباندي روغ لېونی ندي

په خوشحال کښې چه پراته دي دا حالون

ای چه ستا د یار له غمه استغفا ده که سینه د له زنگاره نه صفا ده
هیڅ د خپل مین د بدو غارت مشه د اغیار تر وفا ښه د یار جفا ده
د یار بد هم لکه ښه هسي حساب کړه هم پدا د عاشقی اکتفا ده
که ئې ښېن زیاده نه گڼې تر نوشته بېهوده د طمعه کړې د سفا ده
مخامخ د یار و غم ته ودرېږه که د غیرو اشنایی وټه قفا ده
آه که یو ځله می ولیدې په سترگو چه می تل تل ستا له غمه وا اسفا ده

^۱ د بروس کلمه سید راحت په معنا د خفه او ناراض راوړی ده، په محاوره کښې هم دغسي دئ. مگر د عبدالحمید ماشوخیل په دیوان کښې هم دا کلمه داسي راغلی ده: که هزار ځله می بروس دارو درمان کا - داغ می کله مرور دي ستا له درده. دلته یو محشي بروس ته طبیب کښلی دئ، چه هم دلته هم هلته له موقع سره دا معنا سمه راځي.

^۲ کې.

^۲ د دې کلمی معنی مطلوبه ده.

د خوشحال د رنځ علاج به څوک په څو کا
چه زگېر وائي له طبېبه په اخفا ده

اي چه اصل د يوه قطره مني ده پدا هسي رنگ وجود د څه مني ده
راشه زړه ورپوري مه تره نادانه که ئې گورې دا فاني دنيا دني ده
عارفانو وته تلخه شوه تر زهرو په غافل باندې شيرينه تر گني ده
له گدايه نه لا څه خو مخ جار باسي تل تشنه ناسته په وينو د غني ده
روغ ئې واړه په کمند د مکر بند کړه آزادي که ځني شته د لېوني ده
تل د خوښ د خوشحال زړه د عشق پکار وي
خو يو عشق دی چه د ده خوښي هني ده

بذگر چه دانې لوني په مخکه د يوې دانې زر طمعي لري ځکه
حقيقت دی که مجاز درته ئې وایم يوه بڼه بڼايسته جل^۱ بله کوچکه^۲
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومي خدای به نکاندي خواري د هيچا ورکه
که خبر نه ئې خبر شه حال څه دی په ظاهر ډېر ټگي لري له ټکه
هر زمان به د اوبو په فکر نه و بې اوبو که ماتېدي د تري^۳ سکه
دا پريشان پريشان ويل مي د مستی دی چه دي مزي د ژوند بولم څو ټکه
تر ليدلو نه ئې نه ليدل بهتر دي چه و مخ ته ئې نظر کړي په کرکه
د دې باغ گلونه واړه بڼايسته دی چه همپش ئې بقا نشته په کځکه
چه ئې مينه د زړه سنگو روزي نشوه په قيامت به د هغو تله وي سپکه
که بوسه د هغې دنکي د خولې غواړي يا ئې دواړه ځوني نسه يا ځونگه
دا دی واړه ناپوهي نه ده نور څه ده؟ چه د لويو چاري غواړي د هلکه
د بد گوي د خولې خبري واړه روغي چاره^۴ توره بې سندانه بې څو ټکه
دا مي شعر په بياض کښ نه دی جمع په کجکول کښ مي پرانه دی څو کنډکه
چه سړې شنبې^۵ ئې چينم په وخت د اوړي بادشاهي د اورنگ زيب ځما غرکه

کوم ياغيان هوډيان دی پرې يستل له هوډه
چه دا هوښره ډېر دماغ لري خټکه!

^۱ يعني نجلۍ.

^۲ کوچکه.

^۳ محشي ورته کنبلي دی: تنده.

^۴ يعني زلف.

^۵ دسيد راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په گ دا کلمه په معني د لوړ قد او جگ راغلي ده.

^۶ چرې.

^۷ کوچنی مطرکه ده.

^۸ شلوېې.

بر سپرن شول پیوندونه په دلا نه لري پندونه
 که پدر دي که پسر دي سره بېل لري سندونه^۲
 نه امېد شو سره پاتو نه باور په سوگندونه
 نه سزا دا بد کردار شي نه د غله خي مړوندونه
 د اورنگ په ظلم مات شول د بابر د وخت بندونه
 پدا هسي وخت خوشحاله
 مرگ بهتر دي له ژوندونه

بيا خيره^۳ په سر کړه کنبېږده له خياله چه خوبا دي په خوله نوم واخېست خوشحاله
 پيا سینه پسې په دواړه لاسه مړم لکه باز د هونائي ووزي له جاله
 زه لا هسي کچو گول نادیده نه يم چه لاله به بهوم ستا له جماله
 که د مېنکو انبارې مې په لاس کنبېوزي همگي به صدقه کړم ستا تر خاله^۴
 حما مينه هسي نده چه نورېږي که هزار رنگه جفا کړې حما لاله
 د عاشق عمر کوتاه دي لا پدا يم
 که د عمر هره ورځ ئې شي سل کاله

بيا له ورايه په خدا راغله نگاره د ښه کال خوبي ښکاره وي تر بهاره
 مختوري د رقيبانو د يار وصل فلك ښه را سره وکړه دا دوه کاره
 د گلزار گلونه څه دي راشه گوره تر گلونو ښايسته دواړه رخساره
 لکه روح چه له قالبه نه واته کا په دا شان مي جدائي کېږي له ياره
 د ماني توره ئې څه توري پرې باسي چه په زړه ئې يو گزار وي سل پرهاره
 حما خوار سره چه تل غاره غري وه اوس نظر را باندې نکاندي له عاره
 د عاشق په لاس ژړا ده تل د ژاړي معشوقه چه وېره نکا له آزاره
 د معشوقي د پالنگ لافي خطا دي خو حما په سر کېن پروت يې د سر ډاره
 د دې کلي طبيبان واړه نا ترس دي د دارو په طمع مه اوسه بيماره
 که هر څو ئې پتوي پسې ئې غواړي په دا باغ کېن به يو گل نه وي بې خاره
 هر ساعت سره يو نوي نوي خيال وي که حما دپاره بيا ور شي ريپاره
 که څوک غواړي چه خپل زړه په غم اخته کا آشنائي ده لاس په لاس فتنه تياره
 په يرغ په مصلحت نه ده حايي ده د خوشحال چه سريکار شه له اشعاره

^۱ پدل.

^۲ يعنی کناره او گوښه.

^۳ دا کلمه فقط په چاپي نسخه کېن (چيره) ليکلي ده چه په معنا ئې نه وپوهېدم.

^۴ د دی کلمې معنا هم حل طلبه ده.

^۵ له خاله.

که پوستې له پوستو واورې گندي واورې
د خوشحال خو جار واته نشته له ښکاره

بيا مي څه د نورو يار بولي تور مکره
وايې سپي غندي مي څو په کوڅو گرزې
سر تر پايه اخلاصي يم په ياري کښ
چه په دوه پيالو د ميو بد مستي کا
يو عجيب د ميو جام دئ ساقې راوړه
چه حرمت د عاشقانو بکښ نه وي
آشنايي د ناکسانو د ځان غم ده
زه چه نن د بېلتانه په اور وريټيريم
راز د عشق دى فهم دار اوسه خوشحاله
ښکارونه ئې پخپل زوي و ورور مکره
په ما خوار د ظلم ډېر وکر نور مکره
څو ژوندې په جهان پايېم، بېغور مکره
په ناحق مي لباسي بولي زور مکره
هغه څوک په مجالس کښ ميخور مکره
خداوند ئې په دا منع کښ نسکور مکره
په هيڅ رنگ مي په هغه کلي کور مکره
ناکسان له خپله ځانه خمسور مکره
د دوېځ لمبه نسبت پدا اور مکره

بې اخلاصه د يارې جواز نشته
د دانش مرغه هسي پورته ولاړ شه
که هر څو ئې په سره اور کښ لولپه کړې
هغه باغ چه تل ماوا وه د بلبلو
د زړه راز و چا ته ووايم حيران يم
توکلْتُ علي الله وينا يوه ده
د خوشحال د زمانې سره ساز نشته
خود پوهېږې بې اودسه نماز نشته
چه هورې د کټه بازو پرواز نشته
د ياقوت د اوبو ډار د گداز نشته
اوس په ده کښ دا بلبلو آواز نشته
په هر لوري چه نظر کړم همراز نشته

باغ وي د گلونو بکښ ناست وي زه او ته
زيره زعفراني شوي يا گلگونه معطره
سپينه خوله د راکړه بيا مي هم در څخه غوشتي
تل مي درد و غم وي د زړه کاست او مهر مينه
رنگ د غمان ورک شه راست روزگار د در ناراست کا
نمر خپري خوشحاله چه خروس د سحر بانگ لي
شرط د پټ نياز دئ چه بر خواست وي زه او ته
گل وي غورډلي باندې ناست وي زه او ته
لاس تر لاس نيولي سره زغاست وي زه او ته
نورخواستونه نه وي خو دا خواست وي زه او ته
تل پدا دنيا دا کم و کاست وي زه او ته
ځاي د ناراست نه وي سره راست وي زه او ته

بيا د مار غندي راضي له خپله بخته
بيا هغه حسن و جمال هغه لیده دي
گرد غبار لري وريځي تر منع ولاړې
خداي د وار، همت ورک نکا د مردانو
زمانې په هر بازار و گرزولم
د بهار په وخت ئې بيا نشو و نما وي
چه د غم له پوسته ووتم يك لخته
که د بخت سترگي مي خوړ وې څو وخته
بيا د نمر سترگه ښکاره شوله له ويخته
په دنيا کښ باندې راشي گرانه سخته
خبر دار ئې کړم د هر بازار له رخته
په خزان چه پاني پرېوزي له درخته

د خوشحال خټک طالع تر خرم^۱ بڼه دي
چه بندي شو خاوند بېا وروست تر تخته

پارسائي ئې د پارسا له لاسه يووړه
چه مي کړې وه توبه له مي خورۍ
معجزه چه د احياء ده په دوه لب ئې
دلبرانو چه دعوا د دلبرۍ کړه
راته پاتو دا يو مسلمانې ده
ما وې زه به د عشق راز لرم په زړه کښ
چه د زړه صبر د يار له مخه غواړم
دانا ئې د دانا له لاسه يووړه
په چشمانو ئې د ما له لاسه يووړه
لاس په لاس د مسيحا له لاسه يووړه
دا دعوا ئې د هر چا له لاسه يووړه
دا مي هم هغي ترسا له لاسه يووړه
دا خبره مي ژړا له لاسه يووړه
محبت مي دا دعا له لاسه يووړه
که د نورو هوښياري په عشق کښ پس وړي^۲
د خوشحال ئې لا پخوا له لاسه يووړه

پدا ساه نشته وېسا هر دم ته وايه الله
هر نفس يو غنيمت دئ پهره دار اوسه د ساه
د سالک ويل کار کړه که د خان نه بې بد خواه
دا سالک ويل هم دا دئ ته ئې وايه بې اکراه
چه له خلقه نه زړه پرېکړه زړه پيوند کړه له الله
که هوا د کرله ترکه نور قبول يې د درگاه
بادشاهي به د هر تن کړې که د خپل تن ئې بادشاه
موتوا قبل ان نموتوا پدا راز شه انتباه
په جوار ئې د قربت کښ د کم شناختو نشته راه
د بيدارو د نصيب وئ بڼه دولت د سحر کاه
خه اميد دور و دراز کړې پدا لږ عمر کوتاه
تل توبه کوه خوشحاله
چه د محو شي گناه

په جهان که لويه چارده د مير ښکار ده که دا چار گورې هر کار لره پکار ده
خو قابو تالاب دا واره دي په ښکار کښ چار د جنگ د مړنتوب که د پیکار ده
ورته هيڅ د ښکار د ذوق خبري مکړه د هغه سړي چه طبعه د بیکار ده
آلوده دي په ډېر غم د عمر ورځي چه په شمار د عمر نده ورځ د ښکار ده
په خوشحال باندي د ښکار هوا ژوندون شي
مرده دله که پتا باندي بېگار ده

^۱ محشي شاه جهان ورته کښلي دي.

^۲ حديث شريف دی: يعنی تر مړينې دمخه ځانونه مړه کي.

په خوني هاتي سوره شوه مي پرستۀ
 خدای د درې واره مستانو سره سر کړ
 نندارو لره ئې راشي نندارچيو
 چه ئې ستا زلفيني گنبوتې په لاس کښ
 يار د ما څخه په کور دننه ناست و
 نه ياري نه آشنائي واره لباس دي
 ما په وږېو سترگو ډېر ياران خوړلي
 د خوشحال په ځان د ډېرو غشي لک دي
 خو هم ده زده دي مري د چا له شسته

په خوله کلمه لولي نمونځ روژه کاندې کافر شته
 منطق معني لولي درس فتوى قاضي گري کا
 له گوره لوته واخلي استنجا لره وران شي
 د بل کره چه ورشي پخپل روي بنديان پرانزي
 يو ځای آلوده ندي په دا هسي دروېشانو
 بادشاه قطب اقطاب دي اُمراگان چه روته گزي
 چه خاص د زمانې دئ حال ئې دا دئ نور وگري
 چه حال د پرهېز گارو سراسر واره دروغ شو
 نه مهر محبت نه مروت نه وفا صدق
 اشنا له هيچا مشې له پخوا آشنائي بڼه وه
 تر دې ژوند يو بڼه دي مړه پراته په گورستان کښ
 دروغ ويل هغه کا چه ئې وېره وي يا طمع
 خوشحال پدا ار ندي حق به وايي څو ئې سر شته

په دا سرو شونډو ئې نه ده وينځه توره
 مخ د يار له خطه وخاته مستغني دي
 چه ئې سيوره په ما وه لکه بادشاه وم
 ستا بارخو بله لمبه وربل د څه دي
 د خپل پله خاوري د بيه په عنبر کړې
 په څو بل لوري ته گورې ځان نادان کړې
 ته په دا حسن د گل غندي زيبا يې!
 چه په خوله ئې نوم اخلي روځ ئې نه دي
 زه له ميو توبه وکړم توبه گار شم
 چه ئې څوک په کوڅه پل ږدي هغه سر خوري

راشه خضر د حيوان په چشمه گوره
 د غني وي هر اسباب له خپله کوره
 همائي وه ستا د تورو زلفو سيوره
 لکه تور لوگي چه ټول پاڅي له اوره
 درته چا وي چه په دا بهار ئې پلوره
 چه په ما باندي غوغا شي لور د لوره
 که زوولي يې له خپله پلاره موره
 عاشقي چه وېره کاندې له پېغوره
 د ساقی پياله مي بيا کا توبه نوره
 په جوار باندي ئې مه گززه سر خور

^۱ دا بدله په چاپي نسخو کي نسته.

^۲ کړې څېرې تړلې د هر چا په سر ميزر شته، دا مصراع په دو نسخو کښ دوه ډوله ده په قلمي نسخه کښ تر ميزر لاندې محشي پرونی کښلی دی.

که ئې ناز وې که خیال وې ما به یووړ و لي ما سره ډېر کبر کا هرگوره
 زور ئې واړه د خپل مخ ورته ښکاره کړ خوار عاشق ئې ځکه درست پرې یوست له زوره
 چه معني ور سره نه وي وېل سپور وي
 خدای به نکا د خوشحال خبره سپوره

په ښپوه ښپوه رفتار کاندې غزاله^۲ وايې ښې په مځکه نه کښېږدي له خياله
 و غمرو وته ئې حکم دې چه وژنه هم هغه چه مينه کا ځما له خاله
 د زړه حال ئې امانت پکښې لیده شي چه ئې تن په صافي صاف دئ تر زلاله
 له دوو سترگو خبر واخله چه ئې وژنې نور به څه پوښتې ځما د زړه له حاله
 که شیرين اشنا وفا در سره نکا
 په جفا ئې هم خوشحال اوسه خوشحال

په دا ښهر گڼې دي نه وينم څوک سياله^۱ خبر دار نه يم د بل ښهر له حاله
 په ښايست کڼې دئ ارمان د صورت نشته درېغه درېغه په خوي هم وي څه خوساله^۲
 په دردمنو کڼې نن زه يم بې ماننده په دلبرو کڼې نن ته ئې بې مثاله
 په دا سپين تندې دئ طعن په آفتاب شي په آبرو دي گرو وړی له هلاله
 نن به ته دا کبر نه کړې نور به څوک کا چه په خلقو دئ نارې دئ د جمال
 که تل جنگ و خرڅېږي کړې زه برې خوښ يم ښايسته د جهان نه وي بې جنجاله
 چه د حال پوښتنه نه کړې مرگ مي راغي کله کله مي خبرېږه له احواله
 په پنځه وخته چه لاس په دعا هسک کړم ستا د عمر دعا کړم په ډېر ډېر کاله
 دا بې وخته سپين وېښته نه و بلا و چه د کښليو زړه ئې تور کړ له خوشحاله

په دا باغ کڼې به دئ پاڼې نه وي گلله که خبر شي د خزان له تطاوله
 دا څو ورځې غنيمت گڼه په باغ کڼې چه په تا باندي سينه وهي بلبله
 مرتبه د هغه باغ څه پاتو نه وي چه خالي وي د بلبلو له غلغله
 و هغې ښېښې ته نه غږېږي سترگي د ساقې څخه چه تشه شي له مله
 په دا پل باندي د خلقو گزر گوره څوک پر ټوږي، ځني پور ټوږي تر پله
 په درست عمر به ئې نه ووزي له يادو چه ليدلي وي تا رو د باز منگله

^۱ ځان.

^۲ دا بدله په چاپي نسخو کڼې نسته.

^۳ چه مي وژنې.

^۴ دا بدله هم په چاپي دېوان کڼې نسته.

^۵ محشي ورته کښلی دئ يعني ميانه.

^۶ دعا گويم په ډېر کاله.

مقدر به په هيڅ رنگ مېدل نشي که په ځان باندې تل لولې څلور قله
 عاشقان چه عاشقي کا غم به نه کا د رقيب او د غماز او له چغله
 څه کړم لاس و دست مي نشته قلندر يم کڼه ما به دنيا وبازله کله
 په پالنگ به خوب په څو بې غمه کاندې چه خبر وي د فلک له تزلزله
 هسي يار لرم بنبايست ئې تر دا قياس کړه چه د مېنکو بوي ئې هيڅ دئ له کاکله
 د دلبرو په ماني کښ هم مزه شته
 بېچاره خوشحال ئې مري له تغافله

په راحت کښ په دولت کښ ياري ډېري په محنت کښ په زحمت کښ ياران چيري
 نه به هر کله بهار نه به خزان وي دا د ستوريو چاري ونيسه په تېري
 که مي لاس لکه درياب له درو تش وي ولي سترگي مي درياب غندي دي سپري
 له يوې فتنې ئې ځان په دعا خلاص کړم فلک بيا نوي فتنې کا را بر سپري
 د دې دور په يارانو باور نشته په زمان ورته اغيار شي يار د غوږي
 چه به ما ورته کاته له جاه نکره له هغو خبري اروم تېر و بېري
 پرورش ئې که په شهد و په شکر کړې د خرما تر خوند به نه رسېري بېري
 د دستار د مرتبې به نه رسېري که په لعلو مکمل کړې پانزېري
 په ژوندون ئې د خوشحال د زړه د باسې
 ستا کردې به ئې په گور کښ نشي هېري

په طلب کښ د سستي وينم دروېشه چه وتلي يې د دې خونی له وېشه
 نعمتونه رنگا رنگ دئ په هر لوري په غوښتونې باندې نده جفا پېشه
 څو طلب هونېره موندل دئ په دا دور بلکه لا تر طلب بخړه مومي بېشه
 د عسلو خواږه کله هغه مومي چه حذر کا د مچي له بده نېشه
 لا دوخته د طبيب طلب بايد دئ څو لا پايې په دنيا د زړه له رېشه
 په هيڅ دين کښ ما وفا ليدلې نه ده خبر دار يم د هر چا له دين و کېشه
 په هر غشي چه زخمي شوم بيا مي وکوت هغه غشي و په تن ځما له کېشه
 هيڅ پروا اندوه د بل د بدو نکړم خو دي پانڅي بلا له ځانه خوېشه

^۱ دا د ستور، يوه چار ونيسه.

^۲ لکه صدف.

^۳ په بله نسخه کښ غير راغلي دي، غوږه او غوره سيد راحت په يوه معني راوړي دي يعني منتخب.

^۴ د هغه وني مېوه ده چه په عربي ئې سد يا نبق او په پارسي ئې کنار بولي.

^۵ څو مي پانه څي بلا له ځانه خوېشه.

په پیغام د بوسې^۱ سود نشي خوشحاله
چه خما^۲ په خوله مين يې را نهژې شه

په هر لوري دې فغان د مرگ له لاسه په هر لور په هر مکان د مرگ له لاسه
د آدم صورت ئې مرگ لره پيدا کړ خرابی شوه په جهان د مرگ له لاسه
همگي پیغمبران که اولیاء وه دوي په مخکه شول نهان د مرگ له لاسه
عاقبت به شي بې شکه بی گمانه دا ودان کورونه وران د مرگ له لاسه
راسه ته هم د توبې په سر انجام شه کاروانونه شول روان د مرگ له لاسه
اې خوشحاله که په تن شاه جهان شې
هم به درومي په ارمان د مرگ له لاسه

په هره کوڅه گرزم که مي چا لیده رنگينه گل مخه عنبر بویه هوسی چشمه مه جبينه
په خوله غنچه دهانه، په غابونو در دندانه په دواړو خوړو شونډو تر شکرو لاشيرنه
په زنی لکه سيبه په غبغبو دلفريبه په غاړه لکه زانې سبر قده تن سيمينه
په تور بانه ناوکه په ابرو لينده بې شکه په پوزه لکه لندي^۳ چه را پاڅي له کمينه
گلگوني ختي واره مرصع مني په غاړه ټپکه پر تندي اېبنی په زلفينو عنبرينه
په خوی خونی خون تېزه مهر چنه چنگ امېزه بې باکه عاشق کشته بې پروا له دا دودينه
که زر خونونه کاندې زړه ئې نشي لاندې باندي
لا نور ورپسې غواړي خوشحالېږي خو چه مړينه

پدنيا کښ نعمتونه رنگارنگ شته د دیدن د نعمت کوم نعمت همسنگ^۴ شته
عاشقی د هغه کا چه لبونی وئ د هغو غرض پرې څه چه ئې فرهنگ شته
ما په عشق کښ دا همه واره تر شا کړه ته لا بڼه يې چه د غم د نام و ننگ شته
ما وې زه به د زړه حال ورته عرضه کړم يو غماز ئې تر شيطان بتر تر څنگ شته
په آشتی کښ کشتن دئ عاشق وژني همېشه ژوندون هم دا دئ چه ئې جنگ شته
خدایه ژر يو بل اورنگ لره پيدا کړه په جهان کښ بنادی نشته چه اورنگ^۵ شته
په وار وار ئې د خوشحال خاطر صیقل کړ
ولي کړه^۶ ته ئې لا پاتو څو زنگ شته

^۱ په پیغام د بوسې سود د خوشحال نشي.

^۲ که خما.

^۳ د دی ټکی معنی مطلوبه ده.

^۴ هم څنگ.

^۵ یعنی اورنگ زیب چه پاچا و.

^۶ ولی کښته ئې.

پروت یم ستا په ور کښ په خیرات می یاد لره
 څو کرې ظلم جور په څو رنگه طور طور
 خیال دماغ د پېر دئ تر حساب تر حده تېر دئ
 مرم په انتظار کښ نشي په زاري زار کښ
 شرع شته کتاب شته د عذاب د خوي عذاب شته
 خدای وته څرگند دئ چه د خپل خاطر پسند دئ
 خوي خصلت چه ستا دئ واره پت ندي پیدا دي
 ملک شته کښته پورته گورم ستا د سترگو لور ته

زلفي د زنجیر دی پکښ دېر زړونه اسیر دئ

څوک پدا تدبیر دئ، چه خوشحال آزاد لره

پدا کلي کښ څوک نه لرم نېکخواه
 له ځوان مرده په خندا په هوس درومي
 لکه سیوره وړاندې وروستو را سره ځي
 لکه لاس په شمار د زرو پول تورېږي
 زه په رغم د صوفي خراباتي یم
 د زاهد پکار کښ څو رنگ اشتباه وئ
 که څوک زړه سوځي په ما ځاي د زړه سوي دئ
 چه ئې لافي د پاکي کرې څه ناپاک شه
 وايې سر په عاشقي کښ درته څه دئ؟

رعیت لکه عیال ساته خوشحاله

په یاغی باندي مهم کاندې بادشاه

په هر کار کښ مصلحت شته
 چه لر بر له مصلحت شې
 د سري هونېره بنادي ده
 چه همت د سري نه وئ
 سر هاله په تنه بڼه دئ
 د سري چه عزت نه وئ
 په صحیح غني هغه دئ
 د نېستی ئې اندوه مکره
 چه صحت د صورت نه وئ
 دین دنیا د مبارک شه
 خپل پردې ته نصیحت شته
 کله خیر برکت شته
 چه په زړه کښ ئې همت شته
 مهیا ورته نکبت شه
 که د سر سره عزت شته
 د ژوندون ئې څه حالت شته
 د هر چا چه قناعت شته
 که په تن کښ د صحت شته
 څه په کار که د دولت شته
 که دانا سره صحبت شته

اوس یاري مکره خوشحاله

د یاری سره آفت شته

پخپل قسمت راضي شه، تل د بل قسمت مه غواړه
د ژوندون پيوند ترلي په يوه اومه سپنسي دي
خپل دي که پردي دي قلم وڅکوه په وارو
هر چرته چه گرزم خني هسي چاري وينم
گوره کوم يو باد دي چه په درست جهان را والوت
ما وي کلي مېشت دي چه په کلي باندي راغلم
هر چرته چه گرزي په لاحول ترې تېرېږه
ډېره سودا وشوه سل دعوي د سود په طمعه
فراغت د مبارک شه که د ونېوه دا دواړه
د جهان غمونه پرېږده نور به څه ژارې ځان ژاړه
دور د فساد شو پخپل زوي و ورور مه وياړه
کار مدار په نن شو، د سبا اندېښنه ولاړه
زړه په چا بڼه نشي لباسي شه خلق واړه
تش کنده پراته دي خالي مېنه ده اوجاړه
سل بلا په زړه کښ سل دانې تسپي په غاړه
وخت د مازديگر شو دل دادکان ونغاړه
تل وايي خوشحاله چه دنيا وته به شا کړم
لا خو دا دنيا ده مخامخ درته ولاړه

بر بر راشه نور وزه دل افروزه
ستا په وخت سترگي د باغ گلونه گوري
غوږ لا هم ستا له طفيله حظ حاصل کا
په وصال د معشوقي عاشق فيروز شي
خپل غوږونه ورته څک کړه کندي واروي
د نورو له فيضه بوټي خالي نه دي
که همه عمر د باغ گلونه گورم
د بهار هوا هر گوره بڼه هوا ده
په راتله ورلره ډېره خوښي راوړي
په خوشحال باندي دي قدر دي نوروږه
ستا په وخت مي آسوده شي سترگي پوزه
پوزه هم کاندي د بوي خوښي اندوزه
مغني شي عندليب په څو څو سوزه
د گلزار په وخت بلبله وي فيروزه
راز د ميني د بلبلو له لوزه
فيض رسي هم تر سپاندي هم تر خوزه
خما خوا به پرې سره نشي هنوزه
که آفتاب ورپسې ته نه وي تموزه
په راتله ورلره ډېره خوښي راوړي
په خوشحال باندي دي قدر دي نوروږه

پلاو وخورې يوه لپه
هيڅ خبر نه وي له ځانه
نه درود وي نه دي ذکر
چه هوا وي درته بڼه کا
په هر ځاي چه له چا کښېښي
ته به ځان تر هر چا بڼه کړي
ننه پريوزې اندر غپه^۱
نه له راسته نه له چپه
هندو هم به وي بي جپه^۲
زړه دي ځي په هغه هپه^۳
يا د راز وي يا د گپه
که بڼه کېږي په غرپه^۴
که پخپل فهم طبيب بې
د خوشحال تر فهم تپه^۵

^۱ غپ د سپي ږغ ته وايي، دلته نه ورسره جوړېږي ممکنه ده چه غپه وي يعنې غوطه، يا به خپ وي يعنې پټ او مستور.

^۲ په هندي ذکر کول او خدای يادول.

^۳ خواهش او هوس.

^۴ په چاپي نسخه کښ (غروپ) کښلې دي، چه معنا ئې نه ده جوت، اما لکه په قلمي نسخه کښ چه غرپ کښل سوې دي، معنا لري يعنې غر او دپ چه ځان لوړ کړل او بر بر ويل دي.

^۵ په چاپي نسخه کښ رطب کښل سوې دي چه معنا ئې نسوه راته جوت اما د قلمي نسخو ټپ لکه چه صحيح دي.

په رشتيا ويل غورېږي د زړه غوټه
 په درياب كښ خښته واچوي هيڅ نشي
 د هغې ښځې صحبت لكه دوږخ دې
 پدا كار نادان هوښيار واړه پوهېږي
 څوك خمونه تشوي مستي ئې نه وي
 د هغه ياري په كار نده خوشحاله
 چه له خپلي خولې وباسي وينا جهوته^۱

په هره تنگه خوله كښ برابر ندي خواړه
 سمې كېږې ډېرې پخپل زړه لرې خپل يار ته
 بخت دئ چه ئې اوس ستا له لېانو سره خښمه
 زه د زړه بدخواه وم ما پرې وگر پړه اړونه
 اور لرې په مخ كښ چه پتا مين كېدل
 زلفى د تور مار دي زه ئې هسي وخورلم
 مست يم مې پرست يم زه خوشحال په خرابات كښ
 له ميو به وانورم كه مې وژنى په وراړه

تا وې نورې تر ما ښې دي پسې درومه
 چه مې ستا و خرخشو ته نظر وگر
 د خاطر مرغه مې ستا په زلفو بند شو
 دا چه وايې درومه صبر كړه له ما نه
 په عاشق باندي ئې تل ظلم و ستم وي
 زه لا اوس په زړه تنگي نوي عاشق يم
 راته وايه تر تا ښه ده بله كومه
 د جهان په مخ به نه وي هسي سلومه^۲
 اوس به چرته ځي چه نښتي دئ په لومه
 بيا مې كومه بې صبري وه در معلومه
 ستا د سترگو وېره نشي له مظلومه
 په خندا خندا بورجل لره را درومه
 په خوشحال باندي كه تل نارې سورې وي
 باز پروا كا د كارگانو له هجومه؟

تا هنر د سردارى نه زده بهرامه
 هم تمامي خپلخاني لره بلا شوې
 سرداري د په خپل دور كړه بد نامه
 هم خپل ځان لره بلا شوې بد فرجامه

^۱ يعني په تربو تندي وا نارضايي، په بله قلمي نسخه كښ دا مسرى داسي ده چه مېړه وته كښېني په نغر لوټ.

^۲ محشي ورته ليكلي دي چه يو ډول بې خونده خټكي دي مگر دا د هند مشهوره مېوه ده.

^۳ يعني يوه هنده او يوه جرعه.

^۴ يعني دروغ، دا كلمه هندي ده.

^۵ خرگند، نوموړى.

تا طاهر دَ کم عقلی په جرگه مړ کړ
 تا خپل ځان لَره د مرگ رخنه پیدا کړه
 په دا هسي بد خوږی بې بخت نه یې
 مشر ورور دی په زندان کړ ته خاني کړې
 چه خانی ته د هوس د زړه په زور کړ
 نور د نوم د ما د زویو په شمار شمار مښه
 د خوشحال خټک وینا پدا تمامه

تل په ځان کښېږدې تازه تازه نومونه
 نه ئې څوک ویني په سترگو نه په خون کښ
 که مي ته د زړه له سوزه خبر نه یې
 لکه ستا باڼه په شمار په حساب ندي
 بیا مي هسي دا غمزې په غشیو وله
 نه چه زه یواځې ناست یمه ویرژلي
 ستا د تورې د گزار حاجت هیڅ نشته
 مگر څوک په غارو غرونو ژوندی گزري
 چه ډېر ډېر به ئې کښېښول پرې پړهارونه
 اوس دي غم لکه لوي غر دې راته پاتو
 یا د ستا د مخ ثنا خوشحال خټک کښ
 چه خوشحال ئې په کاغذ یا په قلم کښ
 په خاطر کښې هڼوبره ندی المونه

تل چه ارته لمن څکوي په مخکه
 په بېسر دي رنکارنگه ټکي گوره
 چه دا هسي شپوه گره ځني زو وې
 د مستی له مخه دا پرېشان ویل کړم
 زه به تا وټه نژدې شم تا به گورم
 په بوسه مي د لبانو سر فراز کړه
 لېونی دي د جمال نه یم نور څه یم
 لَوْن لَوْن شو لانونه^۲ د شاهانو
 سر بازم وصال د غواړم هغه زه یم
 د ښایست بخره ئې ورکړه د ترکانو^۴
 غره توب لرې د مخ په خوږي ځکه
 پدا شان به ښایسته نه وي لوڅکه
 سړی نه و ښاپېري و ستا ادکه
 چه دئ مزي د ژوندون بولم څو ټکه
 که د ما گنده نه کېږي ستا کرکه
 همېشه په زړه لرم د شربت سکه^۳
 چه پخپله خونه نه پرېږدم کڅکه
 د هر در رالره بس دئ څو کنډکه
 لکه څوک چه په بل لوري غواړي ورکه
 محبت را پیدا کېږي له تاجکه

^۱ ظاهر.^۲ محشي تنده ورته ليکلي ده په چاپي نسخه (څکه) ليکلي ده، يعني ذائقه.^۳ محشي ورته طعمونه ليکلي دي.^۴ و ترکانو.

چه ئې توره په کار نه وئ حبطه ده که ئې روغه وئ د سپینو زرو تکه^۱
مگر تا څخه سامان د سلطنت دئ:
چه په هود می سپینه خوله غوارې خټکه!

تور وربل د په سپین مخ را آشفته شه سمن زار د په سنبل کښ نهفته شه
عاشقانو د آرزو وکړه لیدن ته چه د کښلی مخ صفت د شنفته شه
څه خو سر له غرقې هسک کړه وئې گوره لاله زار د په جوار کښ شگفته شه
تا چه زلفی پېچاپېچ سره ولول کړې په گلونو کښ یو تور منگور خفته شه
هغه دُر د فخر کا که ئې تمېز شته چه ئې پاسه د ټېکې په تار سفته شه
ستا دېوال مگر د عشق په خښتو روغ دئ چه ئې شیخ تر سیوري کښېناست آشفته شه
حکه هسي رنگه بوي لري خوشحاله
دا غزل چه د بهار په وخت گفته شه

په زړه مي هسي نهال يې اې له دوو سترگو غاييه که بله نامه وایم نامه ستا راشي په ژبه
هر دم مي پېره ځله اضطراب شي ستا دیدن ته په تېرې باندي تل وي د اوبو مینه غالبه
تروه ترخه که نه وي خوړو قدر به نه و سکه حکه جدائي شوه آشنایی سره واجبه
یوه د بېلتانه رنخور گرانه ده که نه وي نور همه زحمت آسان دي که نس خوړي دي که تبه
نا څاپه دوه مشتاق چه سره وويني په سترگو تر دا به بله نه وي په جهان کښ عجابه
په پېر ضرور خوشحال د یار له مخه جدا کيږي
اروا کله راضي وي چه بېلېږي له قابله

په هغه جهان به خلاص وي له عذابه که دلې ئې سريکار وي له کتابه
واړه زه يم چه مي هسي شراب بد کړل گڼه کومه بدي غوارې له شرابه
د شيطان له چارو ليري ليري گرزه یو درنگ مه اوسه بې چنگ بې ربابه
د ښه مخ په ننداره کي خيريت دئ که حما له لوريه چار نشي خرابه
چه دا هسي ارت ملک په خپل سر تنگ کړې په خلوت کښ د چه څه سود دي شېخ وشابه
چه ئې سرې لمبې په ځان کړې قبولي د ښه بوي نفس پیدا شوله گلابه
هم حبوان ئې هم سرې يې هم ملک يې که ته ښه په ځان خبر شې له حسابه
که خبر له حاله نشې درته وایم په بل نام به باله نشې بې دوايه
که پخوا ئې خرابي ده چا ليدلې بيا به هم وي د وجود مېنه خرابه
هر طناب ئې و دانا وته معلوم دي دا خېمه ولاړه نه ده بې طنابه
د خوشحال خټک په ژبه برکت شه
چه ويل کا په پښتو له هره بابيه

ته چه هسي په غوغا درومي سيلابه ولي هسي په ساعت کښ شې بې آبه
آفرين د په همت د لوي درياب شي چه په هيچري ئې چار نده کربابه

^۱ د قندهار په اصطلاح ټېکې يعني غلاف.

چه په پورته د کاغذ وگډی درومي که رشتیا ده دا د درومي بې طنابه
 د طوطي ژبه استاد غواړي د نطق گڼه دى به لا بتر و تر غرابه
 چه په مخ کښ د نابود شي واره ستوري د اسمان په ستوريو و خپزه افتابه
 که لمبې ور باندې بلي کا اېرې شي د ژوندون هنر به نه ځي له سیمابه
 له یاقوته د هاله سیالي شېبه کا که د اور په تاو کښ دا نشي بې آبه
 چه مرغونه وزر بیا مومي آلوزي هیڅ مقصود تر سره نه ځي بې اسبابه
 په ځوانی کښ اوده و په زور والي
 د خوشحال سترگي بیداري شوې له خوابه

توره چه تېرېږی خو گزار لره کنه زلفي چه ولول شي خو خپل یار لره کنه
 ولي راته وايې چه په کښلیو نظر مکره سترگی چه پیدا دي خو دیدار لره کنه
 شیخ د نمونځ روژه کا زه به ډکي پیالي اخلم هر سرې پیدا دى خپل خپل کار لره کنه
 تا وې چه ځما د خولې بوسه لکه دارو ده غواړم دا دارو د زړه پرهار لره کنه
 ویني مې د زړه خوړې مگر نور څه لره ندي زړه ځما پیدا دي تا خونخوار لره کنه
 څه ژړا فریاد کړې د شهې د تورو زلفو ته ورتلې پخپله دي تور مار لره کنه
 خود به ستا تر مخه د گیاه غندی څرگند شي گل د لاله راوړه خپل رخسار لره کنه
 مې شته چنگ و نې شته د خپل یار سره خوشحاله
 خپل بیاض په لاس کښ خو گلزار لره کنه

تونگران په ملک و مال لري تکیه دروېشان په ذوالجلال لري تکیه
 د عارف ژبه نې بند گره له مقاله عالمان په قیل و قال لري تکیه
 د عاشق سره چه هونیره استغنا کا بنایسته پخپل جمال لري تکیه
 که تکیه ده خو تکیه د یوه خدای ده چه په بل نې کړې څه حال لري تکیه
 دا نابودي تکیې گوره د وگړي چه په ستوري چه په فال لري تکیه
 د دنیا تکیې نې ولیدې په سترگو
 نور به چا وته خوشحال لري تکیه

تر هر چا دى د ما یار ښه شکر لب و شیرین بار ښه^۲
 تر سنبولو نې ښې زلفي تر گلونو نې رخسار ښه
 توري سترگي توري ورځي تور گېسو نې تار په تار ښه
 تنگه خوله نې نېسته هسته لکه خوله هسي گفتار ښه
 لکه در هسي غاښونه لا تر درو سپین هموار ښه
 تر وپښته نې ملا نری تن نې لا تر سپین چوتار ښه
 قد نې ښه تر سبر وني لکه قد هسي رفتار ښه

^۱ په چاپي نسخه کي لمړی توري زېر او دوهم توري زور لري، په قلمي نسخه کي محشي (مشکني) ورته کښلي دي، چه مصنوعي مری ځني مطلب دي.

^۲ خدايه راکړه د ما یار ښه شکر لب و شیرین کار ښه.

چه هر خای و ته ئې گورم سر تر پایه پریوار بڼه
 خدایه ماتې هغه خولې کړې چه به وایي هندو بار بڼه
 هونډه کلي ډېر ښهرونه پکښې نشته یو نگار بڼه
 چه پکښې خواږه یاران دئ پېښور تر هر دیار بڼه
 په موسم د بڼو گلونو تر هر څه د میر ښکار بڼه
 بڼه په هند کښ چنبا گل دئ تر دا گل د وطن خار بڼه
 د سړای قدر نور چا نږده
 په خوشحال دې تر فرخار بڼه

تا وژلی هم له خپله لاسه ښخ کړه له د زړه باندي یخپړي زړه پرې یخ کړه
 رقیبان دي لکه سپي دي په کوڅه کښ چه انگن د پاکیزه شی واره چنخ کړه
 د جنت مېوې مې نورو ته بخښلي کله کله ځما په خوله سپږ د زنج کړه
 هغه واره مهیا دی په هجران کښ چه واعظ و ما ته شرح د دوږخ کړه
 که پرواز د د شهباز د شاهین ندئ د مطلوب په لوري پروانه د ملخ کړه
 چه د قدر د وصال نه و خوشحاله
 په فراق د بڼو یارانو اوس اوڅ کړه

ته چه دا حسن لرینه ځکه هونډه کبر کرینه
 توري سترگي په کجلو په تنبولو شونډي سرینه
 په مثال لکه شاهین یې چه د زړونو غوښی خورینه
 که ته هر څو ښایسته یې کبر مکره و به مرینه
 د خوشحال خاطر مفت ندي
 فهم وکړه چه ئې ورینه

چه پلوی له مخه نه اخلي دلبره مگر شپه د خوار عاشق شوه بې سحره
 نه ئې زړه په ما نرمېږي نه گروهېږي^۱ خدایه څه مې سړیکار شو له کافره
 نه مې خوب نه مې قرار نه مې آرام شته همیشه را باندي تبه وي شېبره^۲
 د وصال امید رمق دې لږ را پاته او کنه بېلتانه وژلم اکبره!
 په یوه نفس کښ زر خطونه راوړي په هر لور چه غورزوم د زړه کوتره
 د معشوقې په پالنگ به هغه خېږي چه له سره نه بیرون کا د سر ویره
 غلبواز چه هنر نه لري آزاد دي باز په دواړو پښو بندي دي له هنره
 څه وه څه شوه خبر نه یم بیا به څه شي اي یوه خدایه ځما په حال خبره
 څه یوه نېزه څه دوه څه تر دا زیاتي د غریق اوبه چه پاس واوړي تر سره
 مگر خضر مې مدد شي دعا را کا چه لاهو بېری مې ووزي له خطره

^۱ دا درې وروستني بیتونه له یوې قلمی نسخې څخه را نقل شوه، په نورو کښ نشته.

^۲ منې.

څو ئې ځله هر ساعت شي هونبره ځله
د خوشحال سينه لگېږي له حجره

چه دا هسي په پالنگ راغله نوڅيزه
عقل لو عشق چه سره دواړه په دعوه شي
هم پخپله جنگ آغاز کا جنگيالي
په بازي بازي وژلي کتل نشي
زه د کنبليو په دا کار پوري حيران يم
که له دله ئې شلوم شلوله نشي
غچول ئې هسي نه دئ چه څه پرېږدي
قند و گل سره دا هونبره لذت نکا
د معشوقي نوم عاشق په جهان خوز کا
که مي بي له تا نه نوره ياري وکړه
په کاته کاته زړه لا درته تاوتاو شي
چه ئې سوز نه وئ له سازه
د ژوندون راحت ئې کوم دئ
غم می وار په تار شي
په هر حاي چه بنایسته وي
حما لاس له کاره ووزي
چه د کنبليو ننداره کرم
ورته پاتو شم خوله وازه

چه له عشقه بله چار گنی افزونه
باور وکړه چه د عشق په کاروبار کښ
ظاهري گونه د زړه په حال گواهي لي
ته ناترس به گوته هم پرې لنده نکړې
چه د زړه له تاوه ووزي غه خبره
کل عالم د بېلتانه له لاسه زار کا
يو ئې قدر د وصال راته څرگند کړ
چه تا شان د ليلي کړ زه پوهېدل
چه يك لخته د خوشحال له زړه نه ويوست
در پوهېږم يار د نکېږی له خونه

چه وفا ئې له چا نه مونده په مخکه
په زرگونو راته لاف کړې اوس يو نشته
د هغو له خولې کړې خبري اورم
و اسمان وته روان شو عیسی (ص) ځکه
آشنايي له هر چا بڼه ده بي خټکه
چه به ما ورته کاته کول په کرکه

د راحت په وخت چه تل تر تا څارېږي په سختي کښ وېزارېږي له ابکه^۱
 ما وې واړه په احسان ځما بنده دئ همگی ئې زیست روزگار و له کوتکه
 د معني په سترگو گوره له دانا يې په ظاهر جامه که ښه برېښي لیکه^۲
 مروت یاري ترې مه غواړه خوشحاله
 هر سړی چه اوبه وڅښي له اټکه

چه ئې تا غندي را درومي په پوښتنه
 د بسیر موتي د لاس د سکندر کړ^۳
 تل په تا پسې غمجن یم هونبره نکړې
 که د سر له ما نه غوښت لتا می دریغ کړ
 زړه می ستا په لاسو درکړ تا خراب کړ
 خدای دي لاس د هغه چا په ته کښ پرې کا
 که یو ځل ئې طماغه له سره پرېوزي
 که د کښلیو وعده هر کله خلاف ده
 و خوشحال ته خو هم دا وایه مطربه
 چه څار څار کله به رایشې مینه!

چه نه لري ننگونه وئې مه وینې رنگونه
 دا د ننگ دپاره گرزم پدا هسي گرنکونه
 صد رحمت را باندي ښايي پدا هسي آهنکونه
 په څو به ځني درومي چه د زړه لرم زنگونه
 مهدي له غاره ووزه کښېږده پښه په پلنگونه
 نه دین شته نه آئین شته شرم لار په فرسنگونه
 مختورن ظالمان ډېر دي چه اخلي قلنگونه
 د عدل توره واخله ملک اسلام کره په جنگونه
 بیداره اوسه زرکی شاهین^۴ گززي په څنگونه
 خوشحاله فهم وکړه
 چه پر ېوزي خرسنگونه

^۱ پعني پلار.

^۲ یعنی هغه توره چه په جنگ کښ کار نه کوی، پڅه ئې مخ اوښتې توره.

^۳ د بسیر لولو د لاس د سکندر شوه.

^۴ محشی ورته ټوپی لیکلي ده.

^۵ مختوري.

^۶ شهباز.

چه دا هسی ښایسته ئې زیره کله
 چه ئې طور ستا د تورو زلفو واخیست
 د لبانو بوسه بیا ورکړه مشتاق ته
 چه په پتو سترگو ناست لیدل د یار کرم
 راشه خپل وژلی گوره پخپل ور کښ
 چه د خلقو له نظره ئې امان وئ
 لکه یار را سره و په هغه شان دئ
 لا به کله سر حما په غیږ کښ کښیږدې
 څوک چه صبر ستا له مخه راته وایي

درست عالم دئ په خوشحال باندې غوغا کا

باز پروا کا د کارگانو له غلغله

چه ئې بخره ازلي راغله اصيله^۱
 چه عزیز ئې پخپل فضل و په کرم کرل
 چه پخپله ئې عطا په خلقو نه کا
 د حاتم په مسند ناست هغه زلمی دئ
 د عارف په بخره علم لدني دئ
 چه ئې واره آما و صدقنا کړه
 د دې دور دروېشان خليفه بس دئ
 که کامل دئ په جهان هغه کسان دي
 عالمان دي ره زنان چه غواري نغاري
 دا جاهل شیخان شیخان نه دئ شیطان دئ
 که د یاره نه جدا وئ دوه درې لوېشتي
 زه هم ځکه په جهان کښ بی عدیل یم

چه آرام ئې د خپل یار په لیدو وشو

د خوشحال له دله څه غواري تعجیله!

څه به ووايې خوشحاله	له تکمیله له کماله
د هغه مرغه څه نوم دئ	چه په اور کښ لري ځاله
هم بېچون هم بېچگون دئ	هم بې مثله بې مثاله
هم بې سره هم بې پایه	بې وزره هم بې باله
په یوه نفس آلوزي	څو عنقا درومي څو کاله

^۱ شخوله.

^۲ باز پرواز کا.

^۳ دا بدله په چاپي دیوانو کښ نسته.

دئی میوه د هغه باغ خوري چه ئې ونه نا نهاله
 چه په دا مشکل خبر شي^۱
 ځان به خلاص کړي^۲ له جنجاله

چه په درست تومن اوڅاره^۱ نن هغه ده ځما ياره^۱
 لا جنوتي سر کندي چه حجاب نه کا له پلاره^۱
 يو سورکی پيزوان په پوزه ور بلوتي يو څو تاره^۱
 مخ نسرينه مه جبينه سنبل مويه پري واره^۱
 شکر لبه پر طربه هوسی سترگي گل رخساره^۱
 قد عر عره مو کمره سر تر پاي قلم کاره^۱
 په زړه سنگه شوخه شرنکه جفا خويه زړه آزاره^۱
 زه ئې قتل په ليدل يم دا را نه ده پروا داره^۱
 چه مي نوم ورته څوک اخلي و ښکندولو ته تياره^۱
 څه کرم کوم فکر علاج کرم دم واهه نشي له ياره^۱
 د دې خوي خصلت دا هسي ځما ده مينه بسياره^۱
 دا يو څه علامت وشو په ما خوار د خدای دپاره^۱
 که پټ نیاز ورځني غواړم په نیاز نه ده خبرداره^۱
 که خپل زور باندي ښکاره کرم خيلخانه لري خونخواره^۱
 که ئې وغواړم په زړو زر هم پير غواړي بې شماره^۱
 نه په زور شي نه په زر شي په جهان دي دا دوه کاره^۱
 د خوشحال تکیه په خدای ده
 بيا پتا ده شيخ رحمکاره

چه مي ستا کوڅه ماوا شه غم ځما له زړه سوا شه
 ستا کوڅه لکه بهنيت ده په بهنيت کښ مي زړه وا شه
 زړه مي ستا د مخ په دور له چمنه بې پروا شه
 هغه راز چه د خلوت و و هر چا وته رسوا شه
 عالم درد لره دوا کا د يار درد ځما دوا شه
 شانه ورو وهه په زلفو پکښ زړه مي سر هوا شه
 چه ته مهر باندي نکړي
 خوشحال ځکه بښوا شه

چه مي وليده پخپل انگن ولاړه ما په ټيکي سترگي بيا مونده بيا ولاړه
 که ښه مخ وته کاته کول گناه دئ دا گناه دي وي دايم د ما په غاړه

^۱ محشي ورته ليکلي دي، چه مراد له دې هم مذکوره حقيقي زړه دئ.

^۲ خلاص کا.

يو څه بځن زړه ئې راکړ هسې وایم چه د ما وې د جهان دلبري واره
 زه جدا له یاره کوم خیر ناصحه! په ژړا کښ راته وایه خیر غواره
 د بڼه یار په جدایی کښ گرم نه یې که دې دواړه لېمه ووږي لا هم ژاره
 د طوطي خوراک شکري دې خوشحاله ته
 جگي جگي څه خو ورکړه د خولې لاره

چه د زړه اخلاص د نه وي له معبوده لا عجب که ئې راضي کړې له سجوده
 محرمانو اجازت موندلې نه دي گڼه پېر به ئې خبر کړل له دې سوده
 محبت غلام بادشاه بادشاه غلام کا خبر واخله له ايازه له محموده
 خدای ځما تر فهم بڼه د عشق هنر کړ که دا چار ده نور عالم وته نابوده
 تورو زاغو د گلونو قدر څه زده له جماله ئې بلبله شوه خوشنوده
 په سند به د همه زړونو مردود شې که د چار شي تر یوه پوري مردوده
 تر مطلوبه پوري شرط د رسېدو دي که تمامه لار په وینو شې آلوده
 خو یو بخت د ناسازي را سره نکا تل کینه کوه له ما سره حسوده
 کل مقصود د زړه هورې چه هغه یار وي بخته را شه ته مي ور وړه تر مقصوده
 ما خوشحال ئې سودا کړې نادیده ده
 که کالي په بهانه ځي بې نموده

چه د دواړو سترگو شېر در څخه شته پرئې خوره له ځانه شېر در څخه شته
 آنې وته نظر کړه او گل بوي کړه^۱ چه خپل مخ د گل په څېر در څخه شته
 که د زړه ځما په زړه دئ چه ئې ټول کړې ټولوه ئې چه کمشېر^۲ در څخه شته
 پېر به ما غنډي په عقل تېر و بېر کړې چه ورېل د تېر و بېر در څخه شته
 تل دعا درباندي کا ځني خبرېږه یو څو خوار له دله هېر در څخه شته
 که جمال که ناز و خیال که کرشمې دي دا تر شمار تر حساب تېر در څخه شته
 لږ د مهر د وفا خویونه زده کړه د جفا خویونه پېر در څخه شته
 عاشقان غریبان وژنه صرفه مکړه د غمزې تېره شمشېر در څخه شته
 کله پک مهر د خولې په خوشحال وکړه
 خو که تش مهر برسېر در څخه شته

چه دا هسي رنگ ماني کړې بې گناه ویره نه کړې د عاشق د زړه له آه
 چه په هر لوري روانه په شیوه شې در سره ځما دعا درومي همراه
 چه د هونبره پېر دماغ وته وگورم بل د سیال په جهان نشته بې بادشاه

^۱ په اصلي نسخه کښ بځن دي ته معني ئې نسو را ښکاره، د پښتو مرکې په لوي قاموس کي بخن په معني د رنگ ليکلي دي په قندهار کي هم دا کلمه سته مثلاً واپي تور بخن، ژر بخن وغېره، دلته هم ورسره جوئېږي يعني څرنگه زړه ئې راکي.

^۲ نظر کړه گل بسو کړې.

^۳ د دې کلمې معنی حل غواړی.

معشوقه مي دَ عاشق غندنه نه کا گل بورا وته ونه وې توره سیاہ
یا په ما باندې مینه کړې دلبره یا مي مینه ځني ما ته کړې الله
چا ته حال دَ زړه معلوم کړم خبر نه یم یو نېکخواه په جهان نشته بې بد خواہ
رقیبان دي غوغا کا پروا مي نشي شېر به کومه اندېښنه کا له روباه
په یوه گزار ئې درست مقصود پوره شو
چه نگاه ئې په خوشحال وشو ناگاه

چه له هر چا طمعه پرې کړې سلطاني ده که دَ زړه په خاموشي کښ سېحاني ده
دَ خاتم دَ سخاوت خبری مکره لا پدا کښ هم دَ طمعي نېباني ده
په څو رنگه دَ یارې صفت کېږي زباني یاري، ناني یاري، جاني ده
تر جاني یارانو هر څه صدقه کړه هم پدا سبب پکار دنیا فاني ده
دَ دنیا په پرېشاني کښ جمعیت دئ دَ دنیا په جمعیت کښ پرېشاني ده
چه له دوسته له دښمنه ښه سلوک کا دَ هغو سرېو ښه زندکاني ده
چه په کور کښ مي څه و تر وارو تېر شوم و خپل یار وته مي هسي مهماني ده
په زرگونه کتابونه ملا لولي الف بس که ئې غرض مسلماني ده
په نادان باندې هم رحم شته خوشحاله
معذرت د نادانانو، ناداني ده

چه دا هسي ئې اغازه عربده کړه مگر تشه ئې له میو میکده کړه
عقل ډېره شعبده لري په میو ساقی تار پتار ئې هره شعبده کړه
ښه جمال لره پیدا کړه ځما سترگی له غه پسه ئې جمال مشاهده کړه
یو ځل بیا له زبیا مخه پلو واخله دا په غم کښ پراته لا په غمزده کړه
ستا له غمه چه ډېر ډېر همېشه ژاړم د وارو سترگو مي خجله نږېده کړه
د ویشتلو اه چه ولگي ښه ندئ لا د وخته ئې دَ زړه له حاله زده کړه
د قلم له سره تور لوگي روان شو
چه خوشحال د دې غزل مسوده کړه

چه ئې میاشت کړه دَ اسمان دَ پاسه شقه چه آفتاب ئې را ښکاره کړ له شفقه
چه په سر باندې ئې ابر سایه بان وه چه ئې پاتو جبرئیل شوله ابلقه
چه خوږې ئې د خولې لاري تر عسلو چه همه علم ئې زده شو بې سبقه
چه جمال ئې ښایسته په ملاحظ و چه د مېنکو بوي ئې هېڅ و تر عرقه
چه سایه ئې د وجود په محکه نه وه چه بره ورته گویا شو له طبقه
چه ئې تار په تار د باد په مخ خواره کړل د تورات و د انجیل واره ورقه

^۱ "نږېدا" یو رود دی په هند کښ.

^۲ خپاره.

دواړه کون په طفيل د هغه دې مرتب او مهيا په ډېر رونقه
 چه د دوست دار د څلور يار د اهل بيت دې په هغو د بنو گواهي وله مطلقه
 د عربو ثنا هيڅ ورنه رسېږي
 د خوشحال ژبه مېنود کاندې ناحقه

چه ئې خوب په پالنگ نه و بې د پرو له بالېنټه
 چه فاني دنيا دني ده بود ئې نشته ناهني ده
 دا دنيا خارشتي بزه ده په ساتل ئې څه مزه ده
 چه هم تول ځي هم دلي دا طوفان دې که ژلي
 ما ليدلې پدا چشمانو وړاني مېني د شاهانو
 د لكونو پيدا غول كړه د جهان گنجونه ټول كړه
 د سيلاب په مخ د كور دې دا دني فكر د نور دي
 په دنيا كښ كه شداد شې بيا به ته په بلا ياد شې
 هغو يو ورله له ځانه دا فاني دنيا اې ځوانه!
 ما ئې وليدل كارونه طور طور رفتارونه:
 كه كم عقل كه كانا^۱ يې كه هوښيار يې كه دانا ئې!
 د مير باز غندي ورزغله د خوشحال غندي ترې ترسېته

څو د ملك وارث و نه وهي سرونه
 يا به ستا په وره ناره وي يا به ژاري
 رخنه گر د ملك پرې ږده پخپل ملك كښ
 څو په تورو، په توپريو، په نيز وشي
 ورور او زوی د ملك په كار كښ قتل كيږي
 بې د تبغ له آبه نوري اوبه نشته
 هونېره چېرې قرارېږي سمي غرونه
 يا د تا له لاسه وير د چا په ورونه
 په حكمت په زر وزور، په لښكرونه
 صد چندان شي په تدبير په هنرونه
 نور په وارو باندي جوړ شول محضرونه
 چه جنگجوی سره ساره كا ټيرونه

^۱ چه كونين په طفيل.

^۲ چه عرب ئې و ثنا ته نه رسېږي.

^۳ تر دې كلمې لاندې محشي "نا هضم" كښلي دي.

^۴ درمن، د غلي كوټه.

^۵ وږي.

^۶ په مجهول واو لښكر او فوج.

^۷ چه په مخ د سيلاب رغښت.

^۸ هغه.

^۹ په غره كي نري او سخته لار.

^{۱۰} محشي ناپوه ورته كښلي دي.

دَ سردار دَ رياست و نه په وینو په لیر شنو دَ اعداء کا ثمرونه
 په میدان کښ توتی بنې دې دَ سر ویني نه چه پکه سینه وړي له خُځرخونه^۱
 یا دَ مرد غُندي شمله دَ دستار پرېږده یا په سر کره لکه شخه مېزرونه
 خدایه چا وته نې کښم خوک به پرې پوه شي
 ما وېلي هر یو بیت دې دفترونه

خوک به څه ساتې په پوهه په پندونه په وېښته سره ترلي پيوندونه
 په یوه قفس کښ بند کارگه طوطا کره سره بېل به وی دَ هر یوه سندونه
 یا کُشتي د زورورو سره مکره یا د دوي غُندي پیدا کره مړوندونه
 موږ پدا عقل روغ نه یو لېوني یو معشوقه چه و عاشق وته غندونه
 عاشقان د شاه د خولې یو زر مو نشته که په سر نې لیدل مومو سرښندنه
 چه باور د په رشتیا خبره نکا و هغو وته به څه خورې سوگندونه
 چه ناپوه سره تېرېږی ډېر افسوس دي دَ دانا سړی کیمیا غُندي ژوندونه
 پخپل ښکار پسی به څرنگ باز آلوزي چه باز دار نې پسې وا نکا بندونه
 د شکرو خوند به هیڅ ورباندې نه وي چه خبر وي د خبرو په خوندونه
 تا د زلفو په زنځیر کښ خوشحال بند کر
 آفرین د پدا هسي شان بندونه

خوک خبر دي له فتنو د دې جهانې نوي نوي را پیدا شي له دورانې
 ما و تا غُندي به څو باد وړي یاد کا که خبر واخلې له مخکي له اسمانه
 چه له باده دمه پک وه که نې گورې باد نې خاوره په ملکونو کره پرېشانه
 په شان شان مي د وجود ننداره وکره بیا به هم شي څو رنگه په څو شانه
 نه نې زر نه جواهر شته یو تاوان دئ که به ښه کرې ځان نې خلاص کره له تاوانه
 زمانه مي شوه په غاړه اې خوشحاله
 که نې گورې نه لتانه نه له مانه

څه به وایم د دې نفس له آزمیښته نفس آدم دې را یستلي له بهیښته
 چه پکښې د دواړو کونو مراد مومې هغه چار د تر نظر لاندې کا زشته
 د کیمیا د بوټي گل کله مونده شي چه د پښو تلي گلگون نشي په غوښته
 د سړیو په عظمت پوري حیران یم چه په گور کښ توري خاوري هونېره نشته
 بیا به څله خوک طلب د دنیا کاندې چه نې خلاص نه وي یو دم د کار له کښته
 که تر سر لاندې بالښت کښېږدي د پرونو عاقبت به تر سر لاندې کاندې خښته
 د دنیا مینه په مثل د خارښت ده هیڅوک نه وینم خالي له دې خارښته
 د صحرا په کاني رخه د شیطان شوه عیسی سر په مخک کښېښو له بالښته
 د زړه مینه په مثال لکه پټک ده چه د گوي خښتن وهله هورته رغښته

^۱ نه چه خورین له عیبه غاړی ځگرته، یا نغاړي ځگرونه.

^۲ حسد، کینه.

غم ئې واره د آشنا د بېلتانه دئ
د خوشحال څه سړیکار شه له جوړښته

څه بلا ډېره بڼه ئې د بهار د گلو وخته^۱
په وخت دښو گلونو د وساله باده نوشلي
په وخت د ښو گلونو په خلوت دننه ناست يې
هر گل وته چه گورې گويني گويني ئې نگهت وي
په سم دئ که پة غره دئ د بهار خاص گلونه
چه تعين دا هار گرمه سيلی راشي په چمن کښ
که ژر در پسې نه وي د خزان سيلی سخته^۲
د زړه اندوه د واره دا عشرت يو سي يکلخته
را وزه ننداره کړه ناسوتي شيخه بدبخته^۳
په رنگ سره يو ندي نه يو سم د بل له رخته^۴
آخر به ئې رژون وي د گلونو له درخته^۵
گلونه د لاله لکه بادشاه پرېوزي له تخته
چه کښته پورته زاني مرغوی تله راتله کا
خوشحال خټک خوښ کړي په جهان کښ دا دوه وخته

څه د بدو ږغ و چه ماښام را باندي وه شه
څه خوښي د ده وه، چه بيا ژر پسې اندوه وه
دا ژوندون هيڅ ندئ چه مي ساه ويني دا خلق
ما وې زړه می سنگ دئ، چه په هيڅ به نرم نشي
ما د معظم په ليدو مينه ماته نه کړه:
رنگ ئې تر خوي بڼه و، خوي ئې لا بڼه و تر رنگه
دريغه دريغه دريغه که ئې مرگ په بد لېده وئ
زور و ستم نه و، نه څه جنگ توري نېزې وې
زه يواځې نه يم ډېر عالم پسې کباب دئ
بڼه تاريخ ئې راغی "بې بدل معظم"
خوشحال د ده نيکه دئ، د نيکه ئې داغ په زړه شه

څه غم د نعمتونو چه اختر راغی دروېشه
يو گل مي په دا باغ کښ ناگهان په نظر کښېووت
چه ما وکړه پوښتنه دغه گل له حقيقته
نافې چه له اوله خپل ځگر وکړ سرې ويني
په څو به د ویشتلېو له احواله نه خبرېږي
په طمع په اميد اوسه د هر غني له وېشه
عجب ئې خوشبويي وه تر هر گلونو بېشه
ده کړي تحمل و د يوه اغزي له نېشه
له وروسته ئې روانه خوشبويي شوله له رېشه^۶
چه هيڅکله دي نه ده چېري پښه په اغزي رېشه

^۱ دا بدله په چاپي نسخو کي نسته.

^۲ چه تعينه دا هاز گرمه سيلی شي په چمن کښ.

^۳ معظم د خوشحال خان کوچنی لمسی و، چه دا بدله ئې د هغه په مرثيه کښ ويلې ده.

^۴ کلمات د "بې بدل معظم" د ابجد په حساب (۱۰۹۸) راځي، چه دغه نو د معظم د وفات سنه ده.

^۵ دا بدله په چاپي دېوان کښ نسته.

^۶ له خوېشه.

له دو اویا مذهب سره به ساز وکړې له دله
خوشحاله که خبر شي په تحقيق د عشق له کيشه

چه بنياد د عاشقي چا کاوه دا نې څه پدا کار نه پوهېده
په جهان نې يوه څه بلا پيدا کړه يوه خدايه کور نې وران کړې د هغه
د هغه جهان دوږخ په غوړو اړوم دا دوږخ مي پدا سترگو وليده
څوک ناحق د بېلتنه له لاسه ژاري آشنایي ده چه تاخونه کا په زړه
د هلك له لاسه والوزي مرغی په ژړا ور پسې سره کا دوه لېمه
هغه وخت چه د زانگو او د وني و په مرغی هيڅ نظر نه و د ده
څو لوښېري آشنایي پرې دېرېري درومي درومي په اوړو کښ بڼه وبښته
د وصال قدر غمجنو د فراق زده د تشنه ژوندون په څه دئ په اوبه

په حدونو سره ولاړو اوس خوشحاله

په کوم لور نه سره مو مو زه او ته!

خما عشق په هغه شان دئ لکه وه ستا خاطر هغه سندان دئ لکه وه
که ته هر څو بد قولی او بد عهدی کړې قول عهد مي مهمان دئ لکه وه
خو خښې د لکه وې په هغه شان دي فتنه گر د سور پېزوان دئ لکه وه
د رقيب خبره مه نغوړه اي ياره چه رقيب هغه شيطان دئ لکه وه
د بڼو په ناوکيو د غلبېل کړ نښانه مي درته ځان دئ لکه وه
په خاطر باندي مي داغ دئ ستا له لاسه ولي هسي بې درمان دئ لکه وه
بل گمان فکر خاطر لره در موړه خوشحال ستا د بندگان دئ لکه وه

چه د زړه هسي پرې ناز کوه دلبره

په خوشحال د خاطر گران دئ لکه وه

څو را سره خلقه جفا دېره هغه کس کړه خداي مي پدا خوي کښ په ده مينه يو په لس کړه
زار د خوار عشق دئ د محبوبې څه پروا ده زه و غم ته روغ يم ته تل خنده تل هوس کړه
زړه نې د کافر دئ خو په خوله کلمه لولي څه نې راته ستايې ما ليدلې ده نور بس کړه
گرزې په گلونو کښ گندگي ور پسې غواړي څه نې په جهان کښ بده بخړه د مگس کړه
بڼه چه را پيدا شوې د بهار زيريه کله تل د يادونه غنديلې په هر نفس کړه
لېر دي روانونه سبا کېږي اي ساربانه! پاڅه د شتر په غاړه پوري اوس جرس کړه
څه هغه شهباز شه، چه د ځاي په سر درو دئ نه لکه د کلي کارگه گرز غم د نس کړه
بخت دئ که طالع دئ که دا خپله فقيري ده خداي مي چه شری برابره د اطلس کړه
قدر د خپل ځان د عافيت ور څخه نه و ځکه عاشقي هسي آغازه بوالهوس کړه

نورو حریفانو واړه پکې پيالې نوش کړې

بڼه چه د خوشحال پياله نې پکه په بکس کړه

خو جفا را سره پېره هغه کس کره
 بڼه چه راغلې د بهار زیریه کله!
 د گلزار په گل غرض نکا غل غواري
 که زه خوار د د گلونو لایق نه یم
 درست عالم پدا خبره خبردار دئ
 ته ئې شناخت، علم، ادب لره پیدا کره
 د ژوندون په قدر هیڅ خبردار نه و
 کله سول کله ژوندون بخښل و ما ته
 د دنیا غمونه لږ ندي خوشحاله
 نن د یار و مخ ته گوره واره پس کره^۱

چه په عشق کښ ئې و نورو ته پېغور شه
 محتسب چه په اهداد و د مستانو
 چه پرون ئې فاسقانو سره جنگ و
 چه غیبت ئې بداوه د بل تر زنانه^۲
 که د پیري په وکښل ئې ورته وایم
 گوره خو عالم به لاندي کا تر چلو
 صنوبر چه هونبره پېره لوئي غوښته
 چه ئې زړه تر کانی سخت هغه مي یار دئ
 توري سترگ ئې بلا دي عاشق گوره
 دا د خپل عمر دلیل وکره خوشحاله
 چه لاله په باغ کښ وغورېده خپور شه

چه گټل خورول بخښل کا خوان هغه
 کان د لعل د یاقوت د گوهر څه دي
 چه ئې ته په گېډه وخوړې حبطه شي
 که د مال دئ که د ملک دئ که د لېچو
 په تمامه شپه په ورغ په میاشته کال کښ
 چه د څوک د وړاندې وروستو ځي دا څه شي
 و نور چا وته وران مه وایه خوشحاله
 چه په قول عهد وران شو وران هغه

^۱ خدای می لا ورباندی مینه یو په لس کره.

^۲ هر څه بس کره.

^۳ تر زیانه.

^۴ د دې کلمه معنی حل غواری.

ځان چه پېژني که گورې بڼه هغه
 واره زړونه فراغت وي په ښادي کښ
 سلامت لره ئې نور عالم پيدا کړ
 يا ياري يا اغياري ده که ئې گورې
 چه تر تا نه وړاندې وروستو ځي مله ندي
 چه په عشق سره ژوندې دئ هغه نه مري
 چه دروغ تر خوله و باسي کله خوله ده

هيڅ حجت له هيجا مه کوه خوشحاله

هر چه تا وته څوک وايي ته هغه

څه لره زړه وړې چه د زړه ساتل دي نه زده
 تل په اوبنيو وينو همېشه ژړا آهونه
 ذکر فکر نمونځ روژه طاعت ور لره بويه
 کله د طوطيانو په گفتار کښ دا لهجه ده
 روغ عالم به چبري د دردمن په حال خبرېږي
 څه زړونه ئې وړي ستا بارخو پرېشاني زلفو
 ستا دا سور پېزوان چه فتنه گر دي بې حساب
 چبري به له دله يو پک مهر را بر سپر کړې

څه پوښتي خوشحال د بېلتانه په اشتياق کښ

ستري په منزل پوهېږي تېري په اوبه زده

چه پيدا چبري په ملک کښ يو حبيب شه
 محمد (ص) ته ابو جهل نصيحت کا
 د دانا پخپل وطن کښ قدر نه وي
 په چمن کښ رنگارنگ گلونه ډېر دئ
 که ئې رنگ و بوي و گل نه وئ ورکړي
 راشه تور و سپين د سترگو ننداره کړه
 چه پرون را سره يار و خبر نه يم
 تناونه ئې د زلفو دي دا زړه مي
 چه ئې پرېښوه ياري د لېونيږ

گمان مکره چه خوشحال خټک لبيب شه

چه مي زړه پرې بڼه کېده له وارو بد شه
 که ژوندون د خلقو دا دئ که لیده شي
 د دنيا ياران مي وليدل په سترگو
 بڼه خو دا چه اوس يواځي دا حد شه
 بڼه و ما ته مري خلق د لحد شه
 هر سړی ځما په سترگو لکه دد شه

نه حيا شته نه وفا نه خپلوي شته
 چه ئې نن كنده له ما سره خپل قوم كا
 تفحص د تور و سپين نشته په چا كښ
 تور به چا ته يادوم چه رد گمراه دئ
 فرزندان چه مي له گېډي نه پيدا دئ
 په طالع په بخت د مال و ملك څښتن دئ
 له هغه بخته ځما توره بلا ده:
 چه د پلار له ځانه ښه زويه پيدا شي
 چه قابل ئې پيدا نشي په اولاد كښ
 د بهار گلونه هيڅ دي چه تېرېږي
 كه په ذات كښ د خوشحال آل و اولاد شته
 يخ د نمو و تا و ته نه دري خوشحاله!
 په دا څه كه يو ورځي منجمد شه

څو په باغ كښ لا يو گل د نو بهار شته
 نن د غم له ما نه ځان ساتي كه ښه كا
 چه له ياره سره مست د گلو كښت كرم
 شيخ ملا د ځما غم په بهار نه خوري
 نه به زه د ميو جام كښېږدم له لاسه
 ما و خپلي پارسايي ته رخصت وركړ
 ساقی بيا ځما د ښېر خبر واخله!
 گل و مل ساز و سرود ساقی سرې سترگي
 چه په هره پياله عقل له ما زدويي
 د گلونو په موسم كښ خوار هغه دئ
 نن هغه شاه جهان د زمانې دئ
 چه نا اهل په غفلت ورباندي نه ځي
 د بهار زېبا گلونه سوداگر دئ
 نن خوشحال د زړه
 دا څو ورځي غنيمت دي څو گلزار شته

څو په باغ او په بوستان كښ لا لاله شته
 نن د غم له ما نه لېري ليري گرزي
 كه مي يار په لاس باده واخلي ساقی شي
 را ئې وښيه چه ځم تر پښو ئې پرېوزم
 د بهار په زېبا گلو ډېر وېرېږم
 د بلبلو د طوطيانو پرې ناله شته
 چه په وخت مي د بهار په لاس پياله شته
 پرې مي يار شي چه ئې زهد صد ساله شته
 كه په دهر كښ څوك ما غندي واله شته
 چه باران شي د باران سره ژاله شته

۱ وار.

۲ ساز و سرود د ساقی سترگی.

دَ بهار په سيل تل درومه خوشحاله
يو څو ورځي چه دَ گلو پر كاله شته

چرگ دي خپل چرگ والي كا كه نې رضا ده چه له بازه بازي كا دَ ده قضا ده
هغه چاربه مخامخ په مخه ورشي چه دَ چا دَ هغې چاري تقاضا ده
څوك به خوښ سره پرېږدي په جهان كښ دا دَ حايه دَ دې دهر اقتضا ده
تېره چار چه يادوي فايده نې كومه و دانا ته مضا واره مامضا ده
دَ گمان لري به تار په تار خپرې كا دَ يقين اندېښنه به تر بيضا ده
دَ خوشحال په ويل غوړ او فكر بويه
چه موندنه دَ خبرې په امضا ده

خپل پردي چه چا لينده په لاس اخيسته هر يوه كړه ما تشه درسته درسته
چه قضا د ما د چا په غشي نه وه د بادشاه لينده نې هم كړه په ما سسته
چه تعليم نې د سيفي له ما نه اخست بيا هغو د ما د بدو وسيفي لوسته
په زرگونه راته لاف كړې د ياري په دولت كښ نې د ما بلا اخسته
اوس چه ورځي د نكبت راغلي يو نشته چه حما دپاره ووزي له بايسته
كه بادشاه له تخته پرېوزي نا آشنا شي بادشاهي ده د دولت په تار امسته
د نكبت ورځي په مثل د دانو دي ښايسته سري وباسي له ښايسته
هنرونه نې عيونه شي خوشحاله
د سري چه چار د بخت شي سسته پسته

چه مي وليده د زړه په سترگو خپل زړه د خپل زړه غندي مي و نه ليده بل زړه
عاشقي د خدای بلا ده عاشق مشې څوك په سرو سگرو ټويني لري تل زړه
په ويل ويل مي هيڅ تقصير و نه كړ كه ستنېري له دلبرو په ويل زړه
عاقبت به آفت سر لره پيدا كا چه جار وزي د بتانو په بورجل زړه
ور نې واچول د زلفو خنځيرونه كه هر گز اموخته نه و په تړل زړه
د خپل سر په مهر هم دا هسي نه وي لكه خوښ شي د دلبرو په ښكنل زړه
پېر نې صبر شكيب وكړ نه پابېري نور له تنه جدا كېري په نيول زړه
د خوشحال خټك فرياد له نورو ندي:
په ده هونېره چاري وكړې واره خپل زړه

^۱ محشي ورته كښلي دي چه مطلب لمر دی.

^۲ محشي ورته ليكلي دي چه يوه دعا ده.

^۳ محشي ورته ليكلي دي "پييلي"

^۴ د خپل پېر دعا هم هسي رنگه نه وي.

چه وایم هغه نکا دا حَما زویه گمراه
 که کار په دیو نشي په شماره دي د غویو
 که ما د حان بدخواه گني دا لا بله بلا ده
 چه پلار د چا مَزري وئ مزر کتې ورځني زېږي
 خو ډېر دئ که قابل وي دا به څه بلا ښه کارو
 د نورو نو څه اخلم د تومي^۱ بيوچه څو دي
 د ما په نامه زرشول د بي بي په ذات زرينخ شول
 هر کار ئې په تقليد دئ تحقيق نلري پډات کښ
 ارمان ارمان چه زور شوم يو قابل زویه مي نشته
 چه زه خوشحال دعا گرم په سبا او په بېگاه

چه تا وته نظر کړم نور مي هېر دي ښايسته
 هم حان راته ښکاره کا هم مي ورک شي ژر له سترگو
 تلخي ئې د هجران بده بلا ده عاشق وژني
 ياران لري زرگونه د هر چا سره ساز باز کا
 تل جور تل جفا ستمونه په عاشق کا
 د چين او د ماچين مي اړوډلي دي په غوږو
 حواني ولاړه خوشحاله راوړه زر که عاشقي کړي
 يا زر دي يا حواني چه ورته زېږ دي ښايسته

چه پرېوزي څوک له پانه موميتايي ور لره بويه
 چه کار د چا مشکل شي تدبير و بله کښېني
 په کاني کښ مرآت شته د کيميا بوټي په غره کښ
 که لور د اورنگزېب وئ معشوقه په اصل لويه
 که هر څو ښايسته وي معشوقه په هنر پسند
 که څوک ښايسته غواړي په کوڅه کوڅه د گزري
 يو زړه د خوشحال ندئ چه جهان پکښي لیده شي
 د هر چا زړه مرآت دئ صفائي ور لره بويه

حيران يم نه پوهېږم چه له ياره مخ پوښل څه
 که نه ئې وي په زړه کښ د عاشقه سره مهر
 هغه مي چه ليدلي د خپل يار ښايسته مخ دئ
 اغيار وته په قهقه لا له ورايه خندېدل څه
 سکه ده وته دا غنچ و دا دلال او دا ښکښل څه
 که حوري که پري وي و بل مخ وته کتل څه

^۱ د دی کلمې معنی حل غواړی.

^۲ نه ملک گېری شته.

^۳ که نه.

ښه ئې ډي ويلي چه زړه يو ډي يار ډ يو دئ ښه ده دا خبره چه سر يو او سودا سل څه
 زار ژړا هغه كا چه د يار له مخه دور وئ وخت د يار د وصل كوك په كوك نارې وهل څه
 خوشحال ډ ښه چه مړ كړ ته په كوم توکي دلگير يې
 تر سر ډ صدقه شم گندي تا ته چا ويل څه

خپله پوهه به لرم خپله لره و هر چا ته خپله پوهه ده كره
 كه فاسق يم كه فاجر يم د خپل ځان يم د زاهد د عابد څه دئ را سره
 ليونی كه مسخره دئ و عالم ته عالم هم وي لېوني ته مسخره
 په معني پاني گلونه ډي خبري د سړي كرده د وني ثمره
 نن يوازي يك تنها له ياره ښه يم څوك د غيرو د وهم نه وئ را كره
 د زور چا غرض پرې نشته چه صراف وئ هم هغه زده په سره په نا سره
 په ښوره مخكه كښ كله شي گلونه درته چا وې چه گلونه پرې كره
 شاري^۱ تل په كُن پره گرزي^۲ خوشحاله
 مړنى ليندى به خي^۳ په سر پره

خواره عمر غندي تلنه كوي ښه^۲ په مدت د ديدن ژمنه كوي ښه
 په ناستې ډ رغېدن د بيمار وشي په ولاړي پېښې پوښتنه كوي ښه
 خوي ډ درست د ترهېدلي غرڅه واخيست وړاندي خې تر شا كتنه كوي ښه
 دا د زړه ښهر مي ستا دئ چه په سترگو باندي هر كله ختنه كوي ښه
 په خوله ما سره دروغ دروغ ياري وېزاري د زړه دښه كوي ښه
 هم په څو رنگه غمونه باندي كښېږدي بيا كله له دې غمجنه كوي ښه
 هم په څو رنگه عتاب كړې بيا پخپله بورجل ځاي ته مي بلنه كوي ښه
 په زمان كښ يو گلزار د وصل نهال كړې بيا پخپل لاس ئې وكنېنه كوي ښه
 وصل هجر ډ دا دواړه پخپل لاس دئ چه ماڼه له خپل مينه كوي ښه
 د خوشحال په زړه ډ كښېښول داغونه
 پرې د مالگو د وروڼه كوي ښه

خوله مي غوښته له نگاري را ئې نكړه د رقيب په خوله شوه آري را ئې نكړه
 ما وې درومم ستا له وره دعا راكړه په فرياد او په چيغاري را ئې نكړه
 صبورې له جفا كاره ياره غواړم را ئې وكړې ځني چاري را ئې نكړه
 په يوه جلوه له ورايه رغېدې نور دا ځما سترگي بيماري را ئې نكړه
 د يوې غمزې په طمعه ورته گوره عمر تېر شو پدا لاري را ئې نكړه
 په اميد وم چه يوه پياله به را كا هغه مستي شراب خواري را ئې نكړه

^۱ شار يعنى سست او كاهل.

^۲ درومى.

^۳ دا بدله په نورو نسخو كښ نسته، له يوې قلمې څخه را نقل سوه.

وې در به کرم بوسه د خوړو شونډو را نېژدې نېژدې شوه باري را ئې نگره
 گلدسته ئې چه له باغه وه ويلې که ئې ورکړه وريباري را ئې نکره
 هسي نه چه ئې د زړه دلاسا زنده دلاسا لري تيارې را ئې نکره
 زه خوشحال د يوه کنبلي په طلب وم
 دا فلك لري بسياري را ئې نگره

خاتمه که د سري په خيريت ده تر صحت ئې چار بهتره د زحمت ده
 په زحمت کښ ئې نخوت له سره وزي رنخوري نافي د کبر د نخوت ده
 هر زحمت چه د سري په وجود ورشي معافي ئې د گناه په روايت ده
 په يوه تبه چه لږه په چا ورشي هغه هم د گناهونو کفارت ده
 په هر چا باندي چه ډېره تبه ورشي په صحيح چه دغه چار د مغفرت ده
 هغه کس ولي د خدای دې گمان نشته د هر چا چه صبري په مصيبت ده
 غم بنادي چه و سري وته رسيږي همگي واره له خايه په قسمت ده
 په بنادي کښي دي ئې شکر سري کاندي په غمونو کښ د صبر چار فرحت ده
 چه دا دوه چاري لري حبيب الله دئ په ويل نده دا چار په عنايت ده
 وار په وار به په خوشحال باندي ور دورمي
 هره چار چه د محنت يا د راحت ده

دا تاو تاو زلفي ښکاره کړه تر نقابه^۱ چه خار خار ئې شم له هره پېچ و تابه
 زه چه چيري تا ته سوال کړم ته ښکځل کړې نور به څه غواړم تر دا خاصه خوايه
 د سمند سمونه سره په وينو درومې گوره بيا د چا مينه کړه خرابه
 تا به هسي بې صرفه قتلونه نه کړل که د وېره شوې له خونه له عذابه
 لکه څوک چه له تېرو تورو وېرېږي هسي ډار کوم زه هم ستا له عتابه
 چه د کنبلي زيبا مخ نظير د غواړم په نور څه مي نظر نشي بې افتابه
 که فتنې او خرڅينې د کنبليو دود دي نه چه هسي هونېره ډېري بې حسابه
 زه خوشحال که له تا خواست کړم مستحق یم
 خوله زکوة راکړه د حسن له نصابه

دا حما زرگی پخپل زرگوټ۲ نسه^۳ چه دي زړه دئ حما زړه هم هسي کسه^۴
 دا د ورکيو خوي د څه ونيو په لاس کښ چه زر زر څه ورکوي بيا ئې را نسه
 زه به هيڅکله د تا له وره وانورم که هر څو وايي چه مه راځه ناغسه

^۱ له نقاب.

^۲ زرگوټ کسه.

^۳ دا بدله په جايي ديوان کښ نسته.

^۴ هسي نس.

^۵ په لاسو.

که هر څو د شندی^۱ گل څه ښه لیده شي روځ ئې ندي چه سيالي کا له نرگسه
 چه ئې تل و غوا و غېلو^۲ ته سورې دي خدای دي واخله د بېدرډو مجالسه
 هر دم دار ئې پخپل کار کښ دئ خوښ کړي که سړی دي که پېری که کوس^۳ وغه
 چه یو هم د زړه ساتوني پکښي نسته توبه توبه د خټکو که اولسه
 زه خوشحال چه په مزریو باندي تیغ^۴ کړم
 تا ته څه رنگه گیدر شوم رترومي^۵ کسه

دلربا پسره راشه ای زیبا بشره راشه
 چه د ښهر ښایسته دئ تر هر جا بهتره راشه
 سر تر پایه واره ناز یې ځما ناز پروره راشه
 په خوږو خبرو شهده په خندا شکره راشه
 چه دي نه وینم هیڅ عیب تامی هنره راشه
 توره شپه دي توري زلفي په ښه مخ سحره راشه
 د سما قمر بوسه کړم د عنبرا قمره راشه
 د راتلو لاري دي گورم ای ځما دلبره راشه
 څه به وایم چه بې تا مرم ای په زړه خبره راشه
 چه پسو تر و تازه ځي^۶ د چندن شجره راشه

چه دي نه ویني نور روند شي
 د خوشحال بصره راشه

د یار غم به په تنها صورت زغمه دا بیدرد عالم به نه را خبرومه
 چه دا اوبښی مي غمازی د فراق دئ زه ئې ځکه په گرېوان کښ توپومه
 همیشه ئې پدا فکر در مانده یم چه د خوږ خاطر علاج په څه کومه
 ملامت ئې د عاشق د سر بگری ده دا بگری له سره چرته اچومه
 د هجران د آتش لا لمبې تازه شي څو د صبر اوبه زه پرې پوپومه^۷
 آشنائی له جدایی سره ښه ده د مرهمو قدر داغ څخه گیمه
 له طبییه خلق هیله د شفا کا زه خسته د خپل طبیب له لاسه مرمه

^۱ یوه ونه ده چه ترخه میوه لري په هندي ئې پکائن بولي.

^۲ چه هم ئې تل د غوا د غېلو نه بیور دئ.

^۳ د دې کلمې معنی نسوه را ښکاره.

^۴ تېځل یعنی د آس تند توپ.

^۵ عیناً ولیکل سوه.

^۶ یې.

^۷ په خوله او په نفس سره اوبه څاڅکي څاڅکي پاشل.

یاره ته چه جدایی جدایی وایی
زه خوشحال د دې خبري توان لرمه؟

د آسمان په حکم څه فتنه بر پاي ده
بندیوان ئې اورنگ زب لره روان کرم
پښتانه مي چه حال وويني کباب شي
لوي هلك مي نندارو لره را درومي
زه هر چا وته موسېرم ترې تېرېرم
نه يواځې په ما ظلم، ستم وشو
په هر ځاي مي په څوکی راځي فوزونه
په ولاړ کښ هاتي شمار په يوه غره دئ
زړه مي درست سوري سوري لکه غلبېل شو
گندي وي چه بازي بيا را وچار وزي
که په اور کښ د سرو زرو وښي پرېوزي
نورې واره تکیې تار په تار خپرې شوې
د خوشحال خټک تکیه په یوه خدای ده

د جهان خوښي همه د هغه کس ده
د ښه مخ له نندارې چه نظر نیسي
که سوگند راځني غواړې هم به وکرم
پېری مینې آشنایی څه په کار ندي
چه دوه ښه خواړه مین سره دلگیر کا
بې پروا بې فهمه مه راځه خوشحاله
په پالنگ مي پېره وېره د عسس ده
چه میشته ئې د محبوبې په جوس^۱
که ئې گورې هم دغه هوا د نس ده
تر اول مي پتا مینه یو په لس ده
یوه زړه لره یوه آشنایی بس ده
د غمازو وینا څه د سترگو خس ده
بې پروا بې فهمه مه راځه خوشحاله
په پالنگ مي پېره وېره د عسس ده

د چمن په لوري وخوځه له کاخه
گل چه ستا تر لاسه دراغي تازه شو
غنچه گل ستا له خولې سره سیالي کا
د ښه مخ خوښي د ښه ده لا تر گله
چه تر اور تر اوبو وزي هاله ور شي
غه خبري چه بې ستا له مخه کپړي
په بیمارو سترگو تل پهي^۲ کښېښوي شي
د خوشحال په لېمو پښه کښېږده گستاخه

^۱ محشی دې کلمې ته په قلمی نسخه کښ کوڅه او غولی لیکلی دی.

^۲ د شاه د پوزي.

^۳ پتی.

دَ ښايست په کار کښ نه لرې څوک سياله
هونږه کبر خيال چه ستا دئ د چا نه دئ
ستا په تش ليدو ځما د رنځ علاج شي
تا ويشتلې يم پخپل گزار پوهېږې
پرې د صبر پهي ږدم واره خسا^۱ کپړي
جگي جگي ماني مه کوه پخولا شه
خرخښو فتنو دی مرگ وته نېژدې کړم
راته گوته ښوروي نا خواله وايې

دَ خانی دَ توري ځاي نشته په عشق کښ
معشوقې وته مريې اوسه خوشحاله

دَ عشق بخره ازلي ده په جنگ نده
په قسمت ئې له ازله ده راوړې
خلقې ئې سره درغني ککر کړې
تل د يار د صورت نخښې پکښې گوره
دا پياله چه ما نوشلې ده پرې مست يم
د اغيار سره يو دم ناستي ښه ندئ
د گلونو په موسم کښ هغه خوار شول
لېچي څه لره غري توره وکاږي
که زه نه يم لېونی په آهو سترگو
کله کله خوار خوشحال وته نظر کړه

دَ عاشق نمځنه هيڅ عيب و ننک نده

دَ مجاز عاشقي عين حقيقت ده
تر ثرا تر ثريا که فهم وکړې
په جهان به هيڅوک نه و که عشق نه وئ
چه په مينه کښ يو زړه او يو اباڼ وئ
دا يوه وينا د زړه په غوږو واوړې
سر د درومي مال د درومي پت د نه ځي
چه يو ځله زړه د چا په مينه بند کړې
چه د نيت غلطي لري بلا به ورشي

و هغې ته زينه ښې د صورت ده
په څلور کنجه غوغا د محبت ده
د بد به د عشق قائمه تر قيامت ده
تر هر چا د هغو چار په برکت ده
چه بهتره د اورنگ تر سلطنت ده
د سړی د چاری کل خوبي په پت ده
په شلول ځني کمي د مرموت ده
تر هر څه بده بلا غلطي د نيت ده

^۱ محشي ميانه ورته کښلي دئ.

^۲ يعني د زخم پټی.

^۳ یعنی بد بوي او متعفن.

^۴ د دې کلمې معنا حل غواری.

^۵ هغه گرم دی.

چه ئې خدای ورکا و چا شکر د کاندې په جهان کنې لویه بخره د همت ده
 په تېره الماس د پاسه قدم بېني يوه څه باريکه لار د شريعت ده
 چه کڼو ته نصيحت وايې خوشحاله
 وایه څه فائده ستا د نصيحت ده

د سپېرو خاورو غوغا ده	چه پکښې غوزي هوا ده
و حباب و ته وگوره	څه د نوره تمنا ده؟
گمان نکړم چه به ستا شي	دا چه ته وايې ځما ده
چه به کاندې فنا کېږي	کانده نده نن فنا ده
د هلکو لوبي گوره!	سرشته د هر چا دا ده
ته لا طفل د اوښي يې	که دي پوره کربلا ده
دا درکاه يوه بوږی	که خندا که د ژړا ده
چه ئې يو ځله اړاند کا	دا هم لويه تماشا ده
راشه وگوره په سترگو	چه د چا وه اوس د چا ده
خو يو وهم خوب و خيال دئ	کوم ژوندون کومه دنيا ده

د نور چا نده خوشحاله

ستا د خولې وينا هم ستا ده

د شرابو مستي زر شي نيست و هسته	لا يزاله مستي نه درومي له مسته
چه مي نوم په جهان لار شو درندى	درندى کار به نه پرېږدم له دسته
که بادشاه ئې په زندان کا غم ئې نه وي	د آزادو آزادي ده له السته
نه ياري شته نه خپلوي واره غلول دي	چه خبر شوم د وگړي له بر بسته
د بنادى په اميد اوسي په غم کنې	تل په شپه پسې را درومي ورځ پيوسته
د مقصود گوهر په لوي درياب کنې پرېووت	غواصان پکښ غوټې وهي په مرسته
په ادراک له قعره نه گوري ساحل ته	هغه کب چه وېره وويني له شسته
د عاشق خاطر او خيال لکه درياب دى	چه څپه ئې کله لوړه کله پسته

د خوشحال له زړه د يار محبت نه ځي

لکه مينه د خپل بت له بت پرسته

د سبا نسيمه! راشه ^۲ و گلشن ته	د گلونو انتظار دي شگفتن ته
زاهد څه خبر له عشقه چه عشق څه دى؟	د گلونو له حاله څه وايې زغن ته
زاهدان چه په پنځه وخته سجود کا	زه دا يم په سجده پروت يم و وثن ته
د ليدو په ننداره ئې نه مېږم	که هر څو په ځير ځير گورم و ديدن ته

^۱ دا ځاى يوه بوږی.

^۲ زر راشه گلشن ته.

ته خوبا، د شفايق په زړه کښ داغ ېږدي چې په شين^۱ شين درومي و چمن ته
 قهر مهر د دورخيو په منځ وينم د جبين تخته د بښې و لوستن ته
 کله جنگ و خرحښې گرې کله مهر زه په زړه ساده حيران شم هونبره فن ته
 که د ما په مرگ د زړه دې دايم زه هم ستا جفا جوړ نزدې کړم و مردن ته
 اوس د اور را باندي بل کړه په ستنه^۲ شه چې لوگي د ننه نه وزي پيرهن ته
 که تل ستا له لاسته توره د ستم وي
 ما خوشحال قبوله^۳ کړی و گردن ته

د خوبا له بې نيازی سل اوڅه چې ځما له کاره تنبتي په فرسخه
 د ياری په کار و بار کښ فهم وکړه چې را نه شي د بدانو سينه يڅه
 ځان او زړه صبر آرام ئې له ما يووړل له ژوندونه خو هم دا څه و را څخه
 که جهان په تا بنډم ته ئې قبول کړه د مېړي په لاس خو پښه ده له ملخه
 هر چه نن د محبت په اور وريته شول ترو ئې کله پروا کېږي له دوږخه
 ډېر بندي ئې د زلفينو په کمند شول کله وي چه به دوي خلاص شي له دې پخه
 خوار خوشحال چه بکښ پرېووت وتي نشي
 څه بلا يې د شهی چاه زنځه

دواړه شوندي کړه په بيارته د ريزي وکړه خپل يار ته
 زه چه ستا و مخ ته گورم زړه مي نه کېږي گلزار ته
 گل له شرمه خولې پرېږدي چې نظر کا ستا رخسار ته
 که مي وار در باندي جوړ شي منتظر يم و خپل وار ته
 گله دا دربانده^۴ ښايي چې ځير ځير گورې و خار ته
 که وفا کا که جفا کا يار، دم مه وهه اغيار ته
 آئينې وته نظر کړه که د مينه شي گلزار ته
 زار و چا ته کړې خوشحاله
 چه د نه گوري څوک زار ته

درته چا وې چه د يار سره جفا کړه د اغيار سره وفا، مهر خندا کړه
 چه د پله خاوري د سترگو لره غواړي د هغه سره فتنې جنگ و غوغا کړه
 هغه ته يې چه له ما د محبت کړ که غه هونبره مينه ما سره نور چا کړه
 که په اور مي کښينوې په اور به کښېنم چه د ځای په سترگو کړم راته د شا کړه

^۱ تر دې کلمې لاندي محشي ناز او خيال کښلي دي.

^۲ ستنه يعنې واپس او تر شا.

^۳ ما خوشحال ده قبول کړې.

^۴ محشي زندی تر لاندي کښلي ده، مگر په بله قلمي نسخه کښ مخ ليکلي دي.

^۵ ورباندي.

د بادشاه د گدای څه و د یاری څه کرم خدای می ستا په مخ مینه پیدا کړه
 که ځما په مرگ دي زړه تیغ را واخله د قصاب غنډي می بند په بند جدا کړه
 زه خوشحال څه جیواری د سیگل نه یم
 د دنیا خونه می ستا په مخ بېدیا کړه

درسته شپه دئ په کوڅه کښ مرم له سوږه لاس می مات شه که دي نکرم روږبوږه^۳
 ته په څو بې غمه خاندې خوشحالی کړې ځما غاړه په ژړا در پسې بوږه
 ستا د خوي د زلفو کار سره یو رنگ دئ سر هوا لويي دا هوږبه سمه کوږه
 حال دي واره وار په وار راته معلوم شو تگه یاره په زړه تريخه په خوله خوږه
 ځما یار چه میخوري کا په بدل ئې ولي ما لره راځه د دردو روږه
 پکښي زړه د څوار خوشحال دئ چه خوږ نشي
 ږمي ورو ورو د شهی زلفيني نموږه

د ماره تر فهم هیڅ نده غنمینه ولي وږي ته حلوا ده اوربشینه
 په تونگو باندي اطلس لکه شری وئ په نادار باندي سړیه ده ورېښمینه
 و مجنون ته د لیلی خبري وایه نه له علمه، له مذهبه، نه له دینه
 هغه خدای چه د هجران غمونه را کړه که د وصل بنادي را کا توان لرینه
 خدایه کله به دیدن د آشنا را کړې چه به زه پرې ماتوم د زرگي مینه
 یو ځل بیا په حیات ولیدی په سترگو بیا له پسه لکه مردن وئ هم دي وینه
 نمر په کوم لوري پرېوزي چرته خبري
 په خوشحال باندي یوه شوه توره سپینه

د گلونو قدر چا زده یا بلبلې یا بورا زده
 په جهان کښ به یو یو وئ چه هنر ئې د کیمیا زده
 چه وفا ور ځني غواړې بې وفا کله وفا زده
 که جهان در خبر ندئ ما په تا زده تا پما زده
 ته بنادي کړه زه به غم کرم تا خندا زده ما ژړا زده
 رنگ د ښه دي خوي دي بد دئ
 زه خوشحال یم ما رشتیا زده

^۱ د دې مسرې معنی حل غواړي.

^۲ د دې مسرې معنی حل غواړی. په بله نسخه کښ دا بیت په دې ډول دی:
 خوشحال نه د یوالیا نه قمار باز دی د دنیا خونه ئې بیا تالا تالا کړه

^۳ که ونکرم روږ پطرم پی دي بدله کښ د سوږ، روږ، پوږ، روږ، نموږ، معناوي تحقیق غواړي.

^۴ چه خوږ نشي.

^۵ محشي ورته کښلي دي: یعنی رمنځوه.

د صبا باده گذر په چمن بیا کړه په چمن کښ رنگارنگ گلونه وا کړه
 زه د توان د خرڅنیو لرلی نشم^۱ که د زړه ځما په مرگ دای ادا کړه
 بې نیاز څه خبر له نازه چه ناز څه دای ستا د سترگو بلا واخلم ناز پما کړه
 زه له خپله بخته چا وته فریاد کړم چه پرون ئې راته مخ و نن ئې شا کړه
 خوله مي پکه شوه په شهدو په شکرو چه سحر مي ستا د لام و بې ثنا کړه
 عاشقي که سرا سر واړه بلا ده ما په ځان د زړه قبوله دا بلا کړه

زه خوشحال کم زوري نه يم چه به پار کړم

په ښکاره نارې وهم چه خوله ئې را کړه

د دانا په ځان بلا شوه خپله پوه چه هر گز ئې خالي نه وي له اندوه
 چه فلک و چا ته عیش و عشرت ورکا هونبره ډېر ورباندې کښېږدې څو ستوه
 کله ونه د خزان په وخت لغره کله بیا خوبي د پانیو پرې انبوه
 په ناحق ئې په میدان په سمه غواړې چه د غرونو غرڅه نه گرزي بې کوه
 چه مي وليدې څو خولې هونبره خبري را څرگند شول واړه دو اويا گروه

پخپل زوي او ورور باور نشته خوشحاله

غافل مشه دا جهان له مکره دروه

درسته شپه د په کوڅه کښ مرم له سوږه لاس مي مات شه که د نکړم روږه بوږه
 ته په څو بې غمه خاندې خوشحالي کړې ځما غاړه په ژړا در پسې بوږه
 هم مي بې حسابه پوري کړه په سترگو د رنجور غندي مي بيا له سترگو توږه
 ستا د خوي د زلفو کار سره يو رنگ دای سر هوا لويي دا هونبره سمه کوږه
 حال دي واړه وار په وار راته معلوم شو ټکه ياره په زړه تريخه په خوله خوږه
 ځما يار چه ميخوري کا په بدل ئې ولي ما لره راځه د دردو روږه

پکښي زړه د خوشحال دي چه خوږ نشي

ډمي ورو ورو د شهی زلفيني نموږه

د ناکس له آشنایی توبه توبه د شونتۍ^۲ له روڼایی توبه توبه
 چه پردې ئې په الماس جراحان پرېکا له دې هسي بېنایی توبه توبه
 چه و لور ئې په زرگونو جن بدرنگه له دې هسي کتخدایی^۳ توبه توبه
 چه په جهل و حماقت دانا ځان بولي د احمق له دانایی توبه توبه

^۱ د خرڅنیو لرم چه کړې ئې.

^۲ ل او ب: لب.

^۳ يوراز لرگی دی، چه د څراغ پر ځای ئې د روڼا دپاره لگوی عموماً د لرگو څراغ ته هم شونتۍ وایی.

^۴ که خدایی.

دَ سَفله دِي دَ سيفه دِي واره توکي له خودی خودستایی توبه توبه
 که هزار رنگه شیخی، زهد، تقوا کا دَ جاهل له پارسایی توبه توبه
 چه عمل ورسره نشته تش ویل کا
 دَ خوشحال له گویایی توبه توبه

درخو^۱ خود په آدم خان باندې شیدا وه تر دا منځ دَ میروګي ژبه بلا وه
 چه په منځ کښ دلال نه وئ وصال نه وئ په مجنون باندې مینه که لیللا وه
 پخپل یار پسې ژړا ننه په زړه کښ دَ عالم سره په زور حما خندا وه
 چه غوتی ئې شگفته کړه په چمن کښ که دَ زده دا چاره واره دَ صبا وه
 چه ئې گل دَ بهار ستا و مخ ته ونیو ستا دَ مخ خوبی تر گلو لا زیبا وه
 هونبره رنځ محنت آفت خني پیدا شو خو حما دَ خوار خاطر مینه په تا وه
 دا نن شپه چه په ما تېره شوه بې یاره ته به وایې په دوږخ کښ می ماوا وه
 نن خپل بخت را سره درسته مخامخ کړه چه پرون راته یگلخته شا په شا وه
 ما وې زه یم چه پیاله لرم په لاس کښ ولي دا پیاله په لاس کښ دَ هر چا وه
 بس چه بیا ئې ستا جمال په نظر کښیوت
 دَ خوشحال خټک دَ زړه ځله همدا وه

دَ یوه بادشاه په حکم شوم اگاه امر نهی می قبول دِي دَ بادشاه
 یا مهدی یې یا عیسی چه را ښکاره شوې په جهان دي غلغله وشوه ناگاه
 دَ مهدی او دَ عیسی دَ وړاندې څه دئ هم دَ جال هم دَ دجال واره سپاه
 خیر آباد لره دَ را یشي لښکره چه احوال دَ غلیمانو شي تباه
 چه خیبر لره ما بولې قضا کېږي ډېر کارونه په دا ملک دَ خیر خواه
 دریا خان درويزه واره په حضور دي گویا زه هم په حضور یم دَ درگاه
 خواه ناخواه که امر دا دئ چه را درومه دا بنده به در روان شي خواه نا خواه
 دارنده دَ عریضې حما دَ لوريه
 زباني خبري هم لري همراه!

د سېي غل د دروغجن په خوله کښ تل کړه په رشتیا خبرو خوله دَ سړي کښل کړه
 هر عمل چه سړی کا مصرم به نشي درته چا وې چه لوګي مکره اوربل کړه
 گه پوهېږې چه دَ بل جهان حساب شته ته پدا جهان نظر پخپل عمل کړه
 ستا د خولې چینه حنظل ده هم عسل ده و هر چا ته تویونه دَ عسل کړه
 چه دَ دین دنیا کارونه درته پېښ شي دَ دنیا تر کاره کار دَ دین اول کړه
 چه دَ مښکو دَ نافې شمیم را خپور شي را څرګندي توري زلفي تور وربل کړه
 ساقی وخت دَ نو بهار دئ شراب راوړه دَ شرابو سره نقل دَ خولې مل کړه

^۱ درخو او آدم خان په پښتنو یوسف زو کښ دوه مینان وه چه په عصر کښ د مغولي اکبر پاچا تېر سوی دی، میروېږی ریبیار و.

نن خلل دَنې اومې مکره زاهده چه موسم د بهار تېر شي بيا خلل کره
 چه يو دم د عشق له اوره خالي نه وي خدايه څه د د عاشق ټټر منقل کره
 ستا د مخ په دور زه جهانگیر شاه يم راته کنېښنه کرشمې د نور محل کره
 ستا دا توري سترگي خو توري بلا دي درته چا وي چه نې توري په کجل کره
 که هزار ځله شيخي کوي خوشحاله
 چه ښه کنېلي در نيژدې نور نې کنېل کره

د ښايست سره سل نوري چاري بويه چه عاشق په ځان مين کاندې مهرويه
 تل د مېنکو بوي روان په بستر نه وي درېغه درېغه د مهرويو گفتگويه
 عاشق يو لکه لېوه په شمال پائي بل په غتي سترگو خوب کا لکه سويه
 په سبا پسې نې مرم نه سبا کېږي د هجران شپه نې پما سوه تر کال لويه
 ځما دواړه سترگي جوي ته سېر قد يې سيرونه جدا ښه نده له جويه
 اوس د جونو هوس مه کوه خوشحاله
 پښتنې جونه ترهېږي له دوه مويه

د ليلې دا مخ څو ډېره زيبايي ده د مجنون ور پسې هونېره رسوايي ده
 که مي سل هنره کرل تر سره نشول يوه څرنګه نابوده آشنايي ده
 چه د سترگو نې تقوا سره مېرځي ده په ناحقه مي نېولې پارسايي ده
 چه نې سيوره په ما وه لکه بادشاه وم ستا د تورو زلفو سيوره همائي ده
 په وار وار را څخه يووړل عاشقيه که هر څو را څخه پوهه دانايي ده
 چه نه مهر نه تپاک نه پکښ شناخت شته تر دا هسې وصل به جدائي ده
 د خپل يار په مخ اوس ندي مين شوي
 د خوشحال په زړه کېن دا مينه ځايي ده

د دنيا د سود دپاره کون او کوره څه خو شرم مروت وته وګوره
 په درست عمر هغه ځاي ورپسې غواړي چه د پرېوزي له پلوه چرته توره
 په زرګي باندي د توره سوي داغ شي چه د توره يا پيسه وزي له کوره
 د لوي غره ګنډي پتا باندي پريوزي چه د کوره د ډويي وزي نان کوره
 د دنيا مينه پتا باندي درياب شوه ته پدا درياب کېن پوب لاري هر گوره
 که پدا درياب کېن هر څو لا نبوزن يې عاقبت به پکښي بيا پرېوزي له زوره
 که هر څو پخپل حرص کړي دنيا ټوله دا به واره د اجل سيلی کا خپوره
 گورستان لره به هسي شان مفلس ځي لکه وزووي اول له خپلي موره
 چه نې خونېه عقیده د قلندر شوه
 خدای به نکا د خوشحال عقیده نوره

د دلبرو په ستاينه ما پخه کره خپله ينه
 ناترسي د ديو گوره چه په حال نکا پوښتنه

زه به ولي هسي خوار وم که د حال وي گوږونه
 تل ئې خيال د تورو زلفو شندي کا په زړه دننه
 چه جمال ئې را په ياد شي لاله گل ته کرم کتنه
 د زړه سود د ده د قد کرم په شمشاد په سپرونه
 نه سلام شته نه پيغام شته نه ئې پيک شته نه ئې ژمنه
 په ارمان ئې ورځ و شپه مرم يوه نه لرم نيازمنه
 سپينه ږيره نده غم ده ږيره مه کړه لټونه
 چه نه زر وي نه ځواني وي عاشقي ده دروغونه
 پدا هونږه ږيره مينه يوه نه لرم مينه

چه خوشحال نده موندلې

دغه دې دغه غوښتنه

د جهان په مخ به ږير وي بڼه مخونه ولي زړه مي ستا و مخ ته وکړ خونه
 کله کله مي له حاله خبر واخله که د چپرې اندېښنه کېږي له خونه
 د فراق په شپه سور کټ په ما سور اوږ شي يو زمان مي باندې نه لگي اړخونه
 په بڼو مي زړه و سترگو ته را گاږي لکه مست لره کباب ځي په سيخونه
 نو بهار ئې په راتللو شگفته شي د لاله تر گلو بڼه لري بارخونه
 څو غمزې بڼېوې فتنې جلوي مانې کړې هونږه کېږي په خوارانو شواخونه
 که دا سرې شونډي د لعل غاښ د گوهر دئ شرارې دي ستا په غاښو کېږي ميخونه
 توري زلفي د په لېچو باندې زانگي بناماران دي د چنډيو په بڼاخونه

چه ئې يو زمان له سترگو جدا کېږي

د خوشحال په مخ د اوښو ځي ورخونه

د جهان په مخ به نه وي هسي تا غندي دلبره پريرويه، عنبر بويه، سنبل مويه، سمنبره
 گلزاره زلفي ماره شهسواره خوش رفتار باده نوشه ميفروشه قصب پوشه مو کمره
 دلنوازه سر فرازه عشوه سازه لعبت بازه خود پسنده سر بلنده شکر خنده لب شکره
 طربناکه گرېوان چاکه تل بېباکه تش تپاکه خود آرايه خود نمايه خود ستايه خوش هنره

غزلخوانه خوش الحانه در دندان لب خندان

عنبر خاله پر خياله تل خوشحاله د زړه غوره

دا بڼه گل چه ئې کمي د جمال نشته د وفا ئې حيف دا دئ چه حال نشته
 که وفا بقا ئې هم وي څه به بڼه و د بڼايست ئې پدا دور څوک سيال نشته
 عالم زړه په هيڅ خورسند کا چه وصال وي د هر چا بخره هجران دئ وصال نشته
 چه ئې وصف د جمال کاندي تر سره هر چا زده د واصفانو مجال نشته
 منو نه منو نه ظلم جور پکښي پروت دئ د ناترس خاطر ئې مهر مثقال نشته
 د غمزې په تيغ عالم وژنی غم نکا ته به وايي چه ثواب دئ وبال نشته

لکه پک په بنو گلونو په هر کال و د دې باغ هغه گلونه سر کال نشته
راته څه وايي چه يار پتا مين دئ مختصر به درته وایم څه حال نشته

ما خوشحال وټه په زوره نارې وکړې
چا و ما ته ځواب راکړ خوشحال نشته

دا غلیم سره به نکا مکر دروه مگر پېر تر بلا تېر په عقل پوه
بد خوئی به د خپلوانو سره څوک کا چه پخپله پخپل ځان پسندی اندوه
ما چه ولیدل اتلس زره قومه د خپل ذات سره الفت کا هر گروه
د محنت په وخت یو مل را سره نشته د راحت په وخت زرگونه وو انبوه
په خونیه کنډ زاره لکه زلمي شي ځوان زلمی تر زاره لا کاندې ستوه
د گزار په ځای اوس نه وینم هوسیه په ځوانی مې له کبلي لیده په کروه

غر به هم لکه وېښته هسې نری کا

که غمونه د خوشحال کنېږدي په کوه

دم به نه وهې له خپله زور زره که دي و ویني یار وار وې کور کره
چه وټا وټه نیژدي شي هغه تور شي په ستنه راځني گرزه تور تره
یو یو هور دي چه شاهین ځني آلوزي مشگیرک لکر مکر له هوره هره
د صبا په یاد نشاط وي د گلونو که جنبش کا د بلبل له شور و شره
پېښکېني غواړي د اوښیو مرغلي دا گوهر په دواړو سترگو ووده وره

د خوشحال شعر حلوا دئ د شکرو

ستا په دا حلوا څه کار غل خوره خره

دواړه زلفي ئې پرېشاني په خوشانه په جبین خورې ورې په لب خندانه
له مستی ئې سر تور گرېوان شلېدلي صراحي په لاس نیولې غزلخوانه
په خمار ئې سترگي سرې و بله اوبنتي نیمي شپې را باندي راغله ناگهانه
سپینه خوله ئې ځما غوړ وټه نېژدې کره په نرمي ئې دا وینا کره را بیانه
زه خورې زلفیني ستا په پالنگ راغلم ته تر اوسه لا اوده یې ځما ځانه
هر عاشق لره چه هسي شاه ور درومي نور ئې کومه آرزو وي له جهانه
څو پیالې ئې پیاپی و ما نه راکړې د توبې پرده ئې واخیسته له میانه
چه له هسي رنگه حاله خبر نشوې شېخه ځکه ځما چار ده په تا گرانه
عشق راغلي د توبې په ماتول دي هیڅ بدی را باندي مه وایه نادانه

که خوشحال غنډي د یار باده پرست وي

^۱ که ئې ووينې.

^۲ محشي ځاله ورته ليکلي ده.

^۳ يعني اوروه.

تا به هم کړه د توبې خونه ویرانه

ذري ته چه هسي برېښي منوره
وايي لار د ختو نشته و اسمان ته
د عشق شور که د عاشق د زړه قضا دي
هم د خلقو ملامت هم ستا ناسازي
راز ئې ولي ښکاروه ښه چه په دار شو
وير مي دا دئ چه له کښلو به جدا شم
زه به غوړ د ناصحانو په پند نه کړم
وايي ومړه چه دي زه له غمه خلاص شم
د خوشحال ژړا په دا ده نور څه نه ده
چه په مهر ورته نه خاندې دلبره

راشه که ئې اروې دا خبره ده نادره:
مړم چه جدا کېږي ته مي روح يې که پوهېږي
بخت مي مړور شي چه په نورو د نظر شي
هر حسن د پېر دئ د ليلا تر حسن تېر دئ
پېري دي نگاري هوسى سترگي پري واري
شونډي د ياقوت دي غاښ دي د زړونو قوت دئ
لام و بې ئې ځېښه چه ښه کښلې شي در پېښه
پېر د ملك شاهان دي چه د کښليو غلامان دي
تل له پېره خياله څو پېښې کړې له خوشحاله

هم روغه، هم جنگ کړې، مهر جنه هم قاهره

راته نيسي جانانه، د شرابو پيمانه
معني په چغانه، راشه بيا کښېږده لېندى
کور دى دا که بتخانه، بکښي ټولي جونه ناستي
پاس په سر د آشيانه، تور کارگه قمر تر لاندي
گوره جوړ دام ودانه، زلف و خال د هغې مستي
په گيسو کښېږده شانه، چه د مښکو بوي لا پېر شي
عشق مجنون کا فرزانه، شک گمان نشته پدا کښ
ته عاقل زه ديوانه، څه مو روخ د ملگريه^۱

دا غزل دئ رندانه ما خوشحال خټک ويلي

ما خوشحال خټک ويلي، دا غزل دئ رندانه

^۱ ته عاقل زه ديوانه څه مهرخ د ملگريه.

رنگينه کالي اغوستي را ښکاره شه ناگهانه
 خداي د تا له وږيو سترگو نه وژغوري دلربايه
 هغه دم چه تور گيسو پخپل صورت باندې خپاره کړې
 ځان و زړه مي هم چاپېر ور سره درومي اي نگاري
 دين و زړه صبر و آرام را حئي ولاړل اوس پوهېږم
 د ياري د آشنايي دودونه هېڅ له تا پټ ندي^۱
 ولي څو کرم په خوشحال باندي خاوند کړلې نادانه

زړه مي بيا واله مجنون شه ښه چه شه
 هغه غم چه په مثقال په شيرشاهي و
 بې د يار د مخ له خياله بل فکرت مي
 د وصال په وخت مي قد لکه الف و
 لکه قدر د وصال را څخه نه و
 په هوا په اشتياق ئې د سرو شونډو
 زړه هر گور په غيرو چارو مبتلا و
 زه ئې درست له هره حاله نه خبر کړم
 هيڅ مکتب له يوه فيضه خالي ندي
 عاشقان په عشق کښ هر کله زبون وي
 چه ئې توره د غمزې راته په لاس کړه
 چه ئې پښه د دلبرې په رکاب کړه
 د خوشحال زړه ئې شگون شه ښه چه شه

زړه را پسې سر شو راته وايي چه وږېره
 تش شه له خروشه، څو په تا کېږي له جوشه
 ظلم جور ستا دي چه په نر ناحق پما دي
 سوى لوغړن يم، تل په آه و په شيون يم
 اوس خو بې پروا بې که زه و مرم بيا به وايي
 څه وایم چه څه کړې، سراسر واره ښه نکړې
 تل دي تېرېده دي ښه له هر چا سره ښه دي
 کبر لوني مکړه چه دعا گتې هغه کړه
 رېږدي غاړي غرونه د خوشحال په فريادونه
 واروه واروه واروه راشه څه خو وکړوهېره

زړه می یووړ۲ یو خورد ساله
 په دوو زلفو عنبر پاشه
 ښایسته پري مثال
 دواړه ورځيې ئې هلاله

^۱ دودونه پټ ندي له تانه.

^۲ زړه مي یووي خورد سال.

توري سترگي ئې تور زاغ دئ را پيدا دَ باز له خاله
 گلغذار ئې لاله گل دئ غابن ئې دُر شونډی ئې لاله
 تر بڼه قد و تر قامت ئې سبر هم بې اعتداله
 تر ويل ئې نه رسپړي دلربا شيرين مقاله
 تر يانه پوری پوچی دَ خطا دَ ملک غزاله
 دَ خوشحال معشوقه دا ده
 خوله ئې ميم زلفي ئې داله

زه يو يار غوارم زيبا بڼه سر تر پايه دلربا بڼه
 ښايسته په شپږ جهته هر اندام جدا جدا بڼه
 خو دَ ښهر ښايسته دي دئ په حسن تر هر چا بڼه
 تن ئې بڼه دَ گل تر پانيو تامي قدر و بالا بڼه
 دواړه زلفي عنبر پاشي گلغذار تر لاله لا بڼه
 توري سترگي توري ورځي تور بانه اوږده والا بڼه
 تنگه خوله حقه دَ لعلو غابن ئې دُر قيمت بها بڼه
 گڼينه ئې سر دَ ژبي دواړه لب ئې تر حلوا بڼه
 گلرېزي کا په خبرو تر شکرو په خدا بڼه
 څره نيازو څره ناز وئ په جفا بڼه په وفا بڼه
 که مي وژنې تبغ را واخلي دَ ده تبغ لگي په ما بڼه
 که هوا ده دَ بڼه مخ ده نشته بڼه تر دا هوا بڼه
 هر چه دا هوا ئې نه وئ هغه ندئ په دنيا بڼه

دا غزل چه خوشحال ووې

څوک به ووائي تر دا بڼه

زمانه راته په څو پرته په څو وه زه ئې واخيستم خوني مزي درو وه
 وداني ئې په ډېر غم په ځگرخون وه ویراني ئې راشه گوره په څه دو وه
 دَ بېدردو ياري ما غنم گڼله چه مي وليدله سر تر پايه جو وه
 تندر تل په مناره باندي پرېوزي دَ خسوف بلا دَ مياشتي په پرتو وه
 حق نا حق ئې وچ لاندې وبله کښېښول ظالمي دَ اورنگزيب پرې دَ لو وه
 هغه تور هندو بچه به چرته غوارم چه ځما دَ زړه متاع باندي گرو وه

دَ زړه نوي بڼه ياران وُ خداي جدا کړه

دَ خوشحال دَ زړه دمه په هغه نو وه

زه خبر ور ځني نشوم بهار تېر شه دَ گلونو لون واره په بل پېر شه
 حيف دا چه دَ گلونو عمر لږ دئ په جهان کښ دَ اغزيو عمر ډېر شه

دَ بهار بلبلي نه راځي په سيل^۱ مگر زړه ئې د بهار له سيله سپر شه
 هغه گل چه د حمل و په جوزا کښ ځاي ئې پاسه په سوات يا په بونېر شه
 خوږ ژوندون جدا له ښه شيرينه ياره په ما خوار باندي يا زهر يا گنډهېر شه
 هونېره غم د بېلتانه لري په زړه کښ
 د خوشحال له دله گڼت د بهار هېر شه

زه هم چېرې فرزانه يم فرزانه يم لا تر اوسه تل بيخوده ديوانه وم، ديوانه يم لا تر اوسه
 جدايي نشته وصال دئ ځني^۲ بعد هم خيال دئ له هغه چه^۳ همخانه وم، همخانه يم لا تر اوسه
 چه راغلي په جهان يم خبر شوي پخپل ځان يم د رازونو خزانه وم، خزانه يم لا تر اوسه
 په عالم ځما خبري، خلق کا په نيژدې ليري په وگړي افسانه وم، افسانه يم لا تر اوسه
 چه د مخ پلو ئې واشو، يو مشال و چه نما شو هغه دم پرې پروانه وم، پروانه يم لا تر اوسه
 ناوکی ئې د مژگان دي چه بلا د ما د ځان دي ورته عمر نښانه وم، نښانه يم لا تر اوسه
 چه ئې ځان سره آشنا کړم له هر چا ئې شا په شا کړم له عالمه بېگانه وم، بېگانه يم لا تر اوسه
 هغه بحر چه محيط دئ په افراط او په تفريط دئ دغه بحر در دانه وم، در دانه يم لا تر اوسه
 هغه شان له خپله ياره بې وکيله بې ريياريه
 زه خوشحال چه يگانه وم، يگانه يم لا تر اوسه

ساقيا آتش مزاجه له صفا مينا زجاجه
 د شرابو پياله راکړه د همه زحمت علاجه
 نه يوه پياله د ميو نه د درست جهان خراجه
 زه او مي اي محتسبه که مي خونه سي تاراجه
 ور گدا د ميخانې شه که شاهي غواړې له تاجه
 د رندانو بازار تود وي د شرابو له رواجه
 صومعې ته تله له ديره ياره کار دي بې منهاجه
 د ساقی پياله را واخله بکښ ډېر دي ابتهاجه
 ساقی هر کله د وينم مه جبينه، مخ سراجه
 د بلورو پياله پکه
 د خوشحال ده احتياجه

ستا په داغ راغلم له موره خداي مي مکره د غمه^۴ نوره
 کم خدمت يم په خدمت کښ ځان لازم وينم هر گوره
 که زه هر څو کم خدمت يم ته خپل شرم وته گوره

^۱ د بهار په سيل نه راځي بلبلي.

^۲ ځني بعد و هم خيال دئ.

^۳ چا.

^۴ تغمه.

خانه زاد بندي کمين يم هم بي توانه هم بي زوره
توان او زور مي واره ته يې بي تا نه پېرم په توره
بد غليم راته په خو دي له غليمه مي وژغوره
ته شفيع د قيامت يې
خوشحال وساته له اوره

ستا د زړه سختي مي سر تر پايه وليدله سنگ به سينه وور کړي ستا له هسي سنگه دله
څه خورا ښکاره شوه په خپل د سترگو ولاړه ما وي د اسمان برېښنا وه نه مي بېژندله
نوره دنيا نشته چه څه وه را څخه خلقه! وار په وار مي واره په دلبرو وښندله
ناز که کرشمې دي که غمزې فتنې جلوي دي اوس مي په دا کار کښ سره درست وپسندله
گل چه شگفته شي عنديلب باندي نارې کا نشته يوه کښلې چه پرې وېولم بدله
ياد مي هغه وخت دي چه په شپه به سره ناست وو شمعي به ژړا کړه، صراحي به خندېدله
اور چه په ځان بل کړي پخپل ځان باندي لگيږي اوس مي دا خبره په زړه ښه ولگېدله
تل گونه وهلې، هر زمان ساره آهونه ما چه عاشقي کړه خود په ما به دا کېدله
سرې لمبې ئې بلي د خوشحال خټک په زړه کړې
سرې ختي اغوستي په دا لاري تېرېدله

ستا په سترگو کښ فتنې کاندي خوابونه توري زلفي دي هم ډېر لري تابونه
که ته زر حجا به ونيسي په مخ کښ را ښکاره وي ستا جمال تر حجابونه
د جنت حوري که وگوري ستا مخ ته نور به واچوي له شرمه نقابونه
که شعلې د را ښکاره شي له جماله لور په لور به سر څرگند کا آفتانونه
زه چه ستا د بېلتانه په لمبو وسوم نور مي څه دي د دوږخ په عذابونه
ستا د خيال مېلمه مي ناست دي په کوگل کښ تل مي خورې د زړه د غوښو کبابونه
تا وي ما وټا ته ډېر ځله خوله درکړه د ياري په کار کښ هم شي حسابونه
زه وټا ته دعا کړم ته ښکځل کړې هم لتا ښايي دا هسي خوابونه
ته چه حال د خپل عاشق غواړې په شرح
بويه دا چه خوشحال وکښي کتابونه

ستا د راغلو منت ډېر لرم نسيمه چه گلونه غوړوي حما په سيمه
و صبا وټه ئې هيڅ بېخايه نه دي چه خبر شوم د گلونوله تسليمه
د بلبلو بي خودي بي خايه نده چه مستېږي د گلونو له شميمه
بیم د هجر د چا سره جار وزي هيڅ عاشق به خالي نه وي له دې بيمه
گل بلبل سره ښه وصل لري درېغه که دا چار همېشه وي مستقيمه
کله وصل د خپل يار کله هجران وي سربسته د عاشقي ده دا قديمه
د بهار په وخت چه کښت د گلزار نکا هغه څوک به اندېښنه لري سقيمه

^۱ په چاپي نسخه کښ څو ليکلي دي، په بله نسخه کښ پخو دي چه معني ئې حل طلبه ده.

^۲ ولولم.

په بلبلو د گل بوي لکه وصال دئ که ئې رنگ په سترگو ويني نديمه
هر ورق ئې معرفت د گردگار دئ و هر گل وته کاته وکره حکيمه
کله هر لوري ته گل د بهار گورې کله نه وينې يو گل پخپله سيمه
يو مې يار دوهم گلزار ساز و ساقي شته نن مي کومه اندېښنه له غين و ميمه^۱
د گلزار په اشتياق دئ په خزان کښ
په خوشحال باندي کرم وکره کریمه

سترگی د مستان دې حُما زړه ښيښه مهينه
سپين سبا د گوره د تبکي په شفق بند کړ
کنبلي دي که گورې چه مخ پت کله څرگند کا
واره به سبب د بد اصلائو د هنر وئ
مست په بهار راغلې په سرود د گوتي کنښنوي
چرته لوښدلې نوم د خپور په جهان نه و
تل جام دئ د شرابو ستا په لاس توبه په شونډو
حيات لايزال به د حاصل شي که باور کړې
د عشق د محبت د ناوي مهر ماسوا دئ
هر څو ئې که پټه، په ټټر کښ وي ساتلې
کله منت اخلي د يوې گپې دپاره
زاني بتي گوره چه په هر لوري غوغا کا
هر چه دانايان دي په امان امان تېرېږي
نوم به د هر گز په ژبه وانخلي په عمر:

دا ياري دوستي چه ستا خوشحال ته شوه مېينه

سپينه پيره د مردانو کد خدايي ده
د سړی چه غاښ په ځاي وئ پېره سپينه
د خضاب ځواني د چا ده د احمق ده
زور سړی د زوروالي اندوه نکا
زاره مرد لره لیده د دلبر څه دئ
شيخ به کله عاشقي له لاسه پرېښوه
که خوشحال له عمر ولاړ تر اویا تېر شو
توری پیری سره وصله ناداني ده
شيخ به ولي ننداره د کنبلو نکا
د غاښونو پړیوتنه رسوايي ده
پدا هيڅ زوروالي ندئ برنایی ده
تر دا کله پېره ښه په ښه نايي ده
که په ځاي ئې د چشمانو بينايي ده
په معنی د خوړو زړونو موميایي ده
لاس و دست ئې نه رسېږي پارسايي ده
لا په زړه کښ ئې د کنبلو آشنایي ده
سپینی پېري سره وصله دانائي ده
چه د ده د زړه د خوړو موميائي ده

^۱ غين و ميم يعني غم.

^۲ محشی ورته کنبلی دی یعنی ستا له شين خاله.

^۳ یعنی د زړه سترگی.

^۴ د زړه د محبت.

زور خوشحال چه د دلبرو دیدن غواري
د دلبرو په وصال کښ روڼاي ده

سر د سره بيا جنون را باندي زور شه
که هر څو پندار کوي پروا پرې نکړم
د ساقی د میو هسي شان اثر دی
حریفانو په هاي هاي باندي نارې کرې
هو دا کار د ازمینت ندی نور څه دی
که گدای له لوږي مرئ علاج ئې نشته
په خاطر باندي مي ډېر داغونه جوړ وه
خوب خندا د له خاطره فراموش کا

يا د ميني لېونی شوم خوي مي نور شه
دا هنر مي و عالم و ته پېغور شه
په خمار کښ مي دستار له سره خپور شه
چه ساقی د میو داد کر جام نسکور شه
چه ځما بلا ځما د سترگو تور شه
چه د دور د خواجه روزگار په پور شه
ولي ستا له لاسه داغ باندي انځور شه
د هغو چه د ویشتلې په چم کور شه

هر کالی چه د رضا پکښي مونده شي
د خوشحال خاطر مي ښهر د لاهور شه

ښایسته نه دی بلا دی آشنایی ئې ده له غمه ۲
زه نارې وهم عالمه، عشق یو یم دی په موجهه.
الحذر له هسي یمه، چه عالم پکښي فنا دي
دا دریاب روغ دی له دمه چه ساحل ئې لیده نشي
ډېر غرقاب دی تر قلزمه، نه زیارتېږی نه کمپړي
تر ابد تر قدمه، چه شنا کا پدا یم کښ
چه دعوي لرې محکمه، هغه دُر ورپسې غواري
چه بها لرې اعظمه، هغه دُر ئې ښه جمال دي
چه خوبی ده باندي تمه، په جمال ئې زلفي مار دي
خبر دار ئې یم له سمه، په څو قسم تور ماران دي

آشنایی ئې ده له غمه زه نارې وهم عالمه
عشق یو یم دی په موجهه. الحذر له هسي یمه
چه عالم پکښي فنا دی، دا دریاب روغ دی له دمه
چه ساحل ئې لیده نشي ډېر غرقاب دی تر قلزمه
نه زیارتېږي نه کمپړي، تر ابد تر قدمه
چه شنا کا پدا یم کښ، چه دعوي لرې محکمه
هغه دُر ورپسې غواري، چه بهار لرې اعظمه
هغه دُر ئې ښه جمال دي، چه خوبی ده باندي تمه
په جمال ئې زلفي مار دي، خبر دار ئې یم له سمه
په څو قسم تورماران دي، څوک ددې څوک بې دمه

څوک د دم دي څوک بې دمه، هغه مار خوشحال خوړلي

هغه مار خوشحال خوړلي، چه ژوندی دی تر دې دمه

ښځه بویه هوسناکه، خنده رویه، مهرجنه
د صحبت په رموز پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه
په وصال د یار خوشحاله، یار ئې خوښ له قیل و قاله
له ښکانونو همنشین له بدانو په زړه خوړینه
د مېلمه پکار حاضره، په پخوالی بهادره
پاکیزه ئې د کور صحن، نه په غولي کښ نور لحن

پاکیزه په زیست روزگار کښ په ښه بوي باندي مینه
کم خوراکه خوش پوشاکه، همیشه ناسته دننه
چه له یاره نه جدا شي، هم غمجنه هم خیرنه
له موروالي ئې توبه کا که ئې مور وئ دروغجنه
حق د چاري په ځاي راوړي، په رنځور باندي پوښتنه
پر ستاري ترې خوشنودي، ښه د هر چا په ساتنه ۳

۱ برنایی.

۲ په دې بدله کښ صنعت د ردالعجز علی الصدر مراعات سوي دی.

۳ ستنه.

که دا هسي څوک پيدا شي د خوشحال په لاسو راشي
هيڅ تقصير به ئې ونکا د ياري په پالنه

قربان دي تر نامه شم محمد (ص) پيغمبره
ادم که د پدر دئ په معني کښ ستا پسر دئ
د نوح نجات له تا و د طوفان له امواجونو
چه خلاص شو له کشتنه اسماعيل مري قربان کر^۱
موسی په کوه طور د تجلي طاقت را نه وړ
موسی ته څرگند نه و عسی ته ښکاره نشو
ستا صفت به خوشحال څو کاندې په ژبه
انه وانت المولا و افضل تره

نجومی چه قدم نږدي بې نجومه
چه گري گري د ورځو شپو تېرېږي
ځان به خلاص نکا د بد ساعت له شره
نېک و بد ئې په قبضه کښ د قضا دئ
مقدر به په هيڅ رنگ مبدل نشي
که په پوهه افلاطون د زمانې شي
گڼي^۱ چرک تر زمکه لاندې اوبه ويني
په تمځري نن د گانده حال معلوم دئ
ورځ و شپې سره همه ندي يکساني
و سړي ته وار په وار هغه رسېږي
په خوشحال يوه هغه ده بله دا شوه
بيا به گوره په قسمت پېښه شي کومه؟

که اغزي وي ستا له لاسه تر گلونو دي د پاسه
د زرگوټي سر مي ته يې که ياران لرم بې قياسه
چه به بل تر تا را تېر کړم دا ويې د زړه و پاسه
که د نورو سره خاندم جهان نه دي بې لباسه
له ماڼيه به د ورمم څه خو مخ را وچار پاسه
که څوک تا غندي ښکارېږي څرېښت بېل دي تر اماسه
تر هغه به نادان څوک وي چه خرنه گڼي تر آسه
د اغيارو سره خاندنه
په خوشحال تندر پرېباسه

^۱ ملا چرک.

^۲ يوراز دام دی.

که په هند کښ نشته سپینه هوسی سترگه مه جینه
 خدایه ته و ماته راکړې یوه سبز نه نمکینه
 به دوو زلفو عنبر پاشه په دوو شونډو شکرینه
 چه هر ځای وته ئې گورم بنایسته کښلې مهینه
 هوسناکه بڼپوه گره شوخه سنگه زړه سنگینه
 د یاری په علم پوهه سخندانه نکته چینه
 ورغ و شپه کا ځني چاري
 په خوشحال د کښلي مینه

که هیڅ نه وائی چه ویل راشي له یاره
 سره لاله په هغه محکه شگفته شي
 د غمزې په تیغ مي وژني زه دعا کرم
 چا وې خپل نتلي کښ چه ئې په یاد وي
 یوه شنه پانې خپل بخت په لاس را نکره
 په آرزو آرزو کښ هسي لېونی شي
 که ئې درست په سیند کښ پوب کړې هم به سېږي
 په وژو د عاشقانو هسي ځغلي
 چه ئې ستا په کوي کښ ځای ونیو نور مور شو
 د خوشحال خاطر له باغه له بهاره

که گذر په خیر آب آباد وکړې نسیمه
 په وار وار سلام ځما ورته عرضه کړه
 اباسیند وته ناره وکړه په زوره
 کندي وي چه بیا مي ستاسي جام نصیب شي
 که د هند له هوا زار کرم څو به زار کرم
 که د نهر اوبه څښې گلې پرې باسي
 چه سرې اوبه د غره نشته په هند کښ
 تل به هیڅوک ناامید په جهان نه وئ
 د ویشتلي و صحت ته امید وشي
 خدایه زړه مي په وصال د هغو خوښ کړه
 عاقلان به هیڅ انکار ور باندي نکا
 همیشه به په هند نه اوسي خوشحاله
 عاقبت به عاصي ووزي له جحیمه

که مردی دي په دستار ده په منډوسه سکه مردی دي مبارک برېتونه پوسه

کشکی زه د نا مردانو په شمار وي چه فارغ وي له ارمانه له افسوسه
 د لوهر گلونه بڼه دي تر نلگوس ولي بيا چيري لوهر چيري نلگوسه
 چه ظاهر باطن ئې دواړه حبطه وي منافق سړی بتر گڼه تر کوسه
 په دروغ په نا راستي کښې ډېر غم دي د رشتيا روزکار کوه بې غمه اوسه
 چه به هر کله جفا کړې وفا هم کړه د اغزيو سره گل لري پلوسه
 په جهان کښې بد خويي واړه دوږخ ده
 د خوشحال له دله خوي د بدو يوسه

ستا له خويه نه مي خورينه ده اينه حکه هسي وهم کاني په سینه
 که د زړه دي چه مي مينه در ښکاره شي راشه ونيسه و مخ ته آينه
 چه د زړه د ور ملنگ شوم خز به څه کړم راته توره شری بس ده پشيمينه
 کله کله راته گوره ستا نوکر يم راته بس ده هم دا هونبره مهينه
 خزينه د سرو مهرانو د شاهانو ستا د راز لرم په زړه کښې خزينه
 وايي ته کله په مخ ځما مين شوې ستا په مخ باندي مين يم ديرينه
 چه ځما سره ئې ستا دپاره کاندي خوش يم ستا د رقيبانو په کينه
 ماتېدل ئې هيڅ دشوار ندی که گورې چه و کاني ته بېژدې شی آبگينه
 د بادشاه په تخت و تاج پوري خدا کا د درویش بوريا، توپی، پشمينه
 انگوري ترخه شراب ور لره بويه ميخواران له گيڼه لري کينه
 ورځ هغه بڼه ده چه ته پکښي خوشحال شې
 که شنبه که سه شنبه که آدينه

بڼه بڼه بخ بخ دلداره وفا جويه غمگساره
 چه کنم چه چاره سازم چه د زړه کړم را کناره
 به که گويم از فراق ت چه می زړه شو پاره پاره
 نکند بدل سرايت که زاري کوم بی شماره
 تو چه سنگدل نکاري چه مي ستا وکړه ننداره
 به عاشق بي سروبا ستم مکره ستمگاره
 به نگاه گاه گاهي مهر کړه د خدای د پاره
 اي نگار من حذر کن د ویشتلو له آزاره
 نروود ز درگه تو!

که خوشحال شرې سل واره

لا منت لرم پدا هم له اسمانه ننداره د ابا سيند له مير کلانه
 په تيراه په سوات په خوره ور په ورشوم بيا مي کوم لوري ته ته بيايې اسمانه
 لکه گوي هسي په حکم د چوگان يم درست وجود پرهار پرهار يم له چوگانه
 سر نوشت مي له ازله مگر دا و زه به څه لره مانه کوم له چانه

قدیمی د پښتنو جهل خرتوب و اوس په طمع په حرص درومي له میانه
 که رشتیا وایم شیر شاه دا هسي نه و لکه موږ یو نه پیدا له کوهستانه
 پښتانه چه بې ننګي کا څوک ئې څه کا گورستان لره به درومو له ارمانه
 د خټکو د نفاق له ناپوهۍ یا چه غم لرم له خپله خاندانه
 چا وته وایم څو به کښم څه هونبره ندی چه تمام شي له مذکوره له بیانه
 دا داغونه چه خوشحال لري په زړه کښ
 رغېدل به ئې په تا کېږي سبحانه!

که غواړم نه یې مومم هسي تا غندي مهوشه خنده رویه سنبل مویه گلغذاره پیاله کشفه
 سمن بره قد عرعره مو کمره لب شکره آهو چشمه څره خشمه مهرجنه منقشه
 دلنوازه سرفرازه چشم بازه عشوه سازه تیز نظره غمزه گره په دوو زلفو مشوشه
 سر بلنده خود پسند خود نمایه دلربایه د عاشق د ځان بلا په رنگ زیبا په خوي آتشفه
 طربناکه تل بیباکه گریوان چاکه تش تاپاکه زړه ئې سخت لکه آهن په مخ یوه آینه بې غشفه
 د زلفینو سر ئې تاو لکه نخوش د ماهي گېر شو
 کله وي چه خوشحال خلاص شي له دې هسي رنگ نخوشه

که دا ستا سترګي دا وچار باسم ځان ته له بنادی به نور شا کرم و جهان ته
 یو زمان مي که دا ستا لیدل نصیب شي نور به سترګي پورته نه کرم گلستان ته
 طبیبان د خپل دارو ور څخه کنېږدي تا ویشتلي مینه نه کا و درمان ته
 کفرستان د شاه د تورو زلفو گوره چه په ما باندي تېرېږي ستا په عشق کښ
 چه په ما باندي تېرېږي ستا په عشق کښ په جورا^۱ بورا به هم نکا وتنه
 اول ښه شهپر پیدا د الوتو کره عاشقان کله خالي دي و سهمان ته
 په فراق د ښو یارانو چه ډېر ژاړم بیا له پسه الواته کره و اسمان ته
 چه پخپله افغاني ژبه نادان دي دواړه سترګي مي پېغور کا و باران ته
 ما ئې دواړه شونډي بیا موندې په کور کښ په تورکي خبري څه وایې افغان ته
 هغه شونډي چه ځایي بې پانو سرې دي نور د لعلو لره درومي بدخشان ته
 هغه شونډي چه حاجت لري و پان ته هغه شونډي څه حاجت لري و پان ته
 له خوشحاله ئې بهرام غندي پیدا کر
 دم واهه نشي څوک څه وائي یزدان ته

ساقی بیا د میو مهر کره چه عید شه د رندانو د بنادیو وخت جدید شه
 په هر لوري یو آفتاب دي ځلېدلي ښاپېرک ئې له جماله نه کور دید شه
 په هر څه کښ ننداره د هغه مخ کرم چه له ډېري پیدایې ناپدید شه

^۱ هنر منده شکر خنده.

^۲ تپاکه.

^۳ دا بیت عیباً ولیکل سو، په ټولو نسخو کي دغسي دي، اما معني ئې نسوه راته ښکاره.

هم هغه دي همپشه ژوندون موندلي چه د مستي د غمزې په تيغ شهيد شه
 زمانه په خلقو هسي ازمينبت کا چه يوسف د قبطيانو زر خريد شه
 واره نخښی ئې په زړه وينم حضوري که اشنا په ليري حد له ما بعيد شه
 هر چه ستا دور د سپيو په حساب وئ په جهان کښ هم هغه سړی سعيد شه
 خط و خال په ښه جمال باندي يو دود دئ نه چه حسن د خوبا پدا مزيد شه
 چه د نوم د خوار خوشحال په ژبه واخيست
 په درست عمر کښ خو نن ورباندي عيد شه

سپين نمرۍ^۱ اغوستي په پښو سړې کونښي نو خطه^۲ څه رنگه را درومي لکه تکه سپينه بطه
 سل دئ سره کښېني واره يو تر بل بهتري خدای پوکه به زه کوم تا په وارو کښ غلطه
 بخت غنډي نا گاهه ځما خوار کره سيده شو راغله د په قصد و که دا راغلي بې نمطه
 وایم^۳ چه که واره زاري زه راوړم خپل کور ته څوک چه چا ته زار کا د دلبرو له سخطه
 راشه سر مي پرې کره لا به ښه شم په وفا کښ خود په دا پوهېږې قلم لا ښه شي له قطه
 پېر په درياب کې شي واره مت کا د وتلو څوک پکښي لاهو شي ځني وریشي تر شطه
 لوړي لنډي نورو ده خوشحال ده غوره کړې
 نه لوړه نه لنډه په قد ښه روغه وسطه

سترگي ستا غړوي زړه سترگي ستا پټوي زړه
 چه دا خوله خوځوي دى دئ ژبه ستا ويوي زړه
 چه څه کار په لاسو پښې کړې دا هم ستا ښوروي زړه
 اوریده په دواړو غوږو هم پتا آرووي زړه
 چه نېکي کړې يا بدې کړې واره تا سندوي زړه
 چه خدا کړې يا ژړا کړې خندوي ژروي زړه
 دواړه کونه لکه تن دي کار د تن جوړوي زړه
 زړه بې چون و بېچگون دئ څوک دا غوښه کښ زړه
 د خوشحال په زړه کښ يو دئ
 څوک ئې څه لټوي زړه

ستا له خاله مي يو داغ دئ په سینه چه همپش را سره يار دئ ديرينه
 تا چه واغونښتې د خيال جامې رنگيني بله ستا په پل نشته رنگينه
 يو گلزار پکښي ناگاهه شگفته شي چه په مخ د مخامخ شي آئينه

^۱ يعنی کالي او لباس.

^۲ دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

^۳ وایم چه واره زاري ما راوړي خپل کورته.

بې پدا چه ښايسته وُو وته گوري په بل څيز مي له چا نه کپړي کينه
 ساقي نن له لاسه څه خو باده پرېږده چه په سر کښ مي خمار دئ دوشينه
 د بادشاه د سره تاج ئې مخى ندى د درېوش د سر ټوپى پشمينه
 زه په عشق کښ مستثنا لکه مجنون يم چه مي نشته په پېر قرن قرينه
 دا څه راز د ميني ندئ په کوکل کښ دا مي يښې ده په زړه کښ گنجينه
 مې خورى لره شنبه خوبوي خلق
 و خوشحال ته څه شنبه څه آدينه

سا په غم کښ مي آرام له زړه بيرون شه د غرڅه غندي مي خوب په ځگر خون شه
 همېشه په غاري غرونه سرگردان يم پدا دور مي درست ډول د مجنون شه
 عاشقي سړى رسوا کا هاله و مري ښه هغه چه مړ په تبه په طاعون شه
 گوره څو عالم به لاندي کا تر چلو چه روان مي تر دا دوو سترگو جيحون شه
 هپيره ئې د شهيد په څنگ کښ بويه هر سړى چه مړ په توره د بيلتون شه
 په گلونو به ئې ږغ کاندې بلبلې دا گلزار چه په بياض ځما زرغون شه
 چه درست کال ئې بيا بيا و ايم لا يوراز دئ دا يو راز تر دفترونو نه افزون نشه
 په زر ژبه ئې ستايله واره يو راز دئ عبارت که مختلف شه يو مضمون شه
 عشق خوشحال وته يو هسي سبق ورکړ:
 چه ئې زړه د قال و قيل له درسه ستون شه

شپه د بېلتانه ده پېر پېر کال پما شه بانگ دى د چرکانو په هزار هيله سبا شه
 رايشي گلزار ته وار په وار ننداره کاندې وار په وار پرې تېر شي اوس که گورې وار ځما شه
 پېغام راوړي د وصل عجب ښه راځي په مهر هد هد د يار له لوريه نن پما باد صبا شه
 په وخت د مشغولا د گلو کله آواز کاندې چه درومي له گلزاره په چيغار چيغار طوطا شه
 په درست عمر ئې مهر د سکوت په خوله وهلي ځما د زړه طوطي دئ چه نن گورمه گويا شه
 رنگ چه باندي پرېوزي آئينه د زړه تې شي
 زړه د خوشحال گوره له هر زنگه مصفا شه

شيرازي که ښه خوراک و واوره تېر شه ملوکي که ښه پوښاک و واوره تېر شه
 که خپلوي د زن فرزند وه حال ئې دا دئ که له خلقه زېست و ژواک و واوره تېر شه
 که منصب و که خالي که سرداري وه که په لاس ملک و املاک و واوره تېر شه
 فرش فروش نقش و نگار د محلونو که بستر مي عطرناک و واوره تېر شه
 چه له ښکاره به په خيال راتلم و کور ته سور به تل ځما فتراک و واوره تېر شه
 خپل پردي ښکان بدان له هره لوريه په دربار مي په بلغاک و واوره تېر شه
 تار په تار د اکور خپلو کډى ولاړې پدا ږغ مي ځان هلاک و واوره تېر شه
 اوس ئې روخ د ملنگي د دوهي دئ
 د خوشحال چه سراي او تاک و واوره تېر شه

شل کارونه پرېږده ننداره ئې د جمال کره
 کنبېنه په انگن کښ مخامخ چه ورته گورم
 راغلې و بازار ته درست وجود کره لکه کسی
 تله دي تېرېده دې بڼه له هر چا سره بڼه دي
 واره ورکول د جهان گوره عاريت دې
 بې د يار له ميني چه به کور د دنيا جوړ کا
 ته هغه رستم بې چه شاهان د طلبگار دي
 الف د دي سريښي ستا په ميم چه درته گوري
 نور خلق پخښو دي چه پرې بار نشته د ميني
 بار لري د ميني ناز و نیاز په خوار خوشحال کره

عيب جوي سره مي هونبره ده کينه و به نه نيسم و مخ ته ائينه
 خدای د ما بېغمه نکا په دنيا کښ زه او غم سره ياران يو دیرینه
 ساقی څو خمار شکنی پيالې راکړه چه په سر کښ مي خمار دې دوشینه
 دا يم زه ورپسې سر يم که ئې مومم په دوران کښ مونده نشي خزینه
 نن ئې مکره تفحص وایه چه نن دې که ئې بیا مومې په قرن قرینه
 لاله خایه چه خوشحال په جهان راغي
 د لاله غندي ئې داغ دې په سینه

فراق څه رنگ را اړوده کره پما نن شپه
 په فراق کښ مي په سترگو خوب حرام شه
 چه ربار ورته پیغام د وصال راوړي
 د فراق په شپه امید د وصال څه دې
 د دوهې ملنگ هم تېره کره دوهې ته
 روغ عالم بې غمه خوب کا خبر ندې
 و وصال وته هجران دې ورنیولې
 ورغ ئې ما لیدلې نه ده په درست عمر
 دا نن شپه چه په خوشحال د فراق راغله
 ور د نشي هسي سخته په دښمن شپه

که مي یو ځله رسد وشي تر سینده
 نه به سترگي د سړی په چا خوږې شي
 د پېلو پاني خوره په غره کي اوسه
 په هغه بازار به څو سود و سودا کړې
 اې وروستي عقله دریغه که پخوا وي
 نور د مه وینم په تورو سترگو هنده
 نه ئې ما ته په اوبو شي د جا تنده
 نه چه پان د هندوستان خوږې ځما جنده
 چه کارگه پکښ قدرې دي تر شهنده
 ما به ولي پخپل ځان کره هونبره شنده

هر چه وشول هغه واره در بخښلي
اوس خوشحاله په لاس مه نيسه ناپسندۀ

که عالم وته دلخواه^۱ بادشاهي شوه د تقوا په کار و بار ډېر خبردار يم شاهدانو ته د خضر عمر غواړم چه له خايه ئې گناه لره پيدا کړم يار مي وليده له ورايه شکر دا دئ لکه ستا کسي په خوارو برابر شي زه د يار په جفا هيڅ آهونه نکړم ستا د سرو شونډو په دور مي حلال شول سربازي يا د پتنگ يا د عاشق ده بخته دا ځله ئې راوله تر غاړي که خبر له حاله نه وئ څه به ښه و
عاشقي و ما ته لا عالي جاهي شوه ولي څه کړم چه نصيب مي گمراهي شوه حيف دا دئ چه د عمر کوتاهي شوه که نظر وکړې ځما بېگناهي شوه چه قبوله مي دعا سحرکاهي شوه د طالع تر رونا ښه دا سپاهي شوه راته غم د رقيبانو بد خواهي شوه ښه چه اوس روا د ميو مناهي شوه يا قسمت د مجاهد يا د سپاهي شوه چه بېړۍ مي پدرياب کښ تباهي شوه
و خوشحال ته غم دا خپله اکاهي شوه

که په زړه کښۍ د يار مينه خايۍ ده مخ ئې کله د يوسف غندي زيبا دئ چه ئې راء د خپل خاطر وي هم هغه کا که د زړه وي چه دا خوږ خاطر مي روغ کړې زه او ستا د دواړو شونډو مي هغو زده د معشوقي په ترڅه کښ ډېر خواږه دئ چه په خلقو کښ دوږخ دوږخ يادېږي په پېغور په تور په زور به ځني نه ځي
سکه ناحقه د له غېرو آشنايي ده د يوسف تر مخ ئې زياته زبايي ده په دلېرو مسلمه خود رايي ده د لبانو مچه راکړه موميایي ده چه ئې نن په لاس نيولې پارسايي ده چه ئې گورې نېکنامۍ ئې رسوايي ده بل دوږخ په جهان نشته جدايي ده د هر چا چه خپله بخره شيدايي ده
د افسون د سحر کار دا هسي نه وئ د خوشحال په زړه کښ دا مينه خايي ده

که يو ځله مخ ښکاره کا له نقابه لاله گل به ئې له مخه خوبې پور کا خلق څه لره تهمت په زمانه ږدي د خمار په علامت ئې سترگي سرې دي د خاطر ويني ئې نوش په خاي د مېو خاصه مرگ د معشوقي د مقتولانو ځما زړه قبله نما شو نه جار وزي
د ښايست نامه به واخلي له افتابه په زلفينو به سنبل کاندې بې تابه په چشمانو ئې دنيا کرله خرايه که چا بې وخته بيداره کرله له خوابه بيا ئې نقل هم د زړونو له کبابه چه جنت لره به درومي بې حسابه و بل لور ته ستا د ورځيو له محرابه
په وعده ئې زړه خوشحال مکره خوشحاله

^۱ بهتره.

^۲ چه.

د وفا طمع څوک نکا له حبابه

که دیدن شوي بې نصيبه ما به وليدې حبيبېه
 په پرهار مي اور بلېږي دارو مه سپڅه طبيبه
 زه د يار يم يار ځما دي تر منځ څه غواړې رقيبېه
 لېونۍ به لېونتوب کا بې پروا دي له ادبېه
 و عاشق وته ناصحه څه ويل کړې بې تقيېه
 تر فرهاد تر مجنونه
 په خوشحال پېښه عجيبه

که ناگاهه را ښکاره شي هغه خوبه زړه به يوسي له عاقله له مجذوبه
 رقيبېان به سر نگون له غمه پرېوزي که په راي کښ د خپل بېر درومي محبوبه
 هر زمان په نوي نوي غم اخته شوم چه تل تل نوي شپوه کا دل آشوبه
 د يوسف د مېني لاف واړه عالم کا ولي بل پسې روند نشو بې يعقوبه
 که لا څه درته د سر و مال وجود وي په دا فکر به ور نشې تر مطلوبه
 ته ئې تل په سر دعا کوه خوشحاله
 که د نوم په ژبه نه اخلي محبوبه

که نيولې زرکه باز پرېږدي له چنگه^۱ زه هم له لاسه پرېږدم شوخ و شنگه
 ور په ور کلي په کلي پسې گرزه دروپزه که د دیدن مومې ملنگه
 گل که هر څو ښايسته دئ پدا باغ کښ که ئې وينې بيا اغزي لري له څنگه
 چه د توان رسي په لوي درياب کښ گرزه په بېله کښ دي زوال وينم نهنگه
 عاقبت به ککړی ورباندي کښېږدي تر څراغ چه کښ وينې گرزي پتنگه!
 پند گويان چه عاشقانو ته پند وائي د هوبنيار په پوهه سر وهي له سنگه
 تر سهار مي د ياره سره ناز و درسته شپه راته کوتاهه شوه تر درنگه
 هغه يار که په پالنگ را سره نشته دا هم شکر چه ئې بوي ځي له پالنگه
 چه ئې زړه د معشوقې په مينه مست شي د هغه سړيو څه له نام و ننگه؟
 لېونۍ به لېونۍ نه و عالمه که ئې بخره وئ له عقل و له فرهنگه
 که ليلې و نور عالم ته کښلې نه وه پدا څه، چه و مجنون ته وه خو شرنگه
 د عمري په تبغ ئې خوړ ښه يې خوشحاله!
 مړني په روغ صورت نه ځي له جنګه!

مرد هغه چه زړه ئې وينې سترگي په خوبه^۲ پخپل سپي ئې گمان شي د لېونتوبه
 درويشان دي دعا کا زه ئې په ځان کړم که د زړه نه مي روان شي دا زهوبه

^۱ دا بدله په چاپي نسخو کښ نده راغلې.

^۲ دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

په مخ پېره بڼایسته ئې نوم دي څه دئ د عاشق د ځان بلا فتنه آشوبه
 که په توره ئې ځواب ورکړی مردی ده که وجود دي څوک آزار کاندې په چوبه
 په هغه لاري چه پل ېږدي هسي وایم که بانو کرم د هغې لاري جاروبه
 که هر دم ورته ژړا کرم فایده نشته سنگین زړه به ئې په چا نشي نروبه
 د دنیا سختی تل نه وي غم مکره په حلوا گندي بدل شي دا اتوبه
 که په تور د عاشقی بندیکناه شي د عاشق له دله نه ځي تلا توبه
 که مي لاس ورباندي بر شي هېر مې ندي ېږ سرونه به چت پت کرم په ميخ چوبه

ستا په تش دیدن مي هسي زړه خوشحاله شي

لکه تږی په اوبه شي بڼه خروبه

که رشتيني محبت لرې مه ناره په يوه ناره بېل شوي يار وژاره
 د رسا ویشتلې کله توان د ږغ وئ په فراق کښ نارې مه وهه له باره
 په معني کښ جدائي نشته وصال دئ د آشنا په غم کښ خوښ اوسه تل وياړه
 په هجران کښ هغه هسي شان وصال شته لکه څوک له خپله ياره لاس تر غاړه
 دا دیدن لکه په پتو سترگو کېږي دا دیدن له وازو سترگو نه مه غواړه
 ليلا پلار کره په سل پردو کښ ناسته مخامخ وه و مجنون وته ولاړه
 پسله مرگه هم جدا نه وئ رشتيني په يوه لحد کښ ورشي سره دواړه
 د رشتيني ميني ډار د زوال مکره چه رشتيني عشق لري سلام په واړه
 د يار غم د خوشحال له دله نه ځي
 د فاني دنيا خوښي که لاړه لاړه

که مليح يې د زړه مينه په مليح کره که قبيح يې درومه چاری د قبيح کره
 د بهار گلونه ېږ دی واره گوره چه د زړه وئ هغه گل پکښي ترجيح کره
 که د زړه دئ چه د مخ ثنا ئې وايې د بلبلې غندي خپل زبان فصيح کره
 مسيحا د رنځ و هر لوري ته ېږ دئ د خپل رنځ دوا د وخته په مسيح کره
 له ازله ئې رند رند زاهد زاهد کره زه به پکی پيالې اخلم ته تسبيح کره
 په حسد په رخه څه ځما پروا ده چه د پته کينه کره اوس ئې صريح کره
 زه که بد يم هم د يار د سترگو تور يم و هر چا وته ځما د عيب تشريح کره

^۲ يعني نفس.

^۱ لېتې، اړوب، روز، د مېده اوږو هغه لېتې چې په اوبو کښ نرمه پخه شي.

^۲ جوش او خروش.

^۳ يعني د گولی خراش او زخم.

^۴ نشته.

^۵ له ازله ئې زه رند ته ئې زاهد کړې.

دَ توبې درياب ئې تا لره پيدا كړ دَ گناه له تور يو ځان لکه صبيح كړه^۱

دا دَ سر په سترگو مه گوره خوشحاله ته

که دَ زړه سترگي لرې بڼه ئې صحيح كړه

که نیمگړې پيال له را كړې ساقي تا زده همگي مدار په نيت دَ باقى تا زده

دَ شرابو په مستي بې خوده ولاړې که له سره نه دَ پرېوزي تاقي^۲ تا زده

دَ بابا په رضا ځه جنت به مومي روايت مي درته وکړ عاقي تا زده

زه دَ وخوروم په مار دَ تورو زلفو حال مي خود وينې په سترگو راقي تا زده

دَ خوشحال غندي همېش په ځان ناچاق يم

ته چه تل په صورت چاق بې چاقي تا زده

که هوبنيار دَ که نادان دَ که سادکه غله هيڅوک نه وينم دَ خپلي لاري صله

يو په غم شريك يار نه وينم په ملك كښ خلق تشي تسلي كاندې په خوله

دَ مېړيو غندي يون دَ و دانو ته چه و ما و ته عالم كا تله راتله

چه اميد دَ مېړي نه وي و دانو ته و هغه لوري ته نكاندې هيڅ تله

خپل ویشتلې غرڅه مه پرېرده خوشحاله

ځاي په ځاي ئې ويني توئي دَ په پله

گم گشته او گم گشته سره رفيق شه گم گشتن دَ دواړو تنو په تحقيق شه

دَ شرابو جام په لاس شاهد بازي كا شيخ دَ ښهر عبادت پرېښ زنديق شه

يو ئې اصل سره دوه اويا مذهبه خدايه څه بني آدم فريق فريق شه

عشق څه هسي آسان ندئ هونږه خلقه په بلخيو كښ خو يو سړى شفيق شه

دَ اسمان دَ ستوريو هم و بله فرق دئ ځكه غوره په يارانو كښ صديق شه

چه توفيق ورسره مل شه كار آسان دئ كل مدار دَ وارو خلقو په توفيق شه

آزاده به له چا طمعه اميد نكا چه به طمعه له چا كا كله عقيق شه

دَ غليم مهر په هيچا باندي نه وئ يو فساد ورباندي كاندې چه شفيق شه

و خپل بخت و ته تسليم كړه چه غليم دئ همگي دَ غم په بحر كښ غريق شه

نور که سل پيالې آخلي دَ دي سل څښي

چه خوشحال دَ باده نوشو په طريق شه

گوره دَ يار مخ ته بيا لېمه پرې ولوه زړونه دَ بد رنگو رقيبانو ويلوه

دا دَ هغه مخ چه په هجران كښ پسې ته مړې اوس ئې په وصال كښ دواړه لوريه كښلوه

^۱ په توريو تور بې ځان صبيح كړه.

^۲ طاقي.

^۳ زه ئې وخورم په مار.

لویه پېښکښي ده په وصال کښ دړته وایم دُر ئې په لَمَن کښ ورته گوره تَلَوَه
 زه د بېلتانه په حال خبر نه وم خبر شوم خدای له خپله یاره نه هیڅ یار مه بېلوه
 تندر د رقیب په کور پرېوزی قهقهه خاڼده سپینه آئینه د ششت خپل یار ته ځلوه
 یو ځله چه زړه د چا په مهر مینه بند کړې شرط د یاری دا دئی زړه بل ځای مه نښلوه
 کډي دي د زړونو ستا د مخ په لور رواني واره ملک بوستان دئی په هر ځای ئې ملوه
 درسته دله خپلو نمریو و ایستم خوشحاله
 یو د غاري هار مي د گلونو مه شلوه

لکه زه یم پیدا شوې پدا مینه د نور چا به هسې نه وئ پیدا مینه
 د قصاب چاره په غوښو هسي نکا لکه کا د ما په زړه د اشنا مینه
 درست عالم را باندې غاو کا زه حیران یم چه له زړه به په څو ليري کړم ستا مینه
 په یوه تن کښ دا دواړه توکه نه وئ هم د حسن استغنا هم د چا مینه
 نه به بوي د مښکو پټ شي په نافه کښ نه به پاتو شي مخفي د شیدا مینه
 ما په سحر په جادو تقصیر وَنکړ د ناترس خاطر ئې نشي په چا مینه
 په ژړا مي به دوه سترگي وچي نکړې که پما شوې د خپل یار په ژړا مینه
 لور په لور ئې په همه عالم رسوا کړ
 کشکه نه وئ د خوشحال دا رسوا مینه

لکه^۱ ستا د زلفو تاب شته په سنبلو کښ هم تاب شته
 لکه ستا د خولو بوی دئ هسي هم په ملک گلاب شته
 ستا د مخ ترې خال به په وئ په خطا که مشک ناب شته
 لکه زړه ځما ستا شونډي نه کباب شته نه شراب شته
 که و نمر ته خاته گران دئ د زلفینو ئې طناب شته
 چه کاته د په حساب شول د یاری هم حساب شته
 کښلي ډېر وه ما ته یار کړې تل د گلو انتخاب شته
 کل پما شهد شکر دئ که د قهر یا عتاب شته
 مجنون مړ ندئ ژوندی دئ چه لا ما غنډي خراب شته
 د هجران په شپه مرگ غواړم ځما سترگو ستاسی خواب شته
 چېرې نه په بل مرگ ورمم د غمزو دی هم شتاب شته
 چه مي وژني کوز به کورم له اشنا سترگو حجاب شته
 ما خپل خون ورته پل کړې که د ما د مرگ غذاب شته
 د چا مي په کار ندئ چه مي خپل لب لباب شته
 دروغجن یم که دا شعر د میرزا په درست کتاب شته

دا غزل چه خوشحال ووي

نن ئې چا څخه ځواب شته

^۱ یو راز پسرول دی، چه هنداره پکښي وی. په یوه نسخه کښ شست هم راغلی دی، چه مطلب گوتې ده.

^۲ د لکه پر ځای کله ښه ورسره لگېږی.

له حاله ئې خبر شه که شته شته که نشته نشته
 که لږه ده که ډېره واره ونیسه په تېره
 د عمر څه اندوه کړې څه اندوه دئ که ځان پوه کړې
 بادشاه د بحرو بریې، که قانع په خشک و تر یې
 که دُر دئ که گوهر دئ که گلونه که شجر دئ
 بې وخته غواړې بد کړې بیهوده رخه حسد کړې
 مه ژاره مه پرې ویاړه غم بنیادي پرېږده دا واره
 بلا دئ چه ټولپړی په هیچا نه پا تو کېږي
 له یاره مهر غواړې که ئې نه مومې نور ژاړې
 که وصل که هجران دئ دواړه ما وته یکسان دئ
 څو سعی څو طلب کړې اندیښنې په روز و شب کړې
 لږ عمر ډېر غمونه په زړه هونبره ستمونه

پخپل هنر نظر گره څو ژوندی یې خپل هنر گره

خوشحاله شیر نر شه که شته شته که نشته نشته

لکه مخ ځما د یار دئ نمر خو هسي وی کنه
 د عالم ډېري خبري لور پلور توري لښکري
 بې د عشق له شور و شره چه هر گز ځما سره
 چه ئې ربېم عمل لا کا چه ئې ورک کړم ځان پیدا کا
 تا وې درومه نوم می زبر کړه بل سبق له زړه بدر کړه
 و هغه ته می سر کوز دئ چه معلوم ورته رموز دئ
 پدا باغ کښ یوه ونه تل تازه تره برخنه
 چه آزاد مریي ور درومي خپل مراد ور ځني مومي

په یوه زمان تر یاره ورشي راشي څو گزاره

د خوشحال خاطر تېز پردی پر خو هسي وی کنه

لا یزاله پادشاهي که چا موندله
 جام د میو را پلاس کړه ساقی گوره
 په امان امان یوه لا تېره نه وئ
 ډېر په باد ولاړل د تا غنډي باد وړي
 جام و ساز ساقی بهار واره اسباب شته

په جهان د نیکو نوم بویه خوشحاله

چه یادگار به وئ تر تلو هم تر تله

لور ته لور می په جهان گربوان پاره شه
 چه می پټه په لستوني کښ نوشله
 کور په کور می د رندیه کار ښکاره شه
 د هغې پیالې جهان په ننداره شه

دا څه زړه ندی چه اوس مهر پما کا
 چه د عمر څه مایه تر وارو تېر شوم
 اوس به کوم ارمان کوم سوبه مي وشوه
 د هغه قدر لرم ترې به څارېږم
 اوده بخت وته مي ډېري نارې وکړې
 جدائي ورځني مرگ دی سړی و مري
 که خپل ځان هوبناره وي هوبنار به نشي
 اوس خوشحال د لیونیو شماره شه

له تا نه چه جدا شم په ناکام په ورځ و شپه
 بل خیال فکر ئې نه وي بې د یار له رویه مویه
 د مخ ثنا ئې وایم د زلفینو ئې صفت کړم
 یو ښه نظر چه وکا، سرمایه مي د ژوندون شي
 د مېنکو د کافورو خوشبوئي به تر قربان کړم
 نه خوب نه مي خوراک دی نه آرام په ورځ و شپه
 د زړه په حال خبر یم زه مدام په رځ و شپه
 په خوله که په خامه وي صبح و شام په ورځ و شپه
 کافي دي خلوتي ته یو بادام په ورځ و شپه
 که ستا له لوريه راشي یو پیغام په ورځ و شپه
 د مېنکو گل قندي به ئې خوشحال ترې صدقه کا
 که ته مي سر فراز کړې په دشنام په ورځ و شپه

ما پټ درله کوگل کښ همېشه اسرار د زړه
 له پښې اغزي مشکل دی په حکمت له تلي خېژي
 د نورو تونگري که د دنیا په سیم وزر شي
 د شونډو دارو ورکړه که ئې ته په روغول يې
 که ښه دی هغه زړه دی چه مین په هیچا ندی
 غمجن په یار د هجر خوښ د وصل په امید کښ
 د یار مهر تر ما راغي د ما مهر تر یاره
 چه خپل اختیار ئې ټول د خپل اشنا په لاسو ورکړ
 خوشحال خسته به اوس د خاطر راز و چا ته وايي
 چه ولاړ ورته ئې شا کړه دماغي ښه یار د زړه

ما د شیخ او د ملا حکایت نزده
 چه ئې نوم د عاشقانو په شماره شو
 ته چه هسي په چمن کښ چمان کېږي
 عام عالم وته پخپله ځان نادان کړم
 د دروېش په زړه کښ درست کتاب مرقوم دی
 وایې تا سره مي نیت دی د یاریه
 نادان یار به صدقه تر هوبنار یار کړم
 عاقلانو څخه څو رنگه حکمت دی
 ما بې ميه نیه بل روایت نزده
 دا هم ښه که بوالهوس محبت نزده
 سېره تا ځما د یار په قامت نزده
 هسي مه وایه چه ما کنایت نزده
 که په خوله ئې د عربو لغت نزده
 هسي هېښ یم گڼه ما په تش نیت نزده
 نادان یار د آشنایي قیمت نزده
 لیونیو یو د عقل لو حکمت نزده

وَ عاشق ته نصیحت مکره ناصحه! خود پوهېږې چه عاشق نصیحت نزده
 د خدمت له نتیجې نه چه محروم شوم زه لایق نه یم که تا عنایت نزده
 چه بې سته مېلمه کېږي هغه زه یم له آشنا مي د هندو غنډي ست نزده
 زاهدان چه نمونخ روژه کا جنت غواري
 ما خوشحال د مزدوری طاعت نزده

ما په ننگ د پښتانه ځوانان قربان کره بیا مي غوره غوره جمع بڼه ځوانان کره
 د سړي د لاسه مړه وئ څه به بڼه و لېوني کوټه سپی مړه گوره شېران کره
 هونبره کوټي کوټي کوټي ارمانونه هر نفس ځي په ارمان ارمان کره
 په یوه ساعت بڼادي په بل غمونه په لحظه لحظه تېرېږي د اسمان کره
 چه په شپه را سره ټول وو په زرگونه په سبا ئې له ما واره ځان په ځان کره
 ځني مړه ځني ژوندي له ما جدا شول زه جدا په غاړه غرنو په ارمان کره
 چه شاهان ځوانان مي ومړل هاله مرد یم که د هر یوه مي ساري سل پمان کره
 یو مهلت د عمر بل مدد د بخت وئ په دښمن باندې مي وشوې پدا شان کره
 لوي ئې قتل، هلك بند، ښهرونه سوي مال ألجه بندیان د کال واره جهان کره
 چه نو ښهر مي واهه کوهات مي پریښ لا هاله ځما دا کره و د نادان کره
 چه بد اصل سره بڼه کا کله بڼه کا د موزي سره څه سود دي د احسان کره

بڼه خو دا په خوشحال وشوه بیا تر کاله
 گوره څه رنگه ښکاره شی د سجان کره

ما د نیت خبره ووې و ناکس ته^۱ نور څه نه په نن ئې ووې و عسس ته
 خوږې شونډي به ئې نه مومې وهه ئې سر په دواړه لاسه وایه و مگس ته
 دي پخپله د خپل ځان په سوختن دي د گداز له حاله څه وائي ققنس ته
 زه چه نن دا رنگینه خبري وایم پرې پوهېږم چه به پاتو شي بیا پس ته
 و طوطینو ته مي پرېښوې خبري دا مرداره جیفه پاتو شوه کرگس ته
 یا ئې رنگ یا ئې آواز د ځان بلا شي څوک چه اچوي مرغونه و قفس ته
 گله نور عیب د نشته عیب د دا دي چه په وازه سترگو گورې و هوخس ته
 د غفا^۲ د کال بهار گوره خوشحاله
 چه د مرو به ئې هوا وشي هوس ته

مه وی هسی کلی چه د چرگو کولې خورینه شل خمبې^۳ په کور کښ د نېستی له غمه مړینه
 بل فکر ئې هېر دی خو په غم د زرو پول دی نر ښځي ئې واره خو ټنگې ټنگې لږینه
 پېر ئې ملکان دي پکښي بڼه ملک هغه دی هر چه بې ننگي کا د چا بډی رشوت خورینه

^۱ دا بدله په نورو نسخو کي نسته، له یوې قلمي نسخې څخه نقل سوه.

^۲ غفا د ابجد په حساب ۱۰۸۱هـ کېږي.

^۳ خمبه: انار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

کښېني په مسجد کښ د سودونو کا خبري
 لس کالونه تېر کا په يوه جامه خېرته
 خاندې پروا نکا شرم نلري د تېښتي
 جنگ لره چه ورشي نور څه هيڅ نکا بې تېښتي
 هيچيری د شولو د سړی برکت نه وئ
 نوم د ودانئ ويران ښهر دي خوشحاله
 لا ترې ويران مشه ورغ په ورغ ده کهترينه

ناز، نخري، مهر خدا، فتنې، جنگونه
 کله کله خواپخوا غاړه غړی
 چه ځما سره ئې ناسته په پالنگ وه
 په ليدو پسې کچکول واخلي ملنگ شي
 په نصيب د روغو زړونو فراغت دئ
 عاشقي به هغه کاندې چه تر شا کا
 چه بوسې د جفا جويو د خولې اخلي
 څوک مايوس څوک په اميد د يار د وصل
 په ليدو به ئې د گور مري سر هسک کا
 که پستي پستي خبري دراز نکا
 د خپل يار سره هم تا زده دا رنگونه
 کله تېښته په دوو پښو په غورزنگونه
 اوس له ما په چرته لار په فرسنگونه
 مينه کا دا هسي چاری آهنگونه
 په قسمت د خوړو زړونو لهنکونه
 زېست، روزگار، شرم، پېغور، وېره ننگونه
 گندې اخلي د ياغيانو قلنگونه
 څوک پراته غاړه غړي په پالنگونه
 که پرې درومي د پايلو په ژرنگونه
 د جنت د حورو مه وينم رنگونه
 زه خوشحال د آهو چشم ميني سر کرم
 د غرڅه غندي په هسي گړنگونه

نن په سترگو ورځيو له ما خوار زهد تقوا وړه
 شيخ ملا قاضي مفتي صوفي سره يو ځاي دي
 جور د اغزي وړي چه و گل وته هوس کا
 دور د اورنگ دئ د ريا زاهدان ډېر دئ
 تل چه عاشقان دي پسې تعين رقيبېان دئ
 مال دئ که می ملک دئ څو لا مړ نه يم ژوندي يم
 ډېري دي نگاري ښايسته پري رخساري
 شوندي د حلوا دي عاشقان د حلوا وړي
 ناز و غمزې وکړه عقل و صبر مي سبا وړه
 پا څه ښېوه وکړه يو يو څېز می له هر چا وړه
 يار که ښايسته وي ته ئې هم جور و جفا وړه
 پټه په لستوني د شرابو پک مينا وړه
 ته چه عاشقي کړې د وگړي شور غوغا وړه
 هر چه ستا په خوا دئ هغه واره لا پخوا وړه
 نورو لره نور څه ته ځما زړه په تنها وړه
 ښه په وړيو ځه په پکو پټه دا حلوا وړه
 تا ويل خوشحاله يو کالی به له تا غواړم
 زړه دي نور څه ندئ ښه در کړي مي وټا وړه

نن ئې بيا د دلبري خنجر تر ملا شه
 ښه چه ژر د مختوری وشو رقيبۀ!
 ما وې بخت به يو ښه يار را کا و ما ته
 گل پدا سبب ارزان درومي په بيه
 ښه چه سر ئې لا اوله په بارسا شه
 هغه يار چه مرور و بيا پخولا شه
 چه د درست جهان ناترس و يار د ما شه
 چه ئې ډېره بقا نشته بېوفا شه

په بلبلو باندې زېږي د بهار کا چه نرگس په هسي سخته ځله وا شه
 راشه گل وټه نظر وکړه اغزي ته گل په هونبره زيباييه يار د چا شه؟
 د فراق شپه ئې چه هونبره اوږده نه وه
 په خوشحال باندې هزار ځله سبا شه

نشته بانگ د مؤذن په درست تيراه مگر واورې بانگ د چرگ په سحر گاه
 که اورکزي ئې سراسر واره گمراه دئ آفريدي دئ تر گمراهو لا گمراه
 د اسلام ارکان احکام حلال حرام شته آفريدي اورکزي ندي پرې آگاه
 نه ئې نمونځ د جنازو نه ئې امام شته نه زکوة نه سراسيه نه د زړه تراه
 بڼه هغه چه مستقيم په شريعت وئ بد هغه دئ چه په شرعه وئ تباه
 د دنيا چاري همه واره فاني دئ که باقي دئ خو يو نوم دئ د الله
 چه يکلخته د دنيا په کار گڼ غرق وئ له هغه غافله زويه نه آه آه
 په اوبو سره گندگی له تنه درومي په توبه په استغفار سره گناه
 موحد د تصوف د رسالو دئ مسئله د شريعت کني گناه
 کله کله چيري و وايي دا هونبره حني حني لا اله الا الله
 چه گناه همېشه کا توبه ئې نه وئ
 له هغه قومه خوشحال غواړي پناه

نامرد مل د چا مل مشه سر په بد نائي کل مشه
 پی غوري واره مردار کا د خپل کور پيشو غل مشه
 يو چه دوه ورته ښکارېږي څوک په سترگو احوال مشه
 چه يا سبب يا بهي کيږي بصل مشه حنظل مشه
 د غوتي غندي موسېره د ابرو تر منځ خل مشه
 په ويل که ډېر افضل يې
 له خوشحاله افضل مشه

نسته هسي مينه د يارانو خاص الخاصه چه يو ځبله څارېږي په جهان کښ له اخلاصه
 يو راز دي پدا کار کښ که ته بڼه فهم پرې وکړې چه شمع سر جنبانه پروانه ورته رقاصه
 له مرگ مي څه غم کړې چه د عشق په شريعت کښ قاتل په شرعه خلاص دئ له ديت له قصاصه
 له لاس مي رقيبېان په تېره توره سره پرې کا لمن به د لا هم ځما له لاسه نشي خلاصه
 زاهد به په عشرت ځما له بزمه نه خبرېږي د عامو څه مجال دئ چه خبرېږي له خواصه
 چه وگورم و تا ته همگي په درو پر يې
 څه خبرې اي خوشحاله له محيطه هم غواصه

نصيحت دئ که ئې اروې درته وايي بېچاره نفس به ډېر څه درته وايي پسې مشې آواره
 روحاني بخره د چا ده چه ئې مينه په دروېش وي نفساني بخره د چا ده، چه جاهل وئ هيچکاره

چه وهل خوړل خوړول كا، هغه باز دئ يا شاهين دئ
 علم تا بيايي په پورته، جهل تا بيايي په كښته
 چه ئې علم فضل نه وئ چه په تخت د پادشاه كښېني
 بېوفا دروغجن مشه، نا سپاس حق ناشناس هم
 د نباتو حلوا مه خوره چه منت ور سره مل وئ
 كه وعده په قيامت وئ، هوس مكوه و پورته
 په هوا په هوس تللم، لا تر اوسه هسي زغلم
 خوك نېكخواه په جهان نه وه چه ئې ما ته هدايت كړي
 لوى درياب دى توره شپه ده پكښى ځي ځما بېرپه
 هنر هم پخپل مقدار شته، دانش هم شته پخپل قدر
 كه يو بخت ور سره مل وئ د خوشحال كړه ننداره

نه د ما د زړه لرېر دئ ښايسته
 خپل ژوندون د ده د مخ دپاره غواړم
 بت پرست د يوه بت يم نه دواړو
 زه به مخ د يار مخي نكړم دواړو
 زه له ډېري ځلي يو پرېږدم بل گورم
 خال و خط به ئې دما له زړه ولاړ نشي
 په وار وار ترې لعل و در دي را توئېږي
 په خطا كه په ختن كه په كشمير شته
 كه هر څو د ځوانى عشق لرې خوشحاله
 د زړو، نه مكدړ دئ ښايسته

نه ئې ملك نه ئې لښكر نه ئې گنجونه
 كه خانان په زر په زرو په توره ناز كا
 يا د كښليو د زړه راي دئ چه مي وكوت
 خوك به روغ سلامت پرې نږدي په ملك كښ
 په رقيب شه، په غماز شه، په بد خواه شه
 بل سر مه ځه په دلبرو كښ ئې غواړه
 زه نامي په دا خبره نه پوهېږم
 په چا داد په لپه نمځ كوي فلكه
 د خوشحال خاطر ښېښه دئ مات د نشي
 ستا د سترگو مستي وري په څو كنجونه

نن د دور د خوبيه دي دماغ كړه
 په خندا خندا راځه غاړه غري شه
 يا د يار په زړه مرهم ږده يا ئې داغ كړه
 د خپل يار خاطر له غمه نه فراغ كړه

ستا د زلفو په تور تم کښ مې زړه ورک شه
 د مخ خال د تور کارگه دئ حُما زړه وږي
 د خلوت په مخ کښ ناست زاهدان ښه دئ
 ساقی لور په لور گلزار دئ چه لیده شي
 ساقی لور په لور گلزار دئ چه لیده شي
 گوره کوم لوري ته لار دې مونده نشي
 د خوشحال د زړه پیدا چرته سراغ کړه

نیمي شپې مې په پالنگ راغله دلبره
 رنگینه جامې اغوستي زرنګاري
 په سپین والي د مخ سپین لکه مؤمنه
 سر یې تور، ښښنه په لاس، باده څښلې
 د پالو د څړي نې شرنگهار شو
 ما وې گوره ښاپیری و، که حوره
 توري ورځي یې لیده بانه یې غشي
 په خدا خدا نې دا ووی و ما ته
 ته ما نه پیژنې، زه هغه خوبا یم
 عاشقان حُما د خولې په کلي ډیر دي
 څو بوسې نې د لبانو و ما راکړې
 درسته شپه مو سره راز په پالنگ وکړ
 چه آواز د مؤذن د اذان و شو
 چي په ډیر ارمان محبوبه ځني درومي
 چه له هسې محبوبا خوشحال جدا شو
 د آتش لمبې نې درومي له بستره

نشته هسي سر چه به خالي وي له دماغه
 چرته پسې درومم په کوم لوري به نې موم
 مست یم مي پرست یم همیشه ایاغ په دست یم
 باغ دئ د هغه دئ په هر چا چه د پېرځو دئ
 گل د عندلیب دئ په قسمت دئ په نصیب دئ
 تل هوا هوس کړه، تر اوله یو په لس کړه
 کوم دې هغه زړه چه به روغ پاتو دي بې داغه
 ورکه مونده نشي بې رهبره بې سراغه
 یو ساعت چه ځي راباندې غم دې بې ایاغه
 زه په ارمان تل و یوه گل یم ستا له باغه
 درومه درومه درومه په جیفه گرزه کلاغه
 ستا له غمه څه دئ که زه لارم له فراغه
 ورځ ورباندې شپه ده په تورتم کښ نې میشته ده
 کله به لیده شي د خوشحال د زړه څراغه!

وچ لرګي وبله کښېږده
 په تېرو تېرو اغزیو
 اور پرې پوری کړه نور پرېږده
 تا ته چا ویل چه پښې ږده
 له بیداده ښهر لېږده
 پکښي ظلم ډېر ستم شي

دَ خزان سیلی راغلي لکه پاني هسي رپړده
 تل هلکان دَ خپلو اوبنیو دَ گرېوان په اوښي بلپړده
 په اعودُ په لاهول سر آخه له سر وپړده
 اوس پيري راغله خوشحاله
 دَ ځوانی چاري پرېږده

وخت دَ نو بهار دئی، زه جدا له خپله یاره
 ژاري غاري غرونه په احوال دَ عاشقانو
 اور دَ خوږو زړو دي چي دَ غره په ونو بل شو
 غواري چه احوال دَ فراق جنو، در معلوم شي
 دا څه معلومېږي چه جهان دَ ماتم ځاي دئی
 نوري نارې نشته، خو نارې د بېلتانه دي
 رنځ مي نه کميږي، په زمان، زمان زیاتېږي
 مرگ دَ رقیبانو بل ژوندون د حبیبانو
 څه شو که لا دم وھي په شمار دئی د ژونديو
 پاتو سړي نشول، چه دا گرزي دوو دام دئی
 هسي خوار و زار شوم زه خوشحال په عاشقی کښ
 خپل دئی که پردی دئی راته نه گوري له عاره

وراندې وروستو دوه عدمه
 خو هم دا ئې چه لیده شي
 چه دا دوه دمه د نه وي
 ستا غفلت وته حیرت یم
 د حرص په وزر گرزي
 که بادشاه د درست جهان شي
 بادشاهی به دي خلاص نکا
 څو روزگار هونېر ته ئې فکر
 په زړه یو درم یو داغ دي
 څو عالم سره گپېږي
 چه و هر څه ته ئې شا کړه
 چه نه څه اړوي نه ویني
 پدا منع کښی یو دوه دمه
 که څه نور څه یې آدمه
 په حساب تر جیفه کمه
 پخپل ځان باندی ستمه
 هم په غرونو هم په سمه
 چار د تېره شي تر جمه
 چه اجل درشي له همه
 څو دنیا هونېر ته ئې غمه
 دوه داغونه دوه درمه
 غم به مومي له عالمه
 په هغو ده مسلمه
 زړه د خلاص دي له المه
 ته هم پېر بڼه یې خوشحاله
 ولي څار د تر قلمه

ودره چه څه خو په یاری شي خبره
 لا د څه تر اوسه هغه قدر ندي لیدلي
 گورو به چه څه شپوه په لاس واخلي دلېره
 ځکه د خپل قدر په لافو سر یې صنوبره

خاي د چپ و راست چه د گافور د پاسه ندي
 خوک چه نظر وکا هغه ښه کښلي دلبر ته
 ته ئې چه د مخ سره نن شپه برابري کړې
 مينه هسي خيز ده چه په چا باندي مين شوې
 لاري دي بې شماره زر کوڅې دي تر معشوقې
 مه پرېږده له لاسه کار و بار د عاشقې
 هره شپه چه درومي په خوشحال باندي دوېځ ده
 شپه د جدایې که رسېږي پيغامبره^۱

هر عاشق چه بهره مومي له حضوره
 ښه د قدر د وصال د ساعت زده کا
 اوس د ديو جونو وينځو په خاي نده
 چه پدا هسي جمال ورځني زوې
 يار به چا په يوه درنگ له لاسه پرېښ
 صبر تا لمانه درست په کاته يووړ
 زه لا هسي په ياري کښ غوڅ نه يم
 لکه باد چه لوي نښتر ولی په مځکه
 د ښه يار ديدن د دراړو سترگو نور دئ
 که اسمان او مځکه خوله وبله وروري
 د خوشحال خاطر به نه وي بې سروره

هغه کار لکه په تور وه^۱
 چا به مښک په کافور ورکړه
 تل په شپه بازار خپرېږي
 يا يو خوب و چه لیده شو
 چه ځگر خوري د خپل زويه
 اوه غله^۲ پرې حواله وه
 لږ ئې راکړه ډېر ئې يووړل
 ما ته ولیدې خوشحاله
 چه د څو نېره زور و شور وه

هر سړی پخپل کنگاش پوهېږي ښه
 پخپل زیست او په معاش پوهېږي ښه
 بزرګر د کر د کیلی هنر ښه زده
 بازارګان پخپل قماش پوهېږي ښه

^۱ محشی ورته کښلی دی، چه مطلب له تور او سپینه تور او سپین وېښته یعنی ځلمی توب او زورتیا ده.

^۲ محشی لیکي چه مطلب ځنی مځکه ده.

^۳ یعنی اوه ستوری.

تولول به ئې هغه کا چه ممسک وئ په بازنه ئې قلاش پوهېږي ښه
 څوک د هيڅ ورته د مټ خبره نکا عاشقان پخپل تلاش پوهېږي ښه
 د شرابو صفت څه کوي نور چا ته پدا کار رند و اوباش پوهېږي ښه
 د عسلو په حلوا ماره ناپوه دئ گرسنه په نان و آش پوهېږي ښه
 قلمزن حساب کتاب هندسه رقوم زده شمشيرزن پجنگ پر خاش پوهېږي ښه
 و خوشحال ته وايي خلق ښه پوهېږي
 ظن د خير دئ دې کاش پوهېږي ښه

هر چه ستا د زړه رضا واره هغه کړه څو چه زړه د چا خوږېږي هغه مکړه
 که د کسب و د روزگار نه يې نه مرد شته د نامرده ږوي مه خوره ځان خفه کړه
 يار هغه چه د تنگڅي په وخت پکار شي چه دعوا کا د ياري حال ئې زده کړه
 چه تنگڅه درباندي درشي که مېړه يې په تنگڅه کښ د خواريه ځان ور مکړه
 په خواري کښ زيست روزگار تر مرگ بتر دئ يا د بل کېږه يا خپله کېږه بڼه کړه
 له ځوانمرده هونېره غواړه چه د زيست شي د نامرد خونه همه واره الجه کړه
 غلبواز د بل منگولي وته گوري لکه باز ليري نېژدې خپله غوته کړه
 که دعوه د مړنتوب لرې په زړه کښ آس دوند تالاب په غشي په لينده کړه
 يو هر بيت ئې د حلوا خوږه نمری ده
 که مشتاق يې د خوشحال ويل مزه کړه

هر آفت چه په درست عمر را دو څاروه چه مي خیر کر درست ځما د ژبي کار وه
 چه وداني چاري وراني په ساعت کا چه مي وليده په چارو کښ تلوار وه
 د هر چا ياري مي وليده په سترگو هم هغه راته بلا شه چه مي يار وه
 نا همواري به هر گز ورپېښي نشي که پخپله اندېښنه سړی هموار وه
 صبرناکو سره جور فلک نکا د فلک جور له چا چه سبکسار وه
 پدا باغ کښ مي ډېر گل تر نظر تېر دی د هر گل تر څنگ ما وليده چه خار وه
 زړه په طمعه د وفا بې وفا کړه پخپل ځان باندي پخپله ستمکار وه
 که هر څو باندي مرهم ږدي نه رغېږي
 د خوشحال په زړه دا څه د غم پرهار وه

هر گز به توبه نکړم د ښه د نندارو زه شيخان پېران د واروي دا يم وایم په ناروه زه
 که ما د عشق خبره په ایما تر دا پخوا کړه ښکاره به ئې اوس وایم په رباب په دو تارو زه
 که نور عالم گلونه په دستور اوږي خپل گور ته راوړم د يار له باغه هره ورځ په پشتارو زه
 زاهد وائي و ما ته راشه کښېنه تسبیحات کړه یوه مي ده نیولې نه يم هيڅ پدا شمارو زه
 گدای غندي جار وزم سینه سوي په طلب کښ که ډېر لرم په کور کښ هر قماش په انبارو زه
 پرهار ئې د بڼو د غشي لا بده بلا ده وتلي يم د غشو د نېزو له پرهارو زه
 خوشحال غندي که سود لري که زیان ځما قبول دئ

عادت یم د غمونو د اندوه په اچارو زه

هم خدای غواړې نادانه هم فاني دنیا نابودۀ
 چه سر په مخکۀ کښېږدې زړه د پوب په اندېښنو شي
 په زړه د کعبې مينه د کعبې په لور روان شي
 يو وهم دې که څه دې، چه په خلقو باندې پېښ شو
 سيلاب د پاسه راسي په غورځي په کښته درومي
 اياک نوبد لولې په سيع مټاني کښ
 په صافه ائينه کښ هر چه ووينې په سترگو
 په څو رنگه کنجونه په هر لوري په جهان کښ
 خوشحاله ځواني ولاړه په پېړۍ کښ اوس مټ کړه
 حاصل چه په ژوندون دي هغه چارو گڼه زوده

هيڅ خبره نه وه چه به ما تر خولې يسته
 ستا د خوږو شونډو چه ساره شي بيارته گزري
 زه او ته پدا دور تر واړونه افزون يو
 ستا د تورو زلفو ځنځيرونه دې په پښو کښ
 هر زمان ستا خيال دې چه ځما په سترگو گزري
 گل اوسې په حسن اما گل مشې په عمر
 واړه هغه حسن لطافت دې ستا په مخ کښ
 کله سېرونه هسي سمه ده په قد کښ
 ورځي د لينده دې تور باڼه د تېره غشي
 تا ويل و ما ته څو پېر غم غواړې له ما نه
 زړه لرې د کاني په خوشحال باندي پوست نشو
 څه شو که د خولې خبره کړې چيري پسته

هر تشنه چه د وحدت په سيند سیراب شه
 چه په زړه ئې د وحدت ډيوه شوه بله
 چه د عشق د نافې بوي پرې لگيدلي
 هر چه ولېږ له هستيه و نيستی ته
 چه تورو ترخه قبول لکه درياب کا
 چه لمبه ئې د آتش کړه په ځان تېره
 که په زړه کښ ئې سختي وه لکه پونډه
 نور همه جهان و ده و ته سراب شه
 تجلې به ئې له مخه ځي آفتاب شه
 درست صورت ئې سر تر پايه مشکناپ شه
 فراغت د دواړو گونو د غذاب شه
 هم هغه د قيمتي درو ماب شه
 له غه پسه د کلابو گل کلاب شه
 هم هغه د زمانې د اور په تاب شه

^۱ تل سر سر کا.

^۲ شناغ هغه ژي بولي، چه له باده پک کي، او لامبو په کوي لکه د لامبو کيو.

^۳ هغه چار گڼه ته زود.

چه دَ ډېرو اندېښنو نه ئې زړه ورکړ
 دَ شرابو خوښي هيڅ نه وئ بې نقله
 دَ کمال کسب پایه دَ سعادت ده
 ته هم زړه مراد وغواړه له عالمه
 چه دوستي دَ محمد (ص) لري په زړه کښ
 چه له شرعي یو قدم درومي بې روځه
 په هغه مي زېږی وکړ چه دفتر ئې
 په حیات صورت به وگڼي ځان خاوري
 چه خوشحال غندي خبر پخپل حساب شه

هر سړی چه په لاس ونيسي غلظه
 محبت محنت په خط کښ سره یو شي
 مه یکلخته مړني شه مه غوولي
 مصلحت ئې په هر قط کښ دَ خوښی دئ
 دَ مرزي منگل گاوزي غواړي غوړي^۱
 بې ښه مخه به دئ قدر و قیمت نه وي
 چه مدد ئې مهتر خضر دئ خوشحاله
 دَ هغه بېړی ورسې تر شطه

هو پدا قائل یم کښلي ډېر دي لور پلور شته
 تا وې چه غم مکره یوه ورځ به دَ غم وخورم
 ستا په سر سوگند خورم ته ځما و سر ته لوړې
 اې چه راته وايې عاشقي شرم پیغور ده
 خلق می چه بولی ستا له مخه و گلزار ته
 حکم امر ستا دئ که مي بولې يا شرې مي:
 څه به درته وایم دَ خوشحال بنده څه زور شته

يا ځما دَ بېنایي نظر نشته
 که اختر نه وي دَ یار سره اختر دئ
 شپینه خوله که را کوي په ځان اړ یم
 په اول وصلت^۲ دَ عشق په توره لار شو
 که غوټې پسې وهې په لاس به در شي
 نور توره ترڅه که خورې گندی پیدا شي
 يا پدا نېژدې ملکونو دلبر نشته
 بې مینه که اختر دئ اختر نشته
 معشوقې له ما نه زر غواړي زر نشته
 دَ عاشق سړی په تن پوري سر نشته
 چا وې دا چه په دریاب کښ گوهر نشته
 و طوطي ته هسې وایه شکر نشته

^۱ د مرزي منگل کاوز غواړي يا غوړه.

^۲ وهلت.

ستا غزا لره به زه خپسر^۱ کافر کرم
 په شامت ئې د ماتري^۲ غر نرېري
 د شمال بښنه کا په جنوب درومي
 که د جنگ پکار کښې ډېر دي حکمتونه
 څه عجب بادشاهي لکه خورشيد کرم
 نن د وارو دلبرانو غوره ته يې
 د عنبرو بوي الوزي ستا په کوي کښې
 په څو غره په غره د باز غندي پرواز کا
 بيا به وايې د خوشحال خټک پر نشته

يار مي بيا د رقيب يار شو دريغه دريغه
 يو څو ورځي ئې په زړه کښې مهر ځاي و
 هغه گل چه مي ساته د زړه په وينو
 و قصدمنو ته کاته ځما په قصد کا
 بې له تا مي د ځگر ويني خوراک شوې
 پسرلي^۳ چه تل بلبلو پر چيغار کړ
 بيچاره خوشحال په طمعه د وصال و
 د هجران په غم گرفتار شو دريغه دريغه

يار مي غوښت چه مي اندوه يوسي له دله
 زړه مي وسپاره و تا ته چه ساته ئې
 يو پيغام ئې د وصال را لره راوړ
 له اوله عشقبازي راته بازي وه
 خدايه تا په ښايسته وو مبتلا کرم
 که همه دنيا ځما په لاس و دست وئ
 د هجران د توري هسي شان گزار دئ
 که د مستي د غمزې د تبغ مشتاق بې
 که مي دا ځله صورت له غمه خلاص شي
 ما په هيچا محصل نه و گمارلي
 نه چه کا د ما په زړه د غم کرله
 نه چه ته ئې سره و سرويه په بله
 د جهان خوښي ئې ما وته بخښله
 اوس همه راته را پېښه شوه مشکله
 چه له غمه ئې خالي نه يم هيڅکله
 ما به کُل د يار په زلفو وښندله
 چه پرهار ئې بل ځاي نه کپري بې دله
 لمري خپله خون بها کره ورته پله
 نور توبه له عاشقي له حاصله
 تا و ما ته خپل خاطر را کړ پخپله
 که ياري دي د خوشحال سره هم دا ده

^۱ محشي ورته کښلی دی یعنی صورت او ځان.

^۲ د يوه غره نوم دی.

^۳ يا ځمنه يا ژمنه یعنی وعده.

^۴ غه بهار.

^۵ يعني په شدت سره موبنل او سولول.

ستا ياري ئې سر تر پايه و ليدله

يوه بده زمانه شوه دريغه دريغه د هر چا مي د خاطر مينه آميغه^۲
 مهر، مينه، محبت له زړونو لار شو سيني پکې شوې همه له مکره ريغه^۳
 چه ئې خاي په دوارو سترگو باندې زه کړم هم هغه مي هلاکت غواړي بې تبغه
 چه د دې دور فتنو وته وگورم ولي کاني تيږي نه ووري له مېغه
 د زړه راز له بېردانو نه پت بڼه دئ که له درده دي سينه شي سره هېغه^۴
 په نوبت به د هر چا تر ځگر خېژي د قضا نېزه و هر چا وته نېغه
 که په تن شاه جهان د زمانې شې هم دئ نه وينم خلاصی د مرگ له تبغه
 که بازوان^۵ ئې پسې ورو کاندې بندونه د کرغول^۶ ئې علاج کوم دئ بې کرېغه^۷
 فهم وکړه که خود بين او خود نما شې زمانه به دي پايمال کاندې تر زېغه^۸
 زورور چه په لاس ونسي ناسازي هي توبه د زورور^۹ له بلمېغه^{۱۰}
 دا په خم ختلې غوا که هر څو لويشې سيم وزر به ئې حاصل نکړې له لوېغه^{۱۱}
 تا به چېري هونېره کبر هونېره خيال کړ که د وئ رنگ زيبا په صورت سپغه^{۱۲}

چه د بڼه له خويه بويه خبر دار شوم

له خوشحال سره ياری کړې په دروېغه^{۱۳}

يار ځما کره دښه	زه ئې سر يم په غوښتنه
عجب حال راباندې پېښ دئ	درومه هېڅ مکره پوښتنه
د وصال لپه اوبه ومري	اور چه ولگي په يڼه

^۱ مي.

^۲ دا کلمه حل طلبه ده.

^۳ محشي ورته ليکلی دئ فريب.

^۴ د زړه داغ.

^۵ دا کلمه حل طلبه ده.

^۶ که بازدار.

^۷ دا کلمه حل طلبه ده، په چاپي نسخه کښ کرغول دئ، په يوه بله نسخه کښ داسي دئ: د کرغولي علاج څه دي بې کورېغه.

^۸ دې کلمې ته په يوه قلمي نسخه کښ محشي تېښته ليکلي ده.

^۹ دا کلمه حل طلبه ده.

^{۱۰} دا کلمه هم حل طلبه ده.

^{۱۱} دا کلمه په دوو قلمي نسخو کښ تويغ ليکلي ده، په يوه نسخه کښ محشي ورته کښلي دئ لوېشل.

^{۱۲} دا کلمه هم حل غواړي.

^{۱۳} لکه په عربي په پښتو کښ هم په شعري ضرورت سره اماله راځي، دروېغه اما له د درواغ ده.

که په رنگ کښ زير لیده شې ګنگونه يې کرکمنه
 کوم ماتم در باندې پېښ دئ د اختر په ورځ خیرنه
 خوشحال تل په غم کښ ښه دئ
 غم د نه حې له غمجنه!

یار مي کبرجن شو څه به ووايي و ما ته^۱ درومه صبورې کره نور به څه وایم و تا ته
 صبر به هر گز له هسي یاره وکړي^۲ نشي درومه سکه دعا کره چه د مینه شي ترې ماته
 تل دعا زاري کړم لا مي مینه پرې زیاتېږي ژاره ژاره ګندي غوړ کا ستا ژړا ته
 تل په ورت ورت^۳ ژاړم لا ئې زړه په ما ښه کېږي لا په ورت ورت ژاره چه ئې لا شي خوښي زیاته
 خوښ به لا هاله شي که زه ومرم په ژړا کښ ومړه چه دا مرگ د لا بهتر دي تر حیاته
 زه په مرگ راضي يم رقیبان به خوارایځ کا مخ د رقیب تور شه، گوره ته د یار رضا ته
 ښه په مرگ راضي خوشحال یوه خبره وایم
 یار که مخامخ په وخت د مرگ کښېني و ما ته

یو قرین هسي پیدا نشو را څخه چه د ما په زړه ئې نکره منگل ښخه^۴
 چه احوال د هر یوه راته معلوم شو هر یوه ته مي تیار کړل یو څو چه
 آشنایی د نا اهل عالم نه دئ په هر لوري تېرې توري دي نا څخه^۵
 که په دو کښ چېرې لږه بدري^۶ وخورم له چا بله وینا وانروم بې اخه
 د هر چا سره چه کښېني ورته رام شي نور و غاري ته تیار کا لومه پخه^۷
 کوته سگ د زمانې هر گوره ډېر شول لکه پزانگ^۸ د زاوه ونیسه کرخه
 چه رقیب ئې خوار زار په نظر کښېوت
 د خوشحال خو هم په دا شوه سینه یخه

^۱ لمړي مصراعونه پوښتني او دوهم ځوابونه دي.

^۲ وکره نشي.

^۳ په ورته ژاړم.

^۴ ښخ یا شخ دواړه لکېږي.

^۵ محشي نېزه ورته کښلې ده.

^۶ يعني غلطي او خطا وتل.

^۷ محشي زندی ورته کښلې ده.

^۸ دا مسری په دوو قلمي نسخو کښ دغسي ده، عیناً ولیکله سوه، په بله نسخه کي (واوه) لیکلي دي.

ی

آدم خېلى افرېدى دې سرې او سپینې
غټې سترگې لوی بانه، فراخي ورځې
تنګې خولې لکه غوټې، هوار غاښونه
په وجود کېن لکه ها له وېښتو خلاصې
ترنځې کېدې، سینه وري، ملا نرۍ
که د باز غنډى مې گڼت په غرونو کېږي
باز که چوز وي که کرج^۲ طلب د ښکار کا
یا اوبه د لنډي سیند یا د بارې دې
د ما تري غاښي نېغ درومي اسمان ته
آدم خېلو سره زه په تیراه راغلم
مینه واره کار د اور لري خوشحاله
که لمبه ئې پټوې لوګي ئې ویني

ارتینې په عقل کمي
ته د دیو سره سم یې
زر نېکۍ ور سره وکړه
درته زهر شي تا وژني
د وفا په خوي کېن ندئ
د آدم په صورت روغي
تا به گرم په لږ گناه کا
خوئې کچ وړې هونبره کجي
په هر کار کېن دیگر گوني
پاسه تن ئې ښایسته دئ
خود بخود د صورت غمي
دوي له تا سره ناسمي
په یوه ذره برهمي
چه ئې ته گټې مرهمي
همیشه جفا شیمي
په معني کېن نا آدمي
دوي په لوي گناه نا گرمي
خوئې درد وړې هونبره خمي^۳
په خوله رامي په زړه رمي
په درون لکه ارقمي
نور څه مه وایه خوشحاله

تر وجود ښې دې عدمي

آشنائي د را ښکاره شوه بې وفا یې
و بل باغ وټه به سترګې گږې نکړې
لا به کله ځای ځما په سترگو وکړې
چه ځما سره آشنا د بل آشنا یې
چه ځما د باغ بلبله یا طوطا یې
ته مین د ما د دوو سترگو توتیا یې

^۱ پنګری چه چاغی او لوی نه وی.

^۲ یعنی هګۍ.

^۳ محشی ورته کرېزی لیکلی دی.

^۴ خوئې گنج وړې هونبره کجۍ خوئې درد وړې هونبره زخمۍ، یا خوئې خیال وړې هونبره خمۍ.

زه جدا له تا په سوز و په گداز يم ته په گڼت د گلستان په لاس مينا يې
په ليدلو د خوښۍ در سره راوړې لکه تللي ياغي باز راغلی بيا يې
د اميد غوټي مي واره شگفته شي چه د ووينم په ما لکه صبا يې
ستا په مينه پوري سل کا نخواستونه د خوشحال د له په چا باندې شيدا يې

مسلمان به درته څوک وايي خوشحاله

د هوا ځينار په غاړه يو ترسا يې

آننې وته نظر کړه شپوه گري خود به ستا د حسن وکاندي خبري
د رندو سترگو حاجت د رنځور نشته په بد رنگي ناوي څه بولې سندرې
مرجوناً په مټ پرده دئ پدا نه دئ چه ئې راوړې مرعچي مرغلي
چه نه مهر نه تپاک نه پکښ شناخت وي له هغو بې درد وتښته لري لري
چه ميوه ئې د کابل خورلې نه وي د هغو تر فهم وڅکي دي کړ گري
پټه مينه د سري ننه لرمون خوري د وښو تر لمبې بد وي اور د سري
زه که غره په غره جار وزم عيب کوم دي تل مزي گزي په لوړې په ژوري
په ختا ختن د مېنکو قدر نشته نه په هند کښ څه قيمت لري شکري
حق باطل سره بېلېري را بر سپر کړه مخکي څو به د قارون خزانې نغري

چه د ننگ توره د واخيسته خوشحاله

درومه سوات ته څه څټک څه ئې لښکري

افغان بچه شوخي! هر گز په عاشق باندې لطفي نکني رحمې، دا هم کله څوک کاندي
يك لحظه بيا بنشين، ما خوښ په ښه خدا کړه قربان سرت گردم، چه نور و وته خاندي
کل لاف لطافت زر چه ته په چمن راغلې ازغايت خجلت شد، سر گشته ستا د وړاندي
دکان شکر يعني ستا ښه خوړه خولگی افشان شکر يعني گاهي چه ته وخواندي
کېک دري و عنبر، دا دواړه حبطه شي گاهي که تو بخرامي، دوه زلفي اوپزاندي

خوشحال دلش شيرې ستا سترگي لکه شوي

ايواي که شد شېرې تر لکه شوي لاندي

اي دلبر لاهوري بالله که برخ اوري
خوبان جهان پيشت چون پيش مهې ستوري
پروای شکر دارد آنرا که تو مي زوري
خواهی که کنی شادم يکخنده بدین لوري
غمهای تو بر جانم چون ابر اسد اوري
عالم بتو می بينم در دیده من توري

^۱ د زيار مغنن دی.

^۲ دا بيت عبياً وکنبل سو، په يوه قلمي نسخه کښ پرده ليکل سوې ده.

^۳ په قلمي نسخو کښ په کاف او راء ليکل سوي، مگر په چاپي نسخه کښ گړگړ دي. اما په خيال کړ صحيح دي ولي چه کور د غره بدخونده انکور دي او د دې کلمې املا په يوه قلمي نسخه کښ کور ده. گرگرد غره بله مېوه هم ده.

مي جنگی و می خندی اینهاست ز خمسوري
 سوداي رخ خوبت اندر دل من بنوري
 در کوي تو چون روهي
 صد شيفت سر توري

ازلي بخره چه چا راوړه له خدايي نوريدل به ئې په چا شی راته وايي
 چه د زړه راضی د چا په آزار نه وئ ته پخپله بخره خوښ اوسه همایي
 دا ئې واړه د فراقه نه فرياد دئ چه په څو رنگه نارې اړوې له نايي
 که په اصل د سيد بادشاه زاده وئ چه هنر ور څخه نه وئ مه ئې ستايي
 که هر څو د زور قوت تر هر چا پېر شي د خدايي دعوه ککړه که خدايي
 يو ساعت چه په طاعت تېر کړې دا بڼه دئ د دنيا له کر و فره هوي و هايي
 کله گل غندي نماي کله بلبل شې څوک به نه وي لکه ته يې خود نمايي
 بله بخره به په زور له چا وانخلي
 د خوشحال بخره چه توره ده له ځايي

اوس خو کار د وار د پار دئ که د زويه که د پلار دئ
 يا د ما زويه دا شان دئ يا د هر چا دا روزگار دئ
 نه په حق نه په ادب دئ خبر نه يم دا څه کار دئ
 چه پخپل اولاد نازېږي هغه کس کله هوښيار دئ
 د اولاد په کار خبر شوم اولاد واړه لرم مار دئ
 دیرش مي زويه په شماره دئ د نمسيو مي څه شمار دئ
 لوی هلك واړه خبر دئ هر يو جنگ وته تيار دئ
 اورنگ شاه وته نظر کړه چه يو څه خوني خونخوار دئ
 وروڼه پلار ئې وبله کښېښول بادشاهي کا شهريار دئ
 چه ژوندی گرږې خوشحاله
 لا منت د گردگار دئ

اور ئې ولگي په خونه چه عاشق شي کور ئې خپور لکه د قيس او د وامق شي
 يوه زړه لره يوه مينه کافي ده څوک چه پېري ميني کا د غم لايق شي
 د مجنون له حاله څه وایم چه څه دئ په ژونديو کښ به کوم تر ما فائق شي
 پېر عالم د ميني لاف وهي په ژبه مرد هغه چه په دا لافو کښ صادق شي
 چه ئې لار د خولې يوه د زړه وي بله يوه خدايه مخ د تور د منافق شي
 د راحت په وخت هزار هزار ياران وئ د محنت په وخت کښ يو يو موافق شي
 د نیمگرو طبيبانو ادراک نشته
 د خوشحال د رنځ علاج به په حاذق شي

آه که یو ځله مي يار راشي په دست کښي
 چه په هر زمان ئې ونيسي و مخ ته
 ناز غمزې شپوې چه تا زده نور چا زده
 دا خوبي به د گلزار تر تلو نه وئ
 ساقی جام د میو مه پرېږده له لاسه
 دانایان فکرونه کا ور نه رسېږي
 په بلند همت کښ پورته پورته درومي
 لکه لوی ماهي د خوار صیاد په شست کښي
 د گلابو گل پیدا شي ستا په شست کښي
 سر یې نن د دلبری په بند و بست کښي
 ساقی ستا کومه خوبي ده په نشست کښي
 خو د عقل څه ذره وئ لا په مست کښي
 د دلبرو تنگي خولې په نېست و هست کښي
 کښته گڼته ځي سړی په همت پست کښي
 په طلب به ئې خوشحال تقصیر و نه کا
 په مدد د طالع راځی په دست کښي

ای چه لافي د زنجور د رغېدو کړې
 نور به ستا په رضا ځم توبه وکښلې
 یوه ورځ به په مرگي سره جدا شو
 تور بانه راته ځنې په دا پوهېږم
 د تیراه اوبه دي وځنې خوي د نور شو
 چه په زړه ئې گرزوم په تا معلوم دئ
 ستا په خوي^۲ مي وېره شي ظالمان ځوان مري
 که د غشي په ويسته سره خوږېږي
 وايي تا وته به وکړم اوس ښکځلي
 د طوطا خبري هم دا هسي نه وي
 د خپل کلي رنجور روغ کړه ما به سو کړې^۱
 خو که دا ځما گناه تر پښو کړې
 یاره تل د بېلتانه خبري څو کړې
 یوه ورځ مي به په دا تېرو نېزو کړې
 آفریدی غنډي خبری د الجو کړې
 توريتي^۳ غنډي ويل ټوله د زړو کړې
 له آزاده وېره وکړه ظلم څو کړې
 زه چه ستا په تیر زخمي شم ما بڅښو کړې
 لا به کله دا نبات په ما پېرځو کړې
 په بند بند و مشغولا ويل ورو ورو کړې
 ستا په پېر ماني به حال د خوشحال څه شي
 چه په لږ ماني ئې پېر په اندېښنو کړي

برایه مي زړه خبري ستا د ناز وې
 د هجران له دوکه مرم هغه مي وژني
 دوه په دوه به سره ناست و تر صباحه
 همگی په مثال شهد یا شکر وو
 ستا له زلفو عقل سترگو ته فریاد کا
 له خوښی به ئې یوه وینا باز وې
 چه به ما او تا جدا له غیرو راز وې
 د یوه راز مو انجام د بل آغاز وې
 چه به تا راته ترخه ترخه ناساز وې
 کله چا د غلو خبري په غماز وې
 چه له یاره ئې بېلتون په پېر ارمان و
 دا غزل خوشحال په وخت د بانگ نماز وې

^۱ یعنی ما به ژوبل او زخمي کوي د قندهار په محاوره ئې مصدر (څکرېل) دي.

^۲ دا کلمه د سید راحت په لغاتو کي داسي املا ده، ترويتي يعني نجومی ماخود له رویت يعني نجوم.

^۳ په مرگ.

^۴ زخمي شوم.

بيا د عشق درياب را وخت چلي چلي
 که د سر ملاحظه نکړې^۱ غواص شې
 د پتنگ محبت لا پسې زیاتېږي
 ناگهان ئې مخ ښکاره کړ بيا ئې پټ کړ
 ما وې چرته به وئ کان د خوږو قندو
 د عشق بخره عطایي لکه ایمان ده
 چه دئ خوله له ما غوښته و تا مې درکړه
 همپشه پسې جار وزه شها غواره
 زه خوشحال به بل دیار برابر نکړم
 په جهان که کښلي ډېر شي ډلي ډلي

بيا له کومه لوريه هسی را پیدا شوې
 ستا نظر لکه تور باز زړه مي تارو دئ
 په بار بار د د خندا منت را باندې
 په فراق دی حما دواړه سترگي گوره
 هغه شونډي چه درود و تسبیحات وې
 و هر چا وټه د مخ د لاله گل دئ
 په باطن کښ دئ د زړه په سترگو ویني
 په ظاهر که له خوشحاله نه جدا شوې

بيا و ما وټه غمزې نگاري وکړې
 چا ئې شمار د زلفو هیڅ نکر تر سره
 چه دلبري لره درومي یوه لار ده
 په نري آواز کاینه دي نه خبرېږي
 څوک چه سترگي غړوي تر هغه وارو
 څوک خبر ورځني ندي خو ما هم زده
 ته چه ډېري آشنایی کړې خوشحاله
 په هر لوري دي د غم اجاري وکړې

بې یاریه د دا خوار مري یاره وه ئې
 تا وې مخ به در ښکاره کړم صبر وکړه
 زر فتنې را سره کړې زه ئې آخلم
 تر جمال ئې ډېر پتنگ غنډي څارېږي
 چېرې نه چه سلامت له پرې ووزي
 منتونه د د خولې را باندې بار دئ
 رقیبان پدا خوارېږي خاره وه ئې
 نور مي توان د صبر نشته ښکاره وه ئې
 که یو ځل چېرې غلط شوم شماره وه ئې
 ستا د حسن کمي نشته څاره وه ئې
 یو عجیب غاری غوڅه دي څاره وه ئې
 ستا تر سپینه خوله څارېږم باره وه ئې

^۱ که د سر ملاحظه کړې غواص مشه.

^۲ یعني سوځه سوځه.

و هر چا و ته مرهم شه ورته خنده
گناهگار خو يو خوشحال دئ خواره وه ئي

بې ښايسته د هيڅ مخ ننداره نشي
د هجران دشوار دشوار تر هر دشوار دئ
اندرون خاطر مي درشت پاره پاره شو
د دې هسي رنگه رنځ علاج هم دا دئ
د خاطر علاج مي ژر وکړه طبيبه!
د هجران له دوکته وایم چه نارې کړم
ما پخپل صورت دا کار دې ازمېلي
په ويل کښې فهم وکړه اي خوشحاله
چه د يار د ميني راز د ښکاره نشي

بې د يار له مخه نه وينم په کسي
زړه مي ستا په زلفو بند شو تا کباب کړ
خداي دي ستا د غاښو شونډو امان وکا
ما له خپلو شونډو مه شړه بل لور ته
ستا د مخ په مينه سوځم لولپه شوم
که ئې چپرې د قدم خاوري مونده شي
خوار خوشحال به ئې رنځور لره را نيسي

باد ئې لاس په پلو کښېږدي سره رېږدي
لاله ورايه رنگ و بوی ورته پېښکښ کا
خو مي ستا مړوند د سر سروېږدي نشي
هغه کس چه مي داغ يښی په خاطر دئ
خو خپل زړه نيسم د زلفو له سودا نه
د خوشحال خاطر په مثل کاروان سراي دئ
اندېښنې پرې کاروانونه ملي لېږدي

بېهوده ئې د دستار په شمله خيال دئ
مرتبې د هر چا ندئ سره سمې
څوک جرعه د ميو نه لري په جام کښ
دا گلشن د همېشه تر و تازه دئ
په خوزه مېوه د وني قدر شناخت دئ
په ناحق به گرم مانه له هيچا نکا
که جنت لره څوک بيايي يا دوېخ ته
کشکه پاته شي تر تلو دا و ما ته
چه په وخت ئې د مړديه حال بل حال دئ
د خره بار د فيل په شا باندي مثقال دئ
د چا جام د صافو ميو مالامال دئ
چه ئې خېز د ښو گلونو کال په کال دئ
د سړي قدر د نیکو په خصال دئ
د بدانو غليم واره خپل افعال دئ
بله نه وينم په منځ کښ خپل اعمال دئ
په دنيا مي د هر چا سره جنجال دئ

چه د پلار او د نيکه هنر ئې نه وئ هغه زويه پيدا شوي غير سيال دئ
 ته چه لافي د مردانو د ميدان كړې په ميدان د كوم راوړي استقلال دئ
 د شهباز تر خايه كله بابنې رسي كه راوړي ئې له خايه پرو و بال دئ
 كه همه خلق ئې سر شي په غندنه
 بېچاره خوشحال پخپل هنر خوشحال دئ

بدبختان د مور په نس كښ بدبختان دئ چه د مور له نسه پرېوزي هغه شان دئ
 په دنيا كښ زيست روزگار په بدبختي كا بل جهان لره بد بخت شقي روان دئ
 حميده چاري چه كا پكښ ناخوښ دئ خو چه شي په ذميمه كښ دل شادان دئ
 چه هوا ئې د خپل نفس په هغه لور خي پيروي ئې په هر كار كښ د شيطان دئ
 كه قدم چيري ثابت كښېږدي په لاري په دوهم قدم بيا ژر په زړه پښېمان دئ
 كتابونه د اسمان د محكي لولي په عمل ئې فرق د محكي د اسمان دئ
 په باطن ئې زړه گمان سره لرلي په ظاهر ويل په ژبه مسلمان دئ
 په خبرو كښ ئې فيض مونده نشي مذبذب په قول، عهد په پيمان دئ
 په طاعت په عبادت كښ كه بلعم شي په آخر د نس په نغته بي ايمان دئ
 زه خوشحال خټك بنده د هغه چا يم
 چه ئې رو د زړه د خولې سره يكسان دئ

بخت دولت دا واړه توکي فلکي دي نه بذات نه په بنایست په زیرکي دي
 دم به نه وهي په دم وهل كښ زیان دئ ننداره د د جهان كا چه ذکي دي
 غم اندوه شدت هغه وړي خپل زړه ته چه په کار د مشیت په زړه شکي دي
 په یوه نسب كښ نېك و بد پيدا شي محمد (ص) و بو لهب دواړه مكی دي
 چه په عقل پوهه كم دی تر هلكو نن هغه د دنبا مال لری لكی دي
 د مردانو قدر ورك شو بلا دا شوه چه په هر چا پوري پرې غيځي دي
 چه د پلار په خوي پيدا دئ هغه زويه چه د مور په خوی پيدا شول كوسكي دي
 خوك په غم د نام و ننگ په جهان راغله خوك په فكر د طباخ د شحكي دي
 هیچا ما سره یاری نكړه تر سره خټك واړه پوز پرې كړي بوځكي دي
 نه ئې بوي شته نه ئې رنگ شته نه ئې خوند شته حاسدان مي د سپلمی خټكي دي
 په زمان زمان ئې خرڅ وي و بل لور ته اندېښنې د زړه په مثل توتكي دي
 كله یو سر كله بل سر لكه كوده تدبیرونه د هلكو مردكي دي
 رنگا رنگ ويل د خدای لره خوشحاله
 دا ويل د لكه غشي ناوكي دي

^۱ وایي چه بلعم باعور ډېر عالم یهودي و، چه آخر په هوا د نفس په مخالفت د حضرت موسی کافر سو.

^۲ نغوته.

^۳ خوك په فكر د طبق د بنانكي دی.

بيا ئې واغوست سپين كميس پټې پټې باندي زلفي ځنډوي لټې لټې
 څوك به ستا سره څه نرد كا د خوييه چه په هره منصوبه گټې گټې
 وايې څوك به زړه د ما له لاسه خلاص كا درېغه څه خبري كړې كټې كټې
 عاشقان به د له وړه نه وانوري كه هر څو ئې لكه سپي رټې رټې
 چه نري نري سپڼسي غرم د شعر په بياض باندي ئې ږدم اټې اټې
 دواړه شونډي مي عسل دي اي خوشحاله
 په څه دود ئې په حرص څټې څټې

په خاطر باندي مي نه وئ پروتي لږي^۱ څو خاطر مي لټوي^۲ هونبره مي كړي^۳
 په بل رنگ مي به زرگي باندي سور نشي رقيبېان شول د نوكونو تر منځ شپري
 و هر چا وټه چه وگورم فرياد كا يو زه نه يم د جهان دئ سېنې خوري
 دا دوه توگه و هوبنيار وټه يو راز دئ د نامرد سري برېتونه برېت د مري
 په جهان به هيڅوك نه وي چه آزاد وي ځني عشق اندوه بنده كړه ځني لوړي
 چه احمق سره ياري كړې خبردار شه يوه ورځ به په تا وكا كار د يري
 چه بې علمه تصوف وايي باور كړه دا مي واړه بوس دانې سره اغري
 هيڅ مذكور ور سره نه بويه نه ښه دي په نادان دي د دانش خبري زوري
 چه دي لاس په گير نه رسي خوشحاله
 و مزريو وټه څه لاسونه مري

په څه شان ئې دواړه زلفي كچ په كچ كړي يكباره ئې د عالم مېنې په چچ كړي
 توري زلفي ئې زنجير مخ ئې كعبه دئ دا زنجير په لاسو كېنېوزي
 كه يو دم دئ دا زنجير په لاسو كېنېوزي همېشه به د خپل زړه په حال فرج كړي
 بيا هاله د يگانگي له حاله لاف كړه كه د غير اندېښنې له زړه خرج كړي
 زه تر نام و ننگ تېر شوم ستا د پاره ته به څو ځما د كار دپاره بچ كړي
 قند و گل چه يادوم مقصود مي دا دئ څو بوسي كه له ښكښا سره مزج كړي
 ما خوشحال له خپله ځان نه خاطر مور كړ
 چه دا هسي د غمزې په تبغ حرج كړي

په ځوانانو پوري پيچمي^۴ كا ولاړې ته په شپينه ږيره خوله ور ځني غواړي
 د ځواني هوس مكوه چه زور شوې اوس له تا نه ځواني چاري ولاړې

^۱ په خاطر باندي مي پروتي ندي لږي.

^۲ پټوي.

^۳ ئې كړي.

^۴ يعني كورونه ئې ور غلبيل كړه. دا د پښتو محاوره ده.

^۵ يعني ښته او گواښل.

^۶ يعني ريشخند.

تېر ساعت به د د عمر بيا رانشي ورځ و شپه که په زار زار ورپسې ژاړې
 که ئې بيا له مخکې اخلي سود ئې کوم دئ چه له خولې په مخکې پرېوزي د چا لارې
 د خوشحال ويل په زړه د ارويدو دئ
 چا ته نه کاندې.....

په هره زمانه تر ليلا کښلې پيدا کېږي په رنگ په هنر نده نه دا کار په سحر و دم دئ
 چه څوک په مهر مينه سره خپل پيوند محکم کا يا حسن دئ يا عشق دئ د دنيا پدا بازار کښ
 خوله ونغاړه ناصحه چه و ما ته نصيحت کړې په سر ترلي ندئ نه اندوه د دوږخ کاندې
 به رب د ما سوگند دي واره گل په ما اغزي شي خپل زړه مي لوي مفتي دئ روايت ورځني غواړم
 ياري چه تازه وکړې صبر فهم پکښي بويه انبار انبار پراته دئ عاشقانو ته غمونه
 که ناز کا که خيالونه واره وړه د دلبرانو خوشحال چه مين شوې که ئې نوري بلا کېږي

په څه دود ئې ځاي نېولې ستا تر څنگ دئ زه چه ډېر ډېر ستا له ډېره جوړه ژاړم
 ښاپيري د په هورته هورته گرزي لاس ئې مه پرېږده له لاسه خوله ئې واخله
 په زړه مهر محبت په خوله ښکځل کا لکه سپي د خپل څښتن جوړ و جفا وړي
 په رو رو باندي قدم کښېږده خوشحاله خداي دي بل د چا خطا نکا گرنگ دئ

په زړه سخت بې مهره ياريې جفا کار و دل آزار يې
 که هر څو په کوکو ژاړم ته لا خوښ ځما په کار يې
 تا ویشتي يم فرياد کړم که خبر په خپل گزار يې
 زه مرهم کړم له تا طمعه ته مي مالگه د پرهار ئې
 زه به تل ژاړم و تا ته که ته خوښ ځما په زار يې
 زړه د وسپاري و غم ته د هغو چه ته دلار يې
 څوک به څه وائي و ما ته ته يو څرنگه نگار يې
 چه پخپله عاشق وژني هم ئې وير کړې په چيغار يې
 کوم گناه دي عاشق کړې چه ئې خيره په ناتار يې
 کله درد کله دوا شې کله خار کله گلزار يې

په خوشحال د غم نازل کړ
چه اغیار سره کنار یې

په کاته کاته مي سترگي په خاته شي چه خبر د د راتلو را باندي وشي
ته خو اوس له ما نه ولاړې مرور شوې دا حما ياري د هم گندي په زړه شي
گوره تا را باندي کومي کوډي وکړې که په پښو در ځني درومم زړه مي نه شي
چه ديدن د مین وکړمه تازه شم لکه کښت چه په باران سره اوبه شي
د ښه يار بېلتون د ستوني پرېکول دي په يرغ به ستوني چيري پرېکاوه شي
په ارمان د هغه وخت يم درېغه درېغه که د زني سبب ئې بيا د ما په خوله شي
د خپل يار د جدایي هسي کار دئ لکه ساه چه له وجوده په واته شي
بخته هونبره مدد بيا را سره وکړه چه په غيږ کښ مي بيا تللي يار اوده شي

د خوشحال سلام په وارو ښو يارانو

گوندي بيا مي په ليدو و سره زړه ښه شي

په ښه مخ به څو تابان يې ښه تر مياشتي د آسمان يې
که پروڼ وې زړه او سترگي راشه نن ځان د جهان يې
لکه سيوره په پښو پروت يم زړه هورې چه ته روان يې
خدای په ښه جمال يوسف کړې په گروړونو هم ارزان يې
که د دوه کونه قيمت شي په دوه کونه رايگان يې
دواړه شونډي دي ياقوت دي مرغلي په دندان يې
په رشتيا ويل بد مه وړه
خوشحال ستا دې ته د ځان يې

په وار وار د د خندا منت را باندي چه له ورايه را ښکاره شې راته خاندي
چه ئې زړه تر کاني سخت دې پر مين شوم لاس د نشي د سړي تر کاني لاندي
چه بل مخ وته نظر کړم د هدا د شم توري زلفي ئې درې دي اوېزاندي
چه ئې توره د غمزو راته تېره کړه اوس خو به شهيدې ده ستا دوراندي
رنگ و بوي د د خپل ځان هسي پيدا کا که په رنگ د ياسمين دې گل د سپاندي
زه به څه لره له نوره خلقه زار کړم په ما واره چاري زړه دي چه ئې کاندي

اوس خوشحال خټک خپل يار په غيږ کښ ونيو

رقيب د سترگي اړوي نغلاندي

پښتانه که آدم زاد دي په خويونو کښ هناد دي
نه حکمت لري نه عقل خوښ هر گوره په فساد دي
نه د پلار په ويل کار کا نه په نغته د استاد دي
چه په ديو گڼس يو ښه وي د هغه د سر جلا دي

یو د بل په کمي ناست دي ځکه تل په بلا یاد دي
 اول زه دا نور له پسه څو شته واره د هیداد دي
 په نفاق ئې واره ورک کړل که شجاع د که جواد دي
 نه ئې قدر شته نه پدل ډېر تر مور او تر جراد دي
 دا لا شکر کره خوشحاله
 چه بنده نه دي آزاد دي

په گرد کوي توگشتن مراد ځم دئ بود که روی بینم که کعبه ما دئ
 من این جمال ترا خود مثال کي یابم که خود جمال تو از ماه و مهر پیدا دئ
 منم که غیر ترا در جهان نمی بینم خلاف نیست خبردار حق تعلی دئ
 نمی شوم متحمل بروز وعده وصل بیا بیا که دلم خوار زار بی تا دئ
 جدا زروی تو چونم بگویم ای مه من^۱ چناچه تشنه و اوبو ته نا شکبیا دئ
 گمان مبر که بگردد ز عشق تو خوشحال
 چرا که برخ خوب تو ډېر شیدا دئ

په نیکی به له بدانو نه خلاص نشې بویه دا چه لکه دوي وي هسي ته شې
 د غنمو په لذت به نه پوهېږي د هر چا چه زیست روزگار وي په اوربشې
 د غلیم سترگي به ټاگنی خسري که په زړه کښ ورته کسی د لېمه شې
 د بد خواه د بد خواهیه خلاصی نشته که اسمان ته الواته وکړې مرغه شې
 په پاکی کښ به د گوی کا میتاخي په صفت کښ که بد ذات سر اوبه شې
 دروغجن به د بیا ليري کا د زړه نه که هر څو ئې په رشتیا پوري په زړه شې
 د بد گویو له ویلو خلاصی نشي په پاکی که تر فرښتو نه ورته ښه شې
 آفتونه په گډون کښ دي خوشحاله
 ښه خو دا چه که دا یم غرځه د غره شې

په ښایست کښ دي څوک نشته د سپالی که د څه خو مهر هم وي نتيالی
 ورځ په ورځ دي د خوبی گل غوږېږي ته لا اوس دا نوي بوټي په زالی
 په پسا له به مینه کا چه رنگ ئې نه وي ته گلرنگه څه محتاجه د پسالی^۲
 ستا د مخ سپاهیان همه توري پرې باسي ولي دوه سترگي د لا دي جنگیالی
 زه چه ستا د ور په تورو خاورو پروت یم راته خس دي د بخملو نهالی
 د پایلو په آواز سره د وېښ شی چه پرې درومي تصویرونه د قالی
 ته خو اوس د زهد لاف کوې زاهده که ئې ووينې زړه ټینگ کې مرد هالی^۳
 زه به نیت درباندي وهارم باور کره که د ځای دي د هاتی په انبالی

^۱ به آرزویتو چو نم.

^۲ پساله یې.

^۳ هاله یې.

خداي د امن د خوشحال د سترگو وکره
په خدا خدا چه جې په خوشحالی

په دانا مي د ناپوه دیدن الم دئ د ناپوهو د صحبت نتیجه غم دئ
چه دانا مي د نادان سره گپون کا دا ئې واره پخپل ځان باندي ستم دئ
بد سړی که په ظاهر سړی لیده شي په باطن کښ نور څه ندئ مار لرم دئ
د بدانو په صحبت کښی دین دینا جې شک پدا خبره مه وکره قسم دئ
د ناپوه سره په جشن حاضر مشې د دانا سره قبول کره که ماتم دئ
که بې عقل تر یوسف ښایسته روغ وي
د خوشحال خټک په پوهه یو صنم دئ

پدا قول د درست خلقو اتفاق دئ گله ستا خو څو ورځي طمطراق دئ
که د رنگ خوبې ئې ستا بې بود ئې نشته په جهان کښ که باقي دئ خو اخلاق دئ
هسي یار د غوري خدای را گر په غېر کښ چه په نونس توکه دئ په حسن طاق دئ
لکه تېري و اوږو ته په تلوار دئ خسته هسي دا خپل یار د مخ مشتاق دئ
سلامت د ارزاني وي په شیخانو ملامت ئې بخره کړي د عشاق دئ
چه یو ور په سړی وترې بل وا کا رزق به هر چا ته رسېږي خدای رزاق دئ
که ئې سر له تنه درومي نور به نشي
دا خوشحال چه د خپل یار سره میثاق دئ

په ورو ورو څه خو خبر شوم ستا له مینې لکه اور لیدلي نه لوگي ئې ویني
پردېسي حیران برېشان له خلقه تشي دا پتا پسې جوگي شوم که مي وینې
چه په تا پسې ژړا کوم د اوښیو عاقبت به دا ژړا وکرم په ویني
چه هغه ساعت په یاد کرم لولپه شم چه به تا راته خبري کړې شیریني
څوک به تا غندي پیدا په جهان نه وئ هوسی سترگي، عنبر موئی، مخ نسريني
هغه وخت را څخه ولاړ چه مي به کښل کړې دواړه ستا میگوڼي شوندي شکړيني
که خمتا واغوندي لا ښه شې تر نورو که څو رنگي جامې واغوندي ورېښمینی
ته می پاس د زړه په سر باندي میشته یې نوري واره یو سر بل سر دلنشیني
ستا په خوي پوري حیران یم خوي د څه دئ په ثنا را سره جنگ کړې نازنیني
لکه زه پتا مجنون دا هونږه نه و لکه زه پتا مجنون دا هونږه نه و
عشق تنها څه په لیده د سترگو ندئ نه فرهاد هسي مین و په شیریني
لا د خولو په صفت هم کاینې خوړيني

د خوشحال د زړه د خوني لکه څراغ ئې
لا به کله را ښکاره شې مه جیني!

په دریاب کښ چه جهاز بیایي نا خدای دئ چه ساتي ئې دو بوي ئې هغه خدای دئ
بادشاهي ئې په نصیب او په قسمت وئ چه سایه د چا په سر کاندې همای دئ
څوک چه طمعه له چا کا په حقیقت کښ که بادشاه د درست جهان شي لا گدای دئ
درته چا وې چه پرې مه پرانزده غوتیه تأمل د هر سړي گره کشاي دئ

يا د ښو زویو سندرې وې د زړو^۱ يا د توري په میدان کښ هوي و های دئ
 د هغه د غلطی اندوه نه وئ چه رفیق ئې په سفر کښ رهنمای دئ
 وچ کگر ټټر داغداغ په منځ کښ هیڅ نه چه نارې د جداییه وهي نای دئ
 خوي خصلت وته ئې هم نظر د کړو دئ که جمال ئې په څو رنگه دلربای دئ
 په هزار ژبه ئې ستایه بلبله گل پخپله د خپل حسن خودستای دئ
 که باغونه که راغونه که څه نور څه

چه د زړه پکښې خوشحال شو هغه ځای دئ

په هر ځای چه قدمونه په خرام ېږدي سل منته پدا مځکه په هر گام ېږدي
 زه به چېرې آزادي ور ځني مومم چه دلبره راته تل د زلفو دام ېږدي
 که تر نوم او تر ننگ تېر شوم غم ئې نشته عاشق هر کله قدم په ننگ و نام ېږدي
 نه بهار شته نه ساقی شته، نه مینا شته اوس به څوک ځما په لاس د میو جام ېږدي
 څوک ئې نه پسندی پما هسي بدنام شوم د نیکی نام چه څوک په ما بد نام ېږدي
 په صحیح سالک هغه دئ پدا لار کښ چه قدم د ترقی په مقام ېږدي
 زه د کښلیو په پښو سر ېږدم که نور خلق خپل سرونه د پیرانو په اقدام ېږدي
 ستا د خیال فکر نه درومي له دله په زرگوټي مي داغونه صبح و شام ېږدي

راشه گوره د خوشحال د خاطر ویني

په بیاض باندي چه هر حرف د کلام ېږدي

په ناحق په ما منت کاندي وگري په ناحق په ما منت ندئ د جا وړي
 زه له ځایه دماغي په جهان راغلم ما دا هسي دماغ اوس ندئ را وړي
 که درست باغ د میو پک و ما ته کښیږدې تر همت پوري مي څه دئ یو خسري
 په یوه بېلک^۲ ئې نن تر هر چا به کرم بل ئې هم دئ په سبا راته نومري
 هغه کوم سبق د ناز او د نیاز دئ چه و ما ئې په ایځي^۲ ندئ را کړي
 په خوږه خندا د خضر عمر را کا په ماني سره مي بیا کا لکه مري
 یو څه بند مي د غماز په غاړه پرېووت لا تر اوسه گرزوم د غاري پري
 له اصلي فولاده هاله تبغ رغېږي په وار وار چه ځني لار شی اوسپن خري
 د جهان په وړو ونو نظر وکړه هره ونه خپل خپل خوند لري خپل زري
 زه د یار غمونو درست په زړه رنځور کرم لا مي نه دئ د زړه حال و چا ته سپري
 د تازیانو په میدان باندي غوټې دئ کوټه هم ورپسې زغلي لبغري
 چه و چا وته شمار یا ئې بیان کرم هونېره غریو مي له فراقه ندئ نغري

هغه مخ ئې پخپل کور په پالنگ بیا موند

چه خوشحال و په طلب ور پسې ستري

^۱ یا د ښځو ئې سندرې، یا د ښو زویو سندرې د زوړو دي.

^۲ محشی ورته غشی لیکلی دي.

^۲ ایځگی.

په سینه کښې مې اوده مینه پهر جا کي^۱ حُما ستا محبت گوره کیسي لا کي
 د رقیب وینا ئې یاده شوه که څه شوه سپینه خوله ئې په خندا راوړه پهر باکي
 په بازي بازي وژلي کتل نشي ځکه ما په مسخرو وژني بیجا کي
 زه خوشحال چه لا له ورايه ور ښکاره شوم
 په خندا خندا ئې وې چه او میرا بیرا کي

په دا کلی کښې ډېر کښلي چون چون خلق دي وکښلي
 ما په دواړو کښې یو یار کړ نور مې شمار کړل لکه کښلي
 هغه هم هسي بد خوي دئ چه په زور را سره ښلي
 که د ده له چارو وایم را ئې هېڅ ندي برښلي
 ولي څه کرم پرې مین شوم چه څه کا واره بخښلي
 خو مین په هیچا مشې په بلا دی مین لښلي
 گاه کباب په جدائي کښې گاه په وصل زړه وکښلي
 عاشقان دي سینه سوي له اندوه سره اخښلي
 په خمار هغه پوهېږي چه شراب ئې دي نوښلي
 په دنیا کښې به هر چا وئ په ارمان لاسونه مښلي
 چه و ما وته ئې فاش کړل څه رازونه دي پوښلي
 د خوشحال غندي په عشق کښې
 نشته نور په رنگ ځښلي

پښتانه په عقل پوهه څه ناکس دي کوټه سپي د قصابانو د جوس دي^۲
 بادشاهي ئې د مغل په زرو بایله د مغل د منصبونو په هوس دي
 اوښ له باره پخپل کور کښې ورغلي په اولجه د اوښ د غاري د جرس دي
 د نفرین لایق په نام سره بنی دئ له اوله که دا نور ورپسی پس دي
 بې ننگان د بې ننګی کار و بار کا ننګیالي د ننگ پکار کښې هر نفس دي
 سر ئې هوري قندهار بل ئې د مغار دي
 تر دا منځ همه میشته واره عبس دي

په هر کسب کښې چه یې حبیب الله ېې که له خدایه له رسوله نه آگاه ېې
 په محشر به له تا عدل ایمان غواړي که په تخت د پاسه ناست د ملک بادشاه ېې
 نفسه تا دا هسي زه مذبذ بین کرم هم توبه هم گناهونه څه گمراه ېې
 نور څوک څه لره بد خواه گڼې ناپوهه چه پخپله د خپل خوي، د ځان بدخواه ېې
 زمانه به د بد رنگ کا غره شمه که هر څو پخپل جمال کښلي تر ماه ېې
 په خاته کښې ئې هیچېری ثقل نشته تل چه پورته کښته کېږي یوه ساه ېې
 که پخپل گمان کښې ځان و تا ته کوه دئ و قضا و ته پمټل لکه کاه ېې

^۱ د دې بدلی د پای کلمې هندي دی چه ذواللسانین صنعت پکښې مراعات شوی دی.

^۲ محشی ورته کښلی دی: غولی او انگي.

د خوشحال وېسا په سخت ساعت په تا ده
اې چه ته د درمانده وو پشت پناه يې

په دا څه که د بنگين راته پنگ پنگ دئ
عقل زور د غوريه خېل تر بنگين زيات دئ
د بنگين نه هونبره زور وينم نه توره
غوريه خېل که په ناکام ور سره زيست کا
غوريه خېل او بنگين دواړه مغلي دي
که زه گورې^۲ درد آشام ورسره شمار يم
هر ملخي د سر بازیه هنر څه زده
لا تر اوسه ئې ماغزه په قرار ندي
د کينډيو^۳ په ځگو کين ئې گولی دئ
لا په خوب کين په لرزه پرېوزي له کټه
که پدا درومي گورې هغه زه يم
درست جهان مي و مغل وته خبر کر
ځني څه لويي دعوي لرم په زړه کين
خو طالع را سره هسي مدد نکا

د خوشحال د زړه د حال ننداره وکړه
که په تخت د پاسه کنبېني هم ملنگ دئ

تا په دوو سترگو مکحولي چه ئې واروې ملولي
په حيرانو عاشقانو سل بلاوي کرې نزولي
نه ئې شمار نه ئې حساب شته خلقي د کرې مقتولي
راز مي هچا بېکاره نکړ ځما اوښی دی پدولي
نه په سر يم نه په مال يم نه په ملک يم نه په پولي
پوه په نام و په ننگ نه يم په فروغي په اصولي
چه د عشق الا بلا دي همگي مي دي قبولي
لاف مي ستا د پالنگ وکړ که رسېرم تر مقبولي
هيڅوک نشته چه پرې پوه شي ښې خبري دي معقولي
چاری واره په قسمت شي نه په ځلي نه په ځولي

بخت په کور ورکړه خوشحاله^۴
تار په تار زلفي مختولي

^۱ د دې کلمې معنی حل غواری.

^۲ که زه گورې درد آشامو سره مل يم.

^۳ دا کلمه حل غواری.

^۴ گڼه تېر می تر شېر شاه بادشاه فرهنگ دی.

^۵ بخت به کور درکړی.

ته په څو د دنیا مینې مېدل کړې
هره ورغ د دې فاني دنیا دپاره
که دې خپله مدعا پکښې درستېږي
که کافر درته د سود خبرې وکا
که دې سل چاري د زړه واره پوره شي
چه د عمر بقا نشته واره هيڅ دئ
چه په دواړو سترگو روند په غوړو کوڼ شوې
په پنځه کښ دي د ځان رستگاري ده
که څلور دئ که پنځه که شپږ اوه دئ
ښې خوږې چاريي د دين درته ترخې شوي
عاقبت به دئ د گور په خاورو خوب وي
ستا پخوا هم د دنیا طالبان نور و
بهشت ځاي د پرهېزگارو دئ خوشحاله
ته بهشت وته هوس په کوم عمل کړي؟

ته چه سترگي توروې خود به پوهېږي
سر تر پایه جامې واغوندې کلگوني
تور سنبل د باد و مخ و ته ولاړي
په ورغ سل ځله آشتي کړې هم جنگونه
هم په لاس د میوه جام را کړې چه نوش کړه
خپله څه د درست جهان فتنې نازونه
مگر لږ دي د خوشحال د زړه غمونه
باندي نور تندوروې خود به پوهېږي

توري سترگي ستا دي اي زيبا نگاري مستي
تا چه بوسه را کړه زه پرې بې حسابه مست شوم
ما چه ستا دا ښه کښلي بارخو په سترگو څېر کړه
خوله به د اخلي چه پر ستا د خاطر مينه
هر چه ستا له ظلمه و نور چا و ته فرياد کا
خوب کاندي بې غمه يا ئې چېرې قرارې شي؟
چارې په ما وکړې وائي چاري ځما ندي
تا ووي خوشحال ته نوري لا تر ما زيبا شته
څوک تر تا زيبا دي اي زيبا نگاري مستي

ته چه هسي حکم ناز کرې په وگړي
 د درياب سره درياب وي يو څو وخته
 چه ئې څو په پورته لوري لوري وړي
 لکه ته يې بېهوده ياوه باد وړي
 طمطراق د جهان کل واره عبث دئ
 دا چه تا وته ژوندی دئ ژوندي ندئ
 چه خوږې مېوې لري خوشبوي گلونه
 په آواز سره سړی بنديخانه دئ
 جنتي دوږخي پټ ندئ ښکاره دئ
 په تا څه د چا پوره د چا نيمگري
 بيا په هر لوری پراته وي اوبو وړي
 د هغو ماڼۍ وگوره چه لوري
 جهان څو دا هسي ياد لري باد وړي
 هوبنيارانو وته کم دي تر خسري
 دا و ما وته ښکارېږي لکه مري
 پخپل باغ کښ دي کښېښووي هغه زري
 د څاروي علاج په ترکېږي په پري
 خپل عمل دي په نوم نوم واره نومري

زلزله په جهان گډه شوه خوشحاله

د اسمان له شدتونو کندي رغړي

ته چه خيال په زر زري جامو کرې غچي^۱
 که بادشاه د مملکت شي په تخت کښېښي
 ځان چه کم گني تر بله هغه لوي شي
 ځما ستا په خوله به مرگ کا توري خاوري
 وداني د درست جهان په محبت شي
 د اسمان ستوري بهي نشي په دا تچي
 چه به تل په جهان نه وي دا په پچي
 د سليمان گټې پدا راغله په خچي
 که ته هر کله حلوا خوږې زه خمچي
 راشه گوره محبت د مچ د مچي

زه خوشحال که خپل مين په ژړا مومم

په ژړا به پسې نه کړم سترگي وچي

ته هغه لیلی يې چه د تل په بخره ناز دئ
 ما وي خو يو زه يم نن شهره په عاشقي کښ
 زه تر عشق څارېږم تر هغو چه عاشقان دئ
 رایشی له کومه ځاي په څو وکا په زړه کښ
 هي د خدای دپاره تفحص را پسي مکره
 توري توري زلفي کبود خال لکه کوتره
 سکني د زړه ولي چه په شونډو کښ موسپړی
 زه هغه مجنون يم چه مي تل سر پسې نیاز دئ
 لا تر ما د نور وگړي لار ليري آواز دئ
 واره عشق پکار دئ حقيقت دئ که مجاز دئ
 هېڅ پرې نه پوهېږم عشق يو څه سوز و گداز دئ
 پلار ته وايه نشي عشق يو هسي مخفی راز دئ
 راشه که ئې گورې پرې بندي يو څه شهباز دئ
 تبغ ئې د غمزې دا ځله لا څه تېره ساز دئ

هر څوک يو يو بت لري خپل بت وته سجد کا

بت د خوشحال ته يې تل ئې تا وته نماز دئ

تمامه شپه د ژمي په هي هي پما تېرېږي
 دا سحر دئ که مينه که څه لا بله بلا ده
 خپل زړه وته نظر کړم پدا هونبره محبت کښ
 يوسف د زمانې دئ درست جهان په روشندلي
 دنيا لکه حلوا ده، ښه شيرينه مزه ناکه
 چه ته د ما طبيب ئې رنځ به لا ځما زياتېږي
 که هر څو ئې له دلې هېږم نه را هېرېږي
 يو هسي مستسقي شو چه په بحر نه اوبېږي^۲
 دا يو جهان لا پرېږده چه په دوه جهان پرېږي
 حريص ئې لکه مچ دئ باندي غورزي نه مړېږي

^۱ په دې بيت کښ د غچ او تېچ معني جوته نسوه، سيد راحت ليکلي چه غچي يو تکيه کلام دي چه په اصل کښ (خو چه) و،
 دا بيت حل طلب دي.

^۲ نه سرېږي.

چه ننگ کا ننگیالی دئی ورته یینی دی وه کاره یا کام د ننگ حاصل کا یا د دوی مینه سپرېری
که منبک و که گوهر و همگی ولاړل خوشحاله
و ځان وته وگوره چه اوس څه عمر تېرېری

توري سترګي ستا دئی بیا په تورو رنجو کړې دوه توري بلا دئی پرې می وژنې بابا مړې
وخاندې و ما ته شونډي بوڅي په ناخوال کړې دا فتنې ښېوې د بیا له کومه دي راوړې
زر د که په ور مري په هیجا د زړه سوي نشي زړه لرې د کاني بیا خپل ځان بولې ښه زړې
هیڅ در نه پوهېږم که رشتیا وایې که پېڅمي ما وته د خوله ده په خدا خدا نومړې
پتي پروتي ښې دې څه به دم وهم و چا ته ما څه هونبره ندئی ستا فتنې ناسازي وړې
ما وې چه ځما ده موزي یووره سیه چشمه څه شو کوته نېسي د پرې هوسیه سترې
ته پدا خیالونو په ښېوو غمزو موجونه سیند د اباسیند سوې چه څو څو بېرې نغړې
څه لره خوشحاله تا د زړه کیسې ښکاره کړې؟
ستا د ظلم ندي ما و چا ته کیسې سپرې!

تر هر چا نه د رشتینو کار اول دئی خدای پخپله د رشتینو سره مل دئی
په معنی قلیه روپي زه مخ ئې تور شه هر سړی چه په یاری کښ په زړه غل دئی
د بد بویو بد بوئي به پته نشي که په سل پردو ئې ونغارې بصل دئی
که د زړه سترګي د شته ننداره وکړه د جهان په وارو چارو کښ خلل دئی
ابا سیند وته نظر کړه ودرېره ستا د عمر د اوبو غنډي چل چل دئی
که د خولې ویل د ښه دئی پدا څه شي چه ښکاره د و عالم وته عمل دئی
نه به زور پرېږدي نه ځوان نه نن زوولي چه ناڅاپه ناتارونه کا اجل دئی
بد کردار به نیک کردار نشي خوشحاله
د شیطان لښکرو لاندې کر قبل دئی

تا یاری له ما نه پرې کړه که پښېمان ئې بیا را درومه هغه زړه یې هغه ځان یې
همېشه د ما د باغ زرغون طوطا وې اوس خبر نه یم طوطا د کوم بوستان یې
زاره هم کله ځوانان وه وار ئې تېر شو په زرو پوري خدا مکره که ځوان یې
یو جهان دا د ظاهر بل د باطن دئی راته ووايه د کوم یوه جهان یې
که طامع په سریر پاس کښېني گدای دئی که واز وته د شا کرله سلطان یې
په بل ځای می پېرځو نه یې د یار غمه ته د ما د زړه د مات کودی^۳ ریحان یې
غم الم به د و نه رسيي و زړه ته که د خپلي ژبي هر کله پاسبان یې
ته جوهر د لویی نه لرې خوشحاله
د کم شناختو په بازار هسي ارزان یې

^۱ محشی ورته لیکلی دی چه مطلب له مشک وا گوهره تور وېښته او غابښونه دی.

^۲ محشی حصار ورته کښلی دی.

^۳ دا کلمه عیناً ولیکه سوه تصحیح او حل طلبه ده.

تا چه دانا سازي چاري دي را کړي
 چه مي هسي شان په خوارو سترگو گورې
 ته پدا حسن د گل غنډي پيدا يې
 راته وايې صبورې در څخه څه شوه
 بيا په کوم توکي دا هسي بې قولې کړې
 د تقوا سپاهيان چه ستا په کوڅه تېر شي
 د خوښۍ مفرح را عنايت کړه
 گوره کوم به د په بخت په طالع مومي
 په پله پله در پسې ځم د پريښو نه يې
 چه مین شوې درست د يار په رضا درومه
 اوس که خپله رضا کړې خوشحاله پرې^۱

تر دا دوو سترگو مي اوښي بهېدلې
 ستا د وصل اش رمق دى راته پاڼو
 ستا په غم کښ مي د زړه ننداره وکړه
 دا هم بخت چه په بالښت د خسته راغلې
 زه نه گرم نه ملامت نه مي څوک يار کړ
 ځاي په ځاي درته بلبلو مېشته وکړه
 اوس د يار په غېږ کښ ونيوه هوس کړه
 ځکه تل د باد له لاسه خوري څپرې
 اوس ئې جور و جفا وړه دا دى سزا ده
 د رقيب گونه چه نده شوه لېده دى
 په زړه ياد لره دا اور چه دى را بل کړ
 بې د يار له مينى واره لکه باد دى
 چه په تلل شوې له خوشحاله لکه عمر^۲
 که ئې ډېره بلا کړه نه درېدلې

تورو زلفو د په غوړو دى خولې ښي
 دا ځما د پرېشانیه نه څه وائې
 په څو تار په تار پرېشاني سره ښي^۳
 که ئې لا نوري اوږدې دي درته بلښي^۴

^۱ بلې.

^۲ د دې کلمې معنی حل غواړی.

^۳ مخفف دی د پريي يعنی ملامت هستی.

^۴ پخسېدل.

^۵ لکه عمر له خوشحاله.

^۶ تشی.

نندارچي چه ورته گوري کت کوت کپړي د مخ نخښي د بلا دي کونښي گونښي
 تر لټانو د خجل آبحيات دئ په باڼه په سترگو سهم و تېر کښي
 چه مين شي قبلوي مکر دروهونه په ياري مي قبول کړي که بنگښي^۱
 زه خوشحال د د بدی نېکي گواهي لم
 د بنایست مخي د نشته په خوي وشي^۲

ته چه دا دماغ لرې څوک به څه فراغ لرې
 توره شپه د د دواړه زلفي پکښي مخ څراغ لرې
 دا د خال د ورځيو ندئ دا د زړونو داغ لرې
 واره باغ دی په گلونو يو څه کښلي باغ لرې
 که ساعت دئ ساعت دا دئ چه په لاس اياغ لرې
 چه طوطی د دئ په لاس کښ څه نظر په زاغ لرې
 بيا و کوم لوري ته ورک شو
 د خوشحال سراغ لرې

ته چه دا ښکلې چهره لرې نگاري
 چه د لاري د دیدن راباندي بند کړې
 چه گهي گهي د ووينم له ورايه
 هره ورځ تازه ماڼي تازه جنگونه
 که د غاښ و شونډي گورم د مرجان دي
 دريغه نور نور سحرگر په ملک پيدا شوي
 خو په ما باندي چه راشي ځان نادان کا
 په کوڅه ئې باد گدر نکا خوشحاله
 ته له کومه ساز وې ورته ريباري

ته چه سر تر دېوال هسک کړې سړی گوري
 که د زړه د غین په عشق نه وي بايللي
 پرده پوښي په ضرور وزي لمانځه ته
 يا ئې نيت د کاسيرئ يا د مېړه وي
 په هغې باندي گواهي د بدی وله
 د مېړه په پېره نه خاندي نور څه کا
 د خوشحال ويل به بې مضمونه نه وي

^۱ تیر کښ یې.

^۲ بنگښ یې.

^۳ وش ئې.

^۴ فاحشگي يا قحبه والی.

^۵ آسان، آزاد، بې باک.

چېري نه چه ئې مذاقو سره شموري

تر مکې تر مدينې ولاړې حاجي
صفائي د زړه په کار ده نه د پېري
صوفي لافي د سلوک کا هم دا لافي
په ملا توره تياره شوه چه حق پوش شو
علم څه دئ په معني کښ گينه دئ
دا تاراج لکه شيخان کاندي په مکر
دا ئې سحر د بابل د محکي راوړ
نور به وساتم خپل رخت پخپل صندوق کښ
نه جيحون دئ نه سيحون دئ لا افزون دئ
که صاحب په لاري پلي نفر سپور ځي
له اوله تر آخره په جهان کښ

زه خوشحال خټک په حب د اهل بيتو

خارجي او رافضي کرم اخراجي

تور ورېل به ئې و چا و ته غوړپېري
د شونډانو له بوسې به ئې بس نکرم
نور به کومه ارزوي لري په زړه کښ
عاشقان تر تورو خاورو لاندي نه مري
بيا به توري بلا لا توري بلا کا
د بنو ناوک ئې نه دري تر زغرو
د فراق غمجن په مرگ تر ژوندون خوښ دئ
د جهان عمارتونو ته نظر کړه:
ما وې نن د زمانې ژبه ورزه يم

د دې باغ گلونه لږ ندئ خوشحاله

تازه تر تر تازه ترو نور غوړپېري

تازي سپی چه په نمری مومې وېړيا دئ
په کوټه باندي دا دواړه حبطه دئ
که ئې ته په منت مومې دا يې مخله
بخت چه کوړ شي يوه تن ندئ راوړي
د اسمان پېرې دائم نه وئ يکساني
يوه ورځ به ئې دا رنگ زېبائی نه وی

د هر چا ياران دا هسي بې وفا دئ

که خويار د خوشحال هسي بې وفا دئ

سپين و سره باندي بننده که په بهار دئ
چه د تش په غولی گرزي هم بلا دئ
که د چا په باغ کښ بوتی د کيميا دئ
چه د خدای باندي پېرځو دئ د هر چا دئ
که ئې څرخ دئ نن پتا کانده په ما دئ
راشه گوره چه گل څه رنگه زېبا دی

ته د تل اوسې پدا شهر ياری کښي که زه عمر تېروم پدا خواري کښي
غم د يار د جفا هيڅ را سره نشته خدای دي ما بې پته نکا په ياري کښي
هغه يار دي خدای له هره رنځه ژغوري زه که پروت يم همېشه په بيماری کښي
په زاري زاري به ما په ځان مين کړ که ئې مينه زياتېدلای په زاری کښي
لکه باز د زړه په وينو اموخته شو بل به نه وي هسي ترک په خونخواري کښي
د رېبار منت ئې ډېر را باندي بار دئ چه مي يار مونده د ده په رېباري کښي
خدای په ما باندي نادان کړ بخت مي تور دئ که وېښته چوي په ډېره هوښياري کښي

نا قرار د خوشحال زړه همېشه ښه دئ
يو زمان د نه وي بند په قراري کښي

جهان شرم نام و ننگ دئ که دا نه وي جهان رنگ دئ
چه وفا ور څخه نشته گل به څه کړې چه خوشرنگ دئ
چه ئې عشق تر سره کړي نور څوک نشته خو پتنگ دئ
د ښايست کمی ئې نشته ولي يار می په زړه سنگ دئ
تر ښکندلو ئې ځارېږم بيا ئې چا سره دا جنگ دی
په ښاغليو جهان آرت په غوليو باندي تنگ دئ
ښه چه راغلي په غېږ کښ بيا مي لېري د زړه زنگ دئ

چه خوشحال باندي ناستې کا
دا پوزي ندئ اورنگ دئ

چه پخپل عيب بينا شي سړی هاله درست دانا شي
ناداني ئې پټه نده چه له ځانه ئې ثنا شي
د بلا اندوه به نه کا چه له خدای سره اشنا شي
په دنيا به دين حاصل کا چه خبر په لن ثنا شي
په جهان باور پيدا کا چه رشتينې ئې وينا شي
چه غني په قناعت شو له هر چا ئې استغنا شي

ابدي ژوندون به خپل کا
چه خوشحال غندي فنا شي

چه توفيق ورکوي رب العالمين دئ له آزاده په ستنه اوسه درست دين دئ
په هر لور چه غورزوي سړی هوا ده د هوا فرس و هر لوري ته زين دئ
څوک چه خوش نه وي له ځانه هيڅوک نشته هر سړی خپسر دانا گټي يقين دئ
په بهبود د خپلي چاري هر څوک مت کا پخپل زړه کښ هر تنگ خرڅ بالا نشين دئ
د دستار د سيوري رنگ واړه يکرنگ دئ که دستار په سر يا سوريا تور و سپين دئ
حبشي که په ځان نوم د کافور کښيږدي سر تر پايه و هر چا و ته مبین دئ

ازمېښت د دهر و گوره خوشحاله
چه ملک د شياطين سره قرين دئ

چه خون په غاړه کيږي له دې کاره څه خو غم دئ
 چه هونبره ښه مخونه پدا خاورو کښ په گور دئ
 پيري داغله زبون شوم که څه نور څه علالت شو
 که ښه وایم و چا ته هم ئې بد نیسي په زړه کښ
 نه بخت دي د مغلو نه زه هیڅ په عقل کم یم
 مغلو ته چه گورم هغه هسي مغل نشته
 پښتون په زرو نیسي په فریب په ټپالونو
 نه مچ یم نه کارگه یم چه په کرو مرو کرزم
 که ما غندي نور هم وئ پدا کار به ډېر خوشحال یم

ایمل خان دریا خان دواړه په ښه رنگ تېر شول په ننگ کښ

د دواړو په فراق کښ ځما تل آه و ماتم دئ

چه تا گورم حیران شم چه ته څه رنگه بشر یې
 د ماء و طین له میانه څوک دا هسي پیدا ندئ
 چه شونډو ته د گورم تر یاقوتو لا تېرې کا
 که هو څو د لاله گلونه ښه دي په چمن کښ
 که خوار دي هغه خوار دي چه محرم دي له دیدار دي
 که آه نالاش مي وکړ مسلمان نه یم کافر یم
 په حسن په ښایست کښ د څوک سیال په جهان نشته
 زه ستا له ډېره غمه همېشه په آه واوه یم

خوشحال وته د ووې چه بې ما به په څو پایې

په څو به ژوندی پایم ته مي خود په حال خبر یې

چه دا هسي بې نیازی کوې دا ښه کړې
 د بل څراغ غندي په شپه د هجران راشه
 خوله ما نه نوره مکره د زړه مینه
 د ما زړه ورځني صبر و چه گنگ دئ
 په ژوندون له ما نه مه ځه د یار غمه!
 گوره بیا دي څه په زړه کوم مي گناه دئ
 د غمزې توره دي ماته شه په ما کښ
 وایې ستا په عیادت د ما رضا ده

چه تر خولې د بېلتانه د ویل وپاسی

د خوشحال خټک روزگار په اور اوبه کړې

چه د پلار په نصیحت نکا پرغري
 د پرون ورځي به نن حالات نه وئ
 لکه موږ د بابا زویه وو په نغته
 که له پلاره زویي مومي په رای درومي

د هغه زویه دانه شه په مري
 که ئې گورې ورځ په ورځ ده کهتری
 اوس په دا دور له چا طمعه لري
 گڼه نکا زیست روزگار د پسرې

نور ئې واره سربيتې برهم درهم شوې خو په خاي د ه سربسته د نوکري
 دا هم هيڅ حق د نمک ته نظر نکا په نايافت کښ بهانه غواړي نري
 اوس په سپينه پېره زر غواره خوشحاله
 که په زړه لرې دعوې د سر دري

چه په خيال په زر زري جامو کښ درومي بکښي څرنگه هوښيار مرغونه بند دئ
 ستا د شونډو سره به ولي هسي نه وي زه به تا غلظه نکړم په ټولي کښ
 د مجنون مينه يواځي په ليلي ده ناز نخري ښېوې غمزې فتنې خيالونه
 د ښايست سره هزار کارونه نور دئ چه رضا ئې په جفا وي نور مي ستايي
 و خوشحال ته چه د نورو نوم اخلي بې له تا به مينه ما ته شي په کومي؟
 که نظر په خوار وکړې ثواب به مومي ستا د ورځيو خال دانه دي زلفي لومي
 چه پرې هر کله د زړونو ويني شومي که هر څو د خلقو جونه شي هجومي
 تر نظر پوري ئې نوري دي معدومي پدا کار به وي تا غندي څوک سلومي
 چه ئې ته لرې، نه نوري بروسي شومي د دلبرو خرڅښې دئ را معلومي

چه په سب د ابوبکر د عمر دئ د هغو په مرگ ثواب گټلي بويه
 رافضي خارجي دواړه باور وکړه تر مهدی پوری يوولس دی يا دوولس
 همه واره امامان وه د خپل دور له اوله تر آخره که گروهېږي
 چه دوستي ئې د سيد نه وئ په زړه کښ تر هلال او تر بلال (رض) ئې صدقه شم
 په سرو زرو کښ کمي د قدر نشته چه په خوله کلمه لولي هم کافر دئ
 چه بدگوي د ذي النورين د حيدر دئ تر سگانو تر کوسانو لا بتر دئ
 چه همه زويه نمسی د پيغمبر دئ همه واره د دنبا د دين سرور دئ
 د بي بي اولاد مي واره نور بصر دئ د هغو سړيو تل خاوري په سر وئ
 لا رانجه مي د پله خاوري د بوذر (رض) دئ صحابي د پيغمبر واره سره زر دئ
 زه خوشحال څټک هغه سني مذهب يم چه ياران را باندي واره برابر دئ

چه په سپينه پېره کا ځواني نکاري که په خوله د زاره يار تر سر جارېږي
 نیک و بد پدا جهان کښ پيدا کېږي خوښه ځوان د ځواني ښځي په غرض دئ
 پخپل ځان باندي به و کا ځني جاري په زړه ندی ځواني هيڅ د زاره ياري
 نیک و بدې د زاره نه دئ وېزاري که بادشاه وي د زاره نه وي آزاري

^۱ د زړه ويني پشومي.

^۲ د خلقو خونه.

^۳ بې له تا ئې مينه.

^۴ دې کلمې ته محشى د خريشوى ترجمه ليکلې ده.

^۵ د بتول اولاد دی واره تور بصر دی.

په کم ذات په اصیل هیڅ ندی راغلي ښځي واره د ښه کار دي طلبگاري
 زور د ځواني ښځي نکا که ئې کاندې فکر بویه چه له ښه ځایه دي باري
 له ښه ځایه له ښه کوره ستر پوښي په حیا په شرم ننگ وي خبرداري
 چه په پلار نیکه د ننگ و ناموس نه وي هغه ښځي قباحت ته دي تیاري

اوس پخپلو زړو خوښ اوسه خوشحاله

دا د دور ځواني مکره ناپکاري

چه خدای په بت مین کړم که دا عیب دي هم وي دي سجود که دوشن کړم که دا عیب دي هم وي دي
 عالم وائي عاشق شوې زه سوگند خورمه چه کله درست خلق دروغجن کړم که دا عیب دي هم وي دي
 که نور خلق خپل زیست کا زه سر تور مسله لنگه په ملک گزرم دیدن کړم که دا عیب دي هم وي دي
 کافر یم که ئې وباسم هغه ساعت له ژبي ستا نوم چه زکندن کړم که دا عیب دي هم وي دي
 که ستا کوڅه جنت سره څوک سمه راته کښېږدي کوڅه به د وطن کړم که دا عیب دي هم وي دي
 تحسین لره بل نه لرم چه هونېره ډېره مدح د خپل شعر سخن کړم که دا عیب دي هم وي دي
 چه ځوان وم دا یم زور شوم په رشتیا رشتیا خبره عالم د ځان دښمن کړم که دا عیب دي هم وي دي
 شیخان او زاهدان واره پټ پسې شا ویل کا په مخ ئې منبرهن کړم که دا عیب دي هم وي دي

که نور په صهبا مست دي زه خوشحال په خرابات کښ

مستي ئې په دیدن کړم که دا عیب دي هم وي دي

چه مي وليدې دا ستا سترگي خونخواري چه تر اوسه لا ژوندې یم شکر باري
 په یاری به د هېښ وي چه غلط شي چه څلور پیسې لري د هغه یاري
 ما یوه د زړه په غوره ده نیولې که هر څو په جهان ډېري شي نگاري
 وي ئې څو لري گلې ځما زړه کښ تر حساب و تر کتاب تېري بېشماري
 د مېړي چه وزر نه وي هونېره ښه وي قباحت دي تجاوز له خپلي چاري
 اوس به ولي په غلا غلا د میني کار کړم چه په حال مي خلقي شوې خبر داري
 په خاطر به د قراره قراري وي که دا خپلي سترگي ونیسې قراري
 بې اثره به دا اوښي پاته نشي چه مي ورغ او شپه په مخ ځي لاري
 نه یواځي د لاله په زړه کښ داغ دي په دا باغ کښ سینې ډېري دي داغداري

په خوشحال ئې عندلیب غندي اور بل کر

چه پلو له مخه واخیست گل رخساري

چه صحبت د ملوکانو سره کاندې بویه دا چه ویل نه کا لاندي باندي
 په رشتیا ویل د هسي باوري شي چه پیدا کا خپل عزت د ده د وړاندي
 که ئې دواړه پښې تڼاکي په خدمت شي د خدمت منت د نه^۲ کا په ده باندي
 حاسدان به ئې زوال د دولت غواري همېشه د لوگوي^۲ و ځان ته سپاندي

^۱ وایي څولري.

^۲ ونکا.

^۲ یعنی دودوي.

د غضب په وخت د ليري ځني گزري د خوښۍ په وخت د عيش وړ سره کاندې
 چه نادان ته نصيحت وايي خوشحاله
 دا د واره ناداني ده په ځان خاندې

چه نظر د په اغيار هورې دلې وئ ته چه هسي ښايسته يې گرم خو نه يم
 چيري نه چه څه د ورسې خاطر ته يو ځل بيا سر توره مسته را ښکاره شه
 ته به وايي د گلاب په گل شبنم دئ د رقيب له ويري بل لوري ته سترکي
 په عاشق باندې د پلار نصيحت اور دئ چه له سترگو مې غرېږي غنم رنگه
 د ناپوهي خوا ټول مهر په يار شي زه خوشحال به د وانورم له ليدنه
 په دربار د که هر څو پروتي کلې وئ

چه دانا نه کړې گردش د زمانې زر پېرې لري د سترگو په ځنبل کښ
 په يوه زمان د شاه بيا د گداي کا په خزان کښ د بوستان په ونو راشه
 کله مځکه سپېره پاگ کله گلونه د سفله غندي ئې ورکړل را نيول دئ
 د حلوا سره ئې زهر هلاهل دئ پت اميد د پلار د زويه سره پرېکا
 شاه جهان بادشاه د چا په بند بندي دئ حقيقت ئې سر تر پايه را معلوم شو
 زر علت له زر فساد زر عيونه چه ئې شا کړه د دنيا و آسايش ته
 چه دا هسي ئې گردې د زړه پياوړې لا خوشحال لري خواهش د زمانې

چه دا هسي ورځي غوټه کړې خبري يا ځما تر فهم ښه شوې، عاشق روڼد دي
 ستا تر شونډو تر غاښونو به ئې ځار کړم دا څه جام د ميو نه دي چه ئې ته څښې
 هغه کار لکه دوه تورو سترگو وکا بد خواهان به زړه را يخ کا شپوه گري
 يا څوک نشته په ښايست تر تا نادري که ياقوت دي که سره لال که مرغلري
 دا مي ويني د عاشق دي چه ئې نغري هسي کار نشي په توره په لښکري

دوه قدمه بېلتون هم له ياره مرگ دې څوک په څو^۱ پايي ژوندي له ياره لري
 د بڼو ناوک ئې ښوي درومي تر زړونو د ترکانو غشي ښوي درومي تر زغري
 دواړه شوندي يي د خوشحال څټک په خوله کړه
 د طوطيانو ور کوي خلق شکري

چه می زړه پسې مینې مینې شي صبر و هوښ پسې لینې لینې شي
 د هغو شونډو شربت به يا نصیب چه کله چینې شي
 په پرهار مي ظلم کېږي چه توږي ځني وکینې شي
 په خزان کښ نورې ونې توان لري چه سبر سرینې شي
 زه ئې ناسته په پالنگ یم
 که خوشحال له خوبه وینې شي

چه ژوندی دي غم دئ نکاندي د لوږي شنه طوطي لره شکري نه دئ لري
 په شکرو^۲ په نباتو ئې سود نشي چه په چا شوې ستا د خولې خبرې زوږي
 په لحظه لحظه دي ووينم قهر قهر په ځايي خصلت دا هسي خوږې خوږي
 ستا په لبو^۳ به لباب شم په دا خوښ یم که هر څو می د اوږه غندي اغږي
 دا چه اوس درته حاضر دئ ښه ئې گوره په هجران به ئې آخر لاسونه مږي
 عقل و هوښ ئې و سړي وته پيدا کړ دا چيچل دارل د پرانگ دئ يا د یري
 دا بېرد که په ظاهر سړي لیده شي
 و خوشحال ته مچ مږي دئ ماشي سپري

چه ما کړی په جهان کښ رڼا سترکي^۴ بې له تا مي خوږې نشوي په چا سترگي
 که ستا^۵ له مخه وگورم بل مخ ته په قطع دئ رندې شي ځما سترگي
 ښکاري چه غرڅه ولي ورته گوري ته يو سر بل سر مکره له ما سترگي
 هر گور^۶ مي له هيښه وار خطا شي چه واروي د ما ته شهلا سترگي
 خوشحال غريب په در درته ولاړ دئ
 ته هم کله و ما ته کړه وا سترگي

^۱ به څو.

^۲ سترگه مفرد او جمع ئې په اوسنی املا سترگي په معروفه يا راځي، مگر چه په اصلي نسخو کښ د گاف په زېر و نو موږ پر خپل حال په دغه ردیف کښ پرېښو.

^۳ که زه ستا.

^۴ هر گوره له هيښه.

^۵ چه ته واروي.

چه مزي خپلي منگلي نه کا کنبلي
 مرجونا^۱ د در مرجان هاله اُلجه کا
 عاشقان چه تر سر تېر شي هاله کُنبل کا
 باز چه والوزي له خالي هاله گوري
 چه د اور بڅری باد سره رفيق شي
 چه سيلاب د غره د سره نه روان شي
 په تحصيل پسې ئې حکه^۲ کوښښ بويه
 هونبره نه وئ څرې غوښي ورته تلي
 چه قبول کاندي د بحر خوني گلي
 د دلبرو پستي خولې لکه بخملي
 د کبکانو ښايسته سترگي کجلي
 بيا هاله کا په ملکونو لمبې بلي
 بيا هاله بيا بې په مخ ډبري خُلي^۳
 که قسمت به د چا زيات نشي په خلي

خبر هنر له لاسه مه پرېږده خوشحاله

خوره خوره وه وه واړه غصې خورولي^۴

چه و باز ئې ورکولې تېرې نوکې
 دا بانبې نظر د چتې په لکې
 د کارگه توره مشوکه د گندگي ده
 د گلرنگو ناز په هر کله د ورو دئ
 يا به سر د خپل ورمپړ په وينو رنگ کړم
 آفرين د په دا تورو شهلا سترگو
 لا به کله هغه گل په چمن راشي
 د هجران له غمه هيڅ سړی خلاص ندئ
 چه توبه د ملو کا، په وخت د گلو
 يا د ښو زلميو ږغ دي په ميدان کښ
 تر ټټو به ئې يستي د زرکي څوکي
 د شهباز نظر د ميور^۱ په څونکي
 قند لايق دئ د طوطي د سرې مشوکی
 بيهوده بې ځايه ناز کا رنگ املوکی
 يا به کُنبل کړم دغه ستا شونډی ملوکی
 چه ئې کنبلي د کشمير کرلې ملوکی
 د نرگس گلونه گوري سترگي بوکي
 څوک په ورو ورو ژړا ژاړي څوک په کوکي
 پرې ښايي که د هغو په ږيره توکي
 يا د ښو دلبرو ځي په جهان کوکي

د زاړه خوشحال ځوانی په بوسه نکا

پښتنې جونه بخيلي بد سلوکی

چه يوه مي ده نيولې په رشتيه مي ده نيولې
 لکه يو يو مرد ئې نيسي هم هغه مي ده نيولې
 څوک د هيڅ ملامت نکا عجب ښه مي ده نيولې
 اوس به نه درومي له ما نه چه له زړه مي ده نيولې
 په هيڅ رنگ به پرېښوه نشي چه تر پښه مي ده نيولې
 گندي وي را باندي راشي سر پره مي ده نيولې

^۱ يعني غواص.

^۲ يعني خس او خاشاک.

^۳ ځله.

^۴ دا مصراع حل تلبه ده، په نسخو کښ ئې املا مختلفه ده مثلاً (خوره، خوره دواړه غصې خورولي يا خوره خوره وه وه واړه غصې خورولي).

^۵ د شتی په.

^۶ يعني طاوس.

که ئې نه وينم په سترگو ښايسته مي ده نيولې
 گندي سمه شي عالمه که کړه مي ده نيولې
 د خوږو هيله خوشحال کړم
 چه ترخه مي ده نيولې

چه يو گري په جمع زړه ښه مخ وته وگوري
 دا خوي حما قديم دي چه ما اوس ندي راوړي
 د خلقو تهمت يو سر د هجران غمونه بل سر
 دا اور چه په ما بل دي د خپل يار له جدايي
 آشنا ته وايه نشي نا آشنا به څه خبرېږي
 ناوک ئې د مژگانو د ابرو په کمان جوړ کړ
 ښه باز د خوشحال خټک خاطر په لاسو کښېووت
 په قدر ئې خبر شه چېرې نه په لږ ئې پلوري

چه ئې هسي لايعقل ولاړم په شومي
 خدايه څه د يو باد وري زړگي را کړ
 پدا هم لا رقيبېان کا په ما رخه
 ما لا حرف نه و له ياره بدل کړي
 بيلتانه د ما په قصد چاره تېره کړه
 واره دوک مي د آشنا د بيلتانه دئ
 چه ئې بې له ده بل خيال نشته په زړه کښ
 د خوشحال دلبره کومه ده څه نومي؟

چي د عشق په گرانه لار کښ ډېر خطر دئ
 که سپنه مي سره چاک کړې و به وينې
 ستا د مهر باران نه اوري چه شين شي
 ستا په راز به ژبه هم نکړم خبره
 زه له عشقه خبر نه يم چه عشق څه دئ
 چه ئې عشق تر سره کړي هغه کم دئ
 صبر مه غواړه له ما د عشق په کار کښ
 عاشقي لا زه ته نه وو چه پيدا وه
 خو حما طالع ښه ندئ يار جفا کا
 د عشق غم له خلقه پټ لره خوشحاله
 څه ئې پټ کړم چه جهان ځني خبر دئ

^۱ څه.

^۲ مور.

^۳ يعنی زکام او يخ وهل.

چه پیدا شوه جدائی کشکه نه وى اشنايي
 د بلبلي بخره نول ده د گل بخره زببائي
 تا چه شان د ليلې واخيست که مجنون شم را بنائي
 د ليلې دپاره سر شو خوار مجنون په گدايي
 چه عاشق شو قبلوى دې پېغور رونه رسوايي
 ستا په در دوهان وھلي درته ناست يم دوايي
 که پل بل لورى ته واخلم ته مي بوله هر خائي
 چه به زه بې تا نه پاييم بې چيجي لوېټ پايي
 چه ئې وليدې په سترگو
 خوشحال ځکه تا ستايي

چه ئې درې څيزه حاصل وئ د هغه خوښ به تل وئ
 اول خپل صورت ښاغلي بيا ئې ښه صورت واصل وئ
 غه دريم وایم چه کوم دئ د دنيا دولت ئې خپل وئ
 چه پدا کښ ئې يو نه وئ پرېشاني به ئې په دل وئ
 چه ئې يو وئ پدا درې کښ غم به تل باندي نازل وئ
 هر چه درې واړه ئې نشته که چا مړ کړ هم د گل وئ
 د خوشحال ويل معقول دي
 پرې به خوښ شي چه عاقل وئ

چه بندي د يار د زلفو په کمند دئ بهانه ئې د خلاصۍ دغه بند دئ
 سر مي يار وټه پېښکښ کړ لا شرميرم د نادارو عذر پټ ندئ څرگند دئ
 نه شکري دئ نه قندي نه نبات دئ د شهۍ د شونډو لا گوښي بل خوند دئ
 څه صفت د هسۍ حسن په غزل کړم چه په نونس بابۍ کل شکل پسند دئ
 څه به غم د مال و ملک د دين و دل کړم چه لا ستا له غمه روغ گرزم انند دئ
 يوه زړه لره يوه اشنايي بس ده نور به ډېري يارى نه کوم سوگند دئ
 پخپل زړه مي به دا هسي شندي نکړې کله هم د عاشقۍ کار پسند دئ
 د خوشحال څټک د ستا په سر شوگند وئ
 که ئې بې تا په نور څه زړه خورسند دئ

چوهري د خپلي خوني په بوي خوښ وئ ولي بوي ئې په چمييار باندي آتش وئ
 نور وگرې د چمييار له خوني تښتي په چمييار د خپلي خوني بوي دلکش وئ
 هسي رنگه د هر چاري تفاوت دئ يو تر بل پوري مطعون او مشوش وئ
 د دهقان فهم په پاله^۱ يا په يوم دئ
 د سپاهي نظر په توره په تير کش وئ

^۱ دونه.

^۲ يعنى د يوې تېش.

چه دلبره دلربا ده هغه ته يې چه د کبر د فتنو د خرخبو نې
 چه مشتاق د د خندا د هغه زه يم په جهان که ښايسته وه بې حساب
 د پسرلي گلونه څه دي چه نې ستايم ستا د مخ مي په څراغ نشته وټنه
 خپل عاشق سره وعده نکړې تر سره که هر څو دي د خوشحال معشوقې ډېرې
 چه ورته تر هر چا ده هغه ته يې

چه ابرو غنډي نې پروت په دربار نه وئ وائي دا چه يوه ورځ به گلزار نه وئ
 د زړه چاک مي به په هيڅ سره ور نشي ستا د زلفو نوم به نور په خوله وانخلم
 تر هندوي مه شه کم د يار په پت کښ په ما هر زمان اختر دئ چه يار وينم
 په کوم ځاي مي به مرهم کښېږدې طبيبه! په هغه د عاشق نوم حرام دئ
 هيڅ ماته له ياره مه کوه خوشحاله
 د دنيا ساعت به تل په قرار نه وئ

چه په زلفو عنبر ساده هغه ته يې چه نازک نې دئ اندام د گل تر پاټي
 که هر څو شي په جهان محبوبې ډېرې له عذابه له وبا له د ترس نشي
 چه اثر مي د ژړا ورباندي نشي چه تمامه شپه د خوب په ما حرام کړ
 چه له ميني ستا په سر لوري خوشحال دئ
 چه د ده د سر قضا ده هغه ته يې

چه نې عمر د څارويو سره تېر وئ چه سلطان غنډي رانده شي څوک نې څه کا
 ځوانان واره برابر ندي په وزن که په زړه باندي پراته دئ زر غمونه
 د شکر و تر حلوا به نې لا ښه خورم د ښه مخ په ننداره به لکه روغ ځم
 هر عاشق د عاشقۍ ته هوس نکا
 زيست روزگار د هغو هم په هغه څېر وئ
 که هر څو ور څخه علم هنر ډېر وئ
 ځني من، ځني نيم من ځني نيم سپر وئ
 چه مي يار په نظر کښېږي واره هېر وئ
 که د يار له لاسه زهر يا گنډ هېر وئ
 که په تن مي پرهرونه د شمشېر وئ
 د عشق لاف د هغه ځوان کاندې چه شېر وئ

دربغه بیا را سره ژر غاړه غړي شوي چه فلیل په زلفو پوري د اجمېر وئ
د خوشحال خټک خو کنبلي مخ په کار دئ
که د سوات که د پکلي که د بنېر وئ

چه په زړه ئې ستا د غم غشي سیده شي
همېشه به ئې سړینې په زنگون وئ
توري سترگي توري ورځي سره زيب کا
په ټټو باندي ئې خط د وېښتو ندئ
ستا خوبي ځما په پوهه ډېر تېري کا
په بنو باندي مي پښې په احتياط ږده
ځان و زړه مي هغه لور وټه پرواز کا
زه پدا سبب په دوو سترگو مين يم
له قسمته زياتي مه غواړه ناپوهه!
لاس په لاس ئې گرزوي هنر آموزي
په ژړا مي به و نه غلوې خوشحاله
که دئ سرې ويني رواني تر دیده شي

چه بنېرې و ما ته وکړې ژونده وې مي
دا چه وايې راته ځير گوره چه مور شې
غمازانو اغزي توي د غمازی کرل
ما خپل زړه وټه ويل چه اي بد خويه
وئې عمر مي پدا بد خوئي تېر شو
که می سر په عشق کښ درومي هم د لار شي
که د زهرو پياله راکړې هم به وایم
چه گهي په مخه رایشې کنکس خورې
کشکه زه درباندي نه وی مين سوي
ما خوشحال څخه په ذات دورنگي نشته
د زړه حال مي در معلوم دئ ویه وې مي

چه درومي په انگن کښ درست انگن سره يو گل شي
چه سترگي کړې ور پورته په نرگس شي بلا سازه
د ملا د وېښته فرق به د هيڅ يو سره و نکا
عالم وایی و ماته له ښه مخه صبر وکړه
د خوشحال خاطر ئې هسي ځني يووړ تورو سترگو
کله صيد د شاهينو تر مېنکو تر منگل شي

١ دا کلمه عیناً ولیکله سوه، راحت زاخیلی گنگوسی په معنی د پټه خوله والی او خاموشی او سر گوشتی را وری دی.

چا به راکړ په پالنگ دا هسي کښلې
 شيخ د حورو صفت کا زه د دلبرو
 عاشقان ئې صد هزار دئ په هر لوري
 په دربار ئې سنا سي شه ورته کښته
 که هر خو د خلقو جونه ښايسته دئ
 لا به کله ننداره د هغه مخ کړم
 د هغې پيالې مستي لرم په سر کښ
 نه د مڼکو پټېدنه نه د عشق شته
 چه مي تل د مخ ثنا وايي خوشحاله!

په صله مي سپينه خوله درته بخښلې

چه گلرنگه معشوقه لري په کور کښ
 په هجران کښ مي ژړا هغه خدا شوه
 لکه لوند خرڅوړي تا وکړې نم ئې نه وئ
 د عشق ښور د د عاشق له دله نه ځي
 په هر ځاي چه د رندانو مجالس وئ
 شور و شر به د رانجا په جهان نه و
 که خبر به د درځاني د مخ نه وئ
 پښتنې جونه د زلفی باد ته نيسي
 د عاشق له نام و ننگه سره څه دئ

د خوشحال د زړه مي ښه ننداره وکړه

سمندر غندي بازي کا په بل اور کښ

چه له ورايه را څرگنده مسته شاشي
 چه پلو په مخ کښ ونيسي ماښام کا
 د جمال خوبي ئې زياته ده تر نمره
 تر يانه پوري ئې گوډه سي کوتره
 حبشي زلفي ئې پاس په سينه زانگي
 مرگ می سل ځله قبول بېلتون د نه وئ
 په ماڼي ئې مرده شو يو کره عيد وئ
 توري خاوري د رقيب په سر کا توئي

چه په نه ليدو ئې نه ومړې خوشحاله

ځکه هسي دا جهان بلا په تا شي

چه محبت په ځان قبول کا نور راحت شي
 که فلك ئې د مزرې په خوله کښ ورکا
 چه عارف د مصيبت شي عافيت شي
 خداي دئ نکا چه عارف پکښ غارت شي

^۱ نښتېلی او په تکليف اخته.

^۲ رانجا او هېر په هند کښ دوه ميان وه چه په هندي کښ ئې قصه مشهوره ده.

لکه باد کله ئې مخ کله ئې شا ده بيهوده غرور د هر چا په دولت شي
يو لاله په غورږيده بل رږږده کا شگفتن د باغ د گلو په نوبت شي^۱
د يوه ماني شي سر د بل نرېري په جهان کښ نوی نوی عمارت شي
وا ويلا ژړا ناره ساره آهونه خوهم دا په ورځ و شپه په هر ساعت شي
دا همه چاری د ده دې چه را کړي يوه خدايه کور د وران د محبت شي
هغه شان لکه په تورو اوس په سپين دې
د خوشحال مجاز به کله حقيقت شي

چه راغلی په حيله دې عقل خکه عقیله دې
که مثال ئې له ما غواړې عشق مزري عقل نیله دې
آشنائي ئې دا جمال ده چه مین په جميله دې
پرواز نه پرې پرېري کا اور څو بل په فتيله دې
خوار مجنون د عشق په کار کښ سپک په قام په قبيله دې
هم خالق ته هم مخلوق ته واره کار په وسیله دې
د خبري په میدان کښ
نن خوشحال خټک قبله دې

چه ښکاره په آرایش کښ شگفته شي صلوات ئې په جمال باندي گفته شي
آشفته کاندي روزگار د پرهبز گارو چه ئې زلفی په عذار و آشفته شي
چه ئې نه وینم زه هسي ځلبلاند شم لکه گل له عندلیبه نهفته شي
چه د غوږو در ئې نه وینم په سترگو در گوهر مي په هر هر بانه سفته شي
د وصال په وخت هم خوب د عاشق نه وئ ترو بې وخته په هجران په سوخته شي
ښه خو دا چه ئې برقع په مخ پرته ده او که نه پرې به وگړي الپته شي
زړه مي وائي چه ورتلي په درنې ابل کړي په هر ځاي چه ښه محبوبه شنفته شي
و خوشحال ته د دې باغ غنچه ښکاره وه
چه به دا رنگه گلونه شگفته شي!

چه ادب لري سړی سړی هاله شي بې ادب سړی سړی کله باله شي
څه پتونه ئې په شمار په حساب ندی که په چا د آشنایی پت پاله شي
چه همت د سړی څو قدر ئې هونبره د تمیز په تله هر سړی تاله شي
دولتمن سړی هغه بللای بویه چه له سینده ئې جدا د چا واله شي
هر سړی چه دولتمن شي که دانا وئ په هر کار کښ دې نظر پخپل کاله شي
که د توري کار د ځوان دې یا د نور څه مصلحت دې د هغه چه په زاله شي
دولتمن د په هنر په علم مټ کا که هر څو ښایسته مخ وئ بیا پساله شي
څوک دنیا وته مریونه دي خوشحاله
شاه زلمیو ته د لوبو چنغاله شي^۲

^۱ یعنی پښې تر، هغه شی چه د اوښ پښه په تری.

^۲ چنغاله هغه نجلی بولی، چه مېړه ئې معلوم سوی او نامزده شوې وی، اما واده ئې نه وی سوی.

چه رانده و ته اسمان بښي يا ستوري
روڼا ورځ په بڼاپېرک باندې تور تم شوه
که څښتن ورته زورل کا يا بښکځل کا
بيا به شنې په پاڼيو نشي وچي وني
زور قوت د هر چا سم برابر ندئ
راشه نن د د نخاس ننداره وکړه
چا د سر د پاسه سور مندیل ترلي
د چا حکم د چا لاس درباندي نشته

په تلوار په اضطراب چه صبر نه کا

د خوشحال خاطر سيماب شو سره ښوري

چه مي خپل مين نيولی تر آغوش دئ
ساقی زه څه هوښيار نه يم باده راکړه
چه پروڼ ئې اهانت د مي خور وکړ
ساقی ترس د محتسب د درې نشته
هدايه وقايه څه لولې و ما ته
دا گلگون شراب د کومي ميخانې دي
د بهار په وخت به څه له ميو اورم
بيا به دا گلونه نه وئ ميخوري کړه
ډېر د باد سپاره په خيال تر ما تېرېږي

چه په ډېر ارمان د يار له مخه بېل شو

د خوشحال په بخره هر کله خروش دئ

چه لرې پخپله خونه کښ خوشخوي
دين دنيا ئې دواړه کښېوتل په لاس کښ
د بلبلو غوغا تل په هغه گل وئ
زه دلې له غمه مرم چه جدا کېږي
چرته وېر چرته سندرې په جهان کښي
گلدستې د د بهار را لره راوړي

په جنت کښ پراته چېرې چرته درومي

چه خوشحال شري عالم د پير له کوي

چه په آن و آن په مځکه په اسمان دئ
دا يوه څمځه د ځان ويني بلا شوې
د نامرد د مرد پدا تفاوت وشو
کشکه ته پدا دنيا همېشه پايي!

په غمونو په بڼاديو کښ انسان دئ
چه سړی سره ئې غم په هو زمان دئ
په نامرد شرم آسان دی په مرد گران دئ
په احتياط احتياط کښي ډېر خلق طوفان دئ

که دَ ځان که دَ ایمان بد خواه می پېر دی ما په خدای باندې سپارلی ځان ایمان دئ
 بیگیالی چه دَ اخلاص توره په لاس کا پېر لښکر ئې تر همت پوری کاروان دئ
 له اوله تر آخره څو روزکار شته چه عالم باندې غوغا کا دا جهان دئ
 په بنادی سره شریک دی اولسونه
 غم یواځې دَ خوشحال څټک دَ ځان دئ

چه وربل دي په سپین مخ آشفته کېږي په ماښام کښ روڼا ورځ نهفته کېږي
 که د مخ ښایست ئې دا دئ چه لیده شي لا به ما غنډي پرې پېر الپته کېږي
 په ښو ئې اوبني ندئ اوپزاندي همگي دُرو گوهر دئ سفته کېږي
 یو ئې رنگ یو ئې نگهت یو ئې وی پاني پدا باغ کښ عجب گل شگفته کېږي
 په ژړا مي به پوهېږې خوب و نه کا هغه څوک چه په گیسو ئې خفته کېږي
 دَ خوشحال دَ خولې خبري خوشي ندئ
 دا همه دَ یوه حاله گفته کېږي

چه مور پلار ځني آزار شي هغه عاق دئ دَ عاق زویه ځاي دوږخ په اتفاق دئ
 هغه مور او پلار به خلاص نه وئ له غمه چه فرزند ځني زوولي بد اخلاق دئ
 هغه زویه به آخر په خواري خوار شي چه ښکاره ئې د خپل پلار سره نفاق دئ
 د اورنگ بادشاه په دور رسم دا شو چه هر زویه د خپل پلار د سر مشتاق دئ
 نن هغه قطب آفاق گني خپل خپسر چه گواه ئې د عاقوالي درست آفاق دئ
 ناخلف زویه په گور خلف د غواري هر پدر چه د پسر په اشتیاق دئ
 دا ځما همه گله ده د ټټوانو را ئې وښيه چه کوم پکښي تفجاق دئ
 د ټټوانو نه همه ټټوگي زېږي که الغېر ئې د عرب یا د عراق دئ
 د هغه اسلام اسلام ندي خوشحاله
 چه بهتر ورځنی گېر په میثاق دئ

چه د خولې ویل ئې نور د زړه ئې نور وئ د هغه به مخ په دواړه لوريه تور وئ
 د ناپوه سره راضي نه یم په باغ کښ د دانا سره قبول لرم که اور وئ
 که په لاس کښ ئې پک جام کښېږدې څه سود دئ د هغه چه له ازله جام نسکور وئ
 نالایق زویه د خدای د چا لوی نه کا چه په ځان د ده له خویه پلار او مور وئ
 ښه لایق زویه مور پلار په ښکي یاد کا نالایق د پلار آزار د مور پیغور وئ
 یو لایق زویه د پلار کره لوی ښه دئ نالایق په څه شمار که درې څلور وئ
 د غوولي زویه شور وی پخپل کور کښ د ښاغلی په جهان کښ شر و شور وئ
 که هر څو د سړي پېر زویه پیدا شي بیا په وارو کښ خو یو زویه انځور وئ
 هغه زویه خو په گور ښه دئ خوشحاله
 چه بهرام غنډي یواځې د خپل کور وئ

چه دا هسي سحر گري سترگي ستا دئ په ناحقه د تقوا لافي حما دئ
 پښتنې جونه مي ولېدې په سترگو څوک چه تُرکي د خطا ستايي خطا دئ
 ښاپېريه که هر څو ستايي وگري ستا تر حسنه تر جمال په شمار د چا دئ
 تا چه وويني مين در باندي نشي هغه زړونه غندي کاني د بېديا دئ
 واعظان چه يادوي د جنت حوري ما پدا سترگو ليدل په دنيا دئ
 يا به ستا زلفيني ونيسم په لاس کښ يا به سر درباندي بايلم دوه وينا دئ
 د ناموس خبري مکوه خوشحال ته
 عاشقان له نام و ننگه بې پروا دئ

چه مي کړي هر آثام دئ که په خوله که په اندام دئ
 اوس له وارو توبه گار يم په اخلاص مي دا کلام دئ
 تر کرم را باندي وکړ ستا کرم په هر چا عام دئ
 په دوه سترگي مي منلي چه د شرع هر احکام دئ
 واره امر مي قبول دئ ترې توبه چه نهی نام دئ
 استقلال د توبې راکړ د شيطان د بلا دام دئ
 ما ساته د ده له شره نفس مي مدعي خود کام دئ
 په توبه کښ ثبات راکړه لکه حکم د اسلام دئ
 پخپل لاف به هيڅ ونکړم که زه لافي کرم لاف خام دئ
 چه توفيق له تا نه نه وي د زاهد زهد حرام دئ
 په هغه لاري مي بيايه چه پرې يښي نبي گام دئ
 نور به څه کرم ډېر خواستونه دا يو ما لره تمام دئ
 چه ثابت ولاړ په دين دئ
 د خوشحال باندي سلام دئ

چه په زړه ئې گرزوي وړې وړې^۱ يوه ورځ مي به له وره وشړې
 چه په تا پوري ئې زړه نه وي ترلي په هغه پوري زړه څه لره ترې
 که مي وومي ساره ډېر وي قبلوه ئې مړې ايرې د نغري څه لره لړې
 چه ځير ځير ئې مخ ته گورم نه مېرېم دا حما سترگي به کله شي مړې
 ستا خوږې شوندي نبات دي رقيب مچ دي ښه خو دا چه ئې له شونډو وشړې
 څو ځوانان د پخپل ځان د کښېنولي لا به څو در باندي کښېنوي زړې
 ياره ته چه له اغيار سره خدا کړې
 د خوشحال په لړمانه درومي چرې

چه د بخت د تالو سپين دئ تور به نشي چه شيرين دئ له ازله شور به نشي
 هر چه غور د محبت لري په زړه کښ که پرې زر کالونه تېر شي سپور به نشي
 د دې نورو بازارونو خپرېدل شته يو بازار د محبت دئ خپور به نشي
 خو چه وزېږي له موره چه بدذات وي په ورورۍ ئې غلط مشه ورور به نشي

^۱ دا بدله له يوې قلمي نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښ نسته.

چه له ياره سره کښېنم رقيبېان مې تل په بد نظر کاته کا کور به نشي
 څوک چه زور سره ښکاره کا وزيانېږي که پخپله بوسه را کا زور به نشي
 هسي نه چه زور مې نشته زړه د گورم ته پخپله مهر وکړه زور به نشي
 و هر چا وته رسېږي خپله بخره چه ئې پلي په ازل کړ سپور به نشي
 لاس په لاس سودا بهتره تر هر څه ده مسافر په لار ولاړ يم پور به نشي

که هزار ځله حکمت هنر تدبير کا

د خوشحال په باب چه شوي نور به نشي

چه په حسن په ښايست دي زوروري د هغو وائي بدلي يا سندرې
 رغېده ئې ستا د خولې په دلاسا د رنځورو دارو ندئ له تا ليري
 ما چه ستا د خوږو شونډو ولذت بيا موند نه مې شهد په غرض دئ نه شکري
 عقل خپل فوزونه تار په تار خپاره کا چه پرې رايشي د عشق خوني لښکري
 د ښو په تير ئې بيا سره پاش پاش کا که خپل زړه وته پوښم د صبر زغري
 تريانه د د خطا آهو خجل شي چه په شين شين يون کرې ښېوه گري
 يو نظر په درست صورت علامت وکا په مثال لکه بڅري وچي سري
 تر خوږه خندا د څار شم راته خنده چه پرېوان کرې په ما لعل و مرغلري

چه څوک بې عشقه څه وائي باور وکړه

لکه باد دي په خوشحال هغه خبري

چه د خپل عقل ويل کا هغه کله خردمند دئ چه پوښتنه مصلحت کا هغه هم د عقل بند دئ
 چه مې فهم فکر وکړ پدا خپله دانائي کښ بل نادان را ښکاره نشو که نادان دئ خود پسند دئ
 تر مشرقه تر مغربه چا دا هونډه جهان وغوښت عقل علم هم دا هسي په جهان کښ چند در چند دئ
 گي شه وغواړه باغونه په هزار رنگه مېوې خوره راشه راشه راته وايه سم د وارو لذت خوند دئ؟
 لعل الماس دي په جهان کښ د مرجان شته دي مشکي واره هيڅ پوشيده نه دي د هر چا قدر څرگند دئ
 هر سړی چه محنت نکا هغه کله راحت مومي راشه راشه رنځ قبول کړه که ته گنج غواړې ښه پند دئ
 که ته راشې له اسمانه جبرئيل شې پدا څه شي خوف رجا راوړه اي ځانه کارد توري يا د شخوند دئ
 څوک چه حکم رياست کا سياست د کا په شرع اوس لا بلکه خلق بد شه په توره عمل هم سند دئ

ډېر به ښه ښه زويه راوړي دا نه پلاره څلور ميندي^۱

نن په واره پښتانه کښ يو خوشحال لايق فرزند دئ

چه اميد پدا ايام لي دا اميد ئې نا تمام لي
 عافيت غغوښتل له دهره د سبا هيله له شام لي
 کل اميد خامي تكيئې دئ څوک به څه تكيه په خام لي
 په سراب د تېري خوی دئ د اوبو گواهي مدام لي
 زه له غمه جار باسم دئ را وړاندي شي سلام لي
 په هيبت دي ناست و خېژ کا چه مزي څخه مقام لي

^۱ چه پرې رايشي تنها د عشق لښکري.

^۲ نه پلاره او څلور ميندي، نه اسمانه او څلور عنصر دی.

دغه خون په خپله غاړه چه د بيم په ځاي آرام لي
د خوشحال بلا هغه شو
چه سوگند د ده په نام لي

چه پخوا مي په خاطر نه وې ليدلې^۱ فلك پېري نندارې را ونيولې
وار په وار مي واړه وليده اغيار وه چه همېش ئې د يارې لافي وهلې
په بڅښې ئې نر ناحقه غلطي كړې وار په وار به جهان واخلي واړه خپلې
چه خبر له ځانه نه وه ما خبر كړه له هغوى څو خبرى واروېدلې
نه هغه شته نه په خوله كېنى هغه غاښ شته چه به ما په انگيو وه چپلې
چه په خوله مي كېنلول پرې نازېدل د هغو د خولې مي واروېدلې ښكځلې
چه ئې نن وكر په چا كنده په تا شي وپرياندي چاري واړه دئ په تللې
چه همېش به په تسليم راته ولاړ وه د هغو مي څو ناسازى دئ زخغلي
د جهان گلونه واړه بې وفا دئ بيهوده ورباندي ميني كا بلبلې
كشكه زه يو خر غڅكي وئ سړى نه وئ هونېره چاري سړيتوب را ونمايلې
دوه رفيق دي د يوه په ويل بځ كرم دا دوهم را باندي غرپ وهي چه غلې
نه د دين نه د دنيا دي ځني نوري د ياغي د اېل په منځ كښ و بلبلې
چه اوربشي كړي كله غنم وشي پټه نه ده چه كړې هغه اخلې
يو ئې ټوله په محنت كا بل ئې يوسي راشه گوره چا اولجه كړه چا ساتلې

يا دارو د لېونتوب وكړه خوشحاله
يا ناحقه دروغ خلقه سره ملې

چا ئې راز د خولې تحقيق ندئ موندلې كه صفت ئې واړه خلقو دئ ويلې
په چشمانو كښ ئې سحو د بابل دئ په ملال ملال كاته كښ ما ليدلې
يو نظر ئې راته وكړ نور په تله شوه د ما زړه وړي د بنو په تار پېلې
و چمن لره چه درومم تللې نشم د مخ باغ ئې تر لمني يم نيولې
په هر لوري كېنلې پېر دي خلق وائي څوك د يو راته ښكاره كا هسي كېنلې
چه و مرگ وته مي مينه ستا غمزه كا خداي د ستا له لاسه روغ كا د ما ځلې
تر جلب نيولې تل باندي سپارلي كا زړه مي پټ مړني سپور دئ خال د پلې
چا به بې د عشق له كاره بل كار نه كړ
د خوشحال د خولې ويل كه چا منلي

چه سړى تر عقل تېر شي مخبط شي زيست روزگار د مخبط سره غلط شي
د حرص درياب تر شرقه دئ تر غربه حريصان پكښ غوټې خوري لكه بط شي
نن ځما بېړى لاهو شوه په درياب كښ لا به كله دا لاهو بېړى په شط شي
دته درزي جامې قدر قيمت پېر وئ د اغوستي سر و پاي قدر وسط شي
غاښ وتلى پيره سپينه ازموينېت دى لا د ما و عاشقى وته نمط شي
جاودانه خوښي دا ده په جهان كښ چه د زړه د عشق په كار كښ منسبط شي

^۱ چه پخوا په خاطر نه وې ما ليدلې.

بنايسته ياران مي هسي ملك ته ولاړل چه نه خاي د پيغامونو نه ئې خط شي
 د خپل يار و تبغ ته سر كښېږده خوشحاله
 د قلم خوبي هاله گڼه چه قط شي!

چه د لويو كتابونو دانشمند وي د هلكو كتابونو په كار بند وي
 چه خرما ئې د بلوت نه وي خوړلې و هغو وته پتوي خرما خوند وي
 چه د هند په شكر قندو خبر نه وي و هغو وته گسځري شكر قند وي
 د اټك په مناره به نظر نه كا چه هغه ته د دهلي ملك څرگند وي
 هر سري د پل وطن ثنا صفت كا د هر چا تر فهم كښلي خپل فرزند وي
 د ناپوه سري د پند سره كار نشته ما چه وليده دانا محتاج د پند وي
 زه خوشحال ئې د دانش په سترگو وينم
 د هر چا چه بده پوهه غلط سند وي

چه ئې مخ تر گل زېبا دئ يار خما دئ چه په مخ ئې عندليب شوم كار خما دئ
 چه ئې تش په كوڅه تېر شوم لېوني شوم كه ئې ووينم په سترگو زار خما دئ
 كه واعظ مي له ښه مخ له ميني نيسي كه مي لاس ورباندي بر شي پلار خما دئ
 بې له كښليو زېبا مخه كه گلزار دئ چه هر گل وته نظر كړم خار خما دئ
 چه هر لوري وته درومم په غم اورم ته به وايي غم يكلخته ښكار خما دئ
 همېشه به په ما وار د رقيب نه و بيا له خپله بخته خوښ شوم وار خما دئ
 د خپل يار سره دوږخ خما قبول دئ كه بې ياره جنت موم نار خما دئ
 بت پرست كله د بت له ميني اوږي زه كه مينه د يار پرېږدم عار خما دئ
 زه خوشحال چه د منصور په مذهب خوښ شوم
 اوس څه غم چه زه د دار يم دار خما دئ

چه د خلقو نېكخواهي لري په زړه كښ مبارك شه بادشاهي لري په زړه كښ
 كه ئې غوږ د دانشمند په نصيحت وئ څه عجه آگاهي لري په زړه كښ
 د ناصح په نصيحت به اصلاح نشي هر سري چه تباهي لري په زړه كښ
 د مردانو په معراج به ورتلي نشي كه د سعي كوتاهي لري په زړه كښ
 مختورن د دواړو كونو نه دئ څه دئ چه هر چا سره سپاهي لري په زړه كښ
 نېك بختان به اندېښنه كاندي د نېكو گمراهان به مناخي لري په زړه كښ
 په هغه هنر كښ ټينگ اوسه خوشحاله
 هر هنر چه سپاهي لري په زړه كښ

^۱ دا كلمه حل غواړي.

^۲ نېك گردار سره به فكر وى د نېكو بد بختان به گمراهي لري په زړه كښ

چه مي اويني هسي آلا شوې دواړه سترگي مي سره لال شوې
 چه په نور څه پسې ندي واره ستا د مخ په خيال شوې
 ليونۍ شوم خوب مي نشي راته ته پري مثال شوې
 نور مي محو شول له دله چه مي ته په زړه نهال شوې
 د زړه داغ د مبارک شه چه مين د شاه په خال شوې
 خلق خوش گرزې هوس کا د ما زړه ولي بد حال شوې
 مگر نول د بېلتانه دئ په ناله کښ لکه نال شوې
 نور څوک هم شته دئ اي غمه
 که يواځي دا خوشحال شوې

چه ئې تل کښېنوي په سر د خيال درې تور وېښته شو د هغې سپيني وړې
 د روانو اوبو کار د عمر يو دئ بيا به ورځ و شپې را نشي د نړۍ
 محبت بې خدايه واره که ئې گورې د درياب په مخ د خليو پل تړي
 ته پدا حسن جمال چه درته گورم نه پوهېرم ښاپېرۍ يې که سړي
 بې مدد د باد نه رسم مراد ته که هر څو روانوم د زړه بېرې
 ستا د زلفو له ښاماره وېره نکا چه تر خوله ئې ستا د مينې شي جرې
 د خوشحال زړه په تقوا کښي لکه غر و
 ستا په مينه بکباره شو و ووري

خداي راکړه په غېږ کښ د رويار منت را باندي
 يار را سره يار دي د هر غم مي غمگسار دي
 پرېږده چه پرې سوځي ستا د مخ بلا اخلي
 دا څه بارخونه دي، نه پرېشاني توري زلفي
 زه ور پسې درومم د يوه نظر په طمع
 بخت نه دي نور څه دي په دا هونېره پېره مينه
 ژاري رخه کړوني چه خوشحال خټک ته خاندي

څو بېرې پدا سيند کښ بوبي ولاړې
 فراق هر څه ته لمبې دئ لگولي
 غم ښادي سره ترلي دي له حايه
 چا ئې نوم راته وا نه خيست چه د چا دئ
 په زړو رنگه غمونه د جهان شته
 لکه راي ځما د زړه هغه لا نور دئ
 دا طومار څه هسي نه دئ چه تمام شي
 چه تخته ئې مونده نشي که ئې غواړې
 لکه لوند لرگۍ په اور يښي څو ژاړې
 هغه هونېره به وژاړي څو د وياړې
 منارې مي ډېرې وليدې ولاړې
 په زړو رنگه نارې واوره د خراړې
 خلق څو خبري کاندي غاړي غاړې
 غوروي ئې پتوي ئې، لولي نغاړې

^۱ محشي ورته کښلی دی یعنی سرې.

^۲ حسد او بغض.

^۳ دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

دین دنیا لَره په کا و خپله کرده ده لوند وي حلق د هر سري پخپلي لارې
 چه بې غمه بې وبا له نې خواړه دي د بادشاه تر خوا نه به گڼم خڅارې
 غافلان په غوږ کاڼه دي نه نې اروي
 د خوشحال خټک د خولې خبري لواړې

څو چه مينه د دنیا پرېوزی په زړه کښ خوک له ځايه پاکيزه ځني ناپاک دي
 په يوه ښيښه کښ شاش د قارورې دي چه څه نه ويني نه اوري نه څه وائي
 چه څه نه ويني نه اروي نه څه وائي نېک و بد پخپل قسمت وي له چا نه وي
 نه په پند ځي نه په بند ځي نه په نور څه چه صحبت د له چا کپري هسي ته شې
 د بلبل محبت يو دي له بلبل وي نا آشنا عالم د چا په فکر گرزي
 د بهار په وخت دا درد وي د دردمنو د خوشحال غندي به بېل شي له عالمه
 د هر چا چه دا سودا پرېوزي په زړه کښ

خوک په لوري د کعبه ځي په هي دواړه توکه په معني په حقيقت کښ
 عاشقان نې سل هزار يوه معشوقه خوک په کور دننه ناست ور سره کپل کا
 مېخانه يوه هزار پکښي خمونه که همای دي که کجر دي که کرگس دي
 که خوک وصل د خپل اصل پسې غواړي زه خوشحال چه د وحدت په ميو مست شوم
 وایم دا چه کاوس کله و کی کی؟

خوک به ستا د مخ نقاب کاري پتي که د بيا نوي شپوې په خاطر نه دي
 مظلومانو وته څه خو نظر وکړه چه نې پسي شاله ما هونبره ويل کړه
 پخپل يار به نې کېدې دا هسي شندي يار په هر لوري جلوه کا ورته گوره
 په نوروز کښ دا غزل واخله مطربه گل ته چا دا هسي زېب و حسن ورکړ
 خوک به ستا په انگيو کښېږدي کوتي د وړبل غوتي د څه له ده آرتي
 په دربار د فريادي دي څيري ختي مخامخ د هغو ولي ژبي ښي
 چه همېش د رقيب خبري نغوتي که د نه دي د ليدلو سترگي تتي
 په آواز به د بلبلې شي ساکتې چا نې هسي ته په ته پاني پرانتي

د خوشحال په پالنگ بيا راغله سر شاره
په زعفرانو په چووه لړلې ختي

خما مرگ هغه زمان دى چه رشتيا د يار هجران شي
زه به ځان جهان بنډمه، په اشنا پسي به خمه
تا زړه ورکړ يوه هر نه يوه بشر نه
يو خدنگ ئې وويشمه وائي بل به د هم ولم
ما د شاه د خولې سودا کره په کروړونو ئې بها کره
له يو هسي مي روزگار دئ، چه گه يار کله اغيار دئ
د خوشحال خاطر سوخته دئ ستا په جور آموخته دئ
درد و غم ئې اندوخته دئ هم دا درد ئې بې درمان شي

خما مينه ياره چه نن ناست خما په کټ يې
آرام شته د زړه کام شته د چمن لاله غوړېږي
نه دين لرم نه دل لرم نه صبر شته نه عقل
چه مخ وته د گورم لکه نمر هسي ځلېږي
چه ته را څخه نه وې يو کنگال د زمانې وم
پېرې به په گلزار کرې که بلبله د گلزار يې
دوه درې حجان څه دئ چه ئې ته په مخ کښ نېسې
په خوب په بيداري کښ همېشه په فکر ستا دئ
اورنگ وته خيبر دئ و خوشحال وته کوټ يې

خما زويه د ننگ ندي نمر پټار دئ
نه ئې لويه اندېښنه نه ئې لوي کار شته
د منصب د اضافو خبري کاندي
اتفاق يگانگي ئې سره نشته
يو څرگند قابل هر گز په دوي کښ نشته
په الکش الکش ئې ستري کرم ښکار نکا
يو څو دي پکښي هر گوره نا پکار دئ
نه د نوم دئ نه د شرم نه د ننگ دئ
نه له پلاره نه پيدا دئ نه له موره
چه به تلل د نا قابل سړى د وړاندي

پرې پوهېږم چه همه واره مردار دئ
د مغلو و طباح وته تيار دئ
په عزت په حرمت کله خبردار دئ
همگي روان په بېله بېله لار دئ
که و دېرشو ته نيژدې د ما په شمار دئ
د کوټه سپي کوکري پکښي سه چار دئ
دا نور زويه مي لا لږ او ډېر پکار دئ
اندېښنې ئې د ناکس د ناسردار دئ
خو صندوق بخچې ئې دواړه مور و پلار دئ
څو دا هسي بېرقونه نگونسار دئ

^۱ خووه.

^۲ په شيدو ککر لوبښى چه اوبه ولغړوى، کنگال يې بولى.

^۳ دا کلمه په يوه نسخه کښ چټ ليکلې ده.

^۴ برگ بروگ ځناور يا مار.

^۵ په الکيش په الکيش.

شکایت له نورو مه کوه خوشحاله
چه خپل زويه هم په ننگ له تا وېزار دئ

خما خرابه دله ته يو څرنگه خراب شوې
د مېنکو دور تېر شو د کافور د دور راغي
د باغ نرگس د هم لکه تازه وه هسي ندئ
د خولې حقه د ډکه په گوهر و خالي شوه
په باغ به د چه کنبليو بڼايسته بلبلو ږغ کر
بېړۍ د د سيني په زور چه پاسه تله په غرونو
مزري به دئ له ترسه په هيبت وه په کوهسار کښ
چه ډکي په بڼو مېنکو په عنبرو هغه خولې وې
په عمر چېرې وېښ وې بيا به هم چېرې وېښېږې
پېرې لري خوشحاله د اسمان ننداره وکړه!

چه څه وې پکوم شمار وې دا زمان په څه حساب شوې

خلفې واره د شاه د خولې په غم دئ
چه د شاه د زلفو خيال لري په زړه کښ
که په زړه باندي ئې زر داغونه جوړ شي
عشق يو څه عظيم بادشاه دئ که ئې گورې
ته د عشق سپروته سهل نظر مکره
دا د عشق د گدايانو هسي چار ده
د چندن د وني ځکه بوي روان شو
چه له عشقه خبر نشول خداي ئې واخله
د آتش لمبه کړو لره پيدا ده

که په زړه زخم لري دارو طلب کړه

د خوشحال ويل د خوږو زړو مرهم دئ

خلق فراغت کا زه تل ستا په غم نيولي
له کبره ډېره خياله به څه سم وايې و چا ته
له گوره نه به پاڅي رنگينه جامې اغوستي
چه سترگي په رنځور کړې برنده کښېني خوري زلفي
هر گز به اروپدلي د ليدلو مخي نکړم
په ورځ د جدایي څوک څه وائي و ما ته

که پسله مرگه زړه د خوشحال وگورې په گور کښ

هر گز به د بڼه مخ محبت نه وي ځني تللي

^۱ په باغ کښ چه د کنبليو.

^۲ يو يو بويه مرد بللي.

خلق نادیده دئ په خبرو پسي خعلي
 دو اویا مذهبه پکښي هونږه قال و قيل
 ډېر دئ کتابونه مشتمل په دېرش حرفونه
 سل بهي سل سپه چه ئې مات په یوه خائي کرې
 واره نور د نمر دئ هم دننه هم دباندې
 زه خوشحال خټک یم د رندانو په مذهب کښ
 نور ويل مي نه زده مختصر دئ ما ويلي

خوله دئ غنچه گل ده تور گیسو د سنبل پاني
 شونډي د ژوندون بڅښي په سترگو کرې خونونه
 مهر د له دله لکه مو له مخه ورک شو
 هيڅ پرې نه پوهېږم دا د زني که مټه ده
 ته په پالنگ پرېوزې زه حيران په فکر لار شم
 زه هغه خوشحال یم چه د راز لرم ساتلي
 ولي هسي وايې چه تا عشق نزده ناځاني

خندني هسي لر بر گرزي برسېري
 یو مرغه په سر و په سپينو قيمت مومي
 په غوټه کښ ټپوس کله لکه باز دئ
 مړني ليوه حمله په ښکر ورکا
 دا دوه څيزه پټوه په څه به پې شئ
 اوښتو لره پخه کوتر بايد دئ
 په جاهل خلق کښ ورک شوه چه عاقل دئ
 يو يو بيت به د خوشحال پېری په زېري

خسته زړه مي چه نگار هورې هورې وئ
 زه ئې ځکه د زلفينو په ارمان مرم
 که ته يار غواړې ورځه رقيبېان گوره
 د ښادې خوان ئې نورو وټه کښېښ
 په هيڅ رنگ ئې اوښته ورځنی نشته
 هو بلبل مي چه بهار هورې هورې وئ
 هر څوک وائي چه گنچ مار هورې هورې وئ
 د گلابو گل چه خار هورې هورې وئ
 غم ئې واره چه د خوار هورې هورې وئ
 لېونی منصور چه دار هورې هورې وئ

^۱ مطلب ئې پان دی، چه خوله سره کوی.

^۲ پټان يې.

^۳ مېوه ده چه په غره کښ کېږی.

^۴ نادان يې.

^۵ دا کلمه په یوه نسخه کښی لېری لیکلې ده، د سیند خاوند کښلی دي، چه لټېره یعنی ېله گرداو بیهوده.

^۶ د ښځو حبس راتلل (درياب، پښتو لغت).

تپوسي مي په مردارو باندي گزي و هندي^۱ شهيد چه بنکار هورې هورې وئ
 په گلونو باندي گنبت گاندي بلبلې پروانه غريب چه نار هورې هورې وئ
 نه په باغ وئ په راغ نه په بل لوري
 د خوشحال خاطر چه يار هورې هورې وئ

ختکي له ختکي نه خوند اخلي همسايه له گاونډي نه پند اخلي
 څه به غم د صغيره گناه هغه کا چه په غاړه کبيره څرگند اخلي
 هوبنياران د نکخواهانو ويل نغوږي ناپوهان د بد خواهانو سند اخلي
 د مظلوم آهونه کاني د غره سېجې ظالمان به آزارونه چند اخلي
 د هغه لاسونه مه سېجې په اور کښ چه له پښو د بنديانو بند اخلي
 که په زړه کښي ډېر غبار د غليم پروت وئ پرې خوروه چه غبارونه شخوند اخلي
 خوشحال خپلو خوړو شونډو وته پرېږده
 چه طوطا خوړه مزه د قند اخلي

خوږې شونډي د شکري ندئ څه دئ کښلی غاښ د مرغلي ندئ څه دئ
 بې له تا چه راته نور مخونه ستايي دا و ما وته خبري ندئ څه دئ
 چه تسخير په تورو سترگو کا د زړونو سیه چشمي سحرگري ندئ څه دئ
 چه د زلفو په خنځير ئې مزي بند کړل هوسى سترگي زوروري ندئ څه دئ
 چه د باغ سبري ئې پستي تر قامت دئ پښتنې په قامت سترى^۲ ندئ څه دئ
 وايې نوري ميني ليري کره له دله ستا د مخ په دور ليري ندئ څه دئ
 چه لاشه^۳ ئې د خوشحال په زړه څو خپري
 سرې لښتې ئې سرې بڼوري ندئ څه دئ

خبر ور څخه نه وم په څه خيال راغله پېري په لوړو په ژورو دم در حال راغله پېري
 د سترگو په جوهره مي په سى کښ را بنکاره شوه په مڼکو په گوهره مي په کال راغله پېري
 تر مرگ څه کمه نده ما ئې ښه ننداره وکړه په زور او په قوت په ملک و مال راغله پېري
 په زړه چه را په ياد شي د خوانى تلابونه د وارو تلابونو پايمال راغله پېري
 د مخ ده که د تن ده که د لاسو که د پښو ده د کل وارو خويو په زوال راغله پېري
 اقبال په مثال گل دئ تن په مثل لکه بوټي په تن باندي چه راغله په اقبال راغله پېري

^۱ يعنى زننده.

^۲ يعنى جگى او لوئى.

^۳ لاشه يا لشه يعنى نېښ.

^۴ محشى ليکى چه سى د ابجد په حساب ۷۰ دى يعنى پر اوي کالو مى د سترگو ليده لږ سوه.

^۵ محشى ورته ليکى چه مطلب له مڼکو تور وېښته او له مرغلو سپين غاښونه دى، او کال په ابجد ۵۱ کپړى چه پر دغه سن وېښته سپين او غاښونه وزى.

ور درومه ائینې په یوه کنج^۱ د مخکې پرېوزه د کنبلیو په جمال په خط و خال راغله پېري
 چه جونو وټه گوري خجالت ورځي پخپله په عشق او محبت کښ انفعال راغله پېري
 نه ښکار شته نه گزار شته اوس د جور سلامت گزي
 د تورو د غره بزونه، په خوشحال راغله پېري

دا چه وايي چه پېر مهر په فلانې کړې ستا وصال په دعا غواړم نه ئې مومم
 زړه مې ستا و تير ته نخښه دئ قتال!
 چه جمال وټه دي گورم حيرانېږم
 سحر گر په سحر توري اوبه پرې کا
 زه چه شونډي ستا په شونډو باندي کښېږدم
 حُما زړه لکه مزي و خاوند خدای مې
 د خوشحال په دود به ستا ورته پراته وئ
 چه په پښو ئې ستا د زلفو زولانې کړې

دا چه وايي چه دا بد کړې يا دا ښه کړې
 چه په بين الا صَبَعين^۲ زه خبر دار شوم
 په خطا باندي عطا په طاعت قهر
 دا چه اوس و واړه خَلْقُو ته رسېږي
 د هر چا په باب چه شوي هغه کېږي
 چه بېگه پکي په شهد و په شکر دئ
 چه هر دم د العطش نارې وهينه
 په يوه مځکه يوه باغوان کړلې
 د سحر گټنه پېره تر هر څه ده
 چه په تور وېښته مغرور پخپل پرهېز شي
 آلوده لړلې درغې درگاه ته
 هيڅ مي نژده چه به حال د خوشحال څه کړې

دا خوني سترگي چه ته لرې دلبري
 لا به کله حُما خوار طالع مدد کا
 په حرام حرام راځه چه بوي ئې واخلم
 په عارض دي د زړه داغ د لاله ورکړ
 باز د جال کوتره وويني پر ورشي
 گوره چرته وي په چرته گرزېدلې
 په کشتن به خلقي کاندې ډبري
 چه به ستا سترگي په ما شي برابرې
 دواړه زلفي په عنبرو معنبري
 ياسمن دي دا پېغور کرل سمبري
 ټپوسي باندي پېرې کا لر و بري
 چه فراق کړې هونېره اُونېي را خبري

^۱ کنج د زنگ پرېوزه.

^۲ دا بدله په چاپي دېوان کښ نسته.

محاسب دِ حَنِي ليري ليري كرزِي
مست خوشحال خُخه كوتك دِي دِ ډنبري

دا معني دِي زوروري سمي چيري دِي خبري
خوك چه لب كا سره بيارته حَنِي توئي شي سكري
خوك چه كنبوزي په وِكو واره وايي خاوري سري
د مشكينو په بازار كښ تويي نه وي مرغلري
خپلي خپلي شلومبي ستايي چه سلومبي پلوري گجري
هر هر سگني نې وگوره په هنر زغيري زغري
ډېر د بڼه ووي خوشحاله
بس كره مه درومه ډېر ليري

دواړه شوندي د خوږې شكر پارې دئ د گلابو گل د د واره رخسارې دئ
د هغه خوني څه باك د چا له مرگه چه په تبغ نې روغي شوي منارې دئ
چه د لاف د سپيني خولې كا هغه سرخوري په دربار د د سرونو انبارې دئ
د خپل يار كره دى گل نشته له باغه د اغيار كره پراته په پشتارې دئ
د دردمنو له آزاره وېره وكړه ورغ و شپه نې ستا په ورباندي نارې دئ
شيخه ته راته د پند خبري وائې چه مي غوږ ورباندي ندئ شمارې دئ
پدا اور كښ د د ما لمن و نه سوه په هر لوري رسېدلي شرارې دئ
حريفان پكي پيالې اخلي له ورايه
د خوشحال خټك په بخره نندارې دئ

د الفت غندي نې ته په قامت سم كړې خداي حما د زړه په سر باندي رقم كړې
مخ به چيري راته سم كړې په ياري كښ كه دا خوي به تل حما د عمره سم كړې
دا گلزار د هيڅ گلزار سره سم نه دئ چه زلفيني په سپين مخ راته خم خم كړې
در پوهېرم چه مي سر و ته په څو بې كه هزار ځله حما په سر قسم كړې
چه له دم سره مي كښته پورته كرزې ته په ما باندي دا چاري په كوم دم كړې
هم دې ووزلم پخپله هم بيا گوره بيا په ما باندي ټټر وهې ماتم كړې
چه په زړه مي كرزيدې هغه خبري كور په كور په هر ديار خوري عالم كړې
د هجران ورځي چه كښې پشمار د عمر د قضا كاتبه عدل كه ستم كړې؟
چه ويار و ته تل غندي رقيب! څه په دا به د يار مهر له ما كم كړې
چه دې سر تر پايه درست په غم كښ ليوكړم
راته وايې اوس خوشحال اوسه څه غم كړې

د ځوانۍ په خوبيه كښ څه شك دئ د پيري عمر درست له عيبه پك دئ
پرهارونه مې په زړه تازه تازه شي د وړولي په پرهار باندي نمك دئ
كه څه بڼه در باندي راشي پر خوښ مه شه په بنادي پوري هر كله غم لك دئ

هیچ فریار دَ چا د ظلم جور مکره په هر چا باندي چه شندي کا فلك دئ
 غم ئې بې حکمته ندئ پيدا کړئ د نامرد دَ مرد په منع کښ غم محک دئ
 خو چه ډېر ډېر لذتونه ډېر غمونه بڼه هغه چه بس ئې گډېي ته کنډک دئ
 توره چا وته ترم چه زه ملنگ شوم بڼه خو دا چه مي په غاړه يو کوتک دئ
 تفحص که څوک دَ خوړو زړونو کاندي
 د خپل قوم له لاسه ورک خوشحال خټک دئ

د عطار خوني عطار وته اظهار دئ که جلا د ئې د خطا د د ملک تا تار دئ
 خدايه ته مي په بڼه مخ باندي مین کره دَ عاشق دَ عاشقی سره څه کار دئ
 څوک ئې هونبره مينه کښېږدی په کوکل کښ عندليب چه په گلونو مينه دار دئ
 نه لیلی زده نه مجنون زده پدا منع کښ يو نازک لطيف رموز باريک اسرار دئ
 د هر څه رموز مونده شي په جهان کښ چه نظير ئې مونده نشي ځما يار دئ
 عقل صبر و دل و دين ولاړ شه په عشق کښ خو را پاتو يو ژوندون شه پدا لار دئ
 د دې ښهر دلبر واړه زړونه سم خوري پل به نږدی پدا لوري چه هونبیار دئ
 ساقی زه دَ جرعه نوشو غندي نه يم ډکي ډکي پيالې راکړه ځما وار دئ
 که د وينم په سترگو ستا په ياد مي شگفته تازه دَ عمر لاله زار دئ
 چه سنبل ئې دَ زلفينو نمودار شي هغه ځاي دَ تورو مښکو څه مقدار دئ
 تا هر گز دَ چا دَ زړه دلاسا نزده چه پتا باندي مین شول تل ئې زار دئ
 مگر ستا دَ زلفو نوسي ئې وکاږي چه مي مات د بېلتانه په زړه کښ خار دئ
 دَ سونډک موندک سيلی آحري کږي په بلبلو خبر وکړ بيا بهار دئ
 په وصال کښ ئې بادشاه دَ زمانې و
 چه له کښليو نه جدا شو خوشحال خوار دئ

وايم له تا ولاړم که په ناسته می ملال يې کبر لوئي مکره که هر څو صاحب جمال يې
 ولاړم ستا له وره ستا په يادو به مشغول وم ولاړم له ما نه ځي دا چه ته می په زړه نهال يې
 زه غريب نامرد يم څه و ما وته گواښېږي قهر کره هغو ته چه د سيل دئ يا ئې سيال يې
 هيڅ گناه مي نشته چه مي وژني يا مي ولې واړه د مستي ده نه ترلي په وبال يې
 خدای خو خبردار دئ چه له تا به ئې دريغ نکړم لږ و ډېر مشتاق ځما دَ سر که يا د مال يې
 تل جور ستم کره هغه نه يم چه زړه بد کړم
 سل جور جفا کره بيا لېمه د خوار خوشحال يې

د دنيا خاني ميري په زور و زر شي عاشقي په نور څه نشي پخپل سر شي
 و عاشق ته نصيحت په مثال څه دئ لکه اور چه په پوځلو تازه تر شي
 کار ځما او دَ مجنون سره يو رنگ دي لکه دوه لرگي په اور کي سر په سر شي
 چه په دار ئې آبدست کړ پخپلو وينو کوم سړی به د منصور تر ځايه ور شي
 څو به راز دَ زړه پنهان لرم له خلقه عاقبت به لوي هلك ځني خبر شي
 په هر باد پسې پرېشان پرېشان جار وېم که په بوي مي ستا د زلفو سور ټټر شي
 خوار خاطر مي چه مقيم شو ستا په ورکښي کله وئ چه ستا له وره ور په ور شي

کله کله چه په مهر بوسه راکړې ستا تر خوله د صدقه شهد و شکر شي
 چه په غولي ئې نظر وکړم ستا له ورايه خاړو خس ئې راته گل د پیغمبر شي
 زه به هیڅکله وانورم ستا له کویه کور او کلي که همه راته لښکر شي
 که هر څو سرې وېښته چوۍ په پوهه چه قضا ورباندي راشي کور و کر شي
 د یار غم له خلقه پټ لره په زړه کنښ که لاله غنډي د ویني درست ځگر شي

چه ئې وروځي ور ښکاره کړې خلقو بویه
 چه خوشحال ئې د کښتۍ قلندر شي

درياب څه د جالې دپاره نه ځي که څوک وائي پخپله رضا درومي جاله هم ورسره بيايي
 په غرونو واورې اوري بارانونه په ملکونو له هیچا خبر ندئ چه په موږه هم څوک پایي
 په دوولس برجه گرزي نمر پوره په دوولس میاشتي پدا خبر دار ندئ چه صیفي دئ که شتائي
 په درست جهان کنښ گرزي باد حیران په څلور کنجه په هر لوري چه گرزي نا خبر چه څه پیمائي
 مېوه غلي گلونه ځني رنگ رنگ نعمتونه له مخکي پیدا کېږي مخکه پروته گل ولائي

څلور واړه عنصر چاکران دئ اي خوشحاله
 چاکر هغه خدمت کا چه صاحب باندي فرمائي

د دانا په حال نادان کله خبر دئ چه پخپله نادانۍ کنښ اوتر دئ
 د لېچن په سترگو وځلېده ستوري و عالم ته ئې نارې وکړې چه نمر دئ
 دا داغونه مي چه ښيي په ځگر دئ خو هم ما زده چه مي پوخ ځني ځگر دئ
 که څوک خپلي سترگي وساتي غم نشته چه په زړه تندر پرېباسي خپل نظر دئ
 خداي د هیڅوک پدنيا کنښ عاشق نکا عاشقي پخپل صورت باندي لښکر دئ
 لېونۍ زړه مي پرون په خدا ولاړ و راشه گوره چه نن بیا په ژړا سر دئ

چه د فکر مرجونا له بحره وکښي
 راشه گوره د خوشحال کلام گوهر دئ

د چا به څه لره ماڼه له بله شي نیک و بده په عمل موندله شي
 هر چه وکړي هغه به وربیي له خپله لاسه هره کرله شي
 دا خود نمایه محبوبه گوره چه کله گل شي کله بلبله شي
 کله غوغا کا په خرابات کنښ کله د ذکر په حلقه داخله شي
 لون لون ښېوې ئې ډېری دئ اول به کومه یوه ویله شي
 نورو خوښیو وته به شا کړې که د یار د مینې خوښي د خپله شي
 شمعي چه ژبه په راز اوږده کړه ځکه ئې هسي کله وهله شي
 چه زاهدان ئې په زهد مومي د عاشقانو په آه گټله شي
 جفا ئې واړه په وفا حساب کړه د یار جفا په وفا نیوله شي
 که اور در لگی چا ته مه وایه چه اور را بل دئ سینه مي سوله شي

خوشحال فهم کړه مجلس د عامو دئ
 د منصور پیاله به په منصور نوشله شي

دا نه زهد پارسائى دى چه كېږي په هر لوري رسوائى دى چه كېږي
 نصيحت د دانايانو لكه باد شو د وگړي خود راى دى چه كېږي
 هر ناپوه پخپله پوهه افلاطون شو څه نابودي دانايى دى چه كېږي
 مخ بد رنگ زر و گوهر زېور پرې پوري څه بې ځايه زېباى دى چه كېږي
 نه ئې داد نه ئې دهش نه ننگ نه شرم دا د خلق كد خداى دى چه كېږي
 د رشتيني ميني بوي نشته خوشحاله
 د دروغو آشنايى دى چه كېږي

د دنى دنيا دا هسي قرارداد دى چه گهي ئې را نيول كله ئې داد دى
 عاقبت به د دنيا په غم غمجن شي هغه زړه چه د دنيا په بنيادي بناد دى
 د دوشش نارې وهي دوه خال ئې پرېوزي دا دنيا په مثال نر د سړي نراد دى
 له دنيا نه هچا كام موندلي ندئ كه شيرين و كه خسرو و كه فرهاد دى
 د دنيا مثال كه وگورې عاقله! په حساب لكه اوبه يا لكه باد دى
 نه اوبه په يوه ځاي كېن قراري كا نه د باد په يوه ځاي باندي استاد دى
 مبتلا ئې همېشه په زړه محزون دى طلبگار ئې هر زمان په بلا ياد دى
 تر وفا ئې د جفا خويونه پېر دى
 ځكه هسي د خوشحال ځني فرياد دى

د عاشق په زړه دباندې بار د يار وئ خداي د نكا چه به لاندي تر بل بار وئ
 يو ځل بيا سر توره مسته را ښكاره شوي چه ئې زلفى اوېزاندي په رخسار وئ
 ستا په نه ليدن ئې شمار نه ئې حساب شته اندېښنې په زړه اړاندي صد هزار وئ
 چه تا ووينم تازه غزل انشا كرم پرې بلېلي فرياد كاندي چه گلزار وئ
 په درست ملك كېن چه څوك لافى د ښايست كا همگي د لكه سپاندي ستا بخار وئ
 ستا تر هر چاري ځارېرم بلا دا شوه په ما خوار پوري چه خاندي څوك به آر وئ
 تا ويله چه خپل زړه و ما ته راکړه دا خوار زړه مي ستا د وړاندي كه پكار وئ
 زه خوشحال د يار ديدن وته تلوار كرم
 تل بلېلي ځلېلاندي د بهار وئ

د ښو غشي ئې كل واړه د لدو زدي عاشقان د دغو غشيو غم اندوز دي
 نن مي بيا په نظر كښېوته مهر شه تر لباس ئې شرمنده اهل نورو دي
 په مثال ئې توره شپه دا توري زلفي گلزار ئې څراغونه شب افروز دي
 په بارخو باندي ئې خرپ دى د غاښونو دا چيچل مي د عاشق نو اموز دي
 اغوستن لره ئې پاڼى د سوسن دى كه د نورو جامې روغي شمند روز دي
 د كوترى اشارت د ديو مرگ دى عاشقان تر كله تېر بازونه بوز دي
 سر تر پايه په لمبه باندي گذر كا
 د خوشحال ويل پدا سبب دلسوز دي

دَ نادان په یاري څه لره څوک ویاري
 دَ یاری هنر هیڅ ورڅخه نشته
 هسي مست بې پروا یار ځما په کار دئ
 دَ رقیب په بد ویل عاشق داره شي
 پېر می وگانه گریوان د عشق پکار کښي
 دَ وصال په وخت امان دَ رقیبانو
 هر زمان ښکاره یاري را ځني غواري
 که پندونه ورته وایم راته ژاري
 چه د خلقو پېغورونه سره نغاري
 لکه سپی پخپلو دارو سری داري
 نور په ما نشي وهل د گریوان نماري
 دَ بهار په موسم پېر گزۍ غواري
 هر شاعر څخه تازه مضمون دَ ځان دئ
 د ښه لیندي صدقه خوري د ښکار شاري

دَ همه خلقو نظر پخپل بهبود دئ
 چه څه درد دَ عشق لري ترې به څارېږم
 چه خپل یار وټه نظر وکړم خوشحال شم
 دَ یار مخ که په ظاهر له ما جدا شو
 دَ عاشق دَ آه له غشي بویه ویره
 دا آسمان چه سراسر کېود لیده شي
 بیا ځما طالع مدد وکړ په خداړو
 دَ جهان بنادی کل واړه ځما دئ
 په هر څه کښ ورته څرمه خپل مقصود دئ
 که مؤمن دئ که کافر دئ که جهود دئ
 تر جمال پوري ئې بل جمال مفقود دئ
 په باطن کښ هر زمان راته نمود دئ
 چه تویري ئې تامامي زهر آلود دئ
 پرې پوهیږې پورته لار دَ زړونو دود دئ
 چه رقیب دَ یار له وره نه مردود دئ
 غم مي کل واړه په بخره دَ حسود دئ
 دَ خپل ور خاوري که ورکا ځان ئې واخلي
 دَ خوشحال خټک پدا سودا کښ سود دئ

دَ خاطر مي له اندوهه نه څه ننگ دئ
 لا مي یو خدنگ له زړه وتلي نه وئ
 هر سحر په ما له ورايه تیغ وکښلي
 تر چشمانو مي اوړه گټه بې نمه
 په خروار عیش و عشرت کاندې وگري
 ما دَ زړه په سترگو رنگ دَ زرکي وکوت
 دا اسمان چه پاس په سر باندي څرخيږي
 دَ دنیا په لوئې څه باور خوشحاله
 پرون دَ خرم نن دَ اورنگ دئ
 که ئې زده چه دا بنادی ساعت یو درنگ دئ
 بیا ځما په زړه نوبت دَ بل خدنگ دئ
 خول په سر یښي راځي په نیت دَ جنگ دئ
 تر محنت پوري مي غر لکه لا سنگ دئ
 خو د ما دَ زړه په بخره عیش تنگ دئ
 همگی دَ غم په سرو وینو کښ رنگ دئ
 په چا چتر مرصع په چا پلنگ دئ
 دَ دنیا په لوئې څه باور خوشحاله
 پرون دَ خرم نن دَ اورنگ دئ

دلربا خوبا وربل دَ تېر و بېر دئ
 دَ اوزیک تاراک مي هم دا هسي نه وئ
 د ما زړه چه دَ مزري تر زړه تېري کا
 هغه راز چه به ما تا سره تنها کړ
 د غمزي په تیغ ورمم خوني مي ته يې
 هو هو تار ئې دَ عاشق تر زړه چاپېر دئ
 لکه ستا د سترگو تاخت په خوارو تېر دئ
 ستا دَ سترگو و کلبیو و ته زېر دئ
 نه به هېر شي له خاطره نه مي هېر دئ
 بیا به وایې چا وهلي په شمشېر دئ

^۱ یعنی د خره مچ.

^۲ خرم: شاه جهان، چه خپل زوی اورنگ بندۍ کی.

د خوشحال و مرگ ته څه توري وکارې
دېنو ناوک د هم ور لره پېر دئ

دا کلام مي دئ هغو ته چه په هوش دئ نصيحت ته ئې نيولي دواړه گوش دئ
په ټکي ټکي جامو کښ کډ لويي ده د سپلمی ملخي هم الا چه پوش دئ
د مردانو د خپل شرم کاروبار دئ نور ئې هر څه له خاطره فراموش دئ
د زنانو په حساب دي مردان مشه چه له زېبه له زينته هم اغوش دئ
شری ور پښتون به سل په پکه يوسي کشمېری چه بفرگ شالونه ئې په دوش دئ
هوبنيارانو څخه پېره هوبنياري ده په مجلس کښ چه سامع نشته خاموش دئ
په هغو ئې د جهان بنيادي پېرځو ده
چه په غم کښ د خوشحال سره په خروش دئ

دا ويي حما دراز دئ دا منزل دور و دراز دئ
تازي سوار دئ پکښي پاتو حه ټټو څه ټټو تاز دئ
د نائي پېره ناسازه د بل پېری وته ساز دئ
د دانش کښېدې بويه
نه د سرو زرو طراز دئ

د کمال لافي د نکا نا درستي چه تلقين ئې دا کامل نه وئ اخستي
دانشمند د معما په علم پوه دئ د ابجد په حساب څه خبر نا لوستي
هيڅ کمي و ځان ته نه پرېږدي په ژبه د کردې په کار کښ غوڅ په گيسو سکښتي
د دانا تر سر مي در گوهړ نثار کړي د نادان په سر مي پند د خاورو لوستي
ارادت ئې بر سپرن په وړاندي نه ځي د خپل پير په عيب سر شه يقين سستي
د ململو قدر چا وته ښکاره دئ چه ململ ئې همېشه په تن اغوستي
په هغې ياری څه باور خوشحاله
چه پيوند ئې په وېښته سره امستي

د يار غم کله اغيار وته ولاړ دي د يار غم خو هم خپل يار وته ولاړ دئ
د هغه بادشاه له ملکه عالم تنبتي چه د ظلم و آزار وته ولاړ دئ
بې همت سړی له هر کاره غرېږي همت ناک سړی هر کار وته ولاړ دئ
د هغه شاعر مخ تور شه چه په طمعه و هر ور و هر دربار وته ولاړ دئ
خلق هيڅ را خبر ندي چه په عشق کښ خو فکرونه و ما خوار وته ولاړ دئ
چه د توري زلفي ووينم حيران شم په حيرت سړی تور مار وته ولاړ دئ
په بورجل باندي د هسي نا قرار شم لکه څوک چه و گلزار وته ولاړ دئ
ليونې خوشحال په نن دي ديدن ورکړه
د سبا فکر هوبنېار وته ولاړ دئ

دا ستم چه خپل آشنا دئ په ما کړئ نا آشنا سړی به نه وئ په چا کړئ
 په یاری د ئې هیڅوک غلط نشي وار په وار ئې درست عالم دي تر شا کړئ
 گوره سر به ئې په رندکه په زاهد شي د غمزې خنجر ئې اوس دئ تر ملا کړئ
 د مخ خال ئې تور تارو دئ په گلزار کښ د زړه باز مي دئ نظر پسې وا کړئ
 خدایه ته ئې د زړه مهر په ما وکړه چه د زړه په ظالم یار یم شیدا کړئ
 د فراق غمونه هسي را پسې دئ درسته شپه ئې و ما خوب ندئ را کړئ
 زه به ولي د بڼه مخ نندارې نکړم نندارې لره ئې زه یم پیدا کړئ
 یو وصال د بڼو یارانو بل هجران دئ
 چه خوشحال ئې په خدا په ژړا کړئ

د تقوا لافي وهي د صادقي په قاضي ئې گواهان تېر د فاسقي
 په رشتیا خبرو هم متردد یم په وسواس کړم د عالم منافقي
 دا چه وائي څوک به هست کړم څوک به نیست کړم سکه دعوا کاندې سړی د خالقي
 که عذرا په ملک کښ شته مخ د ښکاره کا زه په تن کښ زړه لرم د وامقي
 آدم زاد په تفاوت سره پیدا دي یو په بل تېري لري د فايقي
 د بزرگانو په مسند هغه تېري کا چه لري واره اسباب د لایقي
 ننگیالیو سره وېره د سر نشته سر سړی پرېکا د خره په سارقي
 نمر په گوته پټاوه نشي خوشحاله
 هېڅ منکر مه شه د خپلي عاشقي

د هغو چه گرزېدنه ستا په تل شي ستا په تل به ئې آخر سرونه تل شي
 ستا چشمانو مي زړه یو بڼو قبل کړ د هغو به څه احوال وئ چه قبل شي
 د وصال د ناوي مهر څه دئ غم دئ هغه هم واره یکباره معجل شي
 عشق یو څه د مزري برېت دی په کوگل شي د رنځور ئې په څو ورځي رنگ بدل شي
 ښایسته که هر څو لافي د ښایست کا چه ئې ته په نظر کښېوزې نور خجل شي
 یو گلزار په یوه درنگ کښ شگفته شي چه ئې زلفي په بارخو باندي ولول شي
 تر هر حرف ئې د خطا نافي څارېږه
 آفرین د خوشحال پدا غزل شي

دا چه گززي کښېني پاڅي پایڅې لنډي^۱ شانکي وهي در بلي څرې لنډي
 دا همه واره زهزن د طریقت دي خپلي خوني لره وري پردې گنډي
 نیک و بده چه و چا و ته رسېږي پخپل ځان تري دا دواړه په پوښي^۲
 د عالم رځني تړه په سبا دي مړه خبر نه دي دا گيدي^۳ له خپلي اندي

^۱ دا بدله عیناً وکښله سوه اکثر ابیات ئې حل طلبه دي.

^۲ په بله قلمي نسخه کي پوښ کښلي دي.

^۳ گيدي سيد راحت په معني د خره راوړي دي يعني دا خر له خپله اندي (بار) خبر نه دي.

ورنځور ته ورکوه صحت په نذر^۱ کښلي زوي^۲ په دروغ ورکړه و شنډي
قتلواني ورکولې باور وکړه چه به بې خداي يقين په نور څه کاندي
د هغو د ايمان يو ورې شيطان ونډي دې تر خپل ايمان وتلي لا په ځنډي
يو قدم په بل سر نه درومي له منډي شرع منډ^۳ د بني ده چه ولي دې
دا ئې ذکر د کامل نه دې اخستي لکه خرونه نارې شوري^۴ وهي ترنډي
لا به کله دا سگان وژنې خوشحاله
چه به دا ثواب حاصل کړې پښي پښي

دا سړی خو په ادب سره سړی دئ چه وفا ور څخه نه وئ سړی نه شه
تر هغه نه په وفا کښ بهتر سپی دئ عادلان می د جنت د گلزار گل دئ
سپي چه چا سره آشنا شي چه بر وخوري د انصاف د څښتن غم د دوېخ نشته
په ښه خوي د سړی قدر قیمت کېږي چه ئې علم هنر نه وئ ځني تنبته
چه په پند په نصیحت د بندي نشه په روا په ناروا د ملحد څه دئ
د راحت په وخت د یار تجربه نشي هر زاهد چه زهد واخلي بې مرشده
د خوشحال څټک په پوهه تش ملخی^۵ دئ

دواړه شونډي دئ شراب پرتگالي دئ په سپين والي په ښايست په زبایي
په ښپوه ښپوه چه پل کښېږدي په لاري په کاليو سره مخ ښايسته کېږي
په طلب په استغنا چه تجربه شول نن هغه سړی که غواړم مونده^۶ نشي
هره چار ئې قبلوه که پرې مين يې ښايسته کله له خياله نه خالي دئ

^۱ دا کلمه په ټولو نسخو کښ نظر راغلې ده مگر ندر به صحيح وي.

^۲ کښلي زوي ورکوه دروغ د شنډ.

^۳ دې کلمې ته محشي لار ترجمه کښلي ده.

^۴ دا کلمه په هره نسخه کښ جلا املا لري.

^۵ د ضرورت نه زيات (درياب، پښتو لغت)

^۶ پلي دی.

^۷ نه ئې مومم.

په ورېښمينو نهاليو د نور خوب کا د کوڅې خاوري ئې ما ته نهالي دئ
 د فراق په وخت د ما سترگو ته گوره په ژړا ژړا شېبې بېنکالي دئ
 تل ژړا نارې بلغاکي خوب په څو کا چه ميشته د فراقجن په حوالي دئ
 زه د مستي په پېژواند باندې مين يم که د مخ کالي ئې غوره غوټيالي دئ
 نوم ئې مه اخله خوشحال وته په ژبه
 مخ ئې تور که په ياري کښ تپيالي دئ

د هوښيار د نادان هونبره تفاوت دئ خو د محکي د اسمان په منځ کښ وت دئ
 نادان څورب فراغت گزني خوښي کا هوښيار تل تر اندېښنو لاندې چت پت دئ
 که په ما باندې څرخ خوري پروا ئې نکړم د هر هر کله دانا سره په نښت دئ
 که حاتم شي يا رستم شي خوله ئې گوره چه ئې لافي د خولې وکړې نور انډت دئ
 عشق يو مست هاتي ولاړ سره ښورېږي دا په ځان خوني عاشق ئې مهاوت دئ
 چه د کم اختر پرې وشو لوي به هم کړې چه خيرن در څخه نشي دا يوخت دئ
 څوک د بل د کورته خوري ور پسې گزني چا خورلي به درست عمر ښکار د گورت دئ
 د تحصيل او د ترتيب بلا په ده شه چه ملا د حق گوښي په کار ساکت دئ
 حاجي ولاړو و مکې ته راغي ده مي په دروغو په حرص پک کړئ کت دئ
 چه ديدن ئې د گلرويو سره کېږي مي د خوري نورو د کا بهار ئې نت دئ
 چه په کور کښ ئې کښېږدي په چا ئې نه خوري خدايه مال ئې و ما راکړه چه معنت دئ
 چه کردار ئې موافق د گفتار نه وئ همېشه د دروغجن په ږېره پت دئ
 د باطن په سترگو گوره هغه مخ ته ظاهري نظر د نمر په ليدو تن دئ
 د خوشحال کلام شيرين دئ تر نباتو
 چه په خوند ئې خبر نه دئ ورته کورت دئ

د سوخته وو، يو وصال دئ چه هجران پکښ محال دئ
 د يار غم چه معشوقه شي نور ئې وصل لا يزال دئ
 که هزار پردې تر منځ وي هغه واره اتصال دئ
 چه راځي د يار له لوريه ورته بس هغه شمال دئ
 چه په عشق کښ ئې سوخته وئ ور ښکاره هغه جمال دئ
 د هغه بيلتون له کومه چه تل خوښ د يار په خيال دئ

^۱ يعنی سوری او درز او فاصله.

^۲ دا کلمه هندی ده يعنی فيلبان.

^۳ يو قسم پخکړې چه د اربشو د اوږو او شوملو نه جوړېږي (درياب، پښتو لغت)

^۴ يعنی غنيمت.

^۵ دا کلمه عیناً وليکله سوه په ځنو نسخو کښ مغت راغلې ده تحقيق غواړی که داسی سی معنا ورکوی،
 مال ئې و ما را کره غنيمت دی.

مخ د یار گوره په تیل کښی
د خوشحال خټک مثال دی

د فساد فکر نشته خدای حاضر دی خپل ساعت به تېروم عمر آخر دی
اطاعت د اولو الامر ځکه نکړم خلیفه د زمانې په زړه کافر دی
پلار ئې ووژي په بند وروڼه په توره په آزار د مومنانو بهادر دی
د ابلیس غنډي مکرونه ئې په زړه کښی په فریب کښی تر ابلیسه لا ماهر دی
په باطن ئې ودانی ته نظر نشته په ظاهر که ودانی ته ناظر دی
د چا زړه به ځني روغ په دنیا نه وئ
د خوشحال خټک چه چاود ځني خاطر دی

دا دنیا ده چه پدا کښی څه موجود دی د دنیا سره همه واره نابود دی
بد هغه چه ئې نظر په سود و زیان دی بڼه هغه چه نه په زیان نه ئې په سود دی
نه محمود شته نه ایاز دور ئې تېر شو په جهان پاتو خبري د محمود دی
د خپل دین د خپل ملت سیله ثنا کا مؤمنان دی که ترسا دی که جهود دی
تربیت ئې له فلکه دی موندلی که پوهیږي چه دا درې واره موجود دی
که آفتاب دی که ماهتاب که واره ستوري ورځ و شپه په عبادت کښی د معبود دی
پخپل حکم به ئې بیا سره تازه کا دا هډونه چه په مځکه کښی فرسود دی
آغوستن که ئې زربفت وئ که شریه پدا دواړه توکه بڼه سړی خوشنود دی
که د لیري که نیژدې شمارونه مکره چه به درومي یا را درومي واره زود دی
په قیامت په بل ژوندون چه شک گمان کا
شگ پرې مه راوړه خوشحاله چه مردود دی

د هوبنیار غلطي نه وئ او که وئ خو د خندا شي پخپل عقل غره مشه که غره شې حیف دا شي
د دنیا مینه ډېر مکره د دنیا مینه څو ډېر کرې و زړه ته به د هونبره ډېر غمونه را پیدا شي
قربان ئې تر همت شم ځني هسي لیوني شته که تخت د سلطنت وئ پرې د دوي کله پروا شي
چه ستا نصیب قسمت دی که طلب ور پسې نکړې په غیږ کښی به د واره خواه ناخواه در لره راشي
د یار د زړه ساتنه په مثال دروغ کالي ده هیڅ حال د کالي نه وئ که پیوند د کالي بیا شي
چه باز د پرواز وکا په طلب ورپسې گرزې که بخت مدد کاري کا چه ئې ونیسې بیا ستا شي
نادان دی که هوبنیار دی له هر چا نه عقل اخله یا تور عشي خطا کا د هک غشي رسا شي
چه دی وخور هغه ستا دی مال چه نخوړې^۱ بلا دا شي په مرگ یا په ژوندون به په نصیب گوره د چا شي
مدد د طالع بویه چه هنر سره همراه وئ هنر به سود ونکا د طالع که درته شا شي
په زړه کښی خپل غرض دی چه هیڅوک ځني خلاص ندی یا یافت دی یا نیافت دی چه خدا شي یا ژړا شي
خپل حان وته ئې وائي خوشحال دا خوږې خبري
حلوا ده د نباتو که تر خوله د حلوا شي

^۱ تیلی یعنی اورلکیت یا کوگر (دریاب، پښتو لغت)

^۲ تحویلدار یې.

دنيا بده بلا ده چه و ما وته ښکارېږي
 چه څوک و بله خپل دئ ولي فهم فکر نکا
 په هر لوري چه گورم و عالم وته حيران شم
 و بل ته توره واخلي پدا کار کښ ډېر حيران شي
 چه بخت را سره مل و مار به مار ته څومېنکې شو
 دنيا د مست هاتي په خوي خصلت ده که ئې گورې
 عالم عالم غمونه چه خوشحال وينی له خپلو
 غم خور ئې که پيدا شي خپل پردي ته به شمارېږي

د ناکس د تربيت سره څه کار دئ
 که خپل پلار ئې په ډېر مهر ورته وائي
 که تر ملا پکه درسته په ښه اس سپور شي
 ورغ و شپه د په آرام باندي تېرېږي
 په پالنگ که درته کښېني کښلې حوره
 د گاوزو ور مېړونه مزري نموري
 چه هوسيه په ميدان وهي تازيان دئ
 فصاحت د باغ بلبلو څخه غواره
 چه له ځايه يې په بخره سلامت شو
 درومه هر لوري ته گڼت کوه خوشحاله
 د رندانو د خلوت سره څه کار دئ

دا دروغ دئ چه په ستوريو سود وزيان شي
 که د رنگ خوبي ئې شته لوئي له کومه
 زمانه په طبيعت ده د هلكو
 د دنيا اقبال چه مخ کا و نادان ته
 د منصب سره د ما خبري دُر وې
 گوره کومه چار به کانه مخ ښکاره کا
 دا دنيا لالچ څو ډېر اندوه ئې ډېر وئ
 دانشمند څخه چه مال د دنيا نه وئ
 زه خوشحال ځک هغه يم قدر نشته
 دا مي واره له افغانو نه افغان شي

دا مستي به دي تل نه وي څو به گرزي
 که بې شماره خزاني کړي سره ټولي
 ستا پخوا د طبيلو څښتن وگوره
 همېشه وايي فاني دنيا گنده ده
 په دنيا څو ډېر مين هونېره غمجن شي
 په خمار سره اوښتي سترگي سري
 د دنيا ارمان به بيا وگور ته وري
 چه په کور باندي ئې گرزي غوا و خري
 که گنده ده ولي نه تېرېږي تري
 جگي جگي راشه مکره مينه پري

یو غفلت بل جهالت دریم شهرت دی
د خوشحال د خان بلا دي هم دا دري

دا یم راغلم پدا عمر چه می ویني زلمی توب را څخه یوور پېری سپیني
یو دا ښکار بل د کتاب بل د دلبرو په جهان کښی نوری نشوې دا درې میني
د همت جامه مي سپینه پاکښیزه ده پرې دوستی د زرو څه وه لکه ویني
شېخ ملا زاهد عابد ور خبر ندی چه په زړه کښی د عاشق دي دلنشیني
که ټټر وهې له تیږی گمان مکره چه به مهر په تا وکا زړه سنگیني
دا دوو گونو مراد کل درکا په غیږ کښی په خندا چه در کنار شی مه جبیني
نور به کوم ارمان دا گنج د کنجیني کا
چه په غیږ کښی ئې نیولی تن سیمیني

د باطن په تجلي ظاهر صفا وئ د بد ذات په آشنائي کښی سل جفا وئ
لکه نوم چه د کیمیا د عنقا اروې تر دا دواړو نه نایابه لا وفا وئ
د ناکس سری نه زر خبري واروې په یوه وینا ئې کله اکتفا وئ
د دې دور په یارانو غلط مشه مخامخ ئې درته مخ قفا قفا وئ
د هغه طبیب طلب کوه خوشحاله
چه د مخ په تجلي کښی ئې شفا وئ

د ما کومه اندېښنه ده که ما پرېږدي ته به نوم د بې وفا په خپسر^۱ کښېږدي
زه یو هسي یار لرم که مي روزي شي که صفت ئې درته وکړم و به رېږدي
ته سری یې که څاروي یې رنگ د ورک شه د بهار په سرو گلونو باندي پښې ږدي
ما په پیرو ستو او دې لگولې په دا څه که څو خسري باندي کښېږدي
زه چه ستا په دا اوږدو زلفو مین شوم لا به څو دور او درازي راته بلېږدي
د خوشحال خاطر په مثل سجنجل شو
واره ته د خپل جمال نخښي بکښې زدي

دا څه بارخو دي ستا د تورو زلفو لاندي پروتي دي په گلو د سنبلو پاني تاندي
تل ئې په طلب وم آخر خوښ له خپله بخته هسي یار مي بیا مونده چه عالم ئې کیسې^۲ کاندي
قیس و که وامق و که فرهاد و که خسرو و هر چه عاشقي کا^۳ سل رحمت په وارو باندي
نور خلق فاني دي که باقي دي هم هغه دي هر چه په فاني دنیا یادېږي ورد ستور راندي
نوري کیسې څه دي و خپل ځان ته نصیحت دي شمع ته نظر کړه خود به وژارې چه خاندي

^۱ دا کلمه په ټولو نسخو کي دغسي ده، په ټوله قلمي نسخه کښ محقي ځان ورته کښلي دي، ممکنه ده چه مخفف د "پخپل سر" وي.

^۲ دا کلمه په ټولو نسخو کي دغسي ده، یا به کیسی وي په معني د معما او چيستنان، یا به مفغن د قصې وي.

^۳ هر چه عاشقان دي.

^۴ خو به وژارې.

ته گوره په چرته، زه خوشحال په کوم ملکونو
پاس په زړه پرتې دي ستا د تور وربل پياندې

دواړه سترگي مي چه ستا په لور دوخته شوې په لمني کښ مي اوبني اندوخته شوې
په ماڼي ماڼي ئې خوره مزه ئې اخله ته حما د زړه په وينو اموخته شوې
په لکونو په کروړونو د بها دئ د يوسف غندي په سهل فروخته شوې
ما وې ته حما د توري شپې خراغ يې ولي تلې په بله خونه افروخته شوې
چا دا اور در لگولي دئ خوشحاله
چه لاله غندي دا هسي دلسوخته شوې

پېر مين په تازه مينه سره تېر شي په هجران ئې خوږ ژوندون زهر گنډېر شي
لا يو غم مي تمام نه وي خه نصيب دئ چه ناخايه نور غمونه را برسېر شي
زه په وير د معظم په غم کښ پوب وم خبر نه وم چه طاهر به تېر و بېر شي
لکه پېره د طاهر نوې په زني د هر هر وېښته ئې غم را باندي پېر شي
خدایه هسي غم بل ما ته پيدا مکره چه په ده مي طاهر خان له دله هېر شي
"طاهر و مر په شباب کښ" دا تاريخ دئ
چه به کال د ده و مرگ ترې را برسېر شي

راستي لاره ده بادشاهي پکي نشته گمراهي
د رشتينو پروا نشته د جهان په بد خواهي
د رشتينو سره مل وي تل نصرت د آلهي
د رشتينو خاي جنت دئ د قرآن په گواهي
بيا به نه مومي خوشحاله
په راستي کښ تباهي

رفتار ئې مستانه دئ په غمزه کښ پگانه دئ
دا پسر په لب شکري چه هر غاښ ئې در دانه دئ
که په سترگو ئې نظر کړې کل له نازه همخانه دئ
که و مخ وته ئې گورې لاله کل ئې نښانه دئ
پدا پېچ و تابو زلفو چه د مېنکو خزانه دئ
لا ئې پی خاخي د شونډو په هر کار کښ فرزانه دئ
حما خان تر ده فدا شه چه هم خان هم جانانه دئ
نه چه زه په ده مين يم د همه خلقو ستانه دئ
خپل صورت ستاڼي پخپله
د خوشحال زبان بهانه دئ

^۱ دا بدله خان د خپل زوی طاهر په مرثیه کښی ویلې ده، په آخر بیت کښی "طاهر و مر په شباب کښی" د ابجد په حساب (۱۱۳۰) راځی، چه د مړینی کال ئې دی.

رنگ د ورک شه بده روې را پسې يې سينه سوې
 له يوې فتنې د خلاص شم را پيدا کړې بله نوې
 ستا غمونه هسي توغ کړم وکښي نه شمه سيلوې
 چه اوډه وې هونيره بڼه وې کشکه تل وې اوډه شوې
 پرې به کله باران وشي چه به و ټوکېږي سوې

فصل نه کوي خوشحاله

خو پټي نشي په يوې

را ښکاره دي د دې دور لنډ لستوني پردي مال وټه اوږده لاسونه موني^۱
 که په باغ ئې د يتيم د کندي گډ کړې د انگورو به خواږه ږنکوري چوني
 د خوړو مزه پوښتي بزه ئې هېره ښې څږي لنډي وهي ور باندي سوني
 کله سر په سينه ومنډي سړگي شي کله سر موږي د مار لکه سړيوني^۲
 چه په ښهر په اولس کښ ساده هېښ وئ ورغ و شپه پرې حواله وئ لکه کوني^۳
 پخپل ځاي لکه شا خوږي خر خوله خشکه په بل کور لکه آس په راتب پوني^۴

که څه کار دئ د رندانو دئ خوشحاله

چه ظاهر باطن ئې دواړه دئ مخ روڼي

راشه گوره نامردان بلا وهلي راشه گوره نامردان بلا وهلي
 د اسمان د پاسه گڼت ننداره نکا د اسمان د پاسه گڼت ننداره نکا
 کم دليل د سر دواړه سترگي وخوري کم دليل د سر دواړه سترگي وخوري
 مړه هغه چه نه ئې نوم نه ئې نښان شته مړه هغه چه نه ئې نوم نه ئې نښان شته
 څوک پخپل پټي کرل کا د اغزيو څوک پخپل پټي کرل کا د اغزيو
 پسينه کرله هونيره فائده نکا پسينه کرله هونيره فائده نکا
 د کرلو وخت آخر شو تخم لږ دئ د کرلو وخت آخر شو تخم لږ دئ
 چه محنت په ځان قبول کا راحت مومي چه محنت په ځان قبول کا راحت مومي
 چه لذت شهرت ترک نکا ولي ندئ چه لذت شهرت ترک نکا ولي ندئ
 د هوا ترکول عروۃ الوثقی دي د هوا ترکول عروۃ الوثقی دي
 چه د نفس د ظلماني کوهي را ووزي چه د نفس د ظلماني کوهي را ووزي
 درځانی پکښي يو آدم خان خوښ کړ يوسف زئي ځوانان پېر وه سپاره پلي

خو مخلص تمام خالص نشي خوشحاله

خطر ونه دي چا پېر در جار وتلي

^۱ سرمايه، رقم.

^۲ موش خرما، خر رنگه ځناور چی د مار سره جنگ ئې ډېر مشهور دی.

^۳ گنځی.

^۴ ميده شې، وور شې.

ډېر مين وه چه ئې لافي كرې د ميني
 خوك چه يار په اوښو ژاري ژراندۀ
 د رشتيني ميني كار خو دا خپل زړه دي
 د مجنون او د ليلي مينه رشتيا وه
 ستا په رنگ به په جهان راغلي نه وي
 توري سترگي دئ شهلا نرگس دا باغ دئ
 له د يو خاورو نه چه گل زېري خوشحاله

دا پدا چه تل ور درومي مه جيني
 راشه گوره څه كارونه درنگ په درنگ شي
 واړه وسوځي په اور كښ خبر نه يم
 لا به كله مخامخ را سره خاندي
 چا ويل د كنبلو جنگ پسې آشتي وئ
 په هر چا باندي ئې زړه دئ لكه ژاوله
 حال دئ وگوري د ما بيا د آهنگ كا
 په فراق د مهوشانو لا چينه دئ
 تا په خپله رضا وينو په غوره
 اوس د ولي د خوشحال د ياري ننگ شي

راشه لېونی شه چه دئ نور خلق غم خور شي
 هيڅ پرې نه پوهيږم چه د چا ويل رشتيا كړم
 صبر د دردمنو زړونو هر كله اثر كا
 زر هنر وكړه نصيحت په كوم حساب دئ
 يو هندو بلا دئ چه په مكر ټيكه كنبيږدي
 سپين جمال د گوره بڼايسته په تور خالونو
 درسته شپه مي تېره په فرياد او په نارو كړه
 غير بېگانه چه اخلاصي شي ورور هغه دئ
 ډېر دي په دا چم كښ چه پټ پټ د ميني لاف كا

ولي اوس يوازي و خوشحال و ته پېغور شي
 را ښكاره چه د دلبري و مخ خال شي
 په څو ژبي شاعري په جهان كېږي
 دنيا دار كړه چه نه وئ ښې دلبري
 په وصال د سمنبرو زړه تونگر شي
 چه عاشق د معشوقې په عشق كښ غرق شي
 ارمان دا دي چه به زه همېشه نه وم
 د گلونو وخت تېرېږي ساقي گرم يې
 لكه ښكار د ښكاري ولگي خوشحال شي
 د هر چا ثنا صفت د ښه جمال شي
 اور د پوري د دنيا په ملك و مال شي
 چه ئې نه وينې په سترگو خوار كنگال شي
 جدائې له منځه ولاړه تل وصال شي
 همېشه به سره گلونه كال په كال شي
 كه د جام په راكولو د اهمال شي
 لكه باغ چه په گلونو مالا مال دئ

د ما جام دي په شرابو مالا مال شي

راشه گوره دَ یارانو بې غمي
 زه دا هسي په فراق په اشتیاق کښ
 اسمان لبري مځکه کروړه عاشقان دي
 ما پدا جهان کښ غوښته مونده نشوه
 څوک چه دم د همدی وې ترې سوړ شوم
 چه په هیڅ ساعت خالي نه وي له غمه
 هیڅ طبیب نشته چه حال ورته معلوم کړم
 ته چه ما ته عربي خبري وایې
 که خبر په دا مثال یې وې وایه
 بادشاهان به ئې مېڅ کم نکا خوشحاله
 که قدم د دَ وفا په لاري ټینگ کړ
 دَ خوشحال په پوهه دا ده رستمي

راشه گوره خلقه نصیب په څو خوري
 په غارونو کښ مزري څټي منگلي
 هغه پک طباح په سپی خورلي ښه دئ
 لکه څوک چه پک چلم څکوي په غم کښ
 دَ فلك د نا قابل سره عیرت دئ
 لا به کله هغه گنج ورکوي بخته!
 چه خوشحال به ئې په پليو په سپرو خوری

را ښکاره شوې دَ جهان بې وفايي
 لکه اور په بوتی ولگي بیا نه وئ
 روښنایی د معرفت تر نمر والا ده
 له یوه څاڅکي نه څه صورت پیدا کا
 تا هاله و گل خبل زړه ورکړي بليلي
 په گلزار کښ ناستي هم دا هسي نه وئ
 چه پخپل کونښن بهبود دَ دنیا غواړي
 چه حما د درد علاج لره پیدا دئ
 چه بلا ورسره وصله دَ فراق ده
 چه گوهر تر خر مهرو په قدر کم دئ
 چه په چرته ښه صورت هوري ئې زړه دئ
 څو ثنا کړم دَ خوشحال دَ پارسايی

رحمت په اکوری شه چه ئې ونيوه ځای سراي چه ښه فهم ئې وکړې باور وکړه ځای دئ ځای

تور غر ئې د هوډی دئ تر تیراه پوري سم تللي
 پرې سازه لویه لار د هندوستان و خراسان ده
 هر فیض د د جهان څه چه یادېږی پرې را درومي
 که سوات که اشنغر که بېنبور دئ دا ملکونه
 په هر لوري ئې ښکار شته د شاهین د باز دا هر څه
 ځوانان ئې چاق درست چست و چالاک دئ په هر کار کښ خوښ سترگي سپين او سره بلند بالا دئ په نماي
 پکښې ميشته مي زويه خېلخانه نمسي اولس دئ^۱
 چا رسې اسمان ته
 خوشحال له سرايه ندئ جدا شوي پخپل راي

زلفي د دلداري چه زنار فرمايي
 سهل دي دا امر که مي سر و مال قبول کا
 څه لره اي عقله ډېر له صبره راته وايي
 څو راته ناصحه نصيحت کړې لېوني مي
 ما ترې توبه وکړه چه د عشق په شريعت کښ
 قطع لېوني دي چه د يار د مخ په دور
 خپله رضا پرېږده که رشتيني ئې په عشق کښ
 کره هغه خوشحاله چه د يار فرمايي

زور سړی چه د ځوانی هوس کاندې
 چه په کال کښ ئې زړتوب وي هم ځواني وي
 لکه هسي په ځوان مور شي چه ئې نه خوري
 په نیتونو په صوتونو په لاسونو
 اوس په سپینه ږېره څه له مرگه ډار کړم
 چه د مخکي مخ ئې لاندې و تر حکم
 دا عالم ږېگ روان دي که ئې گورې
 د قضا تنور ما وليده په سترگو
 ما خوشحال چه پکښ سيجي وچي تاندې

زه چه ستا د مخ گلزار گورم په کور کښي
 ما پدا تندي اخیستي ستا د پاره
 د ټولی په مخ کښ ځي په شين شين
 اوس په هر چرته جهان په بلا ډک شو
 په قراره قراري کښ عالم خوښ دئ
 که رستم د زمانې شې گمان مکره
 د بهار گلونه وسېځم په اور کښي
 که زه تا غندي يار مومم په پېغور کښي
 لکه مست هاتي چه يون کاندې په پور کښي^۲
 که پخوا به لباسي وه په لاهور کښي
 ما د خداي لري د عشق په شر و شور کښي
 زمانه به د پرېږدي پخپل زور کښي

^۱ کر زويه که نمسی که خېلخانه ده که اولس دی.

^۲ هغه رودبار چه ځندی ئې زنگل وي، د قندهار د جنوب و خوا ته يو رود هم په دغه تقويب پوری بولی.

د سلیمان په گوتې کنبلي دا وینا وه چه دا تخت به د سلیمان نه وي په گور کنبی
د خوشحال د له هغو نه لاس په سر وئ
چه به ځای د گوتي غواري په څلور کنبی

زه خو شرابي یم شیخه څه را سره جنگ کړې بخري ازلي دئ کشکي ما د ځان په رنگ کړې
ښه وایې واعظه برکت شه ستا په ژبه ښه یې په ویلو د دریاب اوبه کرنګ کړې
ولاړل و جنت ته چه په پوهه خبر نه وو ولاړل و دوږخ ته چه ئې لافې د فرهنگ کړې
پند د محمد (ص) د ابو جهل پکار نه شو څوک به ئې صیقل کا چه ئې خدای آینې زنگ کړې
کنبېنې په خلوت کښ شیخه سود ئې راته وایه ولي پخپل ځان دا هسي ارت جهان تنګ کړې
زه خو د زړه درد غوړم په هر یوه مذهب کښ تا زده ستا خبرو چه نقلونه رنگا رنگ کړې
رایشې مطربه! د نورو سرود آغاز کړه ښې نغمې زړه سوزي په رباب په نئ و چنگ کړې
هر لوري ته گل دئ شقایق نرګس سنبل دئ بې گلزاره بد که و بل لوري ته آهنگ کړې
چا در پسې ډېري توبنې واخیستې طلب کا ځنو مسلی د بې ننگی در پسې لنگ کړې
کاشکي د عمل تله درنه په قیامت شي موم په رقیبانو په عاشق باندې زړه سنگ کړې
مرګ لره ئې واړه د دهلی لښکر راغلي:
ته لا د خوشحال په مرګ ځان روغ نه کڼې ننگ کړې

زلفی ئی سبب دئ د عاشق د پرېشانی ننداره ئې بهانه ده د بېحدي حیرانی
درد مي سرشته ده د هزار رنگه دارو و غم ئې لا تېري کاندې تر ډېري ښادمانی
زخم ئې مایه د لارېزاله حیاتګي دي ورانې ئې دئ موجب په جاودانه ودانی
محتسب چه احتساب لره ور ځي مجال ئې نشته که د بړندو سترګو مست ئې همیشه کاندې ورانی
ما په عشق کښ رسولی دي خپل کار تر هسي حده لکه څوک په مټ د توري سزاوار شي د خانی
زه خوشحال څنګ د عشق په کار هوښېره خوشحال یم
څو سلطان غره پخپله بادشاهي او سلطانی

زه او عشق بې قرارې دم په دم ژړا زاري
تبغ وکنبلي را ښکاره شوه خوار عاشق د ځان سپاري
چه هر دم په ما ستم کړې ستا دا هسي ده یاري
ستا له مهره ستا له لطفه زه لرم امید واري
دا یم ستا د غم وری ورم شرط د عشق دئ بردبادي
خاکپاي اوسه خوشحاله
لوی به کاندې خاکساري

زه اول در خبر نه وم چه دا هسي بې وفا یې په ورځ سل سوکنده وکړې بیا له واروېې پروا یې
ما چه زړه و تا ته درکړ خلقي را باندې غاو کا ولي هسي خبر ندئ چه ته څه رنگه زیبا یې
اي چه ما و ته ویل کړې چه په کنبلیو نظر مکره څوک به ستا په ویل غوږ کا چه د مرګ خبري وایې

په ما یو وېښته د خپلی معشوقې تر حوري ښه دي
 د گلونو قدر هر زاغ و زغن زده طوطا زده
 دا څه توري سترگي ندی څه ځما زرگي ئې یوور
 دانه خال نه زرخدان دې نه پرېشانی توري زلفي
 دا د خلقو ملامت دی که پېغور دی د وگړي
 نن به څراغ په کور کښ نه ېدم څه گمان هیڅوک ونکا
 ما ویل څه د زړه غم به درته ووايم څه راشې
 څه د زلفو نافې تل تل ځنډوې د باد و مخ ته
 خوشحال خود په تا پوهېږي څه هوسیه د خطا یې

زړه به ستا له جوړه ظلمه په څو ځان وړي
 ما دا هسي رنگ هندو لیدلي نه و
 هغه لاس څه د کوتاه دی تر لمني
 د هغه عمر څه حال حلاوت نشته
 څه هرس د هغو شونډو غاښو کاندې
 ستا د زلفو و چوگان و ته حیران یم
 پکښې بند زړونه وگاړي که ئې گورې
 څه د زړه په ما هغه حکم فرمان کړه
 د خاطر خوښي مي هر کله پدا ده
 د نور چا په ما څه کار دی زه پرې خوښ یم
 د وفا خصلت څه خدای ندی ورکړي
 د زړه مینه ئې په کښلیو ماته نکره

خوار خوشحال به له دنیا نه دا ارمان وړي

زر ځما تر لاسه نه راځي وېرېږي
 ځما لاس ورته تر اوږه هم بتر شو
 زه او زر سره له ځایه غلیمان یو
 څه غلیم د مړني بیه نظر کښوږي
 شاه زلمی به خپل غلیم کا تر ځان وړاندی
 په قرآن کښ ستا اصول په غلیم یاد دی
 کاني زر که سره وگورې یو رنگ دی
 هغه زر تر کاني لوټه لا بتر دی
 څه اوبه په ځای حصار شي نور خسا شي

تل د لاس په غلیم بر اوسه خوشحاله

غلیمان د شرمنده تر تا ځارېږي

که هر څو مي دلاسه ور سره کېږي
 لا په اور کښ ئې یو درنگ ساعت تېرېږي
 په جهان کښ غلیمان سره رغېږي؟
 نور ئې زړه د ده و مرگ و ته پر کېږي
 و نامرد و ته به سل حیلې درېږي
 بل به کوم حجت تر دا قوي یادېږي
 فرق ئې دا دي څه په زرو زړه رغېږي
 څه ئې ومنيږي په محکه نه خرڅېږي
 صفائي ئې هم پدا ده څه بهېږي

ساقی گل شگفته کېږي خس له باغه رفته کېږي

که د باغ خوښي په زر شي د راغ هسي مفته کېږي
دُر گوهر حُما بې ميو په مژگانو سفته کېږي
که ئې پټ لرم له خلقه راز مي نه نهفته کېږي
باد د زلفي آشفته کا حُما زړه آشفته کېږي
هغه راز چه به ما تا کړ په محفلو گفته کېږي
د خوشحال بخته بيدار شه
تل څوک کله خفته کېږي

ستمگر به همېشه په دنيا نه وئ
هسي خوښ د ظالمی په کار ولاړ دئ
ظالمان په نور څه هيڅ راغلي ندئ
چه د خپلي کامرانۍ په کار راشي
په گفتار کښ د فرېنتو سره سيالي کا
که په سول ئې د دنيا مقصود حاصلېږي
پخپل زويه ورور بې زړه نه وئ ترلي
په هغه چاره قلم روغ کا قرآن کښ
په رکوع کښ تسيحات د مال و ملک کا
که نېکخواه ورته د پند خبري وکا
زه خوشحال چه د اورنگ بادشاه نوکر يم
که و زويه ورکول کړم زړه مي نه وئ

ستا له جوړه ظلمه هيڅ نکړي ژرلي
همېشه حُما دعا په غوږو اړوي
رقيبان د لکه سپي په کوڅه غاږي
چه به ته د هغه ټال په پړيو زانگې
قافلې د همراهانو شوې رواني
حاسدان بې غمه خوب کا درېغه درېغه
د خوشحال ئې و کرم و ته اميد دئ
که هر څو په گناهونو دې لرلي

سا د کښلی مخ په خال مي زړه په داغ دئ
سخ چه ناست يم د گلونو په چمن کښ
يا د بنو زلميو خيال دي په شمله کښ
پدا داغ مي له عالمه زړه فراغ دئ
بيا ساقی راته نيولي پک اياغ دئ
يا د بنو جونو د تور وربل دماغ دئ

^۱ ژوبی.

^۲ یعنی پرې کول او پوستول.

^۳ نرلی یعنی غوغا کول او درېول او پېول.

د زلفينو په تور تم کښ به ئې غواړم دا ورک زړه که را ښکاره کا مخ څراغ دئ
 چه د کښليو د جمال ننداره کاندي و هغو ته سپېره پاگ سیر د باغ دئ
 په سپين مخ ئې تازه خط نوی ټوکېږي زه به زړه ورځني ژغورم روږ^۱ دي زاغ دئ
 د گلونو په بوي ځي په گلزار ورشي د گلونو بوي بلبلو ته سراغ دئ
 نه په اصل هونږه ښه نه ښايسته يې تا په کوم توکي راوړي دا دماغ دئ
 د خوشحال سترگي هورې چه ښايسته وي
 خلقه زړه ئې نه په باغ دئ نه په راغ دئ

ستا وصال لکه درياب دئ زه ماهی په هجران د هر زمان دئ په ماهی
 په ژړا بی ځني خواست د شپېني خولې کر په خدا ئې وې چه څه کا دا سړی
 ويې څوک يې چه ځما په کوڅه گرزي ښه حاضر ځواب مي ورکړ ستا مری
 هم په څو رنگه ناله هم په تن نال شوم بېلتانه را باندي وکړ کار د نئ
 د ځوانی بهار څه ښه دي درېغه درېغه دا بهار که همېشه په دنيا وي
 گل، سنبل، نسرين، نرگس لاله غوټيه د مقدم سره د راوړه^۲ درست پسرلی
 چه ئې ونيسم په غېږ کښ راته گوري لکه مست د مور په پيو کم کبلی
 دا شیرين ياران به نه وينم چه ورم خدايه ما په جهان تل لري ژوندی
 غم خو ستا د رسوائی کړم نه د سر کړم که مي دا اندېښنه نه وي تا کتئ
 هسي ستا د بېلتانه په آتش سوځم لکه څوک په لمبه کښېږدي وچ لرگی
 ډېر صفت د ښاپېړيو آرویده شي ولي ستا د مخ څوک نه وينم مخی
 په ښايست کښ هيڅ لقب درباندي نشته که د څه خو د عاشق نمځه کړی
 اورنگ زيب به د کابل د خلل غم کا ساقی وخت د نوبهار دي راوړه می
 چه زړه سوئ د خوشحال په فرياد نشي
 په سینه کښ د سندان دي که زرگی

ستا په غم کښ لکه زه يم بل به نه وي دروغجن يم که بل هسي لکه زه وي
 ستا له غمه مي ځگر له وينو ډک شو چا ته وويلي نشم زړه مي چوئ
 تا ويل ځما ديدن قيمت بها دئ زه حيران يم ستا د مخ بها به څه وي
 سر به درکړم په بها کښ ديدن را کړه په سودا کښ خلل مکره که د زړه وي
 هسي گل د گلستان په منځ کښ نشته هر چه ستا رنگ و بوي پوري په ده نه وي
 که تل تا لره درځم ملامت مکره د بلبلو تل و گل وته ورتله وي
 د ښه څيز پوښتنه مه کوه له اصله د يو هر دوکان چه وي کالي د بله وي
 که صورت ژغورې له غمه کاته مکره زړه هاله په غم اخته شي چه کاته وي
 زه خوشحال چه آشنا وينم^۳ خوشحال شم

^۱ روږد يعنی آموخته او بلد او آشنا.

^۲ راشی.

^۳ ووينم.

لکه گل چه تازه شوي په اوبه وئ!

سړی هونبره خوئې نیت وئ جامه هونبره خو قامت وئ
گرگین گردن د فیل خوري څه میړی څه ئې قوت وئ
نه هر خره د عیسی بار وړي نه هر سر سره دولت وئ
و صورت ته نظر مکره په گرده د مرد قیمت وئ
زه مریې د هغه کس یم چه صورت وئ هم سیرت وئ
که صورت سیرت د جور شول سر تر پایه عنایت وئ
د خوشاحال په وینا غوړ کره
په ویل کښ ئې لذت وئ

ساقی تل به دئ دا ست وئ که به نه وئ له جهان به مهلت وئ که به نه وئ
راشه پک د میو جام په می ناب کره تل به هسی فراغت وئ که به نه وئ
هر هوس چه د صورت کرې نن ساعت دئ گوره کاندې به صورت وئ که به نه وئ
په رشتیا و ما ته ووايه طبيبه! چه د رنځ می به صحت وئ که به نه وئ
د وصال وعده د وکره ستا سوگند دئ پدا کار کښ به غفلت وئ که به نه وئ
که په تا پسې ملنگ د مسلې شم شاه په تا می به قیمت وئ که به نه وئ
سپینه خوله که بې ریباره ور پښکښ کړم
په خوشحال به می منت وئ که به نه وئ

ستا په تور می مال تالا مانی نرېږي راشه گوره که پدا د زړه سرېږي
ستا غمونو لره هر کله ژوندون وئ پدا لږ عمر می زړه کله مېږي
وايې ما وېستلي څه کا حال ئې څه دئ په کوڅه کښ د لا دم وھي غږېږي
د فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ وائي مالګي می په سترگو کښ دورېږي
لا به گوره څه شان شان غوټی وا کا د ښایست بهار ئې اوس نوي غوړېږي
ما به هیڅ په ورت ورت نه ژړل عالمه ولي څه کړم چه می ننه زړه ژړېږي
د رشتیا خبري خبر و برکت دئ په قاضي د دروغجن ژبه اړېږي
د خوشحال خټک په کار پوري حیران یم
مینه لا ورباندی زور شوه خو زړېږي

سخ د آينې دئ چه د مخ وته تل گوري سخ د لونگین دئ چه د پاس په ټټر ښوري
نه دي ستا د غوړو غټي غټي مرغړی وصل دئ په میاشت پوري یو سر بل سره ستوري
روغ می کرې له رنځه چه د خولې ښېږي د اورم شهد و شکر را گرې چه می ستا شونډي وزوري
ظلم د د سترگو پما خوار هر گوره ډېر شو څه کړم توان مجال د زور ور لري کمزوري
زه که ډوب په غم یم تل د ډوب وم چه عاشق یم تا د خدای معشوقه تل هري بلا ژغوري
ما وته ارزان دئ ډېر په مښکو په عنبرو څوک به توري خاوري ستا د پله په بها پلوري
تل ځي ستا و لور ته په ارمان ارمان کاته کا

سپين ئې په کاته شي د خوشحال د سترگو توري

ساقی راکړه و ما می یو څو جامه پیاپی
 دا هم ظلم دئی که گورې چه بې میو ځي پسرلی
 هغه ځای چه گل و مل وئ ورع څو کاندې سرې
 گوره څه وایی پر غوږ کړه چه آواز کا چنگ و نی
 بیا به تېر شاعت را نشي آه ارمان ارمان هی هی
 د دنیا ژوندون هم ښه دئ که تر تلو همېش وی
 چه تر تلو همېش ندي نور ئې وگڼه لا شی
 ډېر مین ئې و بله تېر کړل
 فلک نه لري زړه سوې

ستا په زړه د دنیا څلي^۱ د دوږخ لمبې دئ بلي
 چه د گور لرم ماران دئ هم دا څلي دئ پېيلي
 که د یو ځله ځان خلاص کړ غم د نشته هورې ولي
 دا لرم شلوه له دلّه که د نه وئ لېچي شلي
 چه به وه تسپې په لاس کښ مخ ئې تور ډېري ئې کلي
 ته اصيل ځان د مړيې کړ
 هي توبه خوشحاله ولي؟

ساقی چه مهربان شي په پیاله کښ مې زیاتېږی
 قربان ئې شم تر سترگو په طالع کښ زورور دئ
 بوسه د سپیني خولې راکړه بد مه وړه مستحق یم
 آفت د هلكوالي و جمال د هغې تُرکي
 ژوندون د عاشقانو د معشوقي په وصال دئ
 چه اوسپني تر خېژي هغه کاني رنگارنگ دئ
 د چا خوني چه و مړي پسله مرگه شي مېراتي
 د چا خوني خوشحاله په ژوندوني مېراتېږي

سترگی دي که ورځي که ئې زلفي که اوربل دئ
 چرته به خلاصېږي دا بلا تر زړه چاپېري
 خیال ئې د زلفينو عقل و صبر و دین و زړه وري
 نور عالم لا پرېږده چه عاشق وته څه وایی
 قیس و که وامق و بیا فرهاد ورپسې نور وه
 مینه الستي شته لباسي شته نفساني شته
 څو توري بلا دي چه مي زړه پکښي قبل دئ
 مخ ته ئې که گورې لا په سرو لمبو اوربل دئ
 نه پرېږدي په کور کښ ښه کالي د خوني غل دئ
 پلار که نصیحت کا و عاشق وته خجل دئ
 ما را وري ندئ دا د میني دود اول دئ
 مېنک شته دئ هم هوږه نفساني لکه بصل دئ

^۱ دا بدله په نورو نسخو کښی نسته، له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه.

^۲ آفتیږی.

هر چرته يو مخ دئ كه په سترگو احوال نه يې
 جام بينا ته وركړه چه ئې پك يوسي تر خايه
 عشق دئ نور څه ندئ چه غواص په درياب پوب كا
 خاي په خاي چه گورم زه خوشحال ورته حيران يم^۱
 بله غوغا نشته همگي د عشق كل كل دئ

ستم د د عيني نو ياره عين عنايت دئ^۲
 په شپه ځما ويل كله اميز و له هستي
 خبري د مجنون او د ليلا ولاړې زړې شوې
 د ما او ستا خبري دي پت راز څه هسي ندئ
 په مخ چه بنايسته شوې كه په پسول پسلی نه وئ
 هېڅ كله له مرگه د خوشحال اندېښنه مكره
 چه وې وژني دلبري خون ئې روغ په روايت دئ

سر په بېدي بيد يا ونيوي ژرلي
 كه اشنا كه نا اشنا واړه ليدل شي
 چه د قام د خېلخاني په حال خبر شوم
 په ناحق مي آزادي ته تلاش كړ
 خپل پردی چه د دنيا شكر خواره دي
 د ما حال به و هغه وته معلوم و
 كه خوشحال پنجهزاري كا مه ئې وينه
 د مغل له نوكری دئ اغېرلي^۳

شين مرزي چه گېږي داري
 څه عظمت څه مهموتي دئ
 د بنادي سترگي دي ووژي
 په يوه غوټه يو نيسي
 عابد خان ځما شنقار دئ
 هم شنقار مي هم شاهين شته
 وخت د ښكار دئ سهيل وخوت
 زه په ښكار يم د سر خابو
 خرقة څېري د زاهد شوه
 باند نخېژي خسي زاري
 چه په مرگ به ئې څوك وياري
 پرېږده دي ور پسې ژاري
 باز نه دوه تارو ونغاري
 په غوټه وهي دوه څاري
 هم ښه باز لرم لك غاري
 خپل خپل ښكار به پسې غواري
 وړاندي زاغ راځي مرداري
 رنگ ئې نه وينم د نماري

^۱ شم.

^۲ دا بدله له يوې قلمي نسخې را نقل شوه، په نورو كڼې نسته.

^۳ يعنی قی وهل، بد هضم کېدل.

^۴ عظمت خان او مهموتي او بنادي خان د خان معاصرین وه، چه په دې بدله كڼې ياد سوی دی.

ژر به ورک شي مدعي مي يو څو مچ دئ د غوباري
ازمينت گوره د دهر راته ليندي شول اوس شاري
تبغ پرې سور مکره خوشاله
چه لايق دئ د څو باري

شفاعت د محمد (ص) ثابت په نص دئ دا په دا چه دئ د درست جهان اخص دئ
د موسی د عیسی کله دا صفت و د لولاک نعت پده باندې مختص دئ
اولیاء ئې د امت واره ممتاز دئ هر ولي ئې په ارشاد کښ مرخص دئ
سر حلقه د اولیا و هغه شماره چه شیطان ئې بندي کړي په قفس دئ
د رستم د مړنتوب خبري هیڅ شوې ذوالفقار چه ئې یاد شوي په قصص دئ
دوستان د اهل بیت له اوره خلاص دئ بې دوستیه ئې عالم کله مخلص دئ
په ولا که د علی رافضي کېږي
سکه خوشحال ئې په ولا کښ مشخص دئ

بڼې بڼې شپې شي ځني پېښي غېږ په غېږ شي شفت حېبڼي
ځڼي ځڼي ځڼي بڼي پېښي تشېږي نن به شي بڅڼي بڼې بڼې
چېن چېن ځوني ځي په شين بتي زشتي فتنې پېښي
شي په چېن تشي پوښتي چېن چېن ځوني پوښتي شي
هسي ځي په شين شين نخڼي نخڼي ختي پښې بڼې

ښه سر راست ټوپک دئ چه نظر ځني لږ بر شي گوره چه گزار د کم خطا په چرته شر شي
ولي هسي نه وئ چه وېښته چوي په عقل بيا چه درې څلور مصلحت وکاندي ښه چرشي
څوک چه مخه ولی ليندې ډېر و بله کښېڼي کله په سپينکي د هلك غشی برابر شي
نوري لولی هیڅ دئ د نسب که د نور څه دئ ښه لوئي هغه ده چه لوئي ئې په هنر شي
ډېر د سرورې دعوا کاندې په جهان کښ يو سړی په زرو کښ په بخت سره سرور شي
آس تر کته لاندي شا په څو ځايه زخمي وئ ځاي دي د حيرت په رابتونو ساته خر شي
يو توري تي نشته چه خپل حال ورته معلوم کړم کله به د ما د بخت د ستوري لا اثر شي
زور لرې که عقل پدا دواړه مه نازېږه
بخت راوړه خوشحاله چه د کار لکه سره زر شي

ښه هغه چه ولاړ بې خوده په خيال ستا دئ که اشغال دئ په جهان کښ اشغال ستا دئ
ښه مي وليدل په سترگو واره کښلي چه تر واره لا تېرې کا جمال ستا دئ
د دنيا په مخ به ډېر وئ ښه مخونه چه تر هر څه ډېر لذت کا وصال ستا دئ
دواړه زلفي د حلقه کړې لکه لومي چه دانه دئ پدا لومه کښ خال ستا دئ
دواړه پښې گلگوني سرې پدماغ درومې گوره بيا څونږه وگري پايمال ستا دئ
ته کشتن د غمزې کره مه ودرېږه مقتولانو قبول کړي وبال ستا دئ
تا خو نوم د جنجالي را باندې کښېښ که په زړه کښ مي جنجال دئ جنجال ستا دئ

که همه دَ خلقو کنبلي سره ټول شي
 چه د څوک په کوڅه تېر شي نور مين شي
 که مثال د صورت غواړې گوره مياشته
 چه سبا بېگا ئې لوند لرم په اُونيو
 څو ريبار در سره نه بيايې د وړاندي
 که په قهر ئې شرې په لطف ئې برلې
 چه ئې نه پرېږدې په هيڅ کنب خوشحال ستا دئ

بناپرک که په هوا ځي په تور تم کنبې^۱
 لکه چتي درسته ورځ درومي په پورته
 د چندن او بڼوانه فرق سره هيڅ نه و
 چا له ښه دُر گوهر نه دئ وکنبلي
 که گيدر په خم کنب رنگ شو پدا څه شي
 زاهدان شيخان مي وليدل نامرد دئ
 خرڅ مي ځکه په سر لوني گلونه
 که هاتې د بادشاه ومري غم ئې نشته
 عشقه واره ستا د غمونه خرڅبې دئ
 گوتي و منده په غوږو ترې تېرېږه
 که خوښې د وصال ورسره نه وئ
 هغه چر دواړه گوتو ته نظر کا
 آفرين د په ويلو شه خوشحاله
 چه د تورو رڅول کړې په قلم کنبې

ښه هغه چه ښه ئې رنگ ښه ئې جمال دئ
 ښه هغه چه په ميراث خاني مېري کا
 ښه هغه چه که احمق وئ که جاهل وئ
 ښه هغه چه په رشوه قاضي گري کا
 ښه هغه چه ډېر لښکر ورپسې درومي
 ښه هغه چه په مجلس د ملوک ناست وئ
 په عالم کنب بدي نشته واره ښه دئ
 چه و بدو و ته روغ دئ يو خوشحال دئ

ښارونى د غواشينى پسې غواړي باز د غره ښايسته زرکي سره نغاړي

^۱ دا بدله له يوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کنب نشته.

^۲ راحت زاخيلی ښوون په معنى د زيتون د ونې راوړی دی.

که په رنگ کښ لکه غلوڅه^۱ هسي روغ دئ د خوړو هیله و مکره له غوږی^۲
 یو آواز د ښو آسونو د ششنا دئ بل آواز د گنده خرونو دئ چه ناري
 څوک ژړا د آخرت دپاره کاندې څوک د دې جهان د سود دپاره ژړی
 د گزار دپاره لیندي په څو ناست دئ د قطري په حرص گرزي پسې شاري
 مرتبي د دواړو ندی سره سمي څوک د ځایه باز شهید څوک چوري څاري
 که د څنگ پرونه ئې هر څو کښلي روغ دئ
 د بازونو پرواز مه غواره له څاري

ښه سړی گڼه هغه چه په زړه صاف وئ ښه سړی نه وئ سړی نشه
 چه دا څو توکه ئې په دې عالم سره خلاف کا په دنیا چه دا عالم سره خلاف کا
 نوشیروان چه مخ په عدل په انصاف و که ئې گوري تر قیامته ئې اوصاف وئ
 که د ښه توري ساز شوي بد غلاف وئ که د ښه توري ساز شوي بد غلاف وئ
 د هیچا غرض پدا خوږو نشته قلمپ سره چه سره پیژنی صراف وئ
 جوهری به ئې خود کار سره ښکاره کا تر یاقوتو که شبه په رنگ شفاف وئ
 د یاری دپاره گرزم نه ئې مومم چه وفا لري هغه په کوم اطراف وئ
 د بخلو په اودل به خبر نشي په شماره که د اودنیو بویا باف وئ
 عشق په حق په باطل هیڅ ندی راغلي تر کعبه ئې ډېر و بت و ته طواف وئ
 ښایسته هر گوره ډېر شول پرې وپریرم
 ما خوشحال چه د تقوا وهلي لاف وئ

عاشقان که ستا د لاسه په جفا مري باري شکر چه په عهد په وفا مري
 بدلان مي د هجران په تیغ قتل وي دا یو حرف دئ چه په توره د قضا مري
 زه مرده وم ستا د جام په گوټ ژوندي شوم چه ئې دا جرعه نوشلې غه په چا مري
 زړه مي ستا طری طراري ته هوس کا ځان مي ستا غمزې بیماری ته رشتیا مري
 ای تازه گلې بلبلې ته نظر کړه په نوا کښ ستا له شوقه بېنوا مري
 خوار خوشحال په مرگي حال دئ ځکندن کا
 راشه گوره په ارمان د لیدو ستا مري

عاشقان له بېش و کمه آسوده دئ له وجوده له عدمه آسوده دئ
 د ساقی له لاسه ډکي پیالې اخلي په مستي کښ دم تر دمه آسوده دئ
 بت پرست دئ د مغان په خرابات کښ خوش خرم خوشحال له غمه آسوده دئ
 ورځ و شپه باندي تېرېږي په ښادي کښ هر زمان مي له ضمه آسوده دئ
 تل ساقی د میو داد کا بې منته کریمان مي له کرمه آسوده دئ

^۱ یعنی د شاتو مچی.

^۲ د خره مچ.

همېشه شونډي د جام په مورگه^۱ يښي په خاطر له جام جمعه آسوده دئ
 بادشاهان که خزاني و بله آسپي دا گدای مي له درمه آسوده دئ
 په درياب گڼي ئې د عشق دئ غسل کړی له حدوښه له قدمه آسوده دئ
 اې خوشحاله که نظر درباندي وکا
 ډېر ئې تا غنډي له دمه آسوده دئ

عاشقان چه د معشوقي دلداه دئ له همه واره غمونو آزاده دئ
 په يوه لحظه کښ هست په بله نيست شي که ئې گورې عاشقان په زړه ساده دئ
 مگر زه له حايه غم لره پيدا يم په هر دم راته غمونه آماده دئ
 نه يوزه د نظام پور په گوټ گڼي پروت يم سوختگان ئې په هر لوري افتاده دئ
 په درون د عاشقانو نظر وکړه د لاله غنډي د داغ سره زاده دئ
 ترک تاجیک عرب عجم عاشقان واره مست بې خود د ديو خمر په باده دئ
 د هوا خدايان د ليري کا له دله يوه خداي وته چه ناست په سجاده دئ
 چه تر خپلی رضا تېر شي اولياء شي اولياء له هره غمه آزاده دئ
 غويانه شپانه ظاهر سړی ليدل شي په معني کښ د پاده سره پاده دئ
 شيخه ته چه ډېر طاعت کړې جنت غواړې و جنت وته ورتله په اراده دئ
 عاشقان که معشوقه په تبغ ورژنی ور مېړونه ئې و تبغ ته نهاده دئ
 چه د ننگ په چارو نر نه دئ خوشحاله
 که ئې نر وينې په سترگو هم ماده دئ

عمر هر زمان گداز کا لکه واورې يا به ستا له مرگه واورم يا به واورې
 هغه تېر ياران به بيا بيارته^۱ را نشي که په سر باندي را لونم توری خاورې
 بربوکی^۲ چه پوزې واخلی پورته درومی نه پوهيږم چه به کوم لوری ته واورې
 زور د چچ د وړلو نه لری نادانه نه پوهيږم چه دا دروند وری په چاروي
 په سمن د شېلا نقش د سيور زېب کا په شېوه چه سترگی کوزی له حيا وري
 دواړه سترگی می چه ستا په مخ دوخته شوی عجب ښه له خانه دوه قبله نما وري
 د خوشحال غنډی به ډېر دا هسی نوروی
 ته چه هسی رنگه زړونه رو نما وري

ارتيې په عقل کمي خود بخود د صورت غمي
 ته د ديو سره سم يې دوي له تا شره نا سمي
 زر نېکی ور سره وکړه په يوه ذره برهمي
 درته زهر شي تا وژني چه ئې ته گڼې مرهمي
 د وفا په خوي کښ ندي همېشه جفا شيمي
 د آدم په صورت روغي په معني کښ نا آدمي

^۱ یعنی کناره.

^۲ دې کلمې ته محشی لیکلی دی: یعنی چارپای.

تاس به گرم په لږ گناه کا دوي په لوي گناه نا گرمي
 څوئې کچ وړې هونږه کجي څوئې درد وړې هونږه خمي
 په هر کار کښ ديگر گوني په خوله رامي په زړه رمي
 پاسه تن ئې بنېسته وي په درون لکه ارقمي
 نور څه مه وايه خوشحاله
 تر وجود بڼې دي عدمي

غم آخر شو د بڼادي روزگار راغي چه موسم سو د گلونو گلزار راغي
 په تلوار ئې تياري د سيل کاندي و بلبلو وته وايه بهار راغي
 پدا هسي خاصه وخت د بڼو گلونو د مطرب د ساز آواز مي په کار راغي
 دا ئې واره له خزانه نه فرياد شي چه گلونو ته طوطي په چيغار راغي
 د هجران مشقت پېر و خداي آسان کړ بيا مي سخ دئ چه عشرت د ديدار راغي
 که په نورو باندي هر کله اختر دئ په ما دا زمان اختر دئ چه يار راغي
 لون لون کالي بيا پېري خواجه شو
 چه خوشحال د يار د مخ په بازار راغي

غم بڼادي چه په چا وېر شي^۱ لکه وېر شي هسي تېر شي
 سر رشته ئې مونده نشي گوناگون د دور پېر شي
 چه په خوا په خاطر نه وي هسي چاري په تا دېر شي^۲
 په هجران کښ غم د يار دئ چه همېش تر زړه چاپېر شي
 هر چه وواته له سترگو عابت له دله هېر شي
 چه به سخه په خوشحال کا
 گندي ژر د ده په څېر شي

غنيمت گڼه گلونه ميخوري کره په چمن کښي چه به پس له هفتې نه وي دا گلونه په گلشن کښي
 په غنچه چه تناول کا صبا دا کله باطل کا د بلبلو کام حاصل شي^۳ د گلزار په شگفتن کښي
 وطن بڼه دئ که غمخور وي بڼه ياران د لور په لور وي څو چه شته که هونږه نور وي لا غريب يم په وطن کښي
 هم ماڼۍ شته هم عتاب شته هم ترخه تروه خواب شته نه ئې شمار نه ئې حساب شته څه خوښي ده په ديدن کښي
 اور اوبه نده نور څه ده چه په تله يا په راتله ده په راتله په اور اوبه ده اور را بل کا په رفتن کښي
 که ئې تل په ظلم زړه وي که مې زړه له غمه چوي خداي د نکا دا به نه وي چه ئې خوږ کرم په گفتن کښي
 چه بلبلي وته گوري له آوازه ژبه ژغوري د بلبل په آواز ښوري هونږه ژبه په سوسن کښي
 چه جدا شي و د مړينه له غمونو چه خلاص شينه څوک چه بې ياره پائنه سود ئې کوم دئ په زېستن کښي

^۱ وېر شي د قندهار په محاوره (ورشي) مگر دا کلمه په يوه نسخه کښ پېر شي ليکلي ده.

^۲ دېر شي يعني درشي.

^۳ حاصل کا.

که د سپی غنډې ئې ولي په رو روبه پسې زغلي
خوار خوشحال به ئې آخلي خو چه ځان لري په تن کښي

گله ته چه په بلبلو هونږه خيال کړې دا خيالونه همگي پخپل جمال کړې
دا جمال به دي جاويد په جهان نه وي ښه خو دا گڼه چه شکر په دا حال کړې
د انصاف په سترگو ښه ننداره وکړه جهان څو کښلي چهره هسي پايمال کړې
ډېرې خوني د هجران په لمبو وسوې ما ليدې چه تجلې ئې په وصال کړې
دا بهار گلزاره ښه يې خوي دي بد دئ چه راتلنه يو څو ورځي په درست کال کړې
تر قدرت به دي څارېږم ذوالجلاله رنگارنگ گلونه ښه هسي نهال کړې
د بلبل دپاره تل وي په چمن کښ د پسرلي گله تله ولي دم در حال کړې
که دي سترگي د عرفان شته مبارک شه د گلزار په ننداره چه استقلال کړې
گل ته هسي رنگ و بوي ورکړي چا دئ د لاله د گل چا هسي پاني لال کړې
چه گلونه د گلشن همېشه گوري

لکه خضر هونږه عمر د خوشحال کړې

که په زغرو په چپو کړی نهزې څوړې^۱ چه نيکي در څخه نشته واره کورې^۲
د هر چا سره خوږه ژبه بايد ده په خوږه ژبه ما هم وزی له سوري^۳
وارو دورو سره فوج د سپرو نه وئ په جهان کښ لري نه دئ تشی دوري
ياوه گوي دراز زبان مه شه که گورې^۴
بیهوده خبري مکره پوچي بوري

که په زړه کړې د خوشحال خبري زبري د دانش له کاره نه دي لري بري
خلايق په تفاوت سره پيدا دئ پوهی نه دي سره واره برابري
په زرگونو کښ يو دوه سړي خبر دئ نوري واره خلقي دي ناخبري
لکه کار د خوي خصلت په تفاوت دئ هسي زېږي په ښايست سره دلبري
د سیرت زيبايي ښه ده تر صورت
چاري واره د باطن دي معتبري

که مي ياد که مي ناياد کاندې مخدوم دئ د چاکر مي له څښتنه حجت کوم دئ
دا گدا ئې و وصال ته څه هوس کا چه بادشاه ئې له ليدنه نه محروم دئ
په عاشق چه ستا له لوريه ظلم وشو اوس په هر لوري چه دئ درومي مظلوم دئ
همېشه ئې سور سور آه وئ گوڼه زېږه د ويشتلو حال که نه وايې معلوم دئ
په جهان کښ چه څه رنځ و څه محنت و هغه واره سره ټول شول عشق ئې نوم دئ

^۱ دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

^۲ محشي ورته لېکي يعني عیجن او دروغ.

^۳ سيد راحت لېکي، چه بطري کزي ته وائي، په قندهار کي بري بولي.

هغه يار چه وفا دار دئ مونده نشي په جهان کښ د وفا هنر معدوم دئ
 د خاطر ويني مي خوري په ننکي ننکي له گناهه وېره نکاندي معصوم دئ
 که يار سر غواړي له ده نه به نکا هر چه پوه د عاشقي په رسوم دئ
 چه په عشق کښ موافق نه وي اي دلله د هغه ليدل په څه گوري چه شوم دئ
 د دوېځ لمبې به نه رسي عاشق ته چه د عشق په توره مړ شو غه مرحوم دئ
 ما خوشحال ته ستا د خولې اسرار مکشوف شو
 که دا راز د چا له سترگو نه مکتوم دئ

که مي نوم په ژبه نه اخلې هيچري په تش نوم به دي هم سود کوم دلبري
 د زاهد د سترگو آب هونيره په ځاي دي چه ئې سترگي باندي نه دي برابري
 د بنادي نوم پرې زور دي تل تر تله چه په زړه ئې ستا د غم شيتي شي سري
 زه به څه ځني مانه کرم يو زه نه يم په غمزه ئې خلقي کرلې دبري
 د بنو سپوره ئې خار په پښو څرخيري له حيا چه کوز کوز گوري ناز پروري
 شونډي ستا لکه نبات هسي خوږې دي تريخ ويل ځني نه بنيابي لب شکري
 وايي شته په چين ما چين کښ کښلي دبري خداي دي نه کا چه تر تا به وي بهتري
 بې خبر له ځانه ډېر ورته پراته دئ ته بې هم په حال خبر شه بې خبري
 د ختا د ملک نافي واره خجل شي چه د تا زلفي ښکاره شي معنبري
 که دي چيري د آشنا په لور گذر شي
 د صبا باده! ځما سلام پر وري

که يو دم د يار په غم فراغت کښېني پدا دم به له عالم فراغت کښېني
 که د کار د محبت وينو په لاش کښ پدا کار به خوښ خرم فراغت کښېني
 که گداي شي د مغان په خرابات کښ همېشه به لکه جم فراغت کښېني
 ډېر و لږ د زړه زحمت دئ که عاشق شې ته به تل له بېش و کم فراغت کښېني
 که اختر دئ که نوروز دئ خو هم دا دئ مخ په مخ چه له صنم فراغت کښېني
 که په کوي کښ ئې مقام وکړې زاهده په خاطر له ارم فراغت کښېني
 لاس په لاس بهشت دا دي خوشحاله
 چه خپل يار سره ښو دم فراغت کښېني

که دا عقل د همه خلقو يکسان وي سکه بايد و چه همه سړي لقمان وي
 د دې لال قدر به نه و په عالم کښ که دا کاني واره لال د بدخشان وي
 په پخسر به د هر چا کره پراته و که دا در مي د زلي غندي ارزان وي

^۱ په قلمي نسخو کښ زوړ ليکلي دي داسي: نوم پر زوړ دي تل تر تله.

^۲ شتي.

^۳ د خار.

^۴ دا کلمه عينا وليکه سوه په ځنو نسخو کښ پېڅر راغلی دی تحقيق غواړی.

هیڅ حساب به ئې په هیڅ جنگل کښ نه و^۱ که درمي^۱ واره کني د هندوستان وئ
 په خوراک به خرو غویو نه قبلولي که پیره د ونې پاني واره پان وئ
 دا تپوس به هم په لاس د بادشاه ناست و^۲ که د باز او د شهید غندي ئې شان وئ
 د لیلی او د مجنون مینه به هیڅ وه که همه خلق لیلی او مجنونان وئ
 ما خوشحال د حقیقت په ژبه ووې
 دریغه دریغه که څوک پوه پدا زبان وئ

که صورت وته د گورم په صورت کښ یو حیوان یې که معنو وته د گورم شاهزاده د کل جهان یې
 چه ظلوم جهول یادېږې کنت کنزا هم پوهېږې ته و دا ته نظر مکره چه دا غوښي استخوان یې
 چه مسجود و د ملکو ځاي ئې پاس و په فلکو ته خلف د هغه هسي خلیفه پدر نښان یې
 غوښی هې څه په کار ندی داد گاو د خره هم وئ د گدای په گند کښ پته ته یو څرنگه سلطان یې
 چه ئې ستا په حال پیغور شو تر ابدہ ئې مخ تور شو د چا نوش یې د چا نښئ ئې د چا درد د چا درمان یې
 د دنیا عقبی باغونه پکښي واره نعمتونه واره ستا دپاره جوړ دئ ته مقصود دکن فکان یې
 که هر څو گلونه ډېر دئ تر حساب تر شماره تېر دئ د فطرت په حقیقه کښ نو باوه د گلاستان یې
 نور به څه وایې خوشحاله له دې حاله له احواله!
 هم دا هونږه ویل بس دئ که پوهېږې نکته دان یې

که په باغ کښ رنکارنگ گلونه ډېر وئ هسی نه چه د گلاب د گل په څېر وئ
 آشنایي د گبینه ده که شکري چه خواږه ئې په څو رنگه را برسېر وئ
 ستا د ور د سپیو څو ثنا صفت کرم چه تر پیره میره زړه وته را تېر وئ
 آرزو به د حیوان د اوبو نکا عاشقان د چه د خولې په میو سپر وئ
 چه په عشق سره ژوندي دي مرگ ئې نشته که په گور کښ تر دا تورو خاورو زېر وئ
 د غمزې توره ئې هر چرته وژل کا لور په لور ئې شهیدان په دا شمشیر وئ
 تل ئې لوبې دي د ما د زړه په وینو ستا د سترگو آهو ما ته لکه شېر وئ
 ستا د زلفو هر هر پېڅ وته چه وگورم همگي په رنگ و بوي لکه کسټېر^۲ وئ
 په خوشحال د یو زمان لیده و نکا یو زمان ورته تر کاله هم لا ډېر وئ
 مگر هیڅ ئې د زړه حال ور ښکاره ندئ
 چه لیده ئې د خوشحال سره ډېر ډېر وئ

که د لویو کتابونو دانشمند وئ د هلكو کتابونو په کار بند وئ
 چه خرما ئې د بلوټ نه وئ خوړلې و هغو وته پټوي^۳ خرما خوند وئ
 چه د هند په شکر قندو خبر نه وئ و هغو وته گاځري شکر قند وئ
 د اټک په مناره به نظر نه کا چه هغه ته د دهلی ملک څرگند وئ

^۱ یعنی نل.

^۲ دا کلمه عیناً ولیکه سوه، معنی د مشکو به وی یا یو قسم خوشبو دار گل.

^۳ د مېزې دانه او تخم (دریاب، پښتو لغت) .

هر سړی د خپل وطن ثنا صفت کا د هر چا تر فهم کنبلي خپل فرزند وئ
 د ناپوه سړي د پند سره کار نشته ما چه وليده دانا محتاج د پند وئ
 زه خوشحال ئې د دانش په سترگو وينم
 د هر چا چه بده پوهه غلط سند وئ

که راضي مي په جفا او په وفا يې نور را درومه چه زه ستا يم ته حُما يې
 بې له ما که جهان ستا شي په اوربشه چه زه ستا شم که اوربشي خورې دارا يې
 که د طمعه د مخلوق له وره پرېکړه بادشاهي د مبارک شه که گدا يې
 غاري غرونه خبر دار دئ چه مجنون يم که جهان پدا خبر دئ چه ليلا يې
 ستا د غم په توره مړ په ورد پروت يم کله کله راته گوره مسيحا يې
 جگي جگي په ليمه مي قدم کنيږده چه رندې سترگي مي روغي شي طوطيا يې
 کله ما و تا روزگار په يوه حاي کر بر ير راشه د يار سپيه چه اشنا يې
 چه ياري له ياره کرې د سود له مخه په خاوند مي د سوگند وي بې وفا يې
 چه د يار سره پخپل غرض ياری کرې د ياری بلا په تا شه يار د چا يې
 چه د بولم معطل مکره را درومه که د باز غندي حاضر په ږغ د بيا يې
 په دربار مي چوتري دي د سرونو راشه واروه چه پخپل وژل شيدا يې
 چه د خوي خصلت د رنگ سره جوړ ندئ رنگ دي ورک شه که هر څو په رنگ زبیا يې
 پدا هسي بنایسته جمال چه ستا دئ غم شدت فتنو آفت لره پيدا يې
 په امید د لیدو په ور کنښ پروت يم
 که ته هر څو له خوشحاله بې پروا يې

کله خپل بشر د گل غندي نما يې کله کله د بلبل په ژبه وايې
 چه هر هر زمان په هر شکل جلوه کرې عجائبه دلربايه خود نما يې
 په يوه وېښته د نه ارزي دوه کونه په غایت لکه گوهر قيمت بها يې
 د خپل درد دوا به زه له چا نه غواړم چه هم ته محبوبه درد يې هم دوا يې
 کله ناز کله ښکجخل کرې کله مهر
 له خوشحاله مَروره که پخولا يې

که ئې لري له جماله نه جلباب شي حبطه به ئې تر مخ پوري آفتاب شي
 که ئې بوي د پېچا پېچو زلفو ورشي په خطا کنښ به بې قدره مشکباب شي
 څو بوسې که له دشنام سره اُمېز کا شماتت به ئې په قند و په گلاب شي
 که هر څو له زبیا مخه خاطر نيسم زړه مي بيا په اضطراب لکه سيماب شي
 یکباره ئې قرارې له ما نه واخيست درسته شپه په ما احرام شه که مي خواب شي
 د هغو طاعت قبول ندي نور څه دئ چه سجده ئې تل د ورځيو په محراب شي
 دا پيال له څما نوش ده زه پرې مست وم دا مستي مي نه په بزم د شراب شي
 د رندانو د شرابو هسي کار دئ چه زاهد ئې هم په بوي سره خراب شي

نا محرم مي و صحبت ته څه هوس کا
 که يو ټول د بڼايسته وو سره کښېني
 غه روپي چه د ټنگ سال له لاسه نه وئ
 دروغجن غشي که هر څو ثابت روغ کړې
 د خرما ونه خو سازه کړي له مومو
 د خرما غندي به کله ترې دويناب شي
 چه ځما له محرمانو هم حجاب شي
 خو هم بويه د همه وو انتخاب شي
 و صراف وته ظاهره په هر باب شي
 خو به بيا د هلوکاتو تېر پرتاب شي
 د خرما غندي به کله ترې دويناب شي
 ما خوشحال چه په پښتو شعر بيان کړ
 د پښتو ژبه به اوس په آب و تاب شي

که په عشق کښ زړه د نورو په لیده ځي
 نوري ميني ئې ځما له دلې يووړې
 هسي ياد بويه چه يو ځله يار ياد کړې
 پکښي خيال د سېر قد و دې پالم ئې
 که په زړه شوي زه به اوس د يار سره وم
 نه په زړه ده نه په پښو د خداي په کره ده
 که د مال وه که د ملک وه که د زر وه
 د دنيا مينه په زړه باندي لوي بار ده
 روغ به خوب د بې غمۍ کا خوشحاله
 چه څه خوږ د زړه لري خوب د هغه ځي
 ځما زړه په ارویده تر لیده بڼه ځي
 يکباره مي په ليدو پسې لېمه ځي
 نور د ويني لکه باز تر هر وېښته ځي
 چه مي هر کله تر دوو سترگو اوبه ځي
 چا وې دا چه پښې هورې درومي چه زړه ځي
 دا غريب سړي همه د خداي په کره ځي
 وار په وار مي د زړه مينه له هر څه ځي
 آزاده به بار په زړه و گور ته نه ځي

که ميوه د چندن نشته هسي شنې دئ
 وايې زه به په تا وکړم ځني چاري
 که مي ځان ځي که جهان پرې به ئې نږدم
 پدا لار د شهنسوارانو ختل گران دې
 زه او دا د هر ناکس سازي ناسازي
 که مثال ئې په دنيا غواړې له ما نه
 د چرې د لاره کار نشته ناپوهه
 يا سبا دئ يا غرمه ده يا ماپښين دئ
 لا ئې بڼه تر ميوه دارو ونو ځنډ دئ
 زه د دې چاري ارمان لرم ډېر ځنډ دئ
 ما نيولی اوس د عشق د سپرو منډ دئ
 گوډه څو به باندي خبرې ملکنډ دئ
 که رشتيا وایم خپل ځان را باندي پښ دئ
 چه الا بلا پکښې وي هغه ډنډ دئ
 چه تېرونه پرې ماتېږي هغه ځنډ دئ
 مازديگر د ښکار تکل کړم ساعت لنډ دئ
 څوک د حج، څوک د تلقين څوک د مکتب شول
 يو خوشحال په واره خلقو کښ لوند دئ

کام د زړه که هر څو بڼه دئ
 چه ئې دا اندېښنه نه وئ
 اعتبار پدا دنيا کښ
 د هر چا چه لېمه نه وئ
 سپی به بڼه کړم تر مزي نه
 خرکه بد دئ بيا وري وري
 تر ايمانه نه بڼه نه دئ
 هغه کس سړی په څه دئ
 د سړی لکه لېمه دئ
 که بادشاه دئ خوار په زړه دئ
 سپی د کور مزي د غره دئ
 بد سړی بتر تر خره دئ

ته ئې وينې وينې په سترگو غافل وينې ندې اوده دې
 په رشتيا كښ زوال نشته دا د ما كلام په وله دې
 اوليا بللي بويه چه حلال په خوله په زړه دې
 ته ئې سست وينې په سترگو
 د خوشحال اختيار تېره دې

که په حسن د کشمیر خوبا اوڅار دي یا د چین او د ماچین یا د تاتار دي
 پېښې جونه چه ما په سترگو ځیر کړې هغه کل واره خجل د دوي تر کار دي
 په ښایست باندي ئې ختم دا وینا ده چه په اصل د یعوب قوم و تبار دي
 هېڅ حاجت نشته د مېنکو د گلابو په پنځه وخته لمانځه عطر عطار دي
 که ټیکه که کټماله که نور سنگار دي دا همه تر تورو زلفو پوري خوار دي
 که اوږنۍ مقیش دوزي که سالو دي دا همه واره تر سپین پروني څار دي
 تر صورت ئې د سیرت خوبی افضل ده تر ظاهر ئې د باطن خواږه بسیار دي
 کل روزگار ئې سر تر پایه پرده پوښ دي نه گرېوان تر نامه څیری په بازار دي
 له حجابه پورته غټ کتلي نشي نه اموخته په ښکښلو په پایزار دي
 ما خوشحال له ډېرو لږ دي څه ویلی
 له دې حاله گوي مگوي ویل بې شمار دي

کله رند غندي ملا واقف د راز دې د کتاب د مسلو زبان دراز دې
 زه مریې د هغه چا یم ترې څارېم چه د زړه سره ئې جوړ د خولې اواز دې
 چه ئې رو د خولې د زړه سره یو نه وي که په هر لمانځه اودس کا هم بې نماز دې
 وار په وار ځما په زړه کا هسې چاري که د سترگو ئې غمزې دې که ئې ناز دې
 لا به ډېر گلونه وا شی پدا باغ کښ د گلزار د غوړېدلو ئې آغاز دې
 څوک به نه وئ چه به غاو ورباندي نکا د هر چا و ملامت ته عاشق ساز دې
 ځان و تن سره مثال کړه دواړه توکه محنت که حقیقت دې که مجاز دې
 چه عزت ترې پیدا کېږي قناعت دې چه خواری ور ځنی زېږي هغه آزاد دې
 زه خوشحال له خپله بخته دلگیر نه یم
 چه ځما ستوري ځایي دښمن گداز دې

که هر څو پخپله پوهه کښی سقیم یې د حکیم په حکم کار کړه نور حکیم یې
 که په خوله په غوړ په سترگو څه زده نکړې نور ور درومه ازلي سیه گلیم یې
 د سیرت خوبی پیدا کړه چه جوهر ده په صورت خو هېد وغوښه وینه ریم یې
 پیر اوستاد مرشد به واره درته شا کا که په جهل مرکب کښ مستقیم یې
 عاقبت به د په بخره ندامت شي چه دا هسې د جاهل سره ندیم یې
 دا دانش چه د هندو د شمار حساب دې که ته دا دانش دانش کښی لیم یې

^۱ پرونی، چادر.

^۲ که شالونه.

سځاوت په روايت په روځ په رنگ کړه نه چه درسه دنيا و بازي کريم يې
همېشه په زړه خوشحال اوسه غم مکره
په اخلاص چه و دانا و ته تسليم يې

که هر څو په هوا پروڼه وهي چتي بيا ئې زړه وي په پکي دوني نښتي
شاه زلمی توري نېزې خوري تردد کا په برېښنا د توري تښتي تېر آرتي^۲
سترگه ور اور اورکي ويني چه برېښي نوې مياشت په سترگو نه ويني سترگ تتي
ناسوتي عالم په څو په دنيا شخ دئ هلك تل د مور په تي پوري وئ نښتي
دې د خپلي گوتي غم کاندي که نه وئ په شگون کنډ عالم ښه گني شپږ گوتي
په هر ښکار به بې خطا چورب آلوزي ما خپل باز دئ په پېرو پېرو پړانتي
که ئې بل له بد بويي سپرمې نيسي د خپل بوي په بد بوئي خوش وئ خسا گوتي
څوک به څه لره خوشحاله ته نصيحت کا
عاشق نه دئ نصيحت د چا نه نغتي^۳

که هر تار ئې د کوڅی مشک تا تار دئ د کوڅی تر تار ئې ښه د زلفو تار دئ
هغه ځاي چه مي د زلفو بازار جوړ شي هغه ځاي مي د ماڼيو تش بازار دئ
چه لذت د تورو زلفو را تر زړه شي د ماڼيو زيست روزگار کله په کار دئ
دا خبره څه عجب ده چا ويلې چه د تورو زلفو بد سوي تاتار دئ^۴
چه د تورو زلفو خيال ورڅخه نشته توري خاوري ئې په سر عمر ئې خوار دئ
که همه دنيا پرې وښندي هم هيڅ ده هغه کس مي چه د زلفو خريدار دئ
خوار خوشحال چه پېر صفت کاندي د زلفو
په قيمت د تورو زلفو خريدار دئ

که هزار ځله هنر کا هيلي بيلي^۵ څوک به نکا د ازل چاري تبديلي
د ازل حکم په مثل د هاتي دئ د سري فکر مثال پري د بيلي^۶
د حيات اوبه سکندر په هيلو غوښتي حضر بيا مونده عبث شوې د ده هيلي
يوه څرنگه خونړېزه لار د عشق ده پکښي پېري قافلي شولې قتيلي

^۱ توری تېرې خوری.

^۲ په برېښنا د توري تښتي تېر آرتی یا په پرېښنا د توري نشی تېر آرتی.

^۳ نغوتی.

^۴ دا کلمه په یوه نسخه کېنې ماڼیو لیکلې ده یعنی څونې چه یوې خوا او بلې خوا ته وی.

^۵ ناتار دی.

^۶ خپلی سیلی.

^۷ یو راض چمنی واښه دی.

عشق یو هسي پودیرشم توري را زده کړ
عاشقانو ته اندک د دنیا مال دئ
دا دلبري چه په دا کشور کښ نن دي
هغه ترکه چه ځان جوړ کا را ښکاره شي
په ارمان ارمان مي ځان راغي په شونډو
بيا هاله د محبت په کوڅه پل ږده
چه په دېرش توري څکوم د قلم کيلي^۱
تر همت پوري کثيري دي قليلي
په کشمير کښ به ئې نه مومې عديلي
تر جمال ئې حوري هم ندئ جميلي
تا د شونډو دارو نه راگره بخيلي
که د ويني لکه ما کرلې سبيلي
خپل پردی به د هيڅوک سيله و نکا
اي خوشحاله که د بخت نشي په سيلي

که خاطر د خوشحاله نه دلگیر دئ
د بیمار ساهه په شونډو باندي راغله
د موسی په معجزه به څه گروهیږي^۲
یار ځما په پالنگ ناست زه ولاړ په خوب يم
ما خپل سر تر فلک وليده په پورته
بيا مي کينه سترگه لاندي باندي راپي
په وفا سړی د یار د هیچا نشي
په ژړا پوري مي خاندي چه مي وکوت
هیڅ یو مخ به ئې مخي د ښایست نکرم
د ما زړه د یار زلفيني سره گوره
ليوني په لیونتوب کښ په ځنځیر دئ

که پکار د ده د خدای پېژندگلي
هر آیت چه به راته پاسه له عرشه
محمد چه هغه راز ئې په معراج کړ
په محشر به هغه تور مخونه پاڅي
محمد علي چه دوه ويني په سترگو
د زړه زنگ په بل صیقل نه ليري کېږي
که دا هوښره ویل کا ورته رخصت دئ
چه په بغض د علي یا د عمر(رض) دي
د علی د آل دوستي د ایمان زړه ده
چه تر منځ د چار یارانو بد ویل کا
د علي د آل په مدح کښ جنت دئ
د خوشحال خټک پدا ده تسلي

^۱ یعنی خط او د گاډی د عربی خط.

^۲ یعنی منل او گرویدن.

که رُیت ئې نا ممکن وئ په دنیا کښي
 چه موسی وته خُواب لن تراني و
 چه په ملک په ملکوت کښ مونده نشي
 زه حبران یم پدا خلقو نه پوهیږم
 چه په لا احمی وئ ئې خبر دار کرم
 د عاشق د معشوقې سره یو راز دئ
 چه لیلی کره د مجنون کونډی^۱ ماته
 نور که هر څو پاکیزه زه گناهگار یم
 د آرني وئ به نه و په موسی کښي
 څه عجب جلوه لیدله شي پدا کښي
 هغه هسي څیز ئې اېښي دئ پما کښي
 تږي مري ولاړ تر حلقه په دریا کښي
 چا د ما ژبه گویا کره په ثنا کښي
 چه هیڅوک ترې خبر ندئ په دنیا کښي
 خوار مجنون ئې سر افراز کر په هر چا کښي
 غم مي نشته بیا مي ځای دئ په ماوا کښي

د خوشحال د هغو لار سره جدا دي

چه ئې غواړي په مسواک په مصلي کښي

که چرگان کرکره^۲ دار دي
 نه یو باز د ښکار دپاره
 د معشوقي ښېوې واره
 عاشق عشق لره پیدا دئ
 عاشقان د معشوقې دي
 د خپل ور عاشقان گوره
 په هغو د خدای نظر دئ
 عشق ناپوه وته اسان دئ
 بیا و باز وته ناچار دي
 نه که چرگ چرگي هزار دي
 د نور چا ندي د یار دي
 کفر دین ئې څه په کار دئ
 نه د مور دي نه د پلار دي
 چه په څو پراته خاکسار دي
 چه مین په ښه دیدار دي
 ورته گران دئ چه هوښیار دئ

په خوشحال به عیب نکا

چه په حال ئې خبر دار دي

که اسمان د چا په حکم جار وتلي
 په ږندو باندي لا هسي توره شپه ده
 هم ئې هیڅ راته پرې ښول هم بیا وائي
 بیا ئې شکل په څه شان راته ښکاره کر
 چه ادب ور څخه وي صحبت هغه کا
 هغه یار مي لکه باز په پرواز ولاړ شو
 ځني څه چاري به وشوې تا کتلي
 که همه عالم ئې ويني نمر ختلي
 چه ډاډه اوسه لا هیڅ نه ئې نتلي
 لکه باز وي له کرېزه را وتلي
 بې ادب له مجالسه وي یستلي
 طالع بیا ځما تر لاسه را وستلي

ځان چه نن تر مین ځار نکړې خوشحاله

ځان به تا وي و نور چا وته ساتلي

که په کور کښ د سر دې د بدخشان وئ
 چه ئې زړه ور څخه موږ وي نه ئې گوري
 یا ږنکوري د انگور یا رمان وئ
 د وږ سترگیو ورته څو رنگه ارمان وئ

^۱ دا کلمه تحقیق غواړي ممکنه ده چه گونډه وي، یا به کونډي وي يعني په مقابله کي د کا دریدل.

^۲ یعنی طره او کاکل.

مور به څه پوښتې له نغن^۱ چه نغن څه دي وږي سپی خوړلي نغن ته نگران وئ
 كله كښلي معشوقې ته نظر نه كړې كله كوڅي درته هم راحت جان وئ
 په ساعت ساعت كښ حال باندي نورېږي چه مي وليده سړی كله يو شان وئ
 د سړی فكر په مثل د سیماب وئ اضطراب ئې هر هر خوا ارمان ارمان وئ
 كله كله ښاپسته شي په گلونو كله كله لکه باغ باندي خزان وئ
 كله كله د خوښی په صحبت كښېني كله كله په غمونو كښې حيران وئ
 چه دايم په يوه حال دئ هغه خداي دئ چه حالونه پرې ور درومي دا انسان وئ
 آخر تله دي له جهانې باور وكړه
 كه هر څو خوشحال ژوندی پدا آوان وئ

كه هر څو يې پدا خپل حسن كښ لوي د يارې حق هم پېژندلی بوي
 ما به زړه لتا نه وتاره په بله كه موندي شوي هسي تا غندي دلجوي
 د شرابو په خوړو كښ فهم وكړه چه د نه شي دا پياله له لاسه نوي
 چه مكان ئې نا پيدا ښان ئې نشته څوك به څه غواړي د شپڼو بازو هوي
 د تشنه خود اوږو سره مقصود دئ كه اوبه ئې د درياب وئ يا له جوي
 عاقبت به برخوردار پخپل مراد شي كه د پلار په نصيحت كښ درومي زوي
 د خوشحال ويل خواږه تر نيشكر دي
 كه په خوند ئې خبردار شې وئ ژوي

كه ته خوله و ماته نه راكړې ملكی بلي هم راته نومړې ده خولكی
 په غمونو كښ دي هسي ځنځيري^۲ شوم لكه اوړكی چه زبون شي په بلکې
 په كركتيو كښې د ډېر زړونه پراته دي پدا دوه زلفو د زړونو يې غلگي
 چه څراغ ورځني دورمي پتنگ خوار شي يو زمان له ما نه مه درومه دلکې
 ما د ښو مخونو ښه ننداره وكړه نشته تا غندي زيبا بله جلکې
 ما ساده پښتانه څه زده چه ئې وائي په پارسي پارسي خبرو مغلکې
 جدائي ئې هسي سخته په خوشحال ده
 لكه ځي د چا له ځانه نه سلکې

^۱ يعنی د تبی پوښی.

^۲ ها يا هوی يعنی هگی او بيضه.

^۳ زنځيری شوم.

^۴ د وړو ماشومانو د ستونو مرض.

^۵ پرکه، دام، جال.

^۶ د دل اسم تصغير.

که اشنا که نا اشنا دئ بولا ق واره بې وفا دئ
 که ئې خوبښ کړې يا ئې خپل کړې شاهي بيگ غنډی بلا دئ
 چه اصف خرم ښه نشه نور خرم په يار د چا دئ
 خوشحال که يار غاروه هم د ده نه دا غوغا دئ
 که ئې ځان کړم يا ئې زړه کړم ځان و زړه کله ځما دئ
 نه ئې ننگ شته نه ئې شرم نه پخپل قول وينا دئ
 چه گوټک ورته ښکاره کړې لکه ښځې واره ستا دئ
 پخپل سود پخپل مقصود دئ بند په خپله مدعا دئ
 د سيالانو خوي ئې ندې په بېکار خصلت پيدا دئ
 مخامخ و تا ته خپل شي
 پردی واره پس شا دئ

که په فضل شي څه غم دئ که په عدل شي ماتم دئ
 له گناهه به خلاص نه وئ چه په نوم بنی آدم دئ
 چه ظلوم جهول ئې ياد کړم که پوهيرې ډېر کړم دئ
 په لاتقنطوا تکیه ده گڼه اور ووري تور تم دئ
 زه هغه ناتوان ضعيف یم چه مېړي تر ما محکم دئ
 پدا ضعف هغه بار وړم چه ترې تنبتي درست عالم دئ
 که لویي ته مي گورې مياشت و نمر د ما پرچم دئ
 اسمانونه مي خيمې دي پرې د ستوريو زينت تم دئ
 لا مي نور باغونه نور دي کمکي باغ مي د ارم دئ
 غم مي هيڅ نشته خوشحال یم
 که خپل بخت را سره سم دئ

که د يار دپاره غم شدت څوک مومي په خدا خدا د مخي ور درومي
 د هغه سړي ياري څه ياري نده چه بې ياره ئې اوبه درومي تر کومي
 زه له ورايه ورته گورم يار مي گوره د اغيار سره د ميو پيالې شومي
 ما به څه پوښتې د ما د يار له نومه يو بې رحم بې وفا بې مهر نومي
 نه ئې زه يوازي قتل په غمزو یم څو ئې ما غنډي په ورکښي دي لرومي
 په فراق ئې د ما اوبښي هسي تله کا لکه څوک چه اخته سوي وئ په دومي
 دا دواړه بدان نه گوري له کسته په ښه مخ باندي و مشه دانې سپومي
 که تازه ياري ښې نه دي خوشحاله
 څوک به نه خوښوي غوښي د ورغومي

که سړی په مصلحت کښ لږېر نشي زه ضامن چه د ده کار به ابتر نشي
 و هغه ته سړی مه وايه چه پوخ وئ آراسته څو سر تر پايه هنر نشي

که هر څو مشکل کارونه درته پېښ شي
 ما چه وليده خو زر دي پدنيا کښ
 زويه يار که لاف کوي باوري ندئ
 د رستم د مرنتوب خبري اَروم
 چه د مرد د نامرد شناخت ور څخه نه وئ
 د خوشحال خبري واره نصيحت دئ
 مگر خر وي چه په زړه ئې اثر نشي

که تا وته حيران دئ د لیلی حکایت کړوني
 د هر وېښته په سر لرم زه تا سره زر کاره
 څه ښه وشول طالع وي چه ئې وليدې په سترگو
 د حسن يغما چه د الجه راوري د زړونو
 چه درد لري په زړه کښ د هغه دارو موندل شي
 چه زه د بت سجدو کړم مخامخ راته حاضر دئ
 کوم ملک دئ له ما پاتو چه مي پل ندئ پريښي
 چه دو اويا مذهبه راته يو شول صلح کل يم
 په هسي ځاي مين يم چه ئې نوم واري وگري
 نور تنبتي تار په تار شي د خوشحال حمايت کړوني

که هر څو په سر د خيال د ستا زرين ېږدي
 د سليمان غندي هم پرېوتل له تخته
 دغه پښې به د خوراک شي د چمچيو
 په ارمان به خالي لاس ورځني درومي
 په الا بلا که ټول د دنيا گنج کړي
 چه کردار ئې د گفتار سره سم وي
 تا په زړه کښ سل خدايان دي کښېښولي
 د غفلت تسپې په ورځ و شپه جار باسې
 هر آيت ئې د معنو په سترگو گوره
 يو قدم که په رشتيا له دنيا واخلي
 که اسلام د خلقو دا دئ اوس خو بويه
 زمانې څه نا انصافه را ښکاره شوې
 شاه جهان غندي بادشاه په بند بندي کړي
 د مچۍ لاشه هم جوړه ور سره وړي
 د خوشحال خټک کوم جرم گناه دئ
 چه په زړه کښ ئې آهونه آتښين ېږدي

فکر مکره چه آسان به په زر نه شي؟
 خو سړی د ئې په مينه کافر نشي
 څو په ډېري حادثې د باور نشي
 ولي څوک به بې لښکره صفدر نشي
 بد صاحب څخه د هيڅوک نوکر نشي

و ما وته په ځان دئ د مجنون روايت کړوني
 خبر ندئ له حاله دا بې کار نصيحت کړوني
 تر ما پوري خجل شول دا د ما ملامت کړوني
 پځک د ستا و سترگو ته بېل کا قسمت کړوني
 هيچا ليدلي ندئ د بېدرد طبابت کړوني
 څه څيز ويني حيران يم د مسجد عبادت کړوني
 هر ځای به ورته ياد کړم که څوک سته سياحت کړوني
 د کوم يوه مذهب دي اوس ځما عداوت کړوني

عاقبت به سر د خاورو په بالين ېږدي
 په فرس باندي به څو د زرو زين ېږدي
 چه ئې اوس په شين شين په قالين ېږدي
 که په کور کښ په هر لوري سره اوسپين ېږدي
 پخپل زړه به داغ په دم واپسين ېږدي
 تش گفتار واره په ځان نابدي نفرين ېږدي
 راته وايه سر و چا ته په زمين ېږدي
 څو منت به په کرام الکاتيين ېږدي
 د صورت سترگي تر کومه په ياسين ېږدي
 خداي يو بل قدم په پاس په عليين ېږدي
 چه هندو غندي ټيکه پخپل جبين ېږدي
 پانياتونه پدا دور آخري ېږدي
 په اورنگ باندي خطاب د محي الدين ېږدي
 په هر حلق کښ چه خواږه د انگين ېږدي

که منصور غندي کافر د محبت شي ته به هاله مستقيم په شريعت شي
 د هونيارو مجالس به ورته هيڅ شي که د عشق د لېونیو په صحبت شي
 د جهان خواږه به تا وته ترخه شي که خبر د يار د مینې په لذت شي
 فراغت به د هاله و زړه ته ورشي که له خلقو کناره کنج و خلوت شي
 د جهان په خزانو به دي خدا شي که تونگر په خزانو د قناعت شي
 که نظر د کيمياگر در باندې وشي که ته خاوري ئې تر زرو به قيمت شي
 د بې آبي مرغلري هيڅ قيمت وي په زېبا سيرت به قدر د صورت شي
 اي خوشحاله بتخانې دي زړې بوندي
 خليلي ناره پرې وکړه په همت شي!

که په مخ باندې خالونه عنبرين ږدې هونبره داغ به په خاطر د ما مسکين ږدې
 د پيالې اوبه خوږې شي تر نباتو په پياله باندې چه دواړه لب شيرين ږدې
 خدايه زړه په ما د کنبليو مهربان کړې ته په زړه کښ د بتانو مهر و کين ږدې
 دواړه زلفي چه ولول سره حلقې کړې په هر ول کښ ئې گلونه د نسرين ږدې
 خدای د نکا چه ئې يو سر کرم يا بل سر که تل مي په دا چشم جهان بين ږدې
 ستا د پله خاوري رنځور غندي آخلم په هر ځاي چه قدمونه په زمين ږدې
 ستا تمامه خدا بخت دئ څوک ئې مومي په دا نيمه خدا طعن په پروين ږدې
 چه ليدلې دي د عشق قمار خانه ده په لمړۍ بازي به يار ته دل و دين ږدې
 آفرن د په ويلو شه خوشحاله
 په بياض باندې عجب شعر رنگين ږدې

گله ته چه زېبایی د دې چمن يې خار و خس و ته په څه په خندیدن يې
 د خپل ځان په قدر ولي نه پوهېږې پدا باغ کښ خو يو ته نازکېدن يې
 د بلبلو ږغ به تل در باندې نه وئ کنبليه گله په وفا کښ مېرهن يې
 پخپل بوي د بلبانو خاطر خوښ کړه يو څو ورځي چه تازه پدا گلشن يې
 که جفا و چا ته وایم شمار ئې نشته پدا هونبره ستمونو جان من يې
 چه د يار له جوړه چا وته ژړا کړې د ياری بلا په تا شه دروغجن يې
 په ياري پوري د پېچمي کا خوشحاله
 فکر ښه وکړه په چا باندې مين يې

گل کرم اغزی ترې زېږي نوشدارو مي زهر کېږي
 چه مي څراغ په اوبو بل و اوس په تېلو نه بلېږي
 که ئې مخ وي که ئې شا وي پخپل بخت هر څوک پوهېږي
 هره ورځ که سل غمونه له جهانه را رسېږي
 ځما زړه پدا ډاډمن دئ غم ښادي واړه ېږي

^۱ دا کلمه په ځنو نسخو کښې زر بونډی لیکلې ده، یعنی نسل، خټه، نسب.

^۲ دا بدله په نورو نسخو کښې نسته، له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه.

هم خزان هم به پسرلی وي چه اسمان په سر څرخپړي
 حَما اُونی گرمي ندی که سیلاب غُندي بهیري
 په حضور دیدن ئې ویني ظاهر خان ځني بېلپړي
 اوس خو اور په خوشحال بل شو
 بیا به څرنگه سرپړي

که هر څو دې پښتنې جوني طنازي دا د هند سکني هم نه دې بې نيازي
 نه ئې جنگ نه ئې ماتې نه ئې هوډونه څره مهري څره مېني څره نازي
 خو يوه زړه پرې نا سازه در کا په ماني کښ نه دعوې کاندې آغازي
 په خدمت کښ تر صباحه لکه شمعې په يوه قدم ولاړې ځان گدازي
 په غمزو په کرشمو په مکيزونو فرخ بخشي، غم تراشي، دلنوازي
 په ادب په ظرافت په رمور پوهي د صحبت په علم څو رنگه ممتازي
 که هزار جوړو جفا ويني له تا نه بيا له تا سره خدا کا په خوله وازي
 نوي نوي شپوې کا درته جوړپړي په څو رنگه جلوه کا جلوه طرازي
 د بڼو څوکي ئې نېغې ځي تر زړونو چه تېره تېره کاته کا لکه بازي
 په جيو جيو درته پسې خبرې وايي هر زمان له تا په څو رنگه همرازي
 عجب سرې په پاڼو شونډي درته ځاندي ميخي غاښ په مسي تور عشوه پردازي
 غټ غټ تي لکه انار په ملا نړۍ سر تر پايه د اوښ وړېښمو سازي
 د صورت په لطافت بې مثله روغي په قامت تر سر وې ونې سر فرازي
 څرخنې ئې د خوشحال له دله نه ځي
 که جدا دې دماغي باريک مجازي

که مي سترگي د باور کړې سره لواتي^۱ په جهان کښ خو نېکي ده نوري باتي؟
 که د لاس د نېکي نه رسي د زړه کړه راشه واروه "الاعمال" بالنياتي
 په جهان کښ که حجاج که نوشيروان و هم دا داد، او دا بيداد شو ځني پاتي
 له قسمته به نه کم نه به څه زيات شي دا دواړه اندېښنې دي کم و زياتي
 که په څه هنر د هونډه توان رسپړي چه به ته کړې د مرکي لښکري ماتي
 بيا هاله په جهان خوښ گرزه هوس کړه گڼه نوري اندېښنې دي بې ثباتي
 د دنيا وداني خوني چه لېدې شي عاقبت به ئې نوم شي د نېکۍ پکښ پاتي
 سر تر پايه د خوشحال سره لباس کړې
 خدای د واخله لباسي دنيا کم ذاتي

^۱ سه مهري.

^۲ منت.

^۳ محشي پړانتي ورته ليکلي دي.

^۴ يعني نوري تشي خبري.

لاس په لاس مو سره وکړې څه چاري^۱ چه پرون مو تور منگور وژي په لاري
دواړه پښې له تا نيول له ما اخستل زه به پاس په سترگو کښيږدم ستا پايزاري
څه اغزي لري په مخ کښ زړه مي سکښې اي په تور بانه د ما د زرگي خاري
دولت والي به ئې څو ثنا صفت کړم چه صبا کړې د غنچې پاني وېزاري
چه مي پاس په غاړه پروتي څښېدلي بښې وي ستا مختولي زلفي تار په تاري
چه په تا باندي ئې جوړ کړم زړه مي ښه شي نوم د حوري د پري اي نگاري
غړول ئې هم وټا وټه ښکاره دي چه دا توري سترگي ته لرې خونخواري
څه کوم، که ته ښکځل کړې لا خوشحال شم
چه کومه ستا د مخ زيبا ننداري

لکه يار را سره يار وو هسي ندئ چه پېر پېر به مينه دار و هسي ندئ
که په څو رنگه به ما ور باندي ناز کړ چه د ناز مي به خريدار و هسي ندئ
د بهار بلبلې ژاړه څو په تا شي لکه تل تازه بهار و هسي ندئ
شکر شکر چه ئې څه خو خوي بدل شو چه يک لخته ستمکار و هسي ندئ
ستا د مهر د باران باندي کمي شو چه مي جوړ د زړه گلزار و هسي ندئ
يا ئې وېره شي له خونه يا ئې هېر کړم چه مي مرگ ته په تلوار و هسي ندئ
پېرې ميني د خوشحال عقل تغير کړ
لکه نور کله هوښيار و هسي ندئ

لاله گل ئې تر جمال پوري بد رنگ دئ د زلفينو ئې د چين له مښکو ننگ دئ
توري ورځي ئې ليندې بانه ئې غشي د عاشق تر زړه ئې تللي هر خدنگ دئ
دواړه سترگي ئې په تن توري بلا شوې همېشه ئې د عاشق له دله جنگ دئ
ته به وايې حبشي شکري پېري هغه خال ئې چه د دوو شونډو تر څنگ دئ
تجله ئې د جمال لکه مشال شوه خوار عاشق پدا جمال باندي پتنگ دئ
چه له غوږو ئې مقصود د مومي لښتۍ ده چه له پوزي ئې مراد مومي لونگ دئ
په ښايست کښ ئې تقصير د صورت نشته څه خو دا عيب لري چه په زړه سنگ دئ
د هر چا پخپل غرض پسې کوښښ دئ
د خوشحال ئې په جمال پسې آهنگ دئ

لکه بځن^۲ چه حلوا خوري عاشق سپينه خوله د شا خوري
څوک د غاؤ ورباندي نکا واره خپله خون بها خوري
زه ئې تل خورم خوږې شونډي که دا نور من و سلوا خوري
دواړه تي ئې ناشپاتي دي چه ئې يو يو امرا خوري

^۱ دا بدله په چاپي ديوان کښ نسته..

^۲ دا کلمه په ټولو قلمي نسخو کښ دغسي ده، چه معني ئې نسوه را ښکاره.

^۳ حريص (درياب).

هغه هيڅ مړني ندی چه به توره په قضا خوري
هم عاشق مري ستا له لاسه هم سوگند په سر د تا خوري
وږی څه پوښتي له حاله چه روا که نا روا خوري
خوله ئې پټه خوره خوشحاله
باز د ښکار غوښي په غلا خوري

لکه قلب مهر په لاس باندې برېښنا کړې
هيڅ ځما په زړه کېن ستا اشنایي نه وه
که پېر بد را سره کړي په ښه ئې نيسم
چه په تا باندې مين شوم حال مي گوره
که وعده دي د ليدو په ماخستن وئ
که د ما په دوکان ناست يې کالي گوره
کله مخ کله د شا وې و بلبل ته
په دا خوي دي اور د ما په کوگل بل کړ
چه وفا دي د خوشحال سره ونکړه
راته وايه اوس به چا سره وفا کړې

له شيخه خبر نه يم چه په کوم عمل مشغول دی
عشق لکه بادشاه دی زه په مثل د چاکر يم
د سبا نسيمه پاڅه په تلوار تلوار را درومه
بل استواځی د عاشق د معشوقې په منع کېن نسته
د يار غم مي له خلقه پټ پنهم درله په زړه کېن
چه په تور د لېونتوب مي هر سړی په زولنو شو
هم هغه دی همېشه ژوندون موندلي له باور کړې
د گلونو پاڼې بويه گه کميس شي د ملوکی
گوره ښه جمال چه لا به کله ور ښکاره کا
دا چه همېشه د خوار خوشحال ور پسې نول دی

لکه زلفي د هغو چه سودا ستا وئ
لکه د سپر ونه لاف کا ستا تر قده
هغه زړه چه تا ویشتي زړه هغه دی
په خاطر کېن به ئې ځاي د نور څه نه وئ
کله وئ چه ستا له لاسه چا ته ژارم
که په سل رنگه زبیا د چمن گل دي
د خوشحال غندي به مست گرزي په ميو
چه هوا د برندو سترگو د چا ستا وئ

له اوله په سر جوړي کا دری
جراوې حلقې په غوړ بېسر په پوزه
مرصع باهو په لاس گوتي په گوتو
په بښووه بښووه عاشق ته ځان ښکاره کا
چه له هسي محبوبا ئې آشنایي وئ
په وصال به ئې په څو رنگه هوس کا
سر تر پایه آراسته شي په څو رنگه
د زلفينو ښاماران ئې هسي ندئ
خلقو زه د تورو زلفو لېونی یم
زړه ئې هسي د هجران غمونو موړ کړ
د خوشحال تر ستوني ندرومي نمری

لکه زه په یار مین یم بل نه وي مین هسي
هم مي ووژني پخپله هم پما باندې ژړا کا
مخ ئې درست سره گلزار دئ رنگا رنگ لري گلونه
زړه داغدار غرقه په وینو لاله گل وټه وگوره
تورو زلفو ته ئې گوره ښایسته دواړه رخساره
لکه زه ئې ننداره کړم ورځ و شپه پخپله خونه
که د گل پاني ئې خط کړې لا به هم باندې خرخپړي
که ئې رسم یا ئې دود دئ یا وفا د هندوگی
چه څوک ټاپ در پسې وکا سره ټک وهي لاسونه
د ارم آرام مي بیا موند ستا په غولي کښ خوشحاله^۱
چه خوشحال خټک ئې وايي په پښتو ژبه خبري
په پارسي ژبه به نه وئ که پوهېږې سخن هسي

له غمونو به خلاص شې د غم خوېش يې
مه بد وایه مه بد اروه مه بد گوره
ستا په زخم به دارو مرهم نور کښېږدي
که د ځان پخپله شمار تر هر چا کم کړ
یا به دد یا به منگور یا به لرم يې
پخپل دین نظر لره دینونه پېر دئ
که هر څو در ځنی غږېږم بده خویه

^۱ کښېږدې.

^۲ د جهان په باغ کښ نشته.

^۳ خوشحال شوم.

په کردار توره مشکېنې يې خوشحاله!
په گفتار سره د سپينو درو وېش يې

ما ليدلى دي په دا سترگو پوهري^۱
په زړه خو ځايه وړتوپن ئې روغي
په خندا خندا ئې اوبنۍ ځي تر سترگو
په سبا بېگانه ئې فکر نور څه نه وئ
هيڅ له خپله خويه نه اوړي په عمر
همېشه سترگي نيولي و خپل بېکار ته
ږغ ئې ولاړ په درست جهان د بد کاري
په چووه په عطر غرقه سر تر پايه
د محل دننه ناستي زربفت پوښي
که ئې پلار نيکه له ځايه بادشاهان وئ
لکه نخبي د هر چا غشي ته بري
په خوله نر ناحق و هر چا وته زيږي
لکه چرگه د مستۍ وهي چقري
تل ئې ذکر د ذکر دئ وليږي
که ئې دري په تندي کړې دري وړي
وغوتې وته وار ساز کا لکه لگري
سور بيرغ د چټگي پوري په لگري
د اجمير په فلپل دواړه زلفي غوړي
چوهري ته ووزي پريوزي په غوشيري
نه د پلار نه د نيکه په شرم اړي

مر هندو غندي په سر و لمبو کښ وسوئ

چه ئې وليدې خوشحال د اور لوخري

مخ ئې را څرگند کړ ويې هسي رنگ آفتاب وئ
وي مي خپله عمره په شتاب له ما نه مه ځه
هسي ئې بې آبه د گلابو گل تر مخ شو
هجر مي وژلو ته تيار دئ که خوله راكړي
مرم د عشق له لاسه نه د مستي په غمزه مرم
هر چه ته ئې وليدې په تا ئې زړه باي نه کړ
نن کاندې هر گوره په آزار د زړونو مټ کړي
نور به د خپل يار سره څرگند مهر آغاز کړم
زلفي ئې نمود کړې ويې هسي مشکناپ وئ
ويې که د عمر يم د عمر تله شتاب وئ
زمنه که وسپځي حرام که پکښي آب وئ
هجر به هلاک شي زه به خلاص شم ستا ثواب وئ
کار تېره چاره کا لاس او زړه خود قضاپ وئ
زه وایم سړی ندي هغه به هم دواب وئ
هسي فکر نکړې چه آزار د زړه عذاب وئ
خو مي به له خپلو له پردیو نه حجاب وئ

ستا دا بې نظير جمال چه ووينم په ده کښ

تر زر سحر خېزي بڼه خوشحال ته هغه خواب وئ

ما چه ستا په جمال سترگي کړې رنې
چه په داد و په فرياد مي نه رسېږي
گندي وي چه بيا مي راشي په منگل کښ
سپهنه زنه يې مينه سمرقندي ده
که د سپين بارخو کبود کرم په چيچلو
کښلي واره ستا د مخ دی د بڼې
دا دلبري بې پروا دي که کڼې
لکه باز د زرکي توې کا بڼې
گوره څوک به خوږ کا زړه پدا منې
اوس مي نه گڼې هاله مي به گڼې

^۱ بد لمنې بڼې.

^۲ وله پړ.

^۳ وغوتې ته وار ساز کا.

^۴ مردار ځاي.

بخته ته که د خوشحال سره مدد کړې
د رقيب په سر ئې وشلوه پښې

ما خو توبه وکړه که زړه هم را سره مل شي
ډېر کاندې فکرونه دا سړی په ډېر رنگونه
خو وایی پندونه درومه اې نصیحت گوډه
هوبنره رسوایی دم وهل د پارسایی
کار د عاشقی څه آسان او سهل ندی
زهد په لاس واخلم چه به نه گورم دلبر ته
زه وایم که تل د بنایسته وو ننداره کړم
تل به په ارمان ارمان مگس موږي لاسونه
اور د محبت دی چه ځما په زړه کښ بل شو
زه په بېلتانه کښ د وصال نارې وهمه
کښېنمه په طمعه د مین د مخ په اور کښ
نه رسي تر یاره هر چه ډېري اندېښنې کا
ګډ شم په گلشن کښ لمن ډکه کړم د ګلو
هر چه بد غلیم دی گرفتار په عاشقی شه

هوبنره د خوشحال خټک تقوی زهد پرهېز شته

ستا چه توری زلفي په سپین مخ باندې ولول شي

ملاحت چه صباحت سره آمېز شي
خدای پخپله په ښه مخ باندې مین دی
په زمان به د زاهد خونه ألجه کا
د غمزې سمند ئې جوړ کړو جولان ته
د دوږخ لمبې به هم ورځني ډار کا
د عشق بوي مي به ولاړ نشي له هیونو

چه که ناز کا که عتاب کا کله مهر

دا ئې واره له خوشحال سره مکېز شي

مخ د آئینه دی باندې ندي تر سپري
سر تر پایه زېري زعفراني جامې اغوستي
تا وې چه د مخ قدر قیمت مي پتا خو دی
راز د خوار عاشق دی چه په شپه د جدایی
تا ویل څېر څېر مي مخ ته گوره کندی مور شې

آه دا خوار عاشق دی ډار ئې وکړه د چېري
راشه توري زلفي فلیل پوري اجميري
خو به درته وایم په ما دوه گونه پېري
درسته شپه بې خوابه د آسمان ستوري شمېري
زه یم هغه وړې څه له ما غواړې سپري

^۱ په ځنو نسخو کښ داسی دی: و پایاب ته ئې اړل شی. زغل به د زغستل مخفف وی، اړل په معنی د حرکت او رغبت دی.

تا سره په سيل د گلونو سهيلي هسي نمائي کا لکه بلبل د سپري^۱
 واره را څرگندي دي د درست کلي دلبري ته گل د نرگس يې نوري گل د گندېري
 سترگي د بلا دي چه ئې واړوي ملالی زخم پيدا نه دننه زړونه خځيري
 ته چه په بڼه حسن جمال تيره تر ليلي يې
 ځکه تر مجنون د خوشحال ږغ دي د تېري

مزي کله پرهېز گار دي خو راغلي په خپل ښکار دي
 خوره خوروه له خپلو لېچو مزي دا کا چه رويدار دي
 چه په توره ترک تازي کا هغه هر کله کامگار دي
 چه اخلاص لري په زړه کښ هغه واره ايمان دار دي
 چه ئې زړه نه وي د توري هغه زړونه څه په کار دي
 ننگيالي چه په ننگ راشي نه په زويه نه په پلار دي
 سل د ښکار تر تازي څار شه کوټگان چه د بازار دي
 مور د نشي باندي بوره چه مېړونه د کار زار دي
 څوک چه شته تر شرقه غربه د تورزنو خدمتگار دي

سر د نه غروي خوشحاله!

د بلا نه چه سردار دي

مخ دي په پلو کښ که څراغ دي چه بلېري مخ دي په پلو کښ که څراغ دي چه بلېري
 سترگي دي که وروځي که په څو کښ تېر انداز دي سترگي دي که وروځي که په څو کښ تېر انداز دي
 زړه دي په کوگل کښ که دا کاني په سپين زر کښ زړه دي په کوگل کښ که دا کاني په سپين زر کښ
 مهر خندا پرېږده د دلبرو درته وایم مهر خندا پرېږده د دلبرو درته وایم
 چا ئې چه په غولي باندي بيني چېري پل دي چا ئې چه په غولي باندي بيني چېري پل دي
 تا ویشتي گوره چه جدا له نوره خلقه تا ویشتي گوره چه جدا له نوره خلقه
 ستغ لري هم ځور لري د غره غندي سینه مي ستغ لري هم ځور لري د غره غندي سینه مي
 څه حساب شمار کړې چه په سر گرزي دا ژونده څه حساب شمار کړې چه په سر گرزي دا ژونده
 لاف به مېړه نکا که ئې چېري تر خولې ووت لاف به مېړه نکا که ئې چېري تر خولې ووت
 هیچا ئې صفت د مخ د موتر سره نکړ هیچا ئې صفت د مخ د موتر سره نکړ

زه خوشحال پښتون چه په پښتو په پارسي طاق يم

لا مي په پښتو ژبه کښ ژبه در غلېري

^۱ وقف سوی ځای، د مسجد یا زیارت دپاره کوم ځای جلا کول، چه له هغه ځایه هیڅوک ښکار او نوره شخصي استفاده
 نسی کولای.

^۲ یعنی وور او میده.

^۳ ل یعنی ویل.

ما څه شونډي غاښ د هغه يار ندي ستايلي
هر څه عاشقي کا خوب خدا باندی حرام شي
ځني عاشقان هوا هوس کا په وصال کښ
يو مزي وېښته په طريقت کښ لوي حجاب دئ
ما پدا جهان کښ بل استاد ندئ ليدلي
سل سره بني د تر دا يو غزل څارېږه
نن چه دا پښتو ده گرلاني خوشحال ويلې

ما چه وکوت د دنيا خلق مختوري
چه ئې څه د دنيا سود څه ئې فايده وئ
خپل ئې لا په بدي پاڅي تر پردئو
يا د لېچو زور پکار دئ يا د زرو
سر تر پايه منافق واره بد بوي دئ
کال پل کال چه ورته وگورم نور نشه
د ناپوه بخره ښادي د هوښيار غم ده
د يوه گوله په خوله د بل په زړه کښ
غل بې غمه ننداره کاندي خوشحاله
په تهمت ترلي ساد درومي سر توري

ما فراق د حبيبانو ژړوي
چه سيلاب ځما د اوښو را روان شي
عشق ځما په عقل وگر هسي چاري
مه هجران وي مه د ده ترخه غمونه
د فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کر
په پيغام ئې د وصال هسي تازه شم
يمه پوخ د عشق پکار لکه کودري
په ليدو پسې ئې مرم سخ د هغو دئ
که د زړه په محبت شي خوشحال ځوان دئ
پدا سپين وېښته ئې خلق زړه وي

منښک افشانه په کاکل يې
چه و مخ وته د گورم
عنبر بېزه په سنبل يې!
په مخ درسته لکه گل يې

^۱ يعنی سپلنی، خردل، چه دننه تور او دباندي سپين دی.

^۲ غور په معنی د پیغور ده.

^۳ يعنی پسه.

^۴ پاک، سوتره، ايماندار (درياب) ..

تنګه خوله د غنچه گل ده په لېانو لکه مل يې
 په رفتار کښ لکه زرکه په گفتار لکه بلبل يې
 پښتنه يې په بد جمل ستمگره تر مغل يې
 پدا تورو شهلا سترگو هم شاهين هم ئې منگل يې
 خو خوبې د جهان دي آراسته په واره گل يې
 لکه سبر په چمن کښ په قامت په تجمل يې
 د خوشحال و مرګ ته ناسته
 په غمزه په تغافل يې!

مار که هر څو پېچ و خم ځي خپلي سوري لره سم ځي
 د غفلت له خوبه وېش شه شپږين عمر دم په دم ځي
 مرګ به هيڅ سړی پرېږدي وار په وار به درست عالم ځي
 بې دليله به ځان ورک کا مسافر چه په تور تم ځي
 د پښو وار ئې خطا کېږي چه قاضي لره څوک گرم ځي
 که قضا وته تسليم شي هم پدا له دله غم ځي
 د دوږخ د اور علاج کا چه سحر تر سترگو نم ځي
 هغه عمر لکه باد دئ چه په غم د بېش و کم ځي
 چه تور مينک د حېطه کرل په کافورو څه ستم ځي
 چه نه تول لاري نه پوله هغه هر چرته خرم ځي
 منډي پرې مړده خوشحاله
 که د سر لکه قلم ځي

مست د هغه مخ يم چه مخموري لري سترګي
 يار مې په ښايست کښ بې نظيره بې مانند دئ
 ډېري کښلي سترګي ما ليدلي دي د کښليو
 سل ځله دي شيخ ملا صفت ورځني کاندې
 ناست دي لکه څري رقيبېان و خوار عاشق ته
 هر چرته چه ته بې هغه لور ته مې نظر دئ
 نشته په جهان کښ تل طلب ور پسې کړمه
 نه گوري و چا ته څو پخپل ښايست غره ده
 سخ دئ د هغه چه خوش خورم د يار په وصل
 هسي پرې غوڅېږم وايي توري لري سترګي
 لا په درست صورت کښ ډېر مشهوري لري سترګي
 تا غندي يو يو په ښو پري لري سترګي
 ښې به ستا تر تورو سترگو حوري لري سترګي؟
 ځکه ستا له مخه هوري دوري لري سترګي
 هر چرته چه زاني شاهين هوري لري سترګي
 يو هسي منظور چه نن منظوري لري سترګي
 گوره دا خيال په څو مغوري لري سترګي
 هر ساعت د يار په مخ مسروري لري سترګي

^۱ چه نه پول لری نه پوله.

^۲ سيد راحت ليکلي، چه څری هغه لرګي ته وايي، چه د ستون پر سر ئې کښېږدي، او شهتېر پر واچوي مګر دغه معنا دلته ښه نه ورسره لکېږي.

راشه که ئې گورې چه خوشحال په درد و غم کښ
ورغ و شپه بې تا په اوبنيو پرې لري سترگي

مگر رسم دين آيين هسي لري
دا د زړونو مېني وړاني پرته بڼې دئ
عاشقان به لکه مچ ورباندي گرزې
څه نسرين د د سنبل سره دسته کړه
دا يو ستوري د آسمان دئ که تېکه ده
کله کله به مرهم ورباندې کښېږدې
لکه مخ حما د يار دئ اې باغوانه!
په کوڅه کښې ئې څه ته گرزې زاهده
مياشت به څه لره اوس لافي د خوبې کا
که هر څو ښايسته ډېر لري کشمېره!
چه ئې پورته کړې گلونه تر ښکاره شي
د خوشحال په حال به چيري ترحم کړې
مستي ته چه زړه سنگين هسي لري

نښتر ستا د قد سيالي و نه کړه دنگي
سره بڼه د زړه خوښي کاندې همزولي
په خيال خيال ئې تر پوې بدري و مه خوره
د خوشحال ويل و هر چا ته ښکاره دي
نه د مښکو بوي پټېږي نه د هنگي

نصيحت د دانايانو د کتاب دئ
چه عيسی په غرونو تښ له احمقانو
لکه دد د صحرا ډېر دي په هر لوري
سړي واره سره سم ندي په عقل
يو په قدر شهنشاہ دئ په دنيا کښ
د هوښيار چه له نادانه زيبست روزگار شي
دا سړی دئ چه اغزی دئ سر تر پايه
ما خوشحال چه ځان له خلقه کناره کړ
دا پدا چه نادان ډېر دانا ناياب دئ

^۱ نسترن دی د سنبل سره دسته کړه.

^۲ دی.

^۳ په ځنو نسخو کښ بودری لیکلې ده يعني نوک خوړل او خطا وتل.

نه د عشق مدار يواځې په ديدن دئ پدا کار کښ لا په هورته شنيدن دئ
 ښه چه شپه د جدایې خداي آخر کره سبا کپړي اوس د صبح دميدن دئ
 تل په ستغ په خور د اوښيو قاصدان دي چه طلب ئې د دلبرو د ديدن دئ
 د خطا آهو په بوي د نافې ښکار شي راته بس د هغو زلفو شميدن دئ
 دا ستم په عاشق هغه کا نه نور څوک چه و کښليو ئې ورکړي دا ديدن دئ
 کله کله به آرام د ما د زړه شي که يک لخته ئې زده کړي رميدن دئ
 خوند د شهدو د شکر و راته هيڅ دئ څو مي ياد د هغو شونډو مکيدن دئ
 نور دارو وړ لره مکوه طبيبه!

چه خوشحال ور پسې مري هغه ديدن دئ

نفس شيطان دواړه بلا دئ را پسې څرگند په غلا دئ^۱
 ځني چاري لري پتي ځني چاري ئې ملا دئ
 د هغو جزا سزا کا چه په جهل مبتلا دئ
 خداي ئې خلاص لره له عجبه څوک چه ناست په مصلی دئ
 د دنيا د هوا چاري سر تر پايه ابتلا دئ
 چاه به چاه شی و هغو ته چه د چاه په تولا دئ
 د دنيا ښادی واره که باور کړې واويلا دئ
 اندیښنې گوره خوشحاله

چرته سري په قلا دئ

ناقرار زړونه قرار شوي د زړه غم ئې تار په تار شوي
 د هجران غمونه لاري ببا د وصل دندو کار شوي
 هغه لاس چه بې حنا دئ بيا حنا سره نگار شوي
 شانه ورغلي تر زلفو رانځه سترگو سره يار شوي
 د پایلو د څړی په هر لوري ژر نگهار شوي
 په گنگو د زیر پروني په څو وه سره خالدار شوي
 وار د غم د ژړا لاري وار د بوس او د کنار شوي
 په عذار د مهوشانو بيا کبود کبود پرهار شوي

چه خوشحال ور پسې مړينه

ور ښکاره هغه ديدار شوي

نن ځما کره مېلمه عزب د خداي دي چه ئې پاس ځما په سترگو باندي ځاي دئ
 پخپل ځاي ناندي قائم دئ لکه قطب همېشه د گم گشته و رهنامی دئ
 چه پرې څه خو توجه د فکر وکا يو زه څه چه د هر چا مشکل کشاي دئ
 چه گذر ئې پدا غولي باندي وشو سعادت ئې ور سره راوړ همای دئ
 ما پرې اوس د غلطی کرښه وکښه پخپل راي مي چه منلي د ده راي دئ

د پادشاه څخه ئې مه غواړه چه نشته هغه گنج لکه په کور کښ د گدای دئ
 تناونه به ئې ورسې تر نمره لکه زلفي چه ئې سرېښې په پای دئ
 د ښه حسن به ئې څوک کاندې ستاینه چه د خپل حسن پخپله خود ستای دئ
 لکه عمر لارغه^۱ رایشې ژر درومي
 په هجران ئې د خوشحال خټک هاهای دئ

نن د یار د لاسه بیا یو تیر راغلي دئ بد رسا د ځان په وړلو خیر راغلي دئ
 زه چه دو اسپه له عشقه تنیم پتېدل بیا را پسې گوره گیر اگیر راغلي دئ
 ښه چه پکښې بند شو وئې مشلوه له زلفو زړه مي لیوني دئ په خنځیر راغلي دئ
 چرته بې ای عشقه چه وربوز ئې راته مات کړې بیا گوره چه عقل په تدبیر راغلي دئ
 څو نبره ښایسته بې چه د مخ په نندارو د درست وگړي مات شه ما وې پیر راغلي دئ
 ټول محبوبه راغلې سمن بوئې سیه چشمي ما وې چه ته راغلې درست کشمیر راغلي دئ^۲
 څوک که جهان نیسي په لښکرو هغه ترک مي گڼي ځان د زړونو په تسخیر راغلي دئ
 زړونه ئې زخمي کړه چه ئې گوټی په بم کښېښوې غوړ باسه له بمه اوس په ځیر راغلي دئ
 وچولي چه تر یو کړې ورته نه گورې په مهر
 وایه له خوشحاله کوم تقصیر راغلي دئ

نادانان پخپلی چاري ښه پوهېږي نادانان که ئې په چارو اندوهېږي
 چه نادان ئې په مخ وخوري هاله پوه شي گڼه هونبره په خبره نه گروهېږي
 کاني بوتې وچ لاند هر څه پر مخ وري مشیت لکه دریاب دې چه بهېږي
 چه سرې اوبه ئې کښېوزي په نظر کښ کله تېري له سرو اوبو سهېږي
 په هغو خورو پېښ مشې چه ئې نخورې سرې هسي په لیدو ورته سوهېږي
 که ویل ئې په هزار رنگه سودمن دي
 د خوشحال په ویل کله څوک گروهېږي

نن ځما په خپلخانه کښ څونبره غم دئ چه حیران ځمور په کار پوري عالم دئ
 ناخلف زویه اغزي کړي خپل پلار ته د خلف زویه گلزار له عمره سم دئ
 نا قابل زویه دوږخ غنډي پیدا دئ ښه قابل زویه په خونه کښ ارم دئ
 ښه فرزند د پلار په خونه څراغ بل شي بد فرزند د پلار په خونه کښ تور تم دئ
 په لوي والي کښ ئې خوي د دام و دد دئ اوس د زویه خوبي هونبره وئ چه کم دئ
 نالایق زویه ننگ نام د بابا ورک کا که ولاړ ئې د نیکه د پلار علم دئ
 د قابل سره به غم د نام و ننگ وئ ناقابل په غم نیولي د شکم دئ
 چه دا هسي رنگه سپي ځني پیدا شول
 لا په شک یم چه خوشحال کله آدم دئ

^۱ یعنی رهرو، او مسافر او پر لاری تلونکی.

^۲ ما وې چه په راغله ئې کشمیر راغلی دی.

نور څوڪ نشته لاندې باندې واره دې دې چه څه كاندي
د ده حكم به نور نشي كه ژړا كوي كه خاندې
دې قادر دې باندې بنيادي كه كيما كا گل د سپاندې
څو سينې ئې كړې قرارې چه په غم وې ځلېلاندې
څو رې بيا ورباندې پاس كړل چه پراته وو تر بل لاندې
خلقې ئې دې كه گورې سره يو تر بل هړاندې
په ليدو د يار مړې شوې
د خوشحال سترگي نغلاندې

نه مي زړه په سردارې درست خوشحال دئ نه ځما د خېلخاني څه حال احوال دئ
د خټك اولس په ننگه نه پوهېږي كار ئې درست د نادیده وو په خصال دئ
پښتانه لکه مگس ورباندې گرزي ورته يښي د مغل د حلوا تال دئ
نور ئې واره تگيې تار په تار خپرې شوې اوس په منځ كښي يو كرم د ذوالجلال دئ
ايمل خان دريا خان واره خور د بين ولاړل
اوس خو پاته و مغل ته يو خوشحال دئ

و سړي وته دا خپل عيب وېښته دئ د بل عيب ورته لا كټه تر غره دئ
پخپل ځان پسندنه نېكه په بل بده دا مذهب د مؤمنانو مذهب نه دئ
هنر ورېې نېك سیر يې لوړ اختر يې كه بل تا وته تر خپله ځانه ښه دئ
چه مي يو ځله اخلاص ور سره وشو يار كه سل ځله جفا كا تور لېمه دئ
بيا د خپل مين د ما له سترگو نه ځي كه په سترگو كښي مي څرخ لكه بانه دئ
چه غمونه درته راوړي سترگي غوړ دې چه د ځان د بل مړيې كا هغه زړه دئ
كه خواره خوري كه اوبه څښي پدا څه شي مرده دل كه ژوندي وينې شمار په مړه دئ
د ما زړه تر كاني كلك و ښوي ترې پرېووت تر الماس ئې د غمزې غشي تېره دئ
كه ياران مي تر حساب تر شماره تېر دي په كوگل كښي مي زړه يو دئ د يوه دئ
د سړي د صورت كار دا هسي نه وي
چه ئې زړه د خوشحال يووړ لا نور څه دئ

و څراغ ته د اور پښتي حال معلوم دئ^۱ په دا منځ كښي د خبري حاجت كوم دئ
يو د بل له حاله نه كاندي پوښتنه د دې ښهر په عالم كښي بد رسوم دئ
يا يك لځته هغه يار واره جفا زده يا له ما سره جفا كا بخت مي شوم دئ
نن چه زه باندې مين يم په ډېر رنگه درئ وښيم چه كوم دې څه ئې نوم دئ
يو په حسن بل په دا چه عاشق وژني په دا دوه توگه په درست جهان كښي سلوم دئ
نندارچي ئې د جمال دئ نور څه ندئ چه په هر لوري هر ځاي خلق هجوم دئ
چه گلونه د بهار باندې ليدل شي د بلبلو سیر تل په هغه بوم دئ

^۱ دا بدله له يوې قلمي نسخې څخه را نقل سوه په نورو كښي نسته.

څه به هر يوه ته حال وايي خوشحاله
د لېمو په حال خبر کله اډوم دئ

واژگونه شوې همگي د دنيا چاري^۱
زوی ئې پلار سره کا رونه د غليم کا
چوهرې پلا وشولې خوږه حلوا خواري
باوري د بادشاهانو لکه غله شول
بلبلان طوطيان حيران په بيابان گزري
په ونبو د عراقيانو ژواک ژوندون دئ
نادان خوښ بې غمه خوب په فراغت کا
په څښتنو باندي حکم کا مريونه
چې ليدې مي هسي نه دي واره لاري
لوني مور ته لکه بني دي تياري
په سيد باندي حلالي دي مرداري
رهزان ئې په دربار کا ځني چاري
په کلزار باندي کارگان کاندي چيغاري
راتبونه^۲ وهي زوي دا حماري
په هوښيارو باندي راشي شل دشواري
تر مېرمنو تل وينځي دي روډاري
په دوران د عالم گير بادشاه خوشحاله
خانه زاد ئې واره بخري لري خواري

ورغ په ورغ د باغ غنچې دي چې غوړېږي
چې ښه مخ وته نظر کاندي لازم دئ
جگي جگي ماني مکوه پخولا شه
د عاشق خاطر په مثل د نافې دئ
زه جدا له ياره خوب په شپه و نه کرم
روغ عالم خدا خوښي هوا هوس کا
نور عالم ئې تار په تار تنبتي له غشيو
يو خوشحال دئ چې ئې غشيو ته برېږي
د بلبلو وږي سترگي پرې مېرېږي
که ئې سترگي و بل مخ وته غېږي
چې پما د رقيبانو زړه سرېږي
که کالونه پرې تېرېږي نه زېږي
وايې مالگه مي په سترگو کښ دورېږي
پرهار ژلي په غمونو کښ نرېږي^۳
نور عالم ئې تار په تار تنبتي له غشيو
يو خوشحال دئ چې ئې غشيو ته برېږي

وايم خلق نه دري
دا خبره چې زه وايم
چېرې نه وئ لېوني شم
زه له ياره سره څه يم
چې ئې خوند د ميوې خوړوي
ته هم خر ور سره مشه
په کهترو د نظر کا
بله نه گوري بل مخ ته
زړه مي يور يو مزي
تر وېښته ده لا نري
چې په خوب وينم پري
د يوه مزي مري
هم هغه بوټي کري
که څوک خر شي په خري
څوک چې غواړي مهتري
تل د سترگو کرم پوځي^۴

^۱ دا بدله په چاپي ديوان کښ نسته.

^۲ مزدور او خاوري پاکونکي.

^۳ ژړېږي.

^۴ پوځي او ژغول يوه معنا لري.

د وروشتي پسرلي نرگس دئ

د خوشحال قدر لري

و ښه مخ وته نظر دئ هر چا کړي نه دا دود دئ په جهان کښ ما راوړي
زه به هيڅکله له عشقه نه وانورم که هر څو راته ويل کاندې وگړي
ما ويل چه زړه به نه ورکوم چا ته ولي څه کړم چه بد زړه لرم و ووري
د عاشق د رښتيني نخښه دا ده چه په عشق کښ سر حساب کاندې خسري
په يو گوټ به ئې د عشق د ميو هېر کړې که د واره د جهان لذت دئ نغري
چه په ښاخ باندي ئې اوړي ژمي گل وي خداي ځما په زړه کښ نهال کړ هسي زړي

چه به بيا په څه علاج په لاس کښېوزي

د خوشحال خاطر ئې ندی هسي وړي

و مجنون ته د ليلا له شونډو واي لال و دُر يا قوت و نورو وته ستاي
د مجنون له ودانۍ سره څه کار دئ هر چه ورانه ويرانې هورې ئې بياي
چه به بله اندېښنه کاندې اغيار دئ يار د څوک دۍ چه د نه ووزي له راي
درست جهان د تېرې توري درته واخلي يو وېښته به د کنډو نکا بې خداي
ما دا هسي دماغ اوس ندئ راوړي زه دا هسي دماغ راغلم له ځاي
وايې کانده به خپل مخ درته ښکاره کړم زه په کانده مانده نه يم نن ئې نماي
د دولت شهپر کارگانو څخه نشته که ئې غواړې خو ئې غواره له هماي
ته د زړه اغزي په کوم طبيب وکاږې چه و کښلي ئې اغزي ندي له پاي

د منصور په حال خبر نه يې خوشحاله

درته چا وې چه د راز خبري واي

ورته گوره ځما يار څه ننداره دئ^۱ لکه اوږمکۍ په ستوريو کښی ښکاره دئ
څو عاشق په معشوقې باندي مين شي هونېره دئ و معشوقې ته بېچاره دئ
ما وې عشق خو يو ښه څېز دئ خبر نه وم چه دې لا تر مست هاتي نه خونخواره دئ
چه نصيب ئې د ښه مخ ننداره نشوه هغه څوک ځما په پوهه آواره دئ
غم ځما له دل نه درومي بل لور ته ته به وايي چه ځما په اجازه دئ
عقل، علم، هنر مه يادوه ما ته چه مي وليده مدار ئې ستاره دئ
هغه زه يم چه د اوښ وري په شا وړم د غوا وري ځما په پشتاره دئ
چه علاج ئې په چا نشي څوک ئې څه کا چه په ما باندي ئې زړه سنگ خاره دئ
غم په نورو يو ځل ورېشي بيا تېر شي خو پما باندي که گورې سل باره دئ
چه ئې هېڅ د ښايسته وو مينه نه وي رنگ ئې مه وينې چه نفس اماره دئ
د ښه مخ ننداره نکا خلوتي شو زاهد ځان ژاري بې ځايه هيچکاره دئ

بادشاهان د هم سيالي ور سره نکا:

خوشحال ستا د ور مرييو په شماره دئ

^۱ دا بدله په نورو نسخو کښ نه وه، له يوې قلمي څخه را نقل سوه.

ولایم قلندر شوم دا می حال دا می احوال دئ
 وړان وگړي گوره په څو قلب کارونه کاندې
 زه تر هغه څار شم چه ئې راکړه تر ځان څاره
 هیڅ په منځ کښ نشته په خالي دکان غوغا ده
 یو په گور کښ ښخ کا، بل په گور کښ نکا فکر
 ما خو لاس په غوړ کړل ځني تښتم که خلاصیږم

نور عالم به څه کړې د خپل ځان په خلاصی مټ کړه

لاندې یې خوشحاله دا یو څه د بلا جال دئ

وې می که زه درشم ستا تر ځایه خوله به را کړې؟
 وې می چه په مخ د توري زلفي تور ښامار دئ
 وې می چه په کوم توکي به تا وته نزدې شم
 وې می چه په تا هر گوره لېوني یم
 وی می چه ما تا سره خندا په یوه وخت کړه
 وې می چه هر گوره کبریا شوې خدای دئ ویني
 وی می چه د سپینی زیبا خولی عاشق دی زه یم
 وې می چه له نتي دي چارگل په پوزه زیب کا
 وې می که زه ستا په کوي کښ ومرم ستا رضا ده

وې می چه په رنگه خوشحال په تا مین دئ

وې د خټک سړی د مینې څه ثنا کړې

همیشه می تر پرهار ویني بېرېرې
 که فریاد له درده کرم ملامت نه یم
 همیشه می د یار یاد د زړه سبق شو
 زړه می گل د نیلوفر مخ ئې آفتاب دئ

د خوشحال د خوشحالی وخت هم دا دئ

چه رباب سرینده جوړ سره غوړېرې

هیڅ صفت ئې نه ځانېږی په تحریر کښ
 ستا د مخ د شونډو مثل را معلوم شو
 نه چه خوله دننه زړه می هم په خوړ شي
 ما چه ستا د څهرې ښه ننداره وکړه
 زړه می ستا په زلفو بند شو پرې خوشحال شوم
 که هوا ده که سودا ده پکښي ستا ده
 زه چه ستا په تیر زخمی شوم فراغت شوم

چه د زلفو مښک عنبر کرم په نظیر کښي
 لکه نهر د جنت شهد په شیر کښي
 چه د نوم د شونډو واخلم په تقریر کښي
 څوک به ستا په حسن نه وئ په کشمیر کښي
 لیوني ترلي ښه دئ په خنځیر کښي
 بل خیال فکر می هیڅ نشته په ضمیر کښي
 چه عجب دارو دي یښي وه په تیر کښي

^۱ د "اقبال" حروفونه چه قلب شی لابقا شی یعنی چه پاتېده نه لری.

لکه بوي د يار د زلفو دئ عطاره هسي بوي نشته په مېنکو په عبير کښي
 محبت مي هې و پلو سره مخلوط شو ناصحانو راته شا کړه په تدبير کښي
 چا به هونږه د عشق گنج را عنايت کړ که مي نه وئ خپله برخه په تقدير کښي
 د خوشحال ويل په نورو کښ څرگند دئ
 لکه ږغ د ويره ژلي په گڼ وير کښي

همېشه مي له ښه مخه گفتگوي شي چه په لوبښي څه دئ هغه ترې توي شي
 د بلندي په قامت باندي مين شوم هر چه لوئې چاري کاندي هغه لوي شي
 چا خپل يار په غېر کښ ونيوه خوښي کا لا د چا ورپسې هسي جست و جستجوي شي
 د منصور غندي به غل د خاص و عام شم که ښکاره مي و عالم ته گوي مگوي شي
 په زړه هونږه پروتي ندئ چه ئې شمار شه اوس ئې چا وته سپر نه موي په موي شي
 خارو خس سره ئې څه مهر پيوند دئ د بلبلو مينه تل په رنگ و بوي شي
 نه به زهد وئ نه علم نه څه نور څه که څرگنده مي عالم ته پدا روي شي
 ځکه هر کله خوشبوي او معطر دئ د صبا ئې چه په چم کښ تگ و پوي شي
 د ناپوه ياري په مثل د پک جام ده له هر څو ئې ښه ساتم را څخه توي شي
 د خوشحال ژړا څه نر ناحقه نده:
 چه ئې تېره درسته شپه په هاي و هوي شي

هر دم تر نقاب لاندي و عاشق ته شپوه کاندي
 تازه اوربل اودلې توري زلفي اوېزاندي
 انگن ئې ښايسته کړ چه را ووتنه دباندي
 ځما په مرگ د زړه دي چه بې درودو سره خاندي
 څه ظلم څه ستم کړې چه پلو نيسي د وړاندي
 څه عجب غزل ئې ووې
 آفرين په خوشحال باندي

هر گناه چه په توبه په استغفار ځي د هغه گناه به څه په زړه کښ پار ځي
 ساقی راشه سره شراب را کړه سرې شونډي تر چشمانو د څارېرم چه بهار ځي
 په هر چين کښ ئې د ځونو مېنک د چين دئ لخلې ځني توئېري چه په لار ځي
 د خپل زړه خبري واره ويرانې کا يار هغه چه همېشه په زړه د يار ځي
 جهان ځاي د خوښی ندئ و ناورين دئ چه طوطا له گلستانه په چيغار ځي
 په وار وار چه په دنيا باندي راغلي عاقبت به ځني واره وار په وار ځي
 که له درده مي خبر ندئ وگري چه مي سرې ويني تر سترگو په رخسار ځي
 د هغه طبيب نوم څه اخلي په ژبه چه بيمار ور لره رايشي بيمار ځي
 که مي پېژني هغه ليونې زه يم چه نادان را لره رايشي هونږياري ځي
 دروغجن به همېشه وئ په خزان کښ د رښتينو په مخ هر کله بهار ځي

د رقيب خلل به نه ووزي له ميانه وخت نېژدې راغي د وصل دندو کار ځي
 چه محروم ئې دئ له ميو يو خوشحال دئ
 گڼه واړه حريفان ځني سر شار ځي

هره مينه چه په خال په زخه کېږي هغه واړه د ښه مخ له مخه کېږي
 زړه^۱ دلگير مشه د خلقو په جفا کښ په عاشق د رقيبانو رخه کېږي
 خاوند خداي د سر زنتش د هغو وکا چه په جال ئې د دردمنو سځه کېږي
 غه مرغه به له همایه څه پرواز کا چه لا اوس ئې تن وجود په پځه کېږي
 که هوس کوي خوشحال هوس ئې نهېل شه
 غه هوس چه به بې ستا له مخه کېږي

هر زمان چه د فلك مهر بنياد شي نا مرادي د ماني^۲ پخپل مراد شي
 په هر شام پسې سحر شته نظر وکړه عاقبت چه څوک غمجن شي بيا به ښاد شي
 ساقی نن د سر شاري شراب راكړه محتسب چه حاضر ندئ څه هداد شي
 چه نه مئ نه معشوقه پسړلی رفتن کا نن ځما له خپله بخته نه فرياد شي
 يو له بله زده کوي د جهان دود دئ له اوله چه شاگرد شي بيا استاد شي
 يار به مخ راته ښکاره کا لکه شمععه عاقبت به د رقيب خو را نامراد شي
 يا ډېر زر بويه يا بخت بويه يا توره چه په سپينه ږېره څوک د چا داماد شي
 د ملحد په زړه به نه لگي خبري که ويل د ورته تل د نون و صاد شي
 زمانه به ئې پرېږدي و ثبات ته په هوا چه د حباب غندي پر باد شي
 صورتی عمر فاني دئ باقي دا دي چه ئې پسله مرکه نوم د ښکو ياد شي
 عقله ته له عشقه ليري ليري گرزه مخالف چه سره وریشي فساد شي
 د هغه سړی په مرگ ژړا هيڅ مکره چه د بدو نوم ئې خپور په هر بلاد شي
 په هر ځاي باندي ئې زړه دئ لکه ژاولي
 په خوشحال باندي ئې زړه لکه فولاد شي

هر سړی که رشتيا گوي وئ نه دی مر که سرنې گوي وئ
 د لویی لافي به نکا چه په اصل هنر جوي وئ
 که ئې نغاري پټ به نشي په هر ځای چه رنگ و بوي وئ
 چه خپل يار له ما بېلتون کا د ما سترگي پسې جوي وئ
 په بېلتون د مینانو زړه تر دوو سترگو را توي وئ

^۱ته دلگير مشه.

^۲ مایوس، نا امید، محروم (درياب).

^۳ نامرادی د نړۍ، يا مراد د زمانې.

^۴ عاقبت به د رقيب په سر مراد شی.

^۵ نون و صاد یعنی نص چه په اسلامی احکامو کښی اساس دی.

چه قیمت د کالي خونيره پسي هونبره جستجوي وئ
 خو جفا کا زه خوشحال شم
 يار د هر کله بد خوي وئ

هر ناپوه زلموتی څه زده، چه څه ده د عشق بازي ترو څه مچ څه ئې مجال چه په هوا کا پروازي
 هر قلاش چه خپل صورت په عشق کښ باي کر که باور کړې په مذهب د عاشقانو هم شهيد وئ هم غازي
 که د يار به غم کښ ومري خاصگي ژوندون هغه دئ که په پښو ئې تندي کښېږدي هم دغه ده ممتازي
 حقيقي سجده هغه ده چه د يار په لور ئې کړې د کعبې ته چه سجده شي دا سجود دي مجازي
 تورو زلفو ئې په باد کړه ډېر سرونه د مظلومو توري سترگي ئې په زړونو کا همېشه ترکتازي
 اي خوشحاله چه عاشق شوې اوس له خپله سره تېر شه
 دا حما خدا خدا ته بازي مه گڼه بازي

هغه دم چه مي د يار سره صحبت وئ
 که له يار سره باده خورم په خلوت کښ
 ښه ياران چه سره ناست وئ محبت کا
 تل گداي په بادشاهانو مين شوئ
 عاشقي مي خدای له ځايه خوي خصلت کړه
 ستا د شونډو تر لذت به نه رسېږي
 ما به زړه د معشوقې له لاسه خلاص کړ
 د زنج د څا د بند فراغت غواړم
 ښه صورت خو هم هغه چه زړه ئې يووړ
 ما به سترگي لکه باز درلې اندرتي^۱
 خو به مه راځه په ملک حما د سترگو
 شيخ به ولي د رندانو عيب نکا
 ستا په زلفو کښ مي خوار خاطر ښاد نشو
 مگر واره جوهرې په مرگ تام شول
 بل جنت ئې شيخه تا وټه بخښلي
 د خوشحال د هم د يار کوڅه جنت وئ

هغه مخ چه ښايسته د نندارو وئ^۲
 د بلبلو له بلغاک نه دلگير مشه
 که هر څو ښايسته ډېر دي گمان نکرم
 تور گيسو پر همگي صورت خپاره کړه
 چه ئې وينې د هر چا پسې هو هو وئ
 هغه ځاي چه رنگ و بو وي گفتگو وئ
 چه به بله لکه ته پاکېزه رو وئ
 چه د درست صورت همه د مشکو بو وئ

^۱ په لوري کېږي.

^۲ پټې (درياب).

^۳ دا بدله له يوې قلمي نسخې څخه وکښل سوه په نورو کښې نسته.

زه به سترگي ستا له مخه نه وانخلم مخامخ که تیر انداز راته یو څو وئ
 قاصدان ځما د اوبنیو کښته پورته همپشه د کښلي مخ په جستجو وئ
 نن چه ته لمانه ځي زړه مي خوشحال کړه یاره ستا وعده به کله د راتلو وئ
 کاتبان به ئي په کومو گوتو کښینه غه خبري چه سوځونکي تر لمبو وئ
 د سحر په بلا ته یاد شې اي چرگه! ستا په ږغ د عاشق زړه په پرهرو وئ
 د خوشحال څټک له حاله خبر دار شوي
 چه په زړه به ئي د عشق داغونه څو وئ

هغه څه دي روغ صورت دئ چه بهتر تر سلطنت دئ
 د دنيا دولت که ښه وئ يو دولت نه ښه عزت دئ
 چه ډېر ښه دئ تر توقيره يو عفت بل صداقت دئ
 چه سړی له غمه خلاص کا هغه څه دئ قناعت دئ
 په طاعت که ته لوئي کړي حبطه هغه طاعت دئ
 چه فايده لري بي شماره هغه څه دئ، مصلحت دئ
 په منت چه ورکول کا هغه کله سخاوت دئ
 چه دوږخ دئ په دنيا کښ د ناپوه سره صحبت دئ
 خپل نيت ښه لره خوشحاله
 که څه ښه دئ خو ښه نيت دئ

هغه یار که په ظاهر له ما جدا دئ په باتن کښ هر زمان را هویدا دئ
 د ژونديو يو سره گزړي په علم کښ خوار عاشق په معشوقه باندي فدا دئ
 کښت چه وسیځي باران ورباندي مشه که په خوارو به کرم کړي ساعت دا دئ
 که ئي غواړم په کوگل کښ مونده نشي زړه مي ولاړ د ښایسته وو په سودا دئ
 خدای به امن د هر چا له سترگو وکړه یو عجب صحبت د مینی ابتدا دئ
 زه به زار کوم له دله نه له یاره چه په څو په بي پروا باندي شیدا دئ
 خپله مینه په عاشق باندي سور اور شوه چه پرې سیځي خبر دار باندي خدا دئ
 گوره څو قرنه کالونه باندي تېر شوه چه فرهاد په بي ستون کښ لا صدا دئ
 زه خوشحال به چا ته څه وایم له حاله
 د زړه حال د مخ په رنگ پوري پیدا دئ

هر سړی چه د اخلاص په لاري درومي که هر څو په غرونو درومي نه به نغومي
 نومیدي د ښه بادشاه په درگاه نشته هر سړی چه خدمت کا نتیجه مومي
 د ما زړه د ټول دلبرو تر میان ورک شوم نوم د کوم یوې آخلم چه څه نومي
 ښه چه زه په عاشقی کښ شهید شوم پدا لاري کښ څه لږ ندئ لرومي
 ما د سویو ښکار کاوه هوسی ښکار کړه د ما زوق به کله تله د بل تر کومی
 نور د صافي پپالي خوري نصیب ئي غم دئ
 که خوشحال په درد و دوک کښي پپالي شومي

هغه يار چه له ما ليري په هواد^۱ دئ
 د وصال خوښي ئې هم لا هونږه نده
 بېهوده له ياره زار كوم و چا ته
 پما واره چاري وکړې آشنایي
 چه مي هيڅ اثر د آه ورباندې نشي
 د خطا هوسۍ په بوي د نافي ښکار شي
 ته چه ما وته ارشاد کوي په عشق کښ
 چه په هيڅ توکي د ما له زړه نه نه ځي
 يو زمان ورځني خلاص نه يم په عمر
 څه عجب ښه بوي راځي د يار له لوريه
 همېشه راته حاضر د زړه په ياد دئ
 چه مي زړه د ده له خياله سره ښاد دئ
 د خپل يار له جوړه چا موندلي داد دئ
 په ناحق مي له بېلتونه نه فرياد دئ
 دا ناترس خاطر ئې کائي که فولاد دئ
 راته بس د هغو زلفو بوي مراد دئ
 کله غوړ د عاشقانو په ارشاد دئ
 د خپل يار د مينې څه محکم بنياد دئ
 په ما خوار باندې د عشق جور معتاد دئ
 نن ځما د زړه دمه د صبا باد دئ

تل گرېوان په اوښيو لوند ساره آهونه

چه خوشحال مين کېده دا ئې هداد دئ

هر خاطر چه نا قرار شي
 چه خپل زړه و چا ته ورکا
 هسي سيند لرم په سترگو
 يو څه راز لرم په زړه کښ
 هسي ژاړم له بېلتونه
 زه هم عار لرم له خلقه
 واويلا علاج ئې څه کړم
 هونږه ډېر پيران شيخان دئ
 قرارې ئې په ديدار شي
 هغه څه په خواري خوار شي
 چه جمنا ورته رودبار شي
 هيڅوک نشته چه راز دار شي
 چه غليم را سره يار شي
 که د خلقو له ما عار شي
 پرهارونه په پرهار شي
 نشته يو چه مدد گار شي
 په بېلتون د خدا مخو
 د خوشحال ژړا آزار شي

هوسۍ سترگي لب شکري
 تا به ستايم په څو رنگه
 چه جمال وته دي گورم
 خوي دي نن را سره نور دئ
 ذکر ستا د تنگۍ خولې دئ
 زړه چه ستا سره ياري کړي
 شور دي گډ کړ په وگړي
 صبر وړې چه له تا دور شي
 ظاهر نن له تا جدا يم
 قامت سم لرې تر سرو
 ليري مه درومه له ما نه
 په غاښو يې مرغلري
 ستا ثنا د مخ دلبري
 حيرانډېرم سمندري
 دم واهه نشي له ويري
 رنگينه پري پېکري
 سلامت به اوسي چري
 صبر وړوني شور و شري
 طربناکي ناز پروري
 عين ما ته برابري
 کچ کلاهي قد عرعري
 مخ په ما کره مخ قمري

نور به ستا له وره نه ځم وينا دا ده پرده دري
هر چه ستا رضا هغه کړي
خوشحال وينوي په غوري

هي هي توبه لتانه ستا له خويه بويه تنبي
له سترگو ورځيو زلفو له بڼو به دئ ځان څه ورم
د ما په بخره نياز دئ چه عاشق يم زه به نياز کړم
په مخ د مهوشانو چه څه خال و خط لیده شي
عاشق په اندېښنو کښ د تازي غندي نس نغښتي
د ما خاطر د وريت کړ لکه سيخ په لمبو يني
د مخ سپايان د هسي راته جوړ لښکر زه گڼي
د ناز اسباب مي واره معشوقې وته پريښي
بلا د ځان د زړه دي که ئې گورې گڼي گڼي
غافل په بې غمي کښ د سنده غندي بد غوښي
بد خواه د په قصد کړې ده خوشحاله ملا محکه
څه وېره څه اندوه کړې ته هم وروڼه يې چالښي

هر چرته چه ته کښېښ هغه ځاي د گلو باغ شي
چه باد د توري زلفي په سپين مخ کاندې پرېشاني
په زلفو کښ د ورک د ما زرگي شو مخ څرگند کړه
چه ما مزه موندلې ستا د شونډو دروغځن يم
پيغام ځما اي باده تر شيدا بلبلو وروړه
يو دم د خوار خوشحال سره ته هم فراغت کښېښه
چه زړه ئې له د يو ډېرو اندېښنو څه خو فراغ شي

يا ما زده يا مي سترگو چه نن شپه را باندي تېر دئ
دارو ئې د درد مکره نه ئې روځ د رغېدو دئ
له درده نه خلاصېرم چه طبيب پسې طلب کړم
عاشق د لا دوخته خپله زېرمه د کفن کا
عاشق ته ښکارېږي لکه مخ په ائینه کښ
څه ته و ما ته وايي اي ناصحه چه عشق هېر کړه
يا ما زده يا هغو زده چه وهلي په شمشېر دي
چه خود په زړه دارلي د خوبا د چشمو شېر دي
گڼه هيڅ کمي ئې نشته طبيبان په جهان ډېر دي
چه تور باڼه ئې غشي و کشتن وته دلير دي
د شاه د جمال نخښي که تر زر نثق تېر دي
چه بې د عشق له کاره مي نور ټول کارونه هېر دي
خوشحال خټک چه بيا مونده لذت د يار د شونډو
و ده وته نور واره د جهان خواږه گنډ هېر دي

يا خو مکره لېوني سره ياري
چه په نور څه ئې حساب گڼي هغه زده
چه د يار د راغلو زېري په ما وکا
په خرام کښ د هوسۍ علامت گوره
يا د گند د پھوړۍ^۲ کره تياري
زه بې ياره عمر کل گڼم خواري
تر هغه سړی به زه شم بلهاري
د گزار وار ئې خطا کړ د ښکاري

^۱ زه کښي.

^۲ پھوړۍ يا پوهړۍ يعنی بوريا.

^۳ محشي ورته قربانی ليکلی دی.

خما حال به و هغه و ته معلوم وئ
 خدای د تا په جهان تل لري ای باده
 چه تمامه شپه بیدار ستوري شماری
 چه خما د یار تر منخ کرې رباري
 معطر د شاه د زلفو نه را درومي
 ستا له بویه نافه خار شه تاتاري
 چه وعده د یار د وصل نېژدې کېږي
 د عاشق له زړه نه درومي قراري
 که ئې ستا د وروځیو خال په نظر کنبېووت
 د خوشحال شي نور له غمه وېزاري

یو قدم چه په خلاف د نفس روان شي
 چه د نس په حکم درومي هغه خوار وئ
 دا سړی چه فرېسته دئ هم شیطان دئ
 یو په بد عمل کښ خي تحت الثرائي ته
 دا سړی دی چه په عقل کښ سړی دئ
 دا خونونه په ټوپک په توره نشي
 تربیت که د باغوان له لاسه مومي
 هوا ستا د سره چه کښېني یو څو ورځي
 د نېکانو په صحبت کښ به ښه کېږي
 چه مغلو سره کښېناسته مغل شه
 د خوشحال سره که کښېني یو څو کاله
 دا د غره خټک به واره شاعران شي

یا په تخت باندي بادشاه وئ
 چه په لار دي هغه پېر دئ
 زه هر دم په بسم الله یم
 چه ئې کار د مېړه نه وئ
 په شماره مي زویه ورک دئ
 غاري غرونه ځني ډک دي
 ابلقي په کار کښ هېڅ وئ
 توره شپه ده د غمونو
 یا دروېش د خانقاه وئ
 یو څو ما غندي گمراه وئ
 که یاران په بسم الله وئ
 هغه نه وئ مېړه داه وئ
 که یو څو بکښي واه واه وئ
 سر انجام که د سپاه وئ
 یا درست سپین وئ یا سیاه وئ
 د ښادی صبح گاه وئ
 په خوشحال به ئې بد نه وې
 که ئې څوک په حال آگاه وئ

لمړی ټوک بشپړ سو

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English